

Şemdinli'den Qamişlo'ya
DAĞ SEVDASI

Hamit Geylani

AramDeneme

Şemdinli'den Qamişlo'ya
DAĞ SEVDASI
Hamit Geylani

AramDeneme

Editör: Vedat Çetin

Mizanpaj: Zafer Tüzün

Kapak fotoğrafı: Enver Özkahraman

1. Baskı: Ocak 2014

Baskı ve Cilt:

Gün Matbaacılık

Reklam Film Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti.

Beşyol Mah. Akasya Sok. No: 23/A

Küçükçekmece İstanbul

Tel: 0 (212) 580 63 81

ISBN: 978-9944-222-86-0

Aram Basım Reklam ve Yayıncılık

Sanayi Ticaret Limited Şirketi

Huzurevleri Mah. Sıtkı GÖral Cad. Kurdi-Der Binası Kat3/3

Kayapınar / Diyarbakır

Tel: 0 (412) 238 30 71

email: info@aramyayinevi.com

www.aramyayinevi.com

Hamit Geylani; Her ne kadar kimliğinde doğum yeri Şemdinli yazılı ise de 1947’de İran’ın Urmiye (Rızaiye) şehrinin Mirgever bölgesinin Rezge köyünde dünyaya geldi. 1925 olaylarında, İran’a göç etmek zorunda kalan aile, 1951 Demokrat Parti’nin affıyla Şemdinli’ye geri döndü. İlkokulu Şemdinli’de, orta ve liseyi Hakkari’de okudu. Ankara’da iki yıl inşaat mühendisliği, bir yıl siyasal bilgiler fakültesine devam ettikten sonra 1979 yılında Ankara Hukuk Fakültesini bitirdi. 14 yıl Hakkari’de ve Diyarbakır DGM’de avukatlık yaptı. Anayasa Mahkemesi’nde DEHAP’ın sözlü savunmasına, HEP ve birçok siyasi davaya avukat olarak katıldı. Aktif siyasi yaşamı 1968’de DDKO ile başladı. 1976’da Ankara DDKD kurucu ve yöneticiliğinden hapis yattı. HEP’ten BDP’ye kadar kurulan ve kapatılan partilerin, kurucusu, genel sekreterlik, geçici genel başkanlık, Genel Başkan Yardımcılığı, MYK ve PM üyeliği, İl Başkanlığı, Komisyon Başkanlıkları vs. görevlerinde bulunan Geylani, 45 yıllık sürecin tanığı, sanığı, tutuklusu, avukatı, siyasetçisi ve 5 yıllık siyasi yasaklısıdır. 23. Dönem Hakkari milletvekilliği yapan Geylani, halen BDP Genel Başkan Yardımcılığı görevinde bulunmaktadır. İlk şiir kitabı “Yirmi Kurşunlu Yürek” 1976’da yayınlandı. (2. ve 3. Baskı Aram Yayınları). 2005’te “Azad Nisan Yağmuru” şiir kitabı yayınlandı. (Aram Yayınları), “Ciwan Dengê Bêdengiyêne” (Aram Yayınları, Kürtçe) adlı üç şiir kitabı bulunmaktadır.

Hamit Geylani

1962-İran/Urmiye’de çekilmiş bir gençlik fotoğrafı

İÇİNDEKİLER

Sunuş Niyetinde Birkaç Sözcük.....	9
Önsöz Mekanında Birkaç Söz.....	11
İşte Ben.....	33
Renkli Hüzünler Yumağıdır Göç Akşamları.....	37
Şemdinli'den Qamişlo'ya Uzanan Sevda.....	41
Acılar Ortak, Diller Farklı.....	46
Hukuk Reformu Şart.....	50
Demokratik Bir Anayasa ve Kürt Sorunu.....	53
Anayasal Yurttaşlık ve Toprağın Kokusu.....	57
Yargı Çürümesinde Benzeşenlerin Uzlaşması.....	62
Kopenhag Dedikleri.....	66
Demokratik Anayasa Özlemi.....	69
Demokrasi Bloku Sürecin Yanıtıdır.....	73
HADEP'i Anlatabilmek.....	76
Milletvekilleri Tatili Hak Etti mi?.....	80
Kimse Ateş Etmesin!.....	84
Kimliklerin Altüst Oluşu ve Bozulan Ezber.....	86
Temsilde Adaletsizlik.....	91
Ana Sorunları Çözme Anayasası.....	95
Kürt Açılımının Açılış Kapısı.....	99
Demokratik Özerklik Bir Barış Projesidir.....	103
Demokratik Devlet ve Yargı.....	111
Kutsanmış Devletin Korumucu Gücü: Ceza Yasası.....	115
Bir Toplumsal Yaradır Cezaevleri.....	119
Adalet Bakanının Zindan Kâbusu.....	122
Askeri, Siyasi ve Doğal Depremler Ülkesi.....	127
Vedat'ı Unutmadık, Vuranları da!.....	130

Kızıltepe Davası.....	135
Kaymaz Davası'nda Tuzun Kokuşması.....	139
Her Yanımız Şemdinli.....	144
Şemdinli Davasında Gereği Düşünüldü.....	148
67 Yıl Önce Sefo Deresi'nde 33 Kurşun.....	150
Uludere'de Faşizmin Uluması.....	155
Beni de Vuracaklardı.....	160
Ecevit'i Ecevit'e Şikayetimdir.....	164
Hicri İzgören'den Söz Edebilmek.....	167
Way Limin, Mehmed Uzun'u Kaybedeli Tam Bir Yıl Olmuş..	171

Röportaj

Hamit Geylani ile Röportaj.....	176
---------------------------------	-----

Şiirler

Sözümün Ardındayım	194
Ulu(Dere) Nereye Akar?.....	195
Esmer.....	197
Sebebimin Yarası Diyarbekir.....	199
Yaşamın Hüzünlü Renkleri.....	201

Kerbala susuzluğundan çağlayan şelalelere yol alırken halkımızla dönülmez kavlimiz, kavgamız ve hawarımızla direnerek, yok sayılmaktan var olduk.

Onun içindir ki bu kitap dağ esintisinde, özgürlük savaşımını ibrişimle nazlı ve yiğitçe ören, kıtalara ve okyanuslara uzanan ve de susturulamayan onurlu sese armağandır.

Sunuş Niyetine Birkaç Sözcük

Hamit Geylani'nin elinizdeki kitabı, herhangi bir yazılar derlemesi değil, çok zengin bir yaşam deneyiminden derlenmiş buket.

Hamit Geylani'nin dahil olduğu kuşak, sadece Kürdistan'da değil, Türkiye'de de toplumsal ve siyasal değişim ve dönüşümü başlatan olmasa da, hızlandıran ve bunun sağlam bir toplumsal zemine oturmasının önünü açan kuşaktır.

Ve ne yazık ki, Kürt örneğinde gördüğümüz kuşaklar arası kapsayıcılık, Türkiye ayağında eksik.

Türk devlet otoritaryanizmi 1971 ve 1980 darbesi ile Türkiye'deki sol ayağı kalıcı bir biçimde kırmayı başardı ve kuşaklar arası devamlılığı engelledi.

Türkiye solu 1971 darbesinden potansiyel önderliklerini yitirerek çıksa da, faşizme karşı ciddi bir direniş sergiledi. Ama bu kalıcı bir cephe parti yapılanmasına dönüşemedi. Ve bu onun 12 Eylül faşizmi tarafında ciddi bir biçimde ezilmesine neden oldu.

Ama 1960'larda Kürt ayağında başlayan uyanış ve direniş kesintisiz olarak 1980 sonrasında da devam ettiği gibi, müthiş bir niteliksel ve niceliksel sıçrama da sağladı. Ve bugünlere geldik.

1960 baharında solu parlamentoda TİP temsil ediyordu, bugün ise Kürt halkının desteği ile BDP.

İşte bunun sağlanmasında ve kuşaklar arası süreklilikte Hamit Geylanilerin büyük katkısı oldu.

Onlar aynı zamanda, Türklerin ve Kürtlerin birlikte yaşaması için bir şans da oldular.

1960'larda TİP'e sadece İşçiler ve Kürtler destek vermedi, onun TKP'nin eski geleneğinin de bir yansıması olarak, Rum, Ermeni, Yahudi, Alevi ve diğer milliyet ve inanışlardan gelme aydın ve bilinçli emekçileri de candan, heyecanlı kardeşçe desteklerini sundular.

Bugün de BDP içinde Alevi milletvekilleri yanında, Türk kökenli milletvekilleri, Asuri kökenli bir milletcekili de var. Kadın temsiliyeti bakımından da bu parti Türkiye'nin iftihar konusu olmalı. Gelecek seçimde bir Ermeni, Yahudi, Rum milletvekili olmasını da hayal ediyoruz, ve tüm kimlikleri, Arap, Çerkes, Laz, Balkan muhaciri, Mübadil...

Niye olmasın? John Lennon gibi "imagine"/hayal et demek yeterli.

1960'lı yıllarda Türkiye solu bizlere böyle bir armağan sunmuş ve "hayal et" demişti.

30 küsur yıl da Kürt özgürlük hareketi bu geleneği devralarak, bizlere "hayal et" diyor.

Ve aynı zamanda "gerçekleştir" diyor.

Hamit Geylani'nin kitabında, TC'nin başkenti Ankara'da, bu kardeşliklerin nasıl oluştuğunun izlerini de bulacaksınız.

Sadece onun can dostu İlhan Erdost'un 12 Eylül faşizmi tarafından katledilmesinden sonra yazdığı ağıtı okumak yeter.

Tarihin şu diyalektik çelişkisine bakın ki, aynı Ankara, 12 Mart faşizminin yapılanmalarına karşı, 70'li yıllarda, ortak direnişin ilk canlandığı yer olurken, aynı zamanda Kürt özgürlük hareketinin de ilk çimlendiği yer oluyordu.

Büyük Kübalı şair Jose Marti, ABD izlenimlerini "Canavarın Yüreğinde" diye betimlemişti.

O kadim Etyopya ki, Adis Ababa'daki militer faşizmi Eritre'nin gerillaları sonlandırmadı mı?

O Şemdinli ki, seni Muzaffer Erdost ile buluşturdu.

Heey gidi Şemdinli, sen nasıl bir özgürlük ve direniş diyarisin, sen nasıl farklı kültürlerin kucaklaştığı bir yersin! Nehri'ye gitmek, oradaki sarayın yıkıntılarına bakmak, türbeleri ziyaret etmek, Yahudi evlerinin kalıntılarına dokunmak, bir vadi ötedeki Nasturi kilisesinde hacı olmak! Senin sularında yıkanıp arınmak!

Sen, o diyarın çocuğusun Hamit Geylani!

İyi ki varsın!

Ragıp Zarakolu

ÖNSÖZ MEKANINDA BİRKAÇ SÖZ

İlk Söz

Toplumsal dokulara değinen özgür düşünce ve emeğin ürünü her eser, onu yaratan için önemli bir değerdir.

Bir bakıma toplumsal değerler de, dönemsel olarak halkların yaşam süreçlerinde; sosyal, siyasal, kültürel, inançsal, ekonomik vs. olguların yaşama yansıma bakiyesidir.

Bu bakiyeden şimdiye kadar “Yirmi Kurşunlu Yürek”, “Azad Nisan Yağmuru” ve “Ciwan Dengê Bêdengîyê Ne” (Kürtçe) şiir kitaplarım yayınlandı.

Bu arada anılarımı yazmayı düşündüm. Kuşkusuz olgunlaşan düşünce süreçlerinde ancak sağlıklı eserler ve sonuçlar oluşur.

İşte sağlıklı düşünme bağlamında; yaşadığımız dönemin koşulları, ince hassasiyetleri ve öncelikleri gereği “Anı” kitabımı şimdilik uygun bir ortama ve tarihe erteliyorum.

Adı Bende Saklı “Anı” Kitabı Üzerine Ara Söz

1968’de Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) ile başlayan; nizam ve fasılasız mücadeleyle geçen 44 yıllık zaman diliminde, sosyal ve siyasal yaşamda ilginç anıların birikmemiş olması olanaklı değildir.

Her devrimci yurtseverin özgün anıları vardır. Onun için toplumsal boyuta katkısı olan bölümün kayda geçmesi gerektiği kanısındayım.

Son yarım asra yakın zamanın acımasız labirentinden geçerken, halk olarak “ateşi ve ihaneti gördük,” ama baş eğmedik.

Çünkü bu filizlenme aşamasında, Kürt siyasal hareketindeki devrim, inanç, istenç, direnç ve amansız sevdâ, onu yaratan çağın

kaçınılmazı olan özgürlük hareketi; sistemin ezberlerini bozmakla kalmadı, dünyaya da “Ben Varım” dedi ve kendini yarattı.

Savaşımın doğasındaki aşikâr ve saklı nedenlerle, tüm iç ve dış olumsuzluklara karşın halk olarak çok ağır bedeller ödeyerek, ama onurlu kazanımlarla bugünlere geldik.

Bugünlere kolay gelmediğimiz de tarihe not olarak düşmüştür. Korku zincirinin kırılmadığı dönemde siyaset sarmalında çıkar temelindeki ilişki, çelişki, ayrışma, ufalmalarla “devrim kaçkınlarını” biliriz.

1990’lardaki netameli sürecin ilk siyasi partisi olan Halkın Emek Partisi (HEP) il ve ilçe örgütlerimizi, korkusuz ve onurlu manav, kasap, bakkal, köylü ve inançlı halkımızdan topladığımız kimliklerle oluşturduk.

Avukatlık bürolarımızı ve kimi yurtseverlerin işyerlerini il ve ilçe binası gibi kullandığımız temiz bir siyaset başlangıcı idi bu.

Siyasetin cilvesi içinde geçen zamanı, sevgili Canip Yıldırım ağabeyin, “Begim, nereden nereye?” deyişini anımsarken ve anlamlandırırken, politik kimi manzaraları miting pankartlarına resmettim.

Ardından siyaset etiğinde cefanın ağırlığını ve vefanın güzelliğini emek, inanç, bilinç ve vicdan mizanından süzerek halka sunumda, vefadan pek eser kalmadığını, çokça örnekle ve ibretle gördük. Görüyoruz...

Ne var ki, bizi biz eden sevda uğruna cefa çekmenin onurlu, ayrı bir tadı vardır. Büyük bilge William Shakespeare’in; “Zorlukların hoş yanları da vardır. Tıpkı çirkin ve zehirli bir kurbağanın başında taşıdığı değerli mücevherler gibi” değerlendirmesinin çok şey ifade ettiğini düşünüyorum.

“Bilge” deyince, Apê Musa gözyaşlarında gül açar. Ondan esinlenerek, anısına ‘af’ ile sığınarak ve onunla kıyaslamadan uzaklaşarak bir parantez açmak istiyorum.

Kendi olanaklarım, bilinç, birikim ve katkılarım kapasitesinde; sayısız yurtsever gibi, yaşadığımız imhacı son yarım yüzyılın görgü ve bilgi tanığıyım. Sayısız davanın sanığı, mağduru, avukatı, dört kez mahpusu, beş yıl siyasi yasaklısı, sürgünü ve ölüm tuzaklarından dönen, şu an otuzu aşkın davadan yargılanan binlerce yurtseverden biriyim.

Sadece birkaç satırla, yaşananlara ek olarak gördüklerimi ve duyumsadıklarımı okurla paylaşmak istiyorum.

Asıl geniş açılımı “Anı” kitabına bırakıyorum.

Halkın Emek Partisi’nde (HEP) aynı dönem il başkanlığı yaptığımız Vedat Aydın, Muhsin Melik, Faik Candan’ın; daha sonra belirteceğim yüzlerce yöneticimizin ve yurtsever aydınların faili devlet olan cinayetleri kan çanak gözlerimde gördüm.

Bu cinayetlerin canlı tanığı da, devletin kendisidir. Emekli Koramiral Atilla Kıyat, devlet adına diyor ki: “Bütün faili meçhul cinayetlerin (17.000) arkasında devlet iradesi var.” Bu gerçek itirafa kim ne diyebilir ki...

Duyumsamak da, görmek ve yaşamaktır. Kürdistan dağlarında pêşmerge kahramanlığını kalbimde; Kürt kadınının onurlu direnişçisi Leyla Qasım’ın idam ilmiğini boynumda hissettim.

ABD savaş gemileri Şili iç sularına zil-zurna serhoş dayanırken, büyük diplomat ve şair Pablo Neruda, şiir kitaplarından kanlı bir mısra gibi düşerken, devrimci duyarlılık taşıyan yüreğimin kanadığını hissettim.

Franco faşizminin Granada kentinde kurşuna dizdiği Akdeniz’in şiir sesi Federico Garcia Lorca’nın, katlinden bir yıl önce yaptığı söyleşide, “Gülüyor musun?” sorusuna verdiği cevap, cevabımızdır.

Hele şu direngen cevaba bakınız:

“Elbette. Eskiden de gülerdim. Daha doğrusu bugünkü gülüşüm, çünkü gülüşümün aynı. Kır çocukluğumun, orman çocukluğumun. Bu gülüşü koruyacağım her zaman. Her zaman, ölürken bile.”

Gülerek ölüme gitmek, inanç, bilinç, cesaret ve onur işidir. Bu anlamlı söz üzerine, Kürt Özgürlük Mücadelesi’nin 30 yılında yaşadıklarım, gördüklerim ve duyumsadığım şahadetler, hangi kitabın ön, orta ve son sözlerine sığabilir?

Sığamaz. Çünkü uğruna öldükleri değerler, bizi biz eden amansız sevdadır. İşte bundandır ölümlerimiz yaşıyor. Bu candaşığa can kurban. Ve onlar ölmeden önce gülüyorlardı, ölürken de... Yaşamak, asıl bu tılsımlı gülüştedir.

Bu gülüşteki acılı tanıklıkların bir kısmını, zaman dilimlerinde,

şiiire ve düzyazılara damıttım. Böylesi küçük damlacıklar, siyaset damarına akan temiz kanla kayda geçsin istedim.

Gel gör ki; toplumsal mücadele deryasında, özellikle de klasik siyaset arenasının yarattığı Med-Cezir girdabında insan manzaraları garip ve fludur. 68 baharından günümüze uzanan “devrim kaçkınları”, gıdip dönenler ve istikbale koşanlar profili adamı zehirleyen politik ihtiras virüsüdür. Adamı uçuruma aparır. Ama halkımızın yüz akı olan, beklentisiz direnenler bizleri bu saygın günlere taşıdı. Taşımaya da devam ediyor.

III. Paralel Söz

Önceleri bazı değerli dost ve hareketlerle, önemli müştereklerde, paralel yollarda yürüyerek devrim taşlarını döşüyorduk. Güzel bir yürüyüşü.

Her güzel yürüyüşün de bir tarihsel geldisi vardır. 1960’larda Bolivya dağlarından Che Guavera ile birlikte savaşmış Fransız sosyalist gazeteci Regis Debray’ın Latin Amerika devriminin ve uluslararası devrimci harekette gerilla savaşını öne çıkaran “Devrimde Devrim” yapıtını anımsadım. 1984’lerde de Kürt Özgürlük Savaşı’nda da “Devrimde Altın Devrim” oldu. İşte varolmanın vazgeçilmez devrim kavşağında bu dostlarla birleşerek aynı mekanda paylaştığımız bir dilim ekmek ve zeytin taneleriyle; cefada ve vefada beraber olmayı ahd ettik. Çok da iyi oldu.

Kuşkusuz o kavşağa kolay gelmediğimiz de cihana ayandır.

Ayanının beyanı ise; bu zorlu ve sızılı gelişin direnişini yadsınamamak, hem kilit hem de anahtar söylemdir.

Çünkü bizleri ağır bedellerle bu onurlu zamanlar inanılmazlığına taşıyan kutsal bir emek, cesaret, inanç, direnç ve istenç vardır.

Diyoruz ki; inanılmazlığı, yoktan yaratan özgürlük mücadelesinin, tüm aktör ve emekçilerini inançla ve içtenlikle selamlamak etik bir borçtur. Hukuk dili ile bu “karz” da “muaccel”dir.

Bu konuları zamanı geldiğinde enine boyuna “Anı” kitabı faslına bırakıyorum. Çünkü bu aşamada siyasetin kimi dayanılmaz hafifliklerini vicdan mizanında tartmak istemiyorum. Zin-

har, Zap Suyu kabarırsa, buna dayanamam, boğulur giderim.

Kanlı tarihin tanığı Amed surlarından bir zerre toz bile düşerse, kimya-baran olurum.

Oysa sarı yağmurların kimseyi ölümcül ıslatmasına dayanamam, ziyanda kahrolurum.

Onun için “Zülfü Yare” dokunma bir başka gür bahara kalsın.

Ayrıca polemik, klik ve gerginlik sevmediğimi, doğru bildiklerimi açık alanlarda ve açık sözlerle söylediğimi bilen bilir. Halkımızın da bilmediği hiçbir şey yoktur.

Açık sözlü olmak, dönemsel olarak kimi zaman görünürde kaybettirir. Ama önemli olan sağduyu ve uzun vadede halkın kazanımlarıdır.

Bu düşünce ve bakış açısıyla, sadece ve sadece halkın insanı olmak oldukça dik bir duruştur. Her şeye yetiyor.

Hadisenin ana eksenini de; her doğru ve gerçek dokunma, doğru tahlil ve doğru duyarlılıkta anlamlıdır. En önemlisi de zamansız neşterler beden çürütür. Özgürlük mücadelesinde yara bere olur, iç barışı kavgalı eyler.

Oysa barışı hanede başlatmak, yaraları sarmak ve birlik zamandır. Buna en iyi hizmet edecek araçlar da “dil” ve “kalem”dir.

Dünyanın büyük deneyim ve övünç kaynağı Nelson Mandela, “Kendimle Konuşmalar” kitabında, önemli bir bakış açısını açığa çıkararak, diyor ki:

“... hata yalnızca koltuk düşkünün politikacılara özgü değildir... Hatadan arınmış politik eylem olamaz. ... Aynı zamanda esneklik gösterdikleri ve kendilerini eleştirel bir bakışla gözden geçirmeye hazır oldukları takdirde, sıradan tuzaklara düşmemeyi öğrenir. Olayların hızlı akışı içinde doğru yolu bulmalarını sağlayan deneyime ve ileri görüşlülüğe ulaşırlar.”

Bu görüş ve yola ulaşma bağlam ve dileğinde diyorum ki:

Zamanı ve zemini olgunlaştığında, sürekli savunduğumuz yüzleşme kültürü, eleştiri ve özeleştiri temelinde, toplumsal dokuları kirleten olguların açığa çıkarılması da kaçınılmazdır.

Bu sorumluluk anlayışı ve gerçeklerden kaçmanın mümkün ol-

madığı bilgisiyle, halkı bilgilendirmek, gelecek nesillere ve tarihe not düşmek vicdan borcudur.

Bilindiği gibi, her borcun da bir ödeme vadesi vardır. Ömrümde, halkıma olan borcumdan gayrı, hiçbir konuda borçlanmadım. Onun için halkıma olan sorumluluk borcu kapsamında, vadesinde bu borcumu da ödeyeceğimi söze bağlıyorum.

Endişeye de mahal yok. Yüzleşme kültürü ile “birlik-eleştiri-birlik” üç sacayağı esprisinde, geçmişte yaşananların dersini kendimden başlayarak anlamlandırmaya çalışacağım. Çünkü hakikatin ırmağında herkes “Üryandır”.

IV. Bu Kitaba Dair Birkaç Söz

Sömürgeci zorba sistemlerin temel karakter ve kültürleri; değişmeyen ve tekleyerek kendisini tekrarlayan ezberlerle doludur.

Tüm ezberlerin ortak nakaratı da, ret-inkâr, parçalamak, yönetmek, sömürmek ve imhadır.

Hadisenin özünde yatan gerçek ise; savaşseverlerle barışseverler arasındaki mücadeledir. Bu felsefenin hem başlangıç, hem de sonuç ilkeleri, özgürlüğü can pahasına sahiplenme, istenç ve direnç barışseverlerin amentüsüdür.

Soğuk savaş sonrası Sovyetler Birliği’nin dağılmasıyla köşe taşları da değişti. Günümüzün tek kutuplu arzında, dünyayı dizayn eden, küreselliğin efendisi ve kapitalist modernitenin patronu gene ABD’dir. Bu güç kaynaklı anlayış yeni değildir.

ABD’nin hegemonik sömürgeciliği 1492’de Columbus’tan başlar. 2012’de Obama ile devam ediyor. 510 yıllık sürede DNA’sında değişmeyen anlayış; sömürmek, parçalamak, bölmek ve yönetmek oldu.

Söz konusu DNA’nın Şark kolunun çıbanı ve en teşnesi jandarma kolları ile Türkiye sistemidir. Benzeştikleri için uzlaşıyorlar.

Çünkü fetih histerisi giyinmiş; bakiyesi ihtiras, aşk, ihanet ve entrika olan Osmanlı’dan bu yana devam eder fesatlık. “Muhteşem Yüzyıl”larda, öz evlatlarını harem serhoşluğunda boğduran kimi

Osmanlı padişahlarından feyiz alan İttihat ve Terakki'nin Enver Paşalarına uzanan, oradan da korkular üzerine inşa edilmiş Cumhuriyet'in Ergenekon Paşalarına ve Erdoğan "Hünkâr"lığına miras yoluyla intikal eden bir haram mirasyedi gerçeği, ortada sırtıyor.

Diktatörler ve rejimlerine dair Nikaragua'nın eski Kültür Bakanı, efsanevi devrimci lider, şair ve din adamı Ernesto Cardenal Marni-tenz'in küçük bir tespiti, büyük bir gerçeği ifade ediyor.

"Yabancıların uşağı ve kendi halkının diktatörü, yabancıların başa geçirdiği ve vazgeçmediği adam Somoza Forever" diyor Ernesto.

Bu söylem; 30 yıldır kendi topraklarını bombalayan, kendi halkını katleden Türkiye sistemine ve dikta heveslilerine ne kadar da yaraşıyor.

Halkımızın deyimi ile Somozalara kalacak son miras "tezek-ten" taçlardır. Başka bir söylemle; barış analarının yürekten sızan ahı, er ya da geç tahttan alaşağı edecektir zalim padişahı.

Amerika'nın keşfiyle başlayan süreçten bu yan; tarihler boyu insanlık adına, kalıcı, çoğulcu, eşitlikçi, barışçı, beşeri ve çözümden yana, insanlığın her yanı yanık. Çatlayan ar damarında "öteki"leri tanımama arsızlığı vardır.

İşte bundandır, günümüz Türkiye'sinde kapanmayan ve gittikçe açılan makasa kısırılan özgürlükler uğruna "öteki" tüm kimlik- sel değerler isyandır.

Barış için isyan bugün başlamadı. Yaşanan her şey tarihin de- rinliklerinde kıvılcımdır. Özgürlük kıvılcımlarının cennet mekânı Şemdinli'nin 44 yıl öncesine yola çıkayım isterim.

Bu yolculuğun hem başında hem sonunda, Şemdinli gibi tüm Kürt coğrafyasında boy gösteren zulüm, bugün de yaşamı zehirli gazlarla zehrediyor.

Küçük bir anekdot:

1968'de Ankara'ya yeni gelmiştim Hakkari'den. Her zaman ol- duğu gibi, o zaman da komando askerlerinin iğrenç baskıları sarmıştı köyleri. Çırılçıplak bedenlere yapılan işkencelerin köy meydanındaki

manzaraları... Karabasanlar potin sesleriyle basıyordu kara geceleri.

“Zozan”, bir dergide yayımlanan ilk şiirimdir. O yıl Mardin Kültür Derneği’nin Ankara’daki geleneksel gecesinde, ilk basılan ve sahnede ilk okuduğum şiirimdir. “Zozan”da mısralara dökülen dram ile 44 yıl sonra yaşadıklarımızın aynılığı; sistemin riyası, sahtekârlığı ve barbarlığı gün ışığına sırtarak sinsice sızıyor.

Hele 1968 ile 2012 makasında kısıtılan Şemdinli karelerine bakın...

ZOZAN

Seni şimdi seni
Toprak çanaklara işliyorum,
Çocuksu, mavimsi
Nakış, nakış
Ve de yorgun
Sen, öfkemde çile
Kanayan dargın yaban gülü
Doğan güneşe boyun eğende;

.....

Çünkü burası Şemdinli.
Sevilerden çok uzak
Paramparça bir kent
Hiroşima Nagazaki örneği.

.....

Yirminci yüzyılın yeniçerileri
Her gece bir köyü basıyor.
Bir damla sıcak suda ürperti
Yatağı ıslanmış
Uykuları haram çocuklar
Hamile kadınlar,
Tomurcuklanan fidanlar
İşkence meydanında
Baştan tırnağa üryan.
Suç;

Yıldızları aydınlatmakmış
Ay ışığına sarılmak
Suç;
Güneşi çalmakmış,
Sırtta kırbaç
Kollarda pranga taşımak.

.....

Ustura gibi bilenmişim
Bu dağların taşında
Devrim güneşinde
Bir gün dikenler
Teker teker kanar
Bu sevda da
Yeni bir karanfil açar

Devrim güneşinde, inançla ve inatla özgürlük karanfilinin açacağı 44 yıl önce öngörmüş olmak, insana bir hava katıyor. Dağ-başı akşamlarına... Halkımızın akşamlarına...

Yani, buna “direnenek umutlu olmak” derler.

Şimdi de 2005 yılına doğru kitlesel bir konvoyla, katilleri suç-üstü yakalamaya, Şemdinli’ye açılan özgürlük yoluna uzanalım.

Dünyaya ayandır. 2005 yılında Şemdinli’de Seferi Yılmaz’ın “Umut Kitabevi”ne yapılan devletin saldırısıdır. Üç kişinin öldüğü olayın kahramanları da devletin “iyi çocukları”dır. Olay, Kürt avıdır. 44 yıl önce yaşananlarla çakıştığını, benzeştğini ve uzlaştığını görürüz.

Katil “iyi çocukların” hamisi Paşa, halen AKP korumasında, kendisine armağan edilen milyonluk zırhlı Mercedes’te, paşa paşa zırhlı korumada...

Buna benzer nice benzeşen olaylar. Bütün Kürt illerinde olduğu gibi, “Hakkari Sevdası”nda da o kalıntıların izleri insanın yüreğine çizik atıyor.

Hayata birkaç çizik:

HAKKARİ SEVDASI

....

Zap girdabına kement atmış
Hakkari'nin gamlı ikindi demleri
Ve anaların gözyaşlarında yıkanır
Sevgili voltasındaki
Küçelerin parke taşları

....

Hakkari!
Derin bir acının efkarında
Kepenkleri ahenkle inmiş
Kadere suskun ve dargın
Ama onurlu ve direngen
Yüreğimin ikinci başşehri

...

Başşehirler kurgusu, gün ortasının uyanık rüyasıdır. Bu kitapla köyden şehirlere, şehirlerden köylere med-cezir döngüsünde gördüklerimi, yaşadıklarımı, duyumsadıklarımı, değişik tarih dilimlerinde, değişik yayın organlarında yayınlanan yazılarımın bir bölümünü bugüne aktarmak istedim.

Sistemin riyasını deşifre amaçlı, hafızaların ve değişmeyen sistemin asırlık inkâr, ret ve imha vahşetini gizil arşivlerden çıkarmayı amaçladım.

Tam da bu amaç ve istemle, fırsat buldukça sanatın ve edebiyatın, sosyal ve siyasal yaşamdaki yerini dolanırken, günceli şiir ve düz yazılara not düştüm.

Belki kimisi “acemicedir,” ama amaç ve içerik duru ve Kürdidir.

İşte bunların aktarılması gerektiği kanısına vardım. Bu, aynı zamanda, yaşanan nice gerçeğin yazıyla harmanlanarak, gelecek kuşaklara not düşsün diyerdir.

Bu tür kitapların benzerleri dünyada ve Türkiye’de çoktur. Son okuduğum kitaplardan sadece üç örnek vermekle yetineceğim.

1. “İkinci Yeni”den

Şiirde “İkinci Yeni”nin öncülerinden yazar ve şair Cemal Süreya, deneme kitabı “Günübirlik”te, söz konusu tarzı şöyle ifade ediyor: “... Bence sanatçılarla, yazarlarla, yapılan konuşmalar, hatta soruşturmalar ve ‘yazılar’ dergi ve gazete sayfalarında kalmamalıdır. Hatta bu işi yapan yayınlar olmalıdır... Bunlar ayrı bir tatla okunabilir. Okur, yazara daha kolay bir yerden yaklaşıyor...”

Bu düşünceden hareketle, Nursel Duruel’in 1997’de yayına sunduğu, Cemal Süreya’nın değişik tarihli yazılarından oluşan “Güvercin Curnatası” tam da bu tadı veriyor desek, köşe taşı yerine oturmuş olur.

2. Erdost’tan Dost’a

“İkinci Yeni”yi en iyi bilen ve yorumlayan Muzaffer İlhan Erdost’tur. “İkinci Yeni Yazıları” kitabında, bu akım üzerine ağırlıklı olarak 1956-57-58’de “Pazar Postası”nda yayınlanan yazılarını ve 1980 sonrası kimi yazı ve söyleşilerini okurun beğenisine sunuyor.

Cemal Süreya, kendi şiirini şöyle tanımlıyor: “... Alevdir çünkü benim şiirim / Hayatın alev halidir...” Muzaffer İlhan Erdost da, “Hayatın alev hali olan yalnızca şiir değil, Cemal de hayatın alev haliydi...” diyor.

3. “Kayda Geçsin”

Üçüncüsü Ece Temelkuran’ın 2012’de yayınlanan “Kayda Geçsin” kitabıdır. Kitabın girişinde zaman olgusuna anlamlı vurgular yüklenmektedir.

Mesela; “bu zamanlar, o zamanlar... karışık zamanlar... kayıtları çok titiz tutmamız gereken zamanlar...” Ve Temelkuran’ın tırnak içine aldığı “tuhaf zamanlardan geçiyoruz” alıntısı, bana bir Çin özdeyişini anımsattı.

Çinliler birini lanetlerken, öyle gerici sistemler ağızyla, ana-avrat dokunması ile yaralamıyorlar. Çok nazik bir şekilde ve ders edasında dışa vuruyorlar beddualarını.

Ve diyorlar ki; “Umarım ilginç zamanlarda yaşarsın ve istikrar yüzü görmezsin.”

Bu kibar, ama öfkeli sitem, Türkiye’ye yapılan bir bedduadır. Onun için sistemi “cin” çarpmıştır. Çünkü 30 yıldır ölmek ve öldürmekten daha ilginç ve elbette korkunç ne olabilir ki? Yüzde 10’luk seçim barajı da istikrarı berhava etmemiş midir?

Halkın özgür iradesine çekilen bu bend ile temsilde adalet yok edilmiştir.

Bu “yok”lukta; yönetimde ve toplumsal yaşamda istikrardan söz edenler, yalan söz ediyorlar.

Ece Temelkuran kitabın bir bölümünde, “Terörle Mücadele Kanunu (TMK) Mağduru Çocukların Yaşadıklarının Araştırılması İçin”, Meclis Araştırma Komisyonu Kurulması talebimi de (ben milletvekili iken) “kayda” geçmiştir.

Kendisine teşekkür ederek ve bağışlamasını dileyerek, konuya ilişkin bu yazısından bir “cimbızlama” yapıyorum.

“Çocukları çocuk gibi görmeyen hükümet, yargı ve ...” vurgusu sistemi canevinden vuruyor. Ne kadar doğru, haklı ve mesaj dolu bir tespit. “Ve”den sonraki benzeştirme sevgili Temelkuran’ın düşüncesi.

Her düşüncüyü ifade etme özgürlüğüne saygı temelinde diyorum ki;

Sevgili Temelkuran; Kürt siyasal hareketinin, her aktörü, her eylemi, her canı, çocuklar ve kadınlar dahil, kılcal damarlarına kadar görülmemiş her tür imhanın dayanılmaz zulmündedir. Onun içindir ki, varolmanın nabızı, zulme karşı dirençte atıyor.

Kürt tarihinde kayıt içi ve kayıt dışı, yaralı-bereli, tutuklu, ölü canların kaydı-kuydu ansiklopedilere sığmaz.

Sözünü ettiğimiz çocuklar da bu kayıtlara düşmüştür.

Bu kayıt, “İkinci Yeni”nin diğer ünlü şairi Ece Ayha’nın 70’li yıllarda yazdığı dizelerde sırlıdır.

Meçhul Öğrenci Anıtı

“Buraya bakın, burada bu kara mermerin altında
Bir teneffüs daha yaşasaydı,

Tabiattan tahtaya kalkacak bir çocuk gömölüdür.

Devlet dersinde öldürölmüştür.”

Bir dönem devlet için kaymakamlık da yapmış olan Ece Ayhan, devletin nice öldüren derslerinin de tanığıdır.

Sadede Gelirsek...

Gazete, dergi köşelerinde kalmasın ve “kayda” geçsin diyerdir bu kitap. Yaşadıklarımın, gördüklerimin ve hissettiklerimin sadece bir kesitini, bir miktarını okurla paylaşmak istedim. Bu kitapta sadece, gazete ve dergilerde yayınlanan kimi yazılarım yer alıyor.

Kürtçe yazılar, konuşmalar, söyleşiler ve savunmalar, en önemlisi de ANILAR, Allah kısmet eder, izin verirse bir başka bahara...

Her kışın bir baharı vardır. Her bireyin de mutlaka değişik anıları vardır kendisince.

Duygu Sarmalında Beklenen Söz

“Anılar” için beni anlayarak ve anarak bekleyin! Yazmasam da bekleyin. Beklemenin, değişik zaman, kalem ve görüşlerde tarihsel “Ben”leri vardır.

Sovyet şair ve romancısı Konstantin Simonov’un 1941’de yazdığı “Bekle Beni” şiirini ilk kez 1969’da Ankara’da, Sol Yayinevi’nde, İlhan Erdost’la Mihri Belli’den dinlemiştik.

Erdost ve Belli’nin ölümsüz anılarına sevgiyle, saygıyla o güzel şiirden birkaç dize:

Bekle Beni

...

Bekle beni döneceğim ben
Sarı yağmurların hüznü basınca
Karlar tozarken bekle
Ortalık ağarırken bekle
Kızgın sıcaklarda bekle

Yalnız sen olsan bile bekleyen beni
Öldüğümü sansınlar beni
Kimseler beklemezken sen bekle beni

...

İzniniz olursa, bir katre mısra da benden olsun.

Gelmesem de, sen gene bekle beni!

Sakıncası yoktur, her görüşteki yazarın eserini okumanın. Okumamak bir zaafıdır. Bir okuma doyumsuzluğu zamanında, kendimi okumaya ısmarladım. Sırlı bir pencereden bakar, tarihi kanatmadan deşerdim; Necip Fazıl Kısakürek'i de okurdum.

“Çile” kitabındaki “Beklenen” şiiri, derin bir felsefi anlam içeriyor.

Beklenen

Ne hasta bekler sabahı
Ne taze ölüyü mezar
Ne de şeytan, bir günahı
Seni beklediğim kadar

...

Söz sözü açar, şiir şiire yol açar. Her yolun da bir varış durağı vardır. Kısakürek'in 1976'da Şemdinli seyahatinde yazdığı ve benim aidiyetime uzanan iki mısralık bir şiiri vardır aynı kitapta. İki dize bile beni Şemdinli dağlarına kanatlandırıyor. Beni ben eden sevdami ıslatan dağ sularına bakın!

Seyyid Tâhâ'yı Ziyaret

“Şemdinli dağlarının içtim nur çeşmesinden
Kurtuldum akreplerin ruhumu deşmesinden”

Ne yazık ki sistemin, ruhlarımızı deşmesinden hâlâ kurtulmuş değiliz.

Bu iki dizeyi okurken, Kürt realitesinin arka planını aralamaya çalıştım. Seyyid Tâhâ; 1880’de başlayan, en geniş kapsamlı Kürt Hareketi’nin (isyanının) lideri Şeyh Ubeydullah Nehri’nin babasıdır. (Nehri, Şemdinli’nin eski ilçe merkezi ve Kürtlerin yönetim sarayı, kalesi, köprüsü ile bilinen hareketin tarihsel alanıdır.)

Dikenlerin güle evrildiği alana giren rahmetli Orhan Kotan’ın “Gururla Bakıyorum Dünyaya” şiir kitabı, 68 Kuşağı’nın başucu, can yoldaşıydı.

Bu kitaptaki “Nehri Destanı” şiirinde mısralar akarak Kürdistan topraklarını gül suyu ile sulardı. Anılan şiirden birkaç mısra:

Nehri Destanı

“...
Benim göğerdığım toprak
Halkların isyanındadır.
Şeyh Ubeydullah Nehri derler adıma
Kanım
Kürdistan sularındadır.
...”

İşte o kanlı sulara özgürlüğe kulaç atan ve direnen ardıllar bırakan Şeyh Ubeydullah da; 1925’te Şeyh Said’le Diyarbakır’da 20 yaşındaki oğlu Seyyid Muhammed ile idam edilen, Meclis-i Ayan ve Kürt Teali Cemiyeti’nin başkanı Seyyid Abdulkadir’in babasıdır.

Rojvanê Civan’ın “Şeyh Said İsyanı” destanından Seyid Abdulkadir’in darağacına giderken Kerbela hevarından bir alıntı ve şiirsel yorumu ile kuşaklara bir sayfa açıyor.

“55/2 Şeyh Abdulkadir”

“.... Zaten sizler yakmak, yıkma ve harap etme konusunda büyük bir şöhrete sahipsiniz. Burasını bir Kerbela’ya çevirdiniz. Şunu biliniz ki dehşet ve insafsızca bir sömürü ile şan ve şeref kazanılmaz...”

(Ortadoğu dillerinin uzmanı ve çokça hadisenin tanığı Ermeni yazar ve Taşnak Partisi'nin önderlerinden Garo Sasuni de aynı sayfayı tarihe açıyor)

“Ömrünüz
Barbar
Ömrümüz
Yaban, asi
Ve cesur
Kavgada, halayda mert
Boranda yaralıdır.”

Rojvanê Civan

Necip Fazıl'ın, bu savaşımı verenlerin soyağacından haberdar olup olmadığını bilmiyorum. Ama bildiğini tahmin ediyorum. Dersim katliamı ile ilgili söyledikleri sanki tahminimi doğruluyor.

Ayrıca Orhan Kotan'ı, Rojvanê Civan'ı ve Gero Sasuni'yi okuduğumu varsayıyorum.

Kısakürek'in 1950'lerde yazdığı ve 2008'de yayınlanan “Vesikalar Konuşuyor” kitabında yer alan altı makalelik “Doğu Faciası” başlıklı bölüm, sistemi hançerliyor.

Kısakürek, ırkçılıkla gerçekler çatışmasının dışavurumuyla; hadiseye Türk damarının darlığından giriyorsa da, bir gerçeği kalın çizgilerle çizerek, değişik bir görüş ve cepheden sistemin çeperlerini kırıyor.

Şöyle ki, “Kürt zannedilenler de halis dağ Türkleri” şeklindeki iflas eden yanlış tespitin yanına, olayın oluş biçimini ve insanlık vahşetini doğru koyuyor ve diyor ki;

“... Bir devrin, Cumhuriyet İdaresi, kökünden kesip biçmek şeklinde, halletmek istiyor... on binlerce saf ve masum Müslüman çocuk, genç-ihthiar, kız-kadın, hasta, alil, ısırgan otu gibi doğuruyor... Murat Suyu'nun kandan kıpkızıl aktığını görenler olmuştur. Dersim bir 'poligon' olarak kullanılmıştır. Poligonun hedefleri içinde gebe kadınların çıkık karınlarına ve ağzı süt koku çocuklara kadar... On binlerce cana kıyılmıştır.

Bugünkü sahte ve hürriyet kahramanlarının, bilfil başında bulunduğu ve en büyük mesuliyet hissesini taşıyan, Dersim faciası, yarının tarih savcıları elinde, büyük amme davası olarak açılacak olan bir numaralı dosyasını gösteriyor...”

V. “Divana Kalsın” Son Sözümüz

Dünü, bugünü ve yarını kusursuz harmanlayarak, sahte kahramanların maskelerini düşürme günündeyiz. Onun için birbirimizi anlayarak ve severek bir can olalım.

Çünkü cefa ve vefa mizanında, hak edilen haklar kabulünde kenetlenerek, halklaşma demindeyiz.

Bu duygu ve anlayışla; Kürdistan coğrafyasından ırak, bir mecburi ayrılık sarmalında, Avrupa’nın kök hücrelerine inerken, Almanya’nın Hamburg şehrinde, ilkyaz duygu örgüsünde örüldü bu “Demli” ve hüznünlü satırlar.

Partimizin (BDP) Merkez Disiplin Kurulu Üyesi, sevgili eşim ve yoldaşım Azade Geylani hocanın, Hamburg Ependorf Hastanesi’nde “kök hücre” nakli zamanına rastlar bu yazı. Varsa kusurlar, af ola...

Kaderin ve kederin cilvesine bakın. Önceleri Hakkari sürgün diyarı idi. Azade Hoca, Hakkari Kız Meslek Lisesi Müdürü iken, defalarca görevden alındıktan ve yargı yolu ile döndükten sonra, 1995 yılında yargıya kapalı Olağanüstü Hal çıkışlı kararla Konya’ya, oradan da Ankara’nın Beypazarı ilçesine sürgün edildi.

Başka serüvenden düşen kısa bir not:

12 Mart muhtırasıyla Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) kapatıldı. 5 yıl sonra 1976 yılında Ankara’da Devrimci Demokratik Kültür Derneği (DDKD) kuruldu. PKK hariç, diğer Kürt oluşumlar bu derneğin bağrından kopmuştur. Anılan derneğin, kurucusu ve yönetim kurulu üyeliğinden Ulucanlar’da yat-tığım hapisten sonra, benim de ilk sürgün yerim Samsun olmuştur.

Azade, şimdi de sağlığı nedeniyle, bir bakıma ülkesinden yâd eline sürgündür.

Böylesi demlerimde nikah şahidimiz Ahmed Arif'i arifçe yâdeylerim.

“... ”

Gitmek, gözlerinde gitmek sürgüne

Yatmak, gözlerinde yatmak zindanı

Gözlerin hani?

“... ”

1996'da zindanda iken, bir görüş sonrası yazdığım şiirde benzer duyumsamalar vardır.

Bakışların Hâlâ Orada

...

Umut deyince

Sen fikrime düşersin

Sen!

Babasının sekize bölünmüş

Genetik çile yumağı

Dördüncü ve son

En cin ceylan kızı

...

Yumma gözlerini,

Gözlerini okuyorum

Yeni bir şiirimin mısrası

Görüş saati sonrası

Kabin tellerine takılmış

Sevgi yüklü bakışlar

Sen gittin

Ama bakışların hâlâ orada.

İşte özgür geleceğe bakan gözlerin tılsımında, bir ilkyaz sarmaşığında ve inadına hüznün ile umudu devşirme sevinci yan yana. Hastanenin bitişiğindeki “Ependorf” parkında uç veriyor asırlık çınarların dal uçlarında yeni bir yaşam. O hasretle bir başka oluyor insan. Gül ağaçlarının renklerine kanat çırpın kuşların ötüşlerinde de aynı hasret var sanki.

Çünkü o havalarda, buralarda ve oralarda yaşam inanılmaz bir dirençle sürer ve akar umut ırmaklarına onurlu, azade bir sevdıyla.

Onun için ilkyazlar hüzne aldırış etmez. Özgür geleceği gören gözler limana demir atan, bakışlar doldurur şehrin varoşlarını.

Bu kıyı başka bir kıyı. Duygusallıktan öte bir kıyı. Beşeri ve doğal değerler kabulünde, sağlıklı yaşamla özgür bir ülke; onurla, inançla, dirençle, halkla birlikte; cefa ve vefayla karılmış dört parça renkli dünya...

Varolma imbiğinden süzülürken, Kürdistan dağlarının taş-toprak kokusu azad bir geleceğe taşıyor insanı. İnsan gibi insan olanı...

İnsan doğasında vardır, ama dar günlerin duyguları dahi daraltmamalı inançlı insanı.

Ama bu dar kapıda, divan edebiyatının duayeni Fuzuli'den birkaç dize aralar dostu sitemi.

“... ”

Ne yanar kimse bana âteş-î dilden özge

Ne açar kimse kapım bâd-î sabadan gayrı

...

Ah eden kimdir bu saat kuytuda

Esme ey bâd esme canan uykuda

...”

Netameli yılların yazgısıyla savrulan, siyaset omurgasının esneklik sınavıdır, iyi ve kötü gün yoldaşlığı.

Özellikle de, kadın duyarlılığının “K”si slogan söyleminden öteye geçmeyip havada uçuşarak buharlaşırsa, yıpratır kadının bilinç ve duyarlılığını.

Çünkü duman kıvrımlarındaki sebepsiz dağılıp ve yokoluş, sahilless bir deniz tecridi yalnızlığıdır. Hastane ve tecrit hassasiyeti budur herhal.

Bu da kemik iliği ötesinde, onur ve yoldaşlık iliğine saplanan acımtırak bir şırıngadır.

Ne gam! Çokça serumla hemhal olurken, gecenin karanlığı ile gündüzün aydınlığı arasına preslenen, siyah-beyaz bir rüya.

Buna “olmak ya da olmamak” derler. Oysaki inançlı ve dirençli ya-

şamla “olmak” şafak vaktidir dağ başlarında. Güneşin doğuşunu müjdelers. Yediveren gülü gibi, güneşle tomurcuk açar, serpilir geleceğe.

Halkımızın özgür geleceğine olan inançla, Almanya mecburiyetinde, bizi çokça arayan, az arayan ve hiç aramayan tüm dostlara selam olsun.

Benim yüreğimde dostluk, Onat Kutlar’ın, “*Unutulmuş Kent*” (1986) ve “*Perili Bir Aşk İçin Divan*” (1981) kitaplarındaki, dize-lerde ve kader birliğinde saklıdır. Gizemi gizlemeden açalım.

“... ”

Hakkari Oramar Yaylası Van Gölü Muş

Genç ömrüm bir Kürt kilimiydi geçti gitti

(...)”

“Düşünüyorum nasıl budandık bahara ulaşmak için

Durmadan düşünüyorum, ne kadar çok öldük yaşamak için

(...)”

Yaşam selinin son katresini can dostum rahmetli Ahmed Arif’in bir şiir direnmesiyle mücadele denizine katıyorum.

“(...) ”

Vurun ulan

Vurun

Ben kolay ölmem,

Karnımda sözüm var

Halden bilene.

(...)”

Cefada ve vefada, onurlu bir halk olarak, birlik ve dostluk içinde, birbirimizin halini bilerek; örgütlü yaşamak ve halklaşmak dileği ile azad bir yaşama gülüyorum.

Hamburg-Bremen (Mayıs-Haziran 2012)

Teşekkür...

Burada bir parantez daha açmak gerekir. (Yaşam serüveninin ve tarihin cilvesine bakın.)

Azade Hoca bacasına 5 milyon kök hücre veren, 1968-69 yılında mühendislik öğrenimim sırasında okul arkadaşım ve yoldaşım, Ağrı'nın önceki YSE müdürü, nice işkence ve tutuklamalardan sonra Avrupa'nın mecburi göçmeni ve kök hücre milyoneri Sevgili Ekrem Kutlay'a teşekkürler.

Tüm tedavi süresince, hem refakatçi, hem de Alman dilinin usta tercümanı, Azade'nin en büyük ablası, hayatın, siyasetin ve toplumsal gel-gitlerin ayaklı tarihçesi Saliha Kutlay ablaya teşekkürler.

Saliha ablanın oğlu, dünyanın dürüstlük harikası, temiz ve bilge insan, dört-beş dilin kültür deryası, "Min Dît" filminin yönetmeni, teyzesinin esin ve moral kaynağı sevgili Miraz Bêzar'a genç bir teşekkür.

Hamburg ve Bremen'de bizi hiç yalnız bırakmayan tüm yurtsever dostlara en derin saygılarımla...

İŞTE BEN

(Bu yazı, Yeni Özgür Politika gazetesinin eki, PolitikART'ın, "Bir Kürt olarak Türkiye metropollerinde yaşadınız. Bir Kürt olarak kendinizi 'öteki' olarak gördünüz mü? Nasıl bir 'ötekileştirme' ile karşılaştınız? 'Ötekileşme' hikâyenizi yazar mısınız?" isteği üzerine yazıldı).

Önce "ben"le başlar. Sonra "biz"e evirir varoluş savaşımı.

Her Kürdün acılı ve sızılı bir öyküsü vardır. Bu öykü, Türkiye'nin ret-inkâr ve yok sayma kültüründen kaynaklanan ve daha ilkokulda ırkçı eğitim sisteminin asimilasyonist politikalarıyla başlar. Dışlanmışların, ötekilerin yara-bere dolu öyküsü bu yaşlarda başlar.

Sonra yine erken bir yaşta, çoğunlukla orta öğretimde, toplumsal olaylara bakış ve algı, hafiften bilinci oluştururken, vazgeçilmez tatlı bir isyan da yer almaya başlar bu öyküde.

Ben de bu ve benzeri süzgeçlerden geçerken öteki olmanın bazı nedenlerini kavramaya başladım. Önemsemediğim ilk milletvekili genel seçimleri, ben 1966 yılında Hakkari Lisesi'nin ikinci sınıfında okurken gerçekleşti.

Genel Başkanı Diyarbakır'lı Dr. Yusuf Azizoglu olan Yeni Türkiye Partisi'nden, "49'lar Davası"nın sanığı Siverekli Av. Ali Karahan Hakkari'den aday oldu. "Kürtçülük propagandası" yaptığı gerekçesiyle tutuklandı. Bir lise öğrencisi iken kendisini cezaevinde ziyaret etmekle benim için yeni bir dönem başlamış oldu. En önemlisi de Ali Karahan'ın cezaevinde iken Hakkari milletvekili seçilmesi idi. Bu, beni biraz daha büyüledi ve bir sevdayı büyütme özendirdi diyebilirim.

Ali Karahan daha önce de Erzurum'dan milletvekili seçilmiş, ancak sistem tarafından "veto" edilmişti.

İki yıl sonra Ankara'da, yüksek öğrenime başlarken, kendimi

Devrimci Doğu Kültür Ocağı'nda (DDKO) buldum; "İşte Bu!" diyebileceğim yol haritamın kutsallığını kucakladım.

Ama daha bu güzelliğin tadına varmadan; 1970 ve 1980'lerin karabasanları ülkeyi bastı. 12 Mart'ın talan ilkyazı ve 12 Eylül'ün kıran sonyazı üstümüzden silindir gibi geçti.

Fakat her şeye rağmen direnenlerle direndik. Newroz pankartlarına mühürlenmiş nice direniş meydanlarında "hawar" sesleri ve eyvanlarda fesleğen kokusu sardı bizi.

Özgür bir dünya yaratma sevdasıyla bedeller ödedikten sonra bugünlere geldik. İyi ki geldik... Çünkü halen olanca gücümüzle direniyoruz, gülüşleri yere düşmeyen çocuklar için.

Ve çocukların gelecek sevdasıyla, düşse kalka 1976'lara dayandık.

Çokça gözaltı, işkence, baskı gördükten sonra, ilk kez 1976'da iki kez cezaevi günleriyle buluştum.

Bu buluşmaların ayrı sızıları ve anıları olur. Ama bir bakıma adamı adam eden yanları da vardır. İnsanın kendisini tanımlaması ve bir mücadeleye açılması gibi başlangıçlara zemin hazırlıyor. İşte tam da o yıl yayımlanan "Yirmi Kurşunlu Yürek" adlı şiir kitabımda "İşte Ben" şiiriyle kendimi anlattım. Sadece birkaç dizesi:

"İşte ben / parça parça dağılmış / sonbaharın dört rengi / do-
kuzyüz kırkyedi Şemdinli doğumlu / Ortadoğu'nun napalm sıca-
ğında / kök salmış hurma ağacı / alev-alev yanan / bir katre petrol
/ yani ben / Hiroşima yangını /

Neyleyim / namlusuna şiir süremediğim / mavzeri / ben hep
böyle, kör yangınlarda yanamam ki"

Bizler tüm mavzerlere sadece şiir sürme çabasında iken, sis-tem öldürmekten, tutuklamaktan, işkencelerden vazgeçmedi. Hatta gittikçe dozunu artırdı.

Halen kör yangınlarda zehrini saçmaya devam ediyor.

Bu kez 96-97-98 tutuklanmalarıyla cezaevleri günlerim başladı. Ve mahpushane çeşmesi yandan akmazken, "Azad Nisan Yağmuru" şiir kitabımda, "bu benim hikâyem" dedim. Ardından birkaç dize peşi sıra geldi:

“(...) Renkli hüznler yumağıdır/İrani girdap doğuşum// Mahabat’tan bir yıl sonra//Vukuatlı dünyaya gelişim cezalıdır //Ben Mahabat’ta ve Diyarbekir’de/İpe çekilmiş tuberrik beden/Gazi Muhammed/Seyid Abdulkadir/Şeyh Said/ Cibranlı Miralay Halid/Sonra Botan burçlarında/Yezdan Şêr, Mir Bedirxan”

Eklemek isterim: “Sineme miras kalan yara/Amma/Dost bilsin, gene dost bilsin/Kaşlarım hâlâ keman kara.”

Burada bir parantez açmak istiyorum.

Türkiye’deki çoğu resmi veriler gerçek dışıdır. Benim kimliğimde de doğum yerim Şemdinli yazılıdır. Bu doğru değildir.

Çünkü Kürt Teali Cemiyeti Başkanı Seyit Abdulkadir ve oğlu Seyit Muhammed 1925’te Diyarbakır’da Şeyh Sait ile birlikte idam edildikten ve Şemdinli’de meydana gelen olayların ardından ailemiz İran’a göç etmiştir. Benim doğum yerim İran’ın Urmiye (Rı-zaiye) kenti Mîrgever mıntıkası Rezge köyüdür.

Doğum tarihim de Mahabat’tan bir yıl sonra, sonbahar harman mevsimi, Hüsamettin amcamın ikinci evliliği olan Memîxan yengemin düğün günüdür.

Yasal nedenlerden ötürü kimliği değiştirmedim, Şemdinli’de yerli yerinde duruyor. Ayrıca Şemdinli her yanıyla adama onur katan bir sevdadır.

Bu gözü kara amansız sevdada, insanım diyebilen öz kimliğini saklayabilir mi? Saklayanın, kişilik erozyonu ve özünden koparak derin bir kuyuya düşmesi kaçınılmaz olacaktır.

Gerisi, gerici düzenlerin düzensizliğidir. Türkiye benzeri sistemlerin kültüründe çoğu aidiyetlerin dışlanması, o sistemlerin çirkin doğası gereğidir.

Dışlanmak hep ötekilerin kaderi olmuştur. Sistemin vahşeti, tüm öteki kimlik, dil, cins ve inanç aidiyetleri ezmek ve tarihten silmek histerisine varmıştır.

Ama tarihler boyu, dışlanmışlar, kendilerini kendi küllerinden yaratarak kutsal Zümrüdüankalar yaratmışlar. Ağır bedellere rağmen, büyük mücadelelerle geleceğe hep merhaba demişlerdir.

Başka kimlikten olmanın tarihsel nedenini, ödenen ve ödene-

cek bedelleri, bir kez daha altını çizeyim, ilk kez Ali Karahan'ın cezaevi serüveninde algıladım.

Ve “işte ben” dedim. Daha sonra yaşadıklarım, gördüklerim ve hissettiklerim, beni ben eden amansız sevdadır.

16-17 yaşların heyecanından, 60'ı aşmanın kederli keyfidir bu benim için. Tümünü özetlemek kalın bir kitap olur desem abartı değildir.

Halkın Emek Partisi'nden (HEP), Barış ve Demokrasi Partisi'ne (BDP) kadar, aynı gelenekten gelen tüm partilerin kurucusu, üyesi, yöneticisi, tutuklusunu, 5 yıl siyasi yasaklısı, tanığı, sanığı, mağduru ve avukatıyım.

“Vay be garibim Geylani, sen de neler çekmişsin” diyen de olsun isterim.

Halkça yaşadığımız böylesi bir zamanın ve halkın demokratik başkaldırısıyla başlayan günün bir parçası olmuştuk.

İttihat ve Terakki'den bu yana ırkçı ve tekçi söylemlerle sürekli korku ve güvensizlik üreten bir sistem; devleti kutsayan yasaklar; Türk ırkına referans üreten hukuk; hukuki olmayan kanunlar sisteminde öfkenin olmaması olanaklı mı?

Ama ezilme duyguları ve öfkeyle sorunların çözilemeyeceği anlayışında ortaklaşmaya da bir gereksinim vardır diye düşünüyorum.

Ayrıca böylesi öfkenin tarihsel arka planı ve halen onu besleyen acılar, başlı başına bir söyleşi veya yazı konusudur.

Ne var ki, PolitikART'ın “Öteki Hayatlar Anlatıyor” formatını fazlasıyla tarihsel ve güncel siyasete boğmak istemiyorum.

Zaten yaşamın kendisi her alanıyla siyasettir. Ve yaşam devam ediyor...

Var olma mücadelesini veren; anadili dilim-dilim ve lâl olmuş tüm halklara, aidiyetlere, ötekilere ve mağdurlara özgür ve onurlu bir yaşam dileğiyle...

Özgür Politika Eki/PolitikART (20 Şubat 2010)

RENKLİ HÜZÜNLER YUMAĞIDIR GÖÇ AKŞAMLARI

(Bu yazı, PolitikArt'ın, "Çolemêrgli biri olarak, üç sınırın (Türkiye-İran-İrak devletleri üçgeni) kesiştiği bir bölgede dünyaya geldiniz ve uzun bir süre yaşadınız. Geride bıraktığınız yüzyılda Kürt'ün bedenine çizilen ikinci bat ile birlikte ailelerini aşiretlerin nasıl dağıldığını anlatan bir yazı yazarmısınız?" isteği üzerine yazıldı.)

Tarihin kallesil cilvesidir, Kürt coğrafyasını bölen sınırlar ve sınırların böldüğü aşiretler oldukça çoktur.

Ama Kürtleri tüm sosyolojik gerçekleriyle, var olma özgürlük mücadelesini bölerek yok edecek güç yoktur.

Tarihin arka yakası bunun kanıtıdır. Son 30 yıllık özgürlük mücadelesi de bunun somut göstergesidir.

Derginizin formatı kapsamında şimdi Hakkari'ye bir yolculuğa çıkalım.

Hakkari; Türkiye, İran ve Irak'ın kesiştiği coğrafyadadır. Bölgenin jeopolitik konumu ve aşiretlerin yaşadığı süreçler; aşiretler arası ilişki ve çelişki sarmalı, bazı özellikleri kaybolursa da, günümüze kadar devam etmiştir.

Aşiretlerin kökeni kandaş topluluk gerçeğidir. Aynı zamanda, aşiretsel olgunun sosyolojik damarları, soyağacı toplulukların dayanışma ve himaye reflekslerine dayanır.

Bu kültür beraberinde, birden fazla evlilikle soy çoğalmasını ve üretime nicel katılımı da bağrında taşır.

Bu olgu, dış güçlere karşı korunma ve üstünlük, toplumsal prestij, siyasi, dini ve ekonomik güç istemlerini de içerir.

Özgürlük mücadelesinin ivme kazanmasıyla aşiretsel yapının

büyük ölçüde yurtsever aidiyete evrilmesi de önem kazanmaktadır. Olması gereken de budur.

Tüm bu gelişmeler, kuşkusuz aşiretler arası rekabeti, kan davaları da ayırışmayı ve aynı zamanda dayanışmayı gündemleştirir.

Kürdistan coğrafyasının dört devlet arasında bölünmesiyle dramatik parçalanmışlıkların yaşanmaması mümkün değildir.

Soykırımlarla hedeflenen Kürtlerin yok edilmesidir. Can ve mal kaybı, zorunlu gel-gitler, göçler mezalimi, aile birliklerinin parçalanması ve bazı parçaların bilinmezlerde kaybolması ve benzeri nice sayısız acılar, bu hedefin sonucudur.

Dört ülkeye dağılan Geylani ailesinin de bu yapıda acıları ve anıları tarihseldir. Bana sorduğunuz soruya denk düşmesi bağlamında aileden örnek veriyorum. Ayrıca anlatımda bizzat yaşadığım kareler de vardır.

Aslında gerçek ailemiz Kürt halkı ve onun yurtsever mücadelesidir.

“Kürt yazar ve araştırmacıların çoğu, İran Kürt aşiretlerindeki milliyetçiliğin köklerini, 1880’lerdeki Şeyh Ubeydullah Nehri’nin başkaldırısına götürürler... Ayrıca 1946-47’de Mahabad Kürt Cumhuriyeti’nin kurulmasında da bu hareketin etkisi çoktur. (Dr. Naci Kutlay, 21. Yüzyıla Girerken KÜRTLER s. 111)

Nehri, Şemdinli’nin eski kaza merkezidir. Şeyh Ubeydullah Nehri’nin oğlu Seyyid Abdulkadir İstanbul’da Meclisi Ayan ve Kürd Teali Cemiyeti Başkanı’dır.

27 Mayıs 1925’de 20 yaşındaki oğlu Seyyid Muhammed ile idam edilirler.

“Bunun üzerine, Seyyid Abdulkadir’in diğer oğlu Seyyid Abdullah da Nehri’de; Türkiye, İran ve Irak’taki taraftarlarını toplayarak; Nehri Taburu ile Navşar (Şemdinli) ve Gerdi Şapatan bölüklerini basar.” (M. İlhan Erdost, Şemdinli Röportajı)

Bunun üzerine 1 Ağustos 1925’te 3 koldan Şemdinli’ye büyük bir askeri harekât başlatılır. Halk bölgeyi boşaltarak İran ve Irak’a göç eder.

İdam edilen Seyyid Muhammed’in küçük iki oğlu vardır. Biri Seyyid Musa’dır.

Seyyid Musa, Nehri’de, amcasının yanındadır, göçle İran’a gider. Ölünceye kadar orada yaşar. Tek kelime Türkçe bilmez. Seyyid Muhammed’in diğer oğlu Hızır Geylan İstanbul’da doğup büyümüş, İstanbul’daki ablalarının yanındadır. Okur ve Sorbon Üniversitesi’ni Tekstil Yüksek Mühendisi olarak bitirir.

Ferit Melen hükümetinde Sümerbank Genel Müdürü olur. O da tek kelime Kürtçe bilmez. Kendisi de 2 ay önce vefat ettiler.

İran’a kardeşini ziyarete gittiğinde rahmetli ağabeyim Selahattin Geylani iki kardeşe tercümanlık yapmıştır. 1960’larda Şemdinli’ye ailemizi ziyaret için geldiği Van’dan geri çevirdiler. Şemdinli’ye gelmesine izin vermediler.

Hele bir bakınız aşiretlerin ve ailelerin bölünmesi dramına... İki kardeşin dilini de böldüğünü hangi dilbilimci izah edebilir. Ve bundan daha acı ve acayip bir durum olabilir mi?

Şemdinli’nin değerleri olan babası ve dedesinin idam edildiği bir yurttaş Şemdinli yaşağını koymak, DNA’sında ret, inkâr ve korku olan sistemin hezeyanıdır.

Bu sürecin önemli bir siması ve aktörü de dedem Seyyid İslam’dır. 135 yıl yaşadı. (M. İlhan Erdost, Şemdinli Röportajı)

Dedemin 100 yaşından sonra birkaç tane inci gibi diş çıkardığını, gözlüksüz Kur’an okuduğunu ve ben lise ikinci sınıftayken, ölmeden hemen önce ata bindiğini hatırlıyorum.

Göçlerle birlikte aile de İran’a gider, oradaki diğer akraba ailelerle çileli bir yaşam sürdürür.

Evlilik vaatleri ve evlilikler de orada başlar. 92 yaşında vefat eden rahmetli babamın kaderi de bir vaatle başlar.

Babam 6-7 yaşlarında iken babası Seyyid İslam’la birlikte annemin babası Hacı Eminê Şikakî’ye misafirliğe gider. Hacı Emîn, Şikak aşiretinin efsanevi lideri Xanê Lepzêrîn’in (altın pençe) torunudur.

Seyyid İslam gibi bir şahsiyetin kendisine misafir gelmesini çok önemser ve onurlanır. Bir jestle karşılık vermek ister. Annem beşiktedir. Dedem öteki dedeme der ki: “Sana layık bir armağanım yok. Allah kısmet ederse, bu kızım büyüyünce, bu oğluna vereceğim.” Ve kısmet oldu, annem ile babam birbirlerine layık oldular ve de çok iyi oldu.

Ayrıca tüm amcalarım ve halalarım da İran’da evlendiler.
İran’da evlenen halalarım ve sağ kalan tek amcam halen İran’da-
dırlar.

Ayrıca Irak’ta da bölünmüş yakın akrabalarımız çoktur.

Nihayet 1951’de Demokrat Parti’nin affıyla biz ailenin bir kısmı, yedi dedemin mezarlarının bulunduğu Şemdinli’nin Dêman köyüne geldik.

İşte ben de tatlı bir göç uykusuna dalmışım. Rüya gibi belleğimdedir. Sanırım bu yaşam çizgimin ilk heyecan kıvılcımı. Yükü kader ve keder, at sırtında, nakışlı heybenin bir gözünde ben, diğerinde yaşıttım, sütkardeşim. Kervanı sınır taşlarına vuran kadim köyümüz Dêman yolundayız...

Kürdistan’ın diğer tüm aşiretlerinin acılı kaderleri ve anıları, böylesi bir serüvenin benzeridir.

Kürdistan’ı dörde bölen sınırlarda, bölünen aşiretlerin serencamını “Azad Nisan Yağmuru” kitabımdan birkaç dizeyle noktalayalım.

Ceylanların sektiği Acem halısı
Şam’ın şekeri
Bağdat’ın hurması
Mezopotamyalı kızın zülûf sarısı
Ve bahar yeşiline kilitlenen
Azad
Dünyamın yarısı....

Son sözüm, herkes için sınırsız ve parçalanmamış azad bir dünya dileği olsun...

Özgür Politika Eki/PolitikArt (15 Ocak 2012)

ŞEMDİNLİ'DEN QAMİŞLO'YA UZANAN SEVDA

Doğu Kürdistan'da Şemdinli'ye "Nav Çîyan" derler. Yani dağlar arası. Bir de yıllar öncesi, Şemdinli'den 'Ayrılık Deresi'nde vedalaşan memurlar, bir sevgi ifadesi olarak, "Şemdinli dedikleri, bal cevizdir yedikleri. Altın sarısı tütündür içtikleri" sözcükleriyle hüznü ayrılığı anlatırlardı.

Ne yazık ki yarım yüzyıla yakın şiddet sarmalında sevgiye sıkılan kurşunlarla bal arısı neslini tükettiler, ceviz yapraklarını kimyasala buladılar ve tütün nikotinini biber gazına boğdular.

Bir aya yakındır Şemdinli'de olup bitenler, neden ve sonuçlarıyla Türkiye ve dünya kamuoyu gündemindedir.

Ben de Şemdinli ve Çukurca'da son yaşananların ortasındaydım. Gördüklerim, işittiklerim ve hissettiklerim yürek burkan acı bir geniş zaman dilimiydi.

Havadan sayısız savaş uçaklarıyla, karada obüs topları ile kendi ülkesinin kutsal topraklarının gece gündüz aralıksız bombalandığına tanık olmak; böyle bir coğrafyada yaşamak ne gariptir değil mi?

Bunlar ilk izlenimler değil. Çok gördük ve yaşadık benzer köy boşaltmalarını. Evleri yıkılan, hayvanları telef edilen, ormanları ateşe verilen, giriş çıkışları yasaklanan köy çocukları bu savaşın kurbanlarıdır.

Tek cümleyle tüm yaşananlar, süren savaşta imha etme siyasetinin sonuçlarıdır. Nedenler, çırılçıplak kral gibi orta yerde.

Bu son süreçte savaş nedenlerini ortadan kaldırma yerine daha da ağır nedenler eklenmiştir.

Sayın Öcalan'ın üzerindeki ağır tecrit koşulları

Kürtlerin milyonlarca imza ile kendilerine irade ve önder gör-

dükleri Sayın Öcalan üzerindeki bir yılı geride bırakan ağır tecrit, avukatları ve ailesi ile görüş yasağı, tüm avukatlarının tutuklanması ve on binleri aşan her temsili düzeydeki KCK tutukluları birer savaş nedeni olarak bu ülkeye dayatılmıştır.

Savaş nedenlerine eklenen AKP'nin hegemonyası, Başbakan ve onun sözde İçişleri Bakanı'nın icraatları, sivri dilleri ve siyaseten kirli, kışkırtıcı ve ırkçı söylemleri bu savaşa biraz daha benzin dökerek körüklüyor, sonuçta da kanlar akıyor.

Kendilerinin tuzu kuru. Evlat ve yakınları sefahat içinde. Asker de değiller, polis de... Savaş bölgelerini haritada bile gösteremezler.

Olan, yoksul Türk ve Kürt çocuklarına, köylülerine ve emekçilerine oluyor. Tüm bunlara dur deme zamanı gelmiş ve çoktan geçmiştir.

Bu yazımda; günlerdir tekrarlanan bilinenleri tekrar etmeme adına Şemdinli'yi bir başka yazıda okuyucularla paylaşmak ve Qamişlo'ya yola çıkmak istiyorum.

Seyyid Tâhâ'yı Ziyaret

Şemdinli; coğrafik konumu, tarihin arkaplanı ile dününü ve bugününü yan yana koyduğumuzda; Allah adına, insanlık ve özgürlük adına bir direniş tablosu gibi yıkık duvarlarda asılı kalıyor.

Şemdinli'nin kurşunlanmış herhangi bir penceresinden göz ucuyla güneşin doğduğu yere baktığınızda, "Mezar Gediği" görünür.

Acılı günler görmüş bu mekân; üç ülkenin, yani İran, Irak ve Türkiye'nin kesiştiği şeytan üçgenidir.

Acaba bundan mıdır, her üç ülkenin de Kürt halkı üzerindeki şeytani (lain) emelleri? Şemdinli'nin tarihsel önemini birkaç satırbaşıyla açarak bugüne gelmek istiyorum.

Necip Fazıl'ın "**Çile**" adlı kitabında yer alan iki mısralık şiir, derin bir anlamı veriyor fikrindeyim. Şiir şöyle:

“Seyyid Tâhâ”yı Ziyaret

*“Şemdinli dağlarının içtim nur çeşmesinden
Kurtuldum akreplerin rubumı deşmesinden.”*

Ne yazık ki akreplerin zehirli dili halen Şemdinli’nin ruhunu deşmeye devam ediyor.

Şiirde Kürt realitesinin tarihini aralamaya çalıştım. Seyit Tâhâ, 1880’de başlayan en geniş kapsamlı Kürt hareketinin lideri Şeyh Ubeydullah Nehrî’nin babasıdır. Nehrî, Şemdinli’nin eski ilçe merkezidir. Nehrî, o dönem Kürt yönetiminin sarayı, kalesi, köprü-süyle anılan hareketin merkezidir.

Şeyh Ubeydullah da 1925’de Şeyh Sait’le Diyarbakır’da, yirmi yaşındaki oğlu Seyit Muhammed ile idam edilen Meclis-i Ayan ve Kürt Teali Cemiyeti’nin başkanı Seyit Abdulkadir’in babasıdır.

1984’te patlayan silahın sesi hâlâ yankılanıyor

Şemdinli’nin son günlerine dönersek; 1984’te patlayan silahın sesi, son hadisede Goman Dağı dedikleri şehrin varoşunda hâlâ yankılanıyor.

Daha önce sistemin düşük yoğunluklu savaş dediği hal, yüksek yoğunluklu hale evrilmiştir. Ayrıca sistem bugüne kadar her tür kirli savaş yöntemini operasyonlar karmasıyla yürütmüştür.

Savaş uçakları, kobra helikopterleri ajan predatörlerin ihbarıyla havadan bombalıyor. Karadan obüs topları topa tutuyor dağları. Çeyrek asrı çoktan aşan imha konsepti olayı çözmedi; bitirmesi de bir ırkçı hayal ve hezeyandır.

Tarihte yaşananların sebep ve sonuçları, halkların serüveninde sözlü ve yazılı birer belgedir. Kürtler bu alanda çıkardıkları tarihsel derslerle deneyim sahibidirler.

Onun içindir ki Arap Baharı’nı en iyi okuyan Kürt halkıdır. Çünkü Ortadoğu’nun dört mevsim baharlarını en acımasız yaşayan, özgürlük mücadelesinde ağır bedellere rağmen amansızca direnen kadim bir halktır.

Tarih bir bakıma halkların yaşamından dersler çıkarılacak bir ansiklopedidir.

Şemdinli'den Qamişlo'ya uzanan sevdâ

Osmanlı dönemini milat olarak alırsak, entrika ve oyunlarıyla İttihat Terakki ve Cumhuriyet tarihine uzanan miras damarıyla, Kürtler arasına nifak sokma, parçalama, bölme, yönetme ve bunların bakiyesi olan imha konsepti sistemin DNA'sına saplanan ırkçı bir şırıngadır.

Bu anlayışın temel aracı Kürtleri birbirine düşürerek boğazlatma oyunlarıdır. Tarih bu örneklerle tanıklık etmiştir. Ama o kara sayfalar çoktandır özgürlük mücadelesiyle yanıp kül olmuştur.

Çünkü dört parça Kürdistan'daki her hareket pozitif ve negatif yanlarıyla diğer parçaları etkilemektedir.

Bu etkinin dışavurumunda, Kürtler arasında dayanışma giderek bütünleşmeye evrilmiştir. Kayıplar ve kazanımlar ortak algıda birleşiyor.

Sistemi çıldırtan ve saldırtan; Suriye'deki Kürtlerin kazanımlarına üç parça Kürdistan'ın derinlikli ve anlamlı desteğidir...

Şemdinli'den Qamişlo'ya uzanan sevdâya tahammülsüzlüktür. Tüm baskı ve oyunlara rağmen Federe Kürdistan Yönetimi'ni Suriye'deki Kürtler aleyhine çeviremediler.

Kimliksiz Batı Kürdistan Kürtlerinin kimliksizliği, Batı'nın ve bölge devletlerinin göz yummasının eseri idi ve utançlarıydı.

Suriye'deki Kürtler bu sessizliği özgürlük çılgınlıklarıyla bozdular. Çünkü kimliği olmayan bir bireyin, bireyler topluluğunun ve aidiyetin hiçbir söz söyleme hakkı olamaz.

Yaşama hakkını kapsayan, medeni, siyasi ve hukuki her şey yok hükmündeydi.

Seçme ve seçilme, mülk edinme, eğitim, kültür, örgütlenme, kendi toprağında idari yönetim vs. hakların tümünü kimliksiz bırakarak gasp etmişlerdi.

Suriye'deki Kürtler, Arap Baharı'nın ülkeyi cehennemi fırtınaya çevirdiği kanlı dönemine bulanmadılar. Öldürmediler ve onun için

ölmediler. Kanlı hesap içinde olan tarafların yandaşı olmadılar ve en önemlisi de küresel güçlerin uzantısı konumuna düşmediler. Bu basiretle Esad'ın Baas faşizmine tarihi bir dersle, kendi topraklarındaki faşizan yönetimlere kansız el koyarak, kendilerini meşru zeminde demokratik bir yönetim biçimiyle yönetmeye başladılar.

Bu hareket, benzeri hadiselerin yaşandığı dünya ülkelerine, 21. yüzyılın pozitif bir modelidir desek doğru bir tespit olur.

Erdoğan'ın zehirli dili

Savaş uçağı Suriye hava sahasında düşen Türkiye'nin; Suriye'nin geleceğine, orada yaşayan halkların güvenliğine ve özgürlüğüne sevdalı olmadığını herkes biliyor. Amaç, Kürtsüz bir Suriye ve Kürtlerin Suriye'deki demokratik yaşam tarzının Türkiye'ye yansımamasıdır.

Ülkesinde yurttaşıyla kavgalı, coğrafyasını bombalayan, yurttasını katleden bir sistem; bölgede komşularıyla kavgalı (İran, Irak, Suriye, Yunanistan, Bulgaristan, Ermenistan vs.) dünyada itibar kaybeden ülkenin başbakanı önce aynadan kendine ve ülkesine bakmalı. Bu ülkenin siyasi kirini temizlemeden, 30 yılı aşkın süredir akan kanı kurutmadan, empati, diyalog, müzakere, çözüm iradesi ve cesaretine sahip olmadan bölgede sadece korku ve çözümsüzlük üretebilir.

Onun için Sayın Erdoğan'ın 2014 ırkçı oy hesapları üzerinden bu ülkeyi felakete sürüklemeye hakkı yoktur.

Şemdinli ve Türkiye yangını üzerine bir damla su yerine benzin bidonlarını ve zehirli gazları dökmeye de hakkı yoktur.

Çünkü ülke bir bütün olarak yanıyor. O yangında herkes yanıp kaybedecektir. Türkü de Kürdü de... Bu nedenle yüreğinde insanlık, barış ve merhamet kıvılcımı olan, ülke sevgisine sahip herkesi bu yangını söndürmeye davet ediyorum. Yoksa çok geç olacaktır.

Özgür Gündem (17.08.2012)

ACILAR ORTAK, DİLLER FARKLI

Üç milletvekili arkadaşımın bahçesinde çaylarımızı tazelemek istemiştik. “Size çay veremem” dedi adam. “Neden” diye sorduk. Adam, “Şehidim var, beni anlayın!” diye cevap verdi.

Bazı bilinmezleri çözmeye çalışırken, yaşamın dağ ve deniz yarasındaydım Akdeniz akşamında... Dağ dili Kürt diliydi, ya deniz dili ne diliydi?

Akdeniz’de gece yarısı şiirleşen küçük bir öykü veya şiire dolan derin bir öykü, yine kanatır kan güllerini.

Çünkü dağlar ve denizler hüznün yumağıdır. Daha da ağırlığınca ve derinliğince, renkli mevsimler, kırmızı tarihler ve medeniyetler bakiyesidir. Kuşkusuz medeniyetleri bir arada barıştırmayı bilenler için.

DTP’nin 3-4-5 Temmuz tarihlerinde gerçekleştirdiği, deyim uygun düşerse “çalıştay”, Mersin’in Erdemli’sinde yapıldı. İkinci günün yorgunluğunu o harika doğaya savururken, gecenin tılsımında ve özgür bir kuş hafıflığında, herhangi bir çay bahçesinde çay içmek ne kadar da mütevazı ve insanî bir arzu!

Beyler nerelisiniz?

Ancak insanlık değer ve duygularının hoyratça talan edilmediği bir ülkede...

Ne gariptir, üç milletvekili arkadaşımın (isimleri bende mahfuz) gittiğimiz bir çay bahçesinde çaylarımızı yarıda kestiler.

Bahçeyi işleten genç, masamıza geldi. “Beyler nerelisiniz” dedi. Onurla “Hakkâriliyim” dedim. Diğer arkadaşlarımın da memleketlerini söyledim. “Siz DTP milletvekilleri misiniz?” diye ekledi. Yine gururla, “evet” dedik.

“Beyler size çay veremem, hizmet sunamam,” dedi. “Neden?” diye sorduk. “Şhidim var, ondan, beni anlayın” dedi. Yine ben yanıtladım: “Hassasiyetini anlıyor ve acını paylaşıyoruz. Ama siz burada kamu hizmeti sunuyorsunuz. Bu ayrımcı tavrınız işyerinizin yasal olarak kapatılma nedenidir.”

“Hiç önemli değil, kapatır giderim,” dedi.

Halklar arası kapıların kapatılmaması adına sağduyumuzu denizin sessizliğine bağışlayarak ve o duyguyla arkadaşlarımızla bakışarak kalktık.

Böylece acılar acıları çoğaltmasın, kirlenmiş zaman dilimlerini de Akdeniz yıkasın diye o ummanın bahtına terk ettik. Kendimizi de akliselime ısmarladık.

Akdeniz’in yakamozlu bir gecesinde çılgın dalgalar küsmüş kıyıları vururken, o an Zap Vadisi’nde kıyıya savrulan sazanlarla dövülmüş gibi oldum.

Odama çekilirken, empati yapmaya çalıştım. Kürt coğrafyasının herhangi bir mekânında şehit yakını bir Kürt; Kütahya, Mersin, Osmaniye, Sinop veya başka bir batı kentinin milletvekiline, işyerinde “Benim Şhidim Var, Size Hizmet Sunamam” der miydi acaba?

Bilinmez, ama sanmıyorum, bilebildiğim ve görebildiğim kadarıyla.

Her şeye rağmen ben kendi hesabıma öfkelenmedim Erdemli’deki çay bahçesi sahibi gence.

Arkadaşlarım da öyle sanırım.

Çünkü acının, kederin, ayrılıkların ve gözyaşlarının akıntıları Akdeniz’e dökölür. Renkleri örtüşür ve hepsi de iç kanamadır. Heybetli dağları, masmavi denizleri kan kırmızısına dönüştüren ne varsa ateş ve ihanettir.

Nedeni ve bakiyesi ise, bu acıların 25 yıldır bozulmayan ezberleridir. Yani bu sonuçlar, sistemin kabahat ve cürümleridir.

Sorumlu da; asker-sivil-bürokrat, hükümet-muhalefet, sermaye, kimi medya ve sözüm ona kimi aydın ve yazarlardır.

Ya tefessühe yüz tutmuş yani çürümüş, bozulmuş yargıya ne demeli? Gerçek adalet yargısal terazi burcunda. Kefelerdeki okkalara direnç, hep andılarla, darbe planlarıyla yanıtlandı.

Kantarın topuzu hep askerden yana kaçtı. Sermaye-emek dengesinde ise, OYAK dahil, terazinin kefesi hep kapitaldir. Son asker-sivil yargı dengesi ise CHP'nin kâbusu, Baykal'ın korkulu rüyasıdır.

Şemdinli Davası ve benzerleri, tatlı su sosyal-demokratlarının hukuki demeçlerinde yoktur. Çünkü Kürt coğrafyasında yurttaş olmanın resmî ve gayri resmî anlamı, kitapçılarda güpegündüz “iyi çocuk” askerlerce vurulmaktır. Dağ başlarında öldürülmek, asit kuyularında erimektir.

Oysa yaşam, Cilo yadigârı Zelal bir kız. Geverok Yaylası'nda koyunlarının süt sağımında iken, ana sütü gibi helal anadil neden prangada olsun.

Tarihimiz yakılmış bir talan enkazıdır. Peki çocuklar, ceylanlar, çiçekler tarihsiz ve susuz büyür ve yaşar mı?

Hep sözlü tarih ve ağıtlarla salladık hamayıl hamakları. Kilim nakışlarında çok sızılı tarihler saklıdır. Yasakların karanlığına hap-solan şafağı bekleyen sevda, süzülerek bir hoş gelişte.

Mezopotamya inatla ayakta

Enerji, petrol ve berrak sular coğrafyası Ortadoğu'da boğdurulmak istenen kutsal Mezopotamya, tüm kırımlara inat Zümrüdüanka!

Bu ilkyaz yazısını yeni bir günün şafağına taşırken, güler gibi ağ-lamak veya ağlamak gibi gülmek arasındaki med-cezir ne gariptir, anlar mısın?

Son arzu: Silah sesiyle irkilmesin Gever Ovası'nın kır gülü, Cilo Da-ğ'ının ceylanı, Amed'de buğday başağı, Akdeniz'de hiçbir balık türü.

Bu da şafağa haykırış olsun. İşte bundandır, sistemin çözüm-süzlüğü, Erdemli'deki şehidin acılı yakını ile Şemdinli'deki şehidin savrulmuş yakınıni ortak acıda buluşturur.

Bundandır;

“Birbirine karışır tavuklarımız/ Bilmezlikten değil/ Fukaralık-tan” demiş dev ozan rahmetli Ahmed Arif.

Asırlık beraberliklerimiz vardır. Bunun son güzel örneği geçti-

ğımız günlerde yaşandı. Biri Türk, bir Kürt iki gencin sınır aşırı aşkları. Şemdinli’de görev yapan uzman çavuşun kızı 18 yaşındaki Tülin Önder ile Şemdinlili 19 yaşındaki Rojhat İliş’in ailelerden saklanan sevdası Kuzey Irak’a kaçışla son bulur ve evlenirler.

Onun için diyoruz ki; tüm ezilenler, fukaralar, neden “arifçe” birleşmesin; zulme, zalime, ölme ve öldürmeye karşı?

Taraf Gazetesi (14.07.2009)

HUKUK REFORMU ŞART

1. Dünyadaki değişim ve dönüşümler, insanlığın paylaştığı ortak değerler noktasında bireyleri ve sistemleri demokratikleşmeye zorluyor. Demokratikleşmenin önemli bir boyutu da siyasetin demokratikleşmesidir. Bu da ancak farklı toplumsal taleplerin belirli bir zeminde karşılanması, tartışılması, uzlaşması ve karar süreçlerine ulaşmasıdır.

Türkiye'nin dış politikada söz sahibi olabilmesi, ancak iç ve dış kamuoyunun desteği ile yapacağı cesur reformlara, ayrıca ekonomik istikrar ve demokratikleşmeyi başarmasına bağlıdır. İşe radikal bir hukuk reformuyla başlanmalı. Türkiye AB ilişkileri Kopenhag kriterlerinde ifadesini bulan, süreç ve pratik içinde daha da somutlaşacak olan ilke ve kuralların içselleştirilmesini beraberinde getirir. Kuşkusuz, AB Türkiye için her şey ve kurtarıcı güç değildir. Ancak günümüzde evrensel değerleri koruma ve geliştirme refleksi, iç sorun olmaktan çıkmıştır. Türkiye'nin de temel sorunu demokratikleşmedir. Bu anlamda Türkiye'nin AB'ye adaylık sürecini olumlu buluyor ve destekliyoruz.

2. Her şeyden önce devletin belirlediği tanım ve kalıpları bir tarafa bırakıp hadisenin adını ve önem derecesini iyi saptamak gerekir. Ülkenin temel sorununun demokratikleşme olduğu konusunda toplumda tartışmasız bir odaklaşma vardır. Bu gerçeği kavramak ve çözüm noktasına taşımak için ülkenin baş sorununu da kavramak gerekir. İşte bu da Kürt sorunudur. Baş çelişki çözülmeyen temel çelişkinin çözümlenemeyeceği gerçeği ise bilimsel diyalektiktir. Bu nedenle şimdiye kadar demokratikleşmenin önündeki en büyük engel, Kürt sorununun, ret, inkar politikaları nedeniyle çözümsüzlüğünden kaynaklanan şiddet ve çatışma or-

tamıydı. Ancak 15 yıllık kan ve gözyaşı ile dolu kaos dönemi son bulmuş, ülkede bir barış iklimi kendini hissettirmeye başlamıştır. Bunu yok saymaya ve heba etmeye de kimsenin hakkı yoktur. Bunun için; Türkiye'nin bütünlüğü içinde eşitlik ve kardeşlik temelinde, Türkiye'de yaşayan tüm kimlikleri içeren; tek ırk, tek dil, tek kültür olgusuna indirgmeden, Kürt gerçeğini de bu kapsamda kabul edip bir anayasal vatandaşlık sistemi zorunludur. Çözumsuzlük, bugüne kadar Türkiye'nin tüm alanlardaki istikrarını altüst etmiş ve ırkçı sistemin iflası dibe vurmuştur. Sistemi demokrasiye evirmenin oluru, Kürt sorununun demokratik çözümü ile olanaklıdır.

3. İslamın siyasallaşması, belli bir kesimin egemenliğini hakim kılacağından, bizatihi İslam dinine aykırıdır. İnanç, hiçbir şeyin kirli aleti ve emeli olamaz. İslam dini, her şeyden önce hoşgörüyü, eşitliği ve insanlığın barış içinde yaşamasını esas alır.

4. Tarihi süreç içinde erkeğin egemenliği üretim araçlarını sahiplenmeyle başlar. Kadının yaşamı üzerinde söz sahibi olmasına kadar uzanır. Demokrasiyi ve cinsler arasındaki eşitliği içselleştiremeyen toplumlar; kadını hep hizmet eden, boyun eğen, işgücünden yararlanılan ama irade, söz ve karar gücü olmasına izin verilmeyen bir cins olarak görmektedir.

5. Türkiye'de bazı hadiselerin "rutin" dışına çıktığını Cumhurbaşkanı söyledi. Demek ki devlet adına hareket eden, devlet içine sinmiş, kendisini devlet içinde devlet sayan çeteler vardır. Faili saklanan binlerce cinayet bunlar tarafından işlendi. Susurluk olayı ile çözülme başladıysa da halen saklanan uzantıları vardır. Bunlar temizlenmeden şeffaf bir toplumdan söz edilemez.

6. Yazılı, görsel ve işitsel medya, demokratikleşme ve özgürleşmede, haber ve bilgi üretimi açısından yaşamsal önemdedir. Özellikle çok kültürlü toplumlarda bütün sesleri ve renkleri, barış, demokrasi ve hak taleplerini yansıtmalı ve önyargılardan uzak, bağımsız ve objektif olmalıdır. OHAL kapsamındaki fiili ve yasal sansür, bir kesim medyanın üstünden kaldırılmalı, herkes kendini, kendi kimliği ve anadili ile her tür medyada özgürce ifade edebilmelidir.

7. Bugün ülkede, toplumsal uzlaşıdan, demokrasiden ve eme-

ğın özgürleşmesinden yana; sömürü, şiddet ve çatışmayı dayatan sistem karşıtı nicel ve nitel birikime sahip zinde bir çoğunluk vardır. Ancak bu güçlü potansiyel örgütlü değildir. Onun için 99 seçimlerinde halkın özgür iradesi Meclis'e yansımamıştır. Gelecek, demokrasi güçlerinin ilkeli birlikteliğindedir.

Cumhuriyet (2000)

DEMOKRATİK BİR ANAYASA VE KÜRT SORUNU

Bugün Türkiye'nin temel sorunu demokratikleşme ise, baş sorunu da, eşitlik temelinde Kürt sorununun barışçıl ve demokratik çözümüdür

Yeni Anayasa önermelerinde, demokratik yaklaşımların tartışmalara açılıyor olması, kuşkusuz bizim de katıldığımız sevindirici gelişmelerdir. Ancak anayasal haklar temelinde Kürt sorununun demokratik çözümünden söz eden yok. Bu zihniyet ve vicdan tablosundaki bilimsel körlük ve ürkeklik neden? Önemli bir nedenin Anayasa'nın 66. maddesinde saklı olduğunu düşünüyoruz. Anılan madde; "Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür" diyor. Ancak bu bağın tarihsel ve mantıksal örgüsü, ilkokul çocuklarının zihinlerinde bileilmek ilmek çözülüyor. Sormak gerekiyor: Peki, 20 milyon civarındaki Kürtlerle birlikte aidiyetleri başka başka olan vatandaşlar için nasıl tanımlama yapmak gerekiyor? Demokratik anayasal haklarıyla hangi madde veya maddelerde düzenlenmelidir?

82 Anayasası'nda bunun düzenlemesi yok. Çünkü bu Anayasa'nın, mantıksal ve hukuksal argümanları ve yapılış yöntemleri antidemokratiktir. Sivil bir irade duruşundan yoksun olduğu gibi militer bir gücün, ırkçı, redci ve inkârcı tonlarıyla cilalanmıştır. Adeta ideolojik bir kültürel soykırım metnidir. Oysa ki demokratik anayasalar tüm kültürlerle ve ideolojik görüşlere aynı mesafede ve hoşgörü içinde olurlar. Anayasaların dibacesi, o anayasaların demokratik ve hukuki iklimini de belirler. 82 Anayasası'nın sert iklimi, ırkçı koro ile başlar ve o tempoyla devleti vatandaşa karşı koruyarak ve kutsayarak devam eder, benzer fobilerle son bulur. Anayasa'nın başlangıç bölümünden itibaren, devamındaki sayamayacağımız onlarca maddede; (örneğin md. 2-3-4-5-6-7-8-9-15-

17-18-20-21-22-26-27-28-34-38-41-42 vd.) “Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, milli güvenliği, kamu düzeni, genel ahlakın korunması, suçların önlenmesi...” vs. şeklindeki tehditler, çokça maddenin başında Demokles’in kılıcı gibi sallanır durur.

Bazı maddelerin girişinde, kısmen de olsa insanı keyiflendiren kırıntı özgürlüklerden söz ediliyor olsa da, hemen devamında bir “fakat” sözcüğü ile yapılan sınırlama, çekince ve yasaklamalarla, özgürlük sevinci kursaklarda bırakılıyor. Çünkü o özgürlük ya ortadan kaldırılıyor ya da içi boşaltılıyor.

Artık gelenin doğrudan demokrasi çağında toplum, “fakatsız, amasız ve kelepçesiz” düşünce, ifade, örgütlenme ve “anadil” özgürlüğünü istiyor. Bu istemlerin yaşam bulması da, “anadil” özgürlüğü ile başlar. Bilinmelidir ki, “anadile” vurulan “kelepçe” demokrasiye, hukuka, toplumsal barışa ve tüm Anayasal yaşam hakkına vurulmuş sayılır.

Demokratik bir anayasa ile etnik kimlik hakları, inanç ve düşünce özgürlüğü, sosyal, ekonomik, kültürel, dilsel ve diğer haklar güvence altına alınabilir. Bilgi çağında, küçülen bir dünyada Türkiye kendi sorunlarıyla büyüdü. Ülkede Kürt sorunu da o oranda büyümeye devam ediyor. Türkiye’nin de içinde yer aldığı ortak Avrupa Hukuku, ortak evrensel değerler de kendisini dayatıyor. Anayasaların hazırlanmasında uluslararası sözleşmeler kaynak özelliği taşır.

Meşruiyet sorunu

Meşruluk, toplum ve siyaset biliminin en önemli kavramlarından biridir. Meşruluk, toplumdaki barışı, sükûneti sağlayan, bir yargıyı, yasayı, iktidarı ayakta tutan, kalıcılaştıran bir inançtır, moral değerdir. Bu inanç ve değerleri 82 Anayasası’nda bulmak olanaklı değildir. Çünkü 82 Anayasası, halk tarafından yapılmadığı gibi, halkın özgür iradesiyle seçilen bir parlamento tarafından da yapılmadı. Bununla birlikte kapatılan parlamento atanmış kişilerce yapıldı. Görülüyor ki, 82 Anayasası meşru değildir. Dolayısıyla demokratik değildir. Anayasalar devleti değil, bireyi korumayı esas almalıdır. Örgütlen-

miş siyasal birimi olan devletin gücünü sınırlayan, bireyin hak ve özgürlüklerini koruyan, geliştiren, çığnrmelerine karşı denetim yollarını belirleyen, iktidarın tek elde toplanmasını önleyerek çoğulculuğu benimseyen, toplumsal dengeleri sağlayan her tür hukuk dışılığı engelleyen metinler, demokratik anayasalardır.

İşte buna uygun olarak devlet, sivil ve demokratik toplumun ihtiyaçlarına yanıt veren işlevleriyle bir teknik aygıt olarak anayasada yer almalıdır. Devletin ideolojisi olamayacağı gibi, devlete kutsallık izafe eden metafizik anlayışlardan da uzak kalınmalıdır.

12 Eylül rejimini halen birçok uygulamasıyla canlı tutan 82 Anayasası, kökten değişmelidir. Şimdiye kadar yapılan ve yapmak istenen Anayasa değişiklikleri belli hadiseye, belli kişiye veya kişilere endeksli, parti ve kişi çıkarları doğrultusunda oldu. Bu, devletin uygun gördüğü ve emrettiği değişiklikler olarak algılanmalıdır. Ülke ve halk yararı ikincildir, hatta yoktur.

Egemenliğin koşulsuz halka ait olduğunu söylüyoruz. O zaman bu hakkı kullanırken, yönetimini ve koşullarını da kendisi belirlemelidir. İlkelerini tartışmalı, sonuç çıkarmalı ve kuralını yapmalıdır. Bu hakkın teslimi, en azından demokratik bir katılımcılık kadar önemlidir. Bu anlamda “anayasal meşruiyetin” tanımı ve kriterleri, klasik hukuk terminolojisi aşarak, somut koşullara ve çağa göre yorumlanmalıdır. Özet olarak, anayasa toplumsal kabul ve evrensel hukuk normlarına uygunluğu ile ihtiyaçlara yanıt olur ve kalıcılışıır diye düşünüyoruz.

Demokratik anayasaların üstünlüğünde, bağımsız ve tarafsız hukuk kurallarını içermenin yanında, toplumsal güç dengelerine dayanan, genel barışçıl uzlaşmanın toplumda yarattığı saygınlık da vardır. Bugün Türkiye’nin temel sorunu demokratikleşme ise, baş sorunu da eşitlik temelinde Kürt sorununun barışçıl ve demokratik çözümüdür. Diyalektik olarak baş sorun çözülmeden, temel sorunun çözümü oldukça güçtür. Onun için Kürt sorunundan başlamak gerekir.

Anayasa çözüm metni değil

Belki bilimsel kural olarak, bu tür sorunların çözümü anayasa metinlerinde yer almayabilir. Ancak anayasalar bu tür yaşamsal sorunların çözümünün hangi kural, yöntem ve değerler kapsamında yer bulacağını belirler. Anayasalar çözüm metinleri değildir. Çözümün hangi kurumda, yasa ve düzenlemede aranabileceğini gösteren metinlerdir. Bu anlamda her yurttaşın vazgeçilmez, değişmez temel hakları vardır. Kürtlerin de örgütlenerek kendilerini kimlikleriyle özgürce ifade edebilme, kültürlerini geliştirebilme, anadillerini konuşma ve geliştirme, eğitim yapma, görsel, yazınsal ve işitsel medya hakkını kullanma, Kürtçe isim, coğrafi isim vs. hakları vardır. Bu haklar ancak anayasal vatandaşlık anlayışıyla güvence altına alınabilir. Bunun da teminatı yeniden oluşacak demokratik bir anayasadır. Bu bakış açısıyla, bütün etnik ve kültürel farklılıkların bir alt kimlik olarak “Türkiye üst kimliği”nde birleştirilmesi, eşit yaşam tarzına uygun düşer. Sonuç olarak, meşruluktan ve toplumun taleplerine yanıt vermekten uzak 82 Anayasası’nın değişikliklerle demokratik bir anayasa haline dönüştürülmesi mümkün değildir. Dolayısıyla yeni bir anayasasının hazırlanması en doğru yoldur. Yeni anayasa kısa, öz, toplumun ortak paydasına dayanan, bütün kesimleri ve kültürleri kapsayan ve onlara eşit biçimde yaklaşan, haklarını tanımlayan ve hakları kullanmayı güvenceye alan bir üst hukuk normu olmalıdır. Yani, ortak bir vatandaşlık bütün halkların kendi kültürel öz ve özellikleriyle eşitlik temelinde birlikte ve kardeşçe yaşadığı bir demokratik sistem hedeflenmelidir. İşte ülkenin 70 milyon vatandaşı, böylesi bir sistemi güvence altına alabilecek ve “demokratik cumhuriyetin referansı” olacak yeni “demokratik anayasayı” özlüyor ve istiyor.

Radikal İki (26.08.2007)

ANAYASAL YURTTAŞLIK VE TOPRAĞIN KOKUSU

Bütün etnik ve kültürel farklılıklar bir alt kimlik olarak “Türkiye üst kimliğinde” birleştirilmelidir. Devlet de küçültülmüş bir teknik aygıt olarak özgür yurttaşın emrinde olmalıdır

Yurttaşlık, devletle birey arasında hukuksal bir aidiyet ilişkisi olarak tanımlanabilir. Ancak bu çağcıl hukukun temelinde, bireysel ve ihtiyaç oranında grupsal haklara sahip olma, ekonomik olanaklardan eşit ve özgürce yararlanma, devlet yönetiminin her kademesine kendi kimliği ile katılma, temsil etme-edilme, kültürel çoğulculuk hakkını (dil, din, etnik, cins vs.) özgürce kullanma, siyaset ve sosyal alanda örgütlenme, yönetime gelme, gibi kriterler olmalıdır.

Çok kültürlülüğün dışlandığı toplumlarda, egemen ulus bireyleri ve özellikle egemen olanlar asıl (beyaz) yurttaş, diğerleri ikinci sınıf üvey (siyah) yurttaşlardır. Gerçek vatandaşlık-yurtseverlik ve onun bilinci, demokratik hukukla olanaklıdır. Bu anlayış temelinde, “hürriyet” âşığı rahmetli hocam Prof. Dr. Bülent Nuri Esen, altını çizerek derdi ki: “Vatan kavramından hukuk çıkarılırsa, kupkuru toprak kalır”. Onun için vatanın hali pürmelali! Hukukun silindiği coğrafyamızda süren şiddet ve çatışma ikliminin fırtınalı esintisiyle ekolojik denge alabora oldu. Çünkü dağlar, vadiler bombalandı. Sular zehirlendi. Hardal vb. gazlar, canlı neslini tüketti. Vatan toprağı özgür yaşamın doğası ile kurudu. Kan kokan toprakta bitki yeşermez. Hiçbir canlı da yaşayamaz. Toprak kokusunun hasretini bilen bilir!

Türkiye'nin kavrayamadığı

Burjuva devriminden sonra, toplum içindeki bireyin yerini ve konumunu belirleyen vatandaşlık kavramı, sürekli bir gelişme içine girdi. Aydınlanma dönemiyle birlikte, vatandaşlık hakkı, insan haklarına paralel bir seyirle pozitif ivme kazandı. Vatandaşlık bilincinin evrimsel biçimde nitel bir değişikliğe uğraması, II. Dünya Savaşı'ndan sonra önemsendi. Çağımızda yükselen değer olan demokrasi olgusu içinde, yurttaş haklarını uluslararası normlara bağlama bilinci gelişti. Bu nedenle, kimlik farklılıklarının benimsenmesi ve farklılıkların birarada özgürce yaşatılması, çağdaş demokrasinin vazgeçilmezi oldu. Gerek insan hakları, gerekse temel yurttaşlık hakları arasında yer alan kimlik, dil, kültür haklarının, iç ve evrensel hukuk normlarıyla korunması demokratik bir haktır ve demokrasinin kazanımıdır.

Ancak Türkiye'nin temel çıkmazlarından biri de, henüz bu erdemliliği ve kaçınılmazlığı kavramayıştadır.

Çünkü bugün Türkiye'de egemen güçler, bu ilişkiyi siyasi, ekonomik ve bireysel çıkarlar için hoyratça kullanıyor. Her tür hukuksuzluğu vatan, millet ve yurtseverlik kavramlarının arkasına sığınarak kapatmaya çalışıyorlar. Bu güçler devlete sadakat adına militan vatandaşlıkla, devlet içinde devlet oldular. Hukuku çiğneyerek devleti de tahrip ettiler.

Anayasal yurttaşlık

Türkiye'de ilk kez 1992'de, Süleyman Demirel tarafından, demokratik kamuoyunun eleştirileri karşısında "Anayasal vatandaşlık" olgusu ortaya atıldı. Ne var ki, kendisi de sahiplenmediği için, Türkiye'de ciddi bir tartışma gündemini oluşturamadı. Bu söylemden iki yıl sonra, Talim Terbiye Kurulu'nun 26.06.1994 tarihli kararıyla beş yıllık ders kitabı olarak yayınlanan Vatandaşlık Bilgileri'nde, "ırk ve din birliği" ulusu oluşturan unsurlar arasında sayılmıştı. Yine Milli Eğitim Bakanlığı'nın İlköğretim ve İnsan Hakları Eğitimi kitabında da, "ırk birliği" ulusun kurucu unsuru olarak belirlenmişti.

Görüldüğü gibi, devletin en temel asimilasyon kurumu olan Milli Eğitim yurttaşlık tarifini tek ırk, tek kültür ekseninde sunduğu ölçüde, “ötekiler” açısından dışlayıcı ve yok sayma anlamına geliyor.

Şimdi yıl 2007, sayın Demirel’in sahip çıkmadığı popülist söylemlerine rağmen anayasal yurttaşlık, halen darbe Anayasası’nın yaprakları arasında çürüyor. Kürt realitesini tanımalıyız söylemi de sistemin korkak ve ikircikli karakteri içinde gidip gelerek, çağın ihtiyaçlarına cevap olacak çözüme ulaşmayı bekliyor. Fırat’ın kıyısında, bugün de kaybolmakta olan ana kuzularının hesabını kimse veremiyor.

Ulus-devlet ve yurttaşlık

Ulusun devlet anlayışı; egemen ulus topluluğunun dili, kültürü ve ulusal değerleri çerçevesinde bütünleşmesi sağlanarak, bir ulus oluşturma biçimidir. Dili resmi dil, kültürü ulusal kültürdür. Bunun doğal sonucu olarak da eğitim, iletişim, yargı ve diğer tüm alanlarda aynı bağnazlık hâkimdir.

Ancak günümüzde 20. yüzyılın çatışmalı ve sancılı ulus-devlet bağnazlığı, dünyanın tüm uygar ülkelerinde, yerini demokrasiye ve evrensel normlara bırakıyor. Irkçı ve gerici statükolar parçalanıyor, çokkültürlülük ve birarada yaşama anlayışı benimseniyor.

“Çokkültürlülük” dil, din etnik köken ve ulusal kültür açısından birbirlerinden farklı toplulukların birarada yaşadıkları en demokratik yurttaşlık bilincidir. Birlikte temsil edilme ve yönetme iradesidir.

Bunun için bize göre doğal olan, bütün etnik ve kültürel farklılıklar bir alt kimlik olarak “Türkiye üst kimliğinde” birleştirilmeli. Devlet de küçültülmüş bir teknik aygıt olarak özgür yurttaşın emrinde olmalı.

Güvenlik kavramı ve yurttaşlık bilinci

Bireyin gerçek güvenliği (can, mal, düşünce, ifade, dil, eğitim, örgütlenme vd.), devletin de sağlanmış güvenliğidir. Ancak devletin önleyici güvenliği adına, yerleşim birimlerinin yıkılması, yakılması ve milyonlarca vatandaşın her tür üretim ilişkilerinden koparılması ve

de doğal yaşam biçiminden irade dışı dışlanması ile ülke güvenliği sağlanamaz. Devlet güvenliğinin bir bölümünü, ekonomiyi bir sülük gibi emen, aşiret çatışmalarını körükleyen, her tür rant vb. hukuksuzluklara bulaşan geçici köy korucularına devretme, devletin acizliğidir. Vatandaşı vatandaşa düşman ederek yeni bir güvensizlik yaratma anlayışıdır.

Hukuk ve yurttaşlık bilinci olmayan toplumlarda, devletin ve birtakım bireylerin güvenliklerini sağlamak üzere, özel yapılanmalara gitmek, başkalarının güvenliğini ortadan kaldırmaktır. Özel Harp, Özel Tim, Köy Koruculuğu ve tüm paramiliter güçler gibi. Tek bir bireyin bile güvende olmadığı dünyada, küresel güçlerin bile güvencesinin olmadığını anlamak ve algılamak gerekir.

Yurttaşlık bilincinin temel sorununu iki boyutta ele almak gerekir; Bireysel hak temelindeki yurttaşlık anlayışı ve topluluk hakları temelindeki yurttaşlık anlayışı. Bireysel hak anlayışına göre sosyal statü, etnik köken, renk, cinsiyet, inanç vb. özelliklere bakılmaksızın yurttaşlık haklarının tüm insanlığa yansıtılması anlayışıdır. Topluluk hakları anlayışına göre ise, (bireyin) bir topluluğa olan aidiyeti oranında ve çerçevesinde haklarla donatma anlayışıdır. Her iki yaklaşımın da, doğruları ve sakıncaları bulunuyor.

Ağır asimilasyona uğrayan halkların dilleri, kültürleri yok sayıldığından, topluluk haklarının öne çıktığı düşüncesindeyiz. Kürtlerin talepleri ve soruna bakışları bu yönlüdür. Bugün halen Türkiye’de anadilin konuşulmasını, öğrenim ve eğitimi yasaklayan 21 yasa ve yüzlerce uygulama var. Uygar ve demokratik ülkelerde ise bireysel hakların önem kazandığını görüyoruz. Bu nedenle çağcıl demokrasinin ülkemizdeki sorunu, birey yurttaş haklarıyla birlikte kolektif hakların da üretimi ve çözümüdür. Ancak, bu satırların yazıldığı ana kadar kamuoyuna sızan yeni anayasa taslağında böylesi bir üretimin ve çözümün ipuçları bile görünmüyor.

Tam aksine, 82 Anayasası’nın en ırkçı 66. maddesi, yeni anayasa taslağının 35. maddesi ile 1924 Anayasası’ndaki vatandaşlık tanımına dönüştürülmek isteniyor. Şöyle ki: “Türkiye Cumhuriyetine

vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkese din ve ırk farkı gözetilmeksizin 'Türk denir' biçiminde düşünülüyor.

Bireyleri aşarak, ırkları bile Türkleştiren bu mantık ve ideolojik yaklaşım, 82 Anayasası'nın vahametinden de vahimdir. Ama vahametinin nedeni de ortada.

AKP Adıyaman milletvekili ve TBMM İdare Amiri Fehmi Hüsrev Kutlu, 15 Eylül 2007 günü katıldığı bir panelde, "Partimizin hazırlamakta olduğu anayasanın tam sivil bir anayasa olamayacağını düşünüyorum. Çünkü çoğu değişiklikler için 'acaba asker ne der' korkusu vardır" diyor.

Biz de diyoruz ki, korkunun ecele faydası olmadığı gibi, hukukta da korkunun yeri yoktur...

Radikal İki (23.09.2007)

YARGI ÇÜRÜMESİNDE BENZEŞENLERİN UZLAŞMASI

Türkiye’de demokrasi sancısından kaynaklı yaşanan siyasi, kültürel ve ekonomik krizin en önemli nedenlerinden biri de parti kapatmalarıdır. Cumhuriyet Halk Fırkası’ndan bugüne kadar 28 parti kapanmış, son kurban da DTP olmuştur.

Oysa ki siyasi hakların kullanılması, özgürce faaliyet gösteren demokratik siyasal partiler kanalıyla gerçekleşir. Demokratik bir düzende insan haklarıyla birlikte tüzel kişilik olan siyasi partilerin de hakları vardır. Yasalar bunları da korumalıdır. Siyasi partilerin program, tüzük, proje ve tüm etkinlikleri başta anadil ve her tür yazılı, basılı ve sözlü araçlarla yapılması gerekir.

Salt muhalif düşüncelerinden ve sistemi sorgulamaktan ötürü bir engel konulamaz. Venedik Kriterleri gereğince siyasal etkinliklerinde yakın tehlike yaratacak reel şiddet içermedikçe siyasi partiler kapatılmamalıdır.

Bu durumda bile uluslararası hukuk normları öncelikli olmalı. Artık çağımızda parti kapatma demokrasinin, insanlık onurunun ve çağcıl hukukun ayıbıdır. Ve de kapatan rejimlerin çirkin yüzüdür.

Bu bağlamda; Anayasa Mahkemesi’nin temel görevi, devletin eylem, işlem ve fonksiyonlarını, bireyin hak ve özgürlükleri lehine korumak olmalıdır.

Ne var ki kurum, bugünkü yapısı ve kararlarıyla kendini sadece devletin yıkılmaz tabularını ve ezberlerini tekrarlamakla, yetkili ve sorumlu sayan anlayışla anlaşılmasız kararlara imza atan bir yapıya dönüşmüştür. Anayasa Mahkemesi, kurulduğundan günümüze kadar, demokratik meşruiyetten yoksun darbe anayasalarına ve onun yüksek kurumlarına bekçilik yapmıştır. Oysa bu kurumdan beklenen, çağcıl bir hukuk zeminini yaratmasıdır.

Ayrıca Anayasa'yı çağın değişim ve dönüşümüne denk düşen biçimde yorumlayarak, evrensel hukuk normlarıyla hak-hukuk üretmesidir. Ne yazık ki Anayasa Mahkemesi, kendi yarasını bile bizatihi kendisi ihlal etmektedir. Mahkemenin son dönemlerde vermiş olduğu ve her biri hukuksal karmaşa yaratan kararları nedeniyle; yurttaşların bir bütün olarak yargıya ve onu yozlaştıran anlayışa karşı güvenlerini ciddi anlamda sarsmıştır. Anayasa Mahkemesi, siyasete müdahale kurumu değildir ve olmamalıdır. Hukuk çürümesinin, parti kapatan sistemleri de sonlandırdığı unutulmamalıdır. Onun için hem sistemi, hem Anayasa Mahkemesi'ni yeni bir anayasa ile kurtarmak gerekir. Önce, mahkemenin kararlarına siyaset ve devlet korkusu bulaşmıştır. Hiç kimse bunun aksini iddia edemez. Bu yapıdaki sonsuz yetkilere sahip bir Anayasa Mahkemesi Meclis'in üstünde ve halk iradesinin yok sayıldığı bir anlayışla hareket etmesi kabul edilecek bir şey değildir.

Sadece Anayasa Mahkemesi değil; Yargıtay, Danıştay ve bir bütün olarak yargı kendi siyasetini inşa eden organlara dönüşmüştür. Bunun doğal sonucu olarak da yargı; önyargılar ve devlet güvenliği fobisiyle boydan boya siyasetin girdabına teslim olmuştur. Yargının görevi devletin güvenliğini korumak değildir. O görev, hukuk çerçevesinde hareket eden demokratik güvenlik güçlerine aittir. Aksi takdirde, devlet aleyhine işlendiği iddia edilen suçlara yargı ihsası reyle başlamış olur. Oysa hukuk devletinde yargının temel işlevi yurttaşın hukukunu korumak ve güvence altına almaktır.

Anayasa Mahkemesi DTP'yi kapatarak önyargılara ve bir çifte standarda daha imza atmıştır. AKP'nin laiklik karşıtı ODAK noktasında saymasına rağmen 6-5 oyla KAPATMAMA kararı vermiş, hazineden yardım cezası öngörmüştü. Parti kapatmaya karşı olduğumuz için buna bir diyeceğimiz yok. Ne var ki DTP, şimdiye kadar hiçbir parti kapatmada görülmemiş bir şekilde, 11 ÜYENİN OYBİRLİĞİ ile KAPATILDI. Kürtler söz konusu olunca her şey teferruat.

Çoğu konuda uzlaşmayan, basına çelişkileri ve siyasi duruşları da yansıyan 11 üye;DTP davasında benzeştiler. Bilindiği gibi *benzeşenler de uzlaşırlar*.

Leyla Zana yasal olarak parti üyesi değildir. Parti üyesi olmayan birinin eylemi parti kapatmaya neden olamaz. Bu nedenle siyasi yasaklılık da söz konusu olamaz. Ahmet Ertak ve Ayhan Ayaz'ın ise iddianamede isimleri yoktur. Mahkemenin Ahmet Ertak ve Ayhan Ayaz için gerekçesi CMK 225. maddesidir. Bakalım: 225/1: Hüküm ancak iddianamede unsurları gösterilen suça ilişkin fiil ve faili hakkında verilir. 225/2: Mahkeme, fiilin nitelendirilmesinde, iddia ve savunmalarla bağlı değildir. Görüldüğü gibi, maddenin ikinci fıkrasında 'fiilin' nitelendirilmesinde demektir, 'failin' eklenmesinden söz edilmemektedir. Onun için bu üç şahsa siyasi yasağı izah edebilecek hukuk normu ve hukukçu bulunamaz. Mahkemenin açılan davaya yeniden 'fail' arama yetkisi yoktur. Durumdan vazife çıkarma da bir hukuk skandalıdır. İşte bundandır ki yozlaşmış hukuk düzeninde demokrasiden söz edilemiyor. Nedeni de; barışın olmadığı bir coğrafyanın yaşamında, değişik biçim ve yoğunluklarda savaş durumları vardır demektir.

Onun için Türkiye çeyrek asırdır bu sendromun sarmalındadır.

Savaşın temel argümanları olan şiddet ve çatışma kültürü ile demokrasi aynı iklimde uzlaşıp barınamazlar. Türkiye'de demokrasi bu uzlaşmazlığa kilitlenmiştir. Çünkü Türkiye'deki sistem; ırkçı, ret ve inkârcı bir bağnaz ulus-devlet şekillenmesidir. 25 yıllık ezber bunun sonucudur. Bu şekillenmenin dili resmi dil, kültürü ise ulusal kültürdür. Bunun doğal sonucu olarak da; eğitim, iletişim, üretim, yargı ve diğer tüm yaşamsal alanlarda aynı bağnazlık hâkimdir. Oysa Mezopotamya gibi, kadim tarihli, çokkültürlü, çok kimlikli ve çok dilli bir bölgede, katı ulus-devlet gericiliğinde direnmek çağı okumamaktır. İşte öz savunma, yani haklı tarafın meşru ve haklı direnmesi bundandır. Öz savunması olmayan *Barış* teslimiyet ve köleliktir. Özbenlik boşalması ve kişilik erozyonudur.

Onun için; gerçek barış silahların temelli susturulması ile anlamlıdır. Bu da toplumun ahlaki, meşru ve politik kurumsal işleyişine, özgür irade temelinde olanaklıdır. Doğal olarak böylesi bir işleyiş kendi çözümlerini de üretir. Ama Türkiye'deki tüm yaşamsal da-

marlar üretimsizlikten kısırlaştığı için; siyasallaşan yargının en tepesi de bolca hukuksuzluk üretiyor. İşte DTP'nin kapatılması bundandır. Ve işte Halepçe'den sonra Kelepçe çılgınlığı bundandır. Büyük bir sevda uğruna kelepçeleri çürüterek zindan yatan partili arkadaşlarıma, Ahmed Arif'ten birkaç sevda dizesi armağan ediyorum.

Gitmek

Gözlerinde gitmek sürgüne
Yatmak,
Gözlerinde yatmak zindanı
Gözlerin hani?’

Hayın karanlıktı gece
Can garip, can suskun
Can paramparça...
Ve ellerim kelepçede
Tütünsüz, uykusuz kaldım
Terk etmedi Sevdan beni...
Onurlu sevdada buluşma dileğiyle...

Günlük (14 Ocak 2009)

KOPENHAG DEDİKLERİ...

Kopenhag'ı hiç görmedim. Ama görmek isterim. Biraz tarihin sararmış yapraklarını yokladım. Kopenhag 1445'ten bu yana Danimarka'nın başkentidir. Aradan geçen yüzyıllara rağmen, dünyada hâlâ bazı şeylerin değişmemesi düşündürücüdür.

Her başkentin, başkent olma serüveni vardır. Kopenhag'ın da öyle. Reform dönemindeki dinsel çatışmalar ve iç kargaşalar sırasında talaz vurmuş ve yağmalanmış bir kent.

2000 yılında ise kentin adını alan kriterlerle insanlığın yağmalanmaması hedefleniyor, demokrasinin inşası harcı serpiliyor.

Körolası savaşlar, bize acılı ve sızılı insanlık tarihinden mirastır. 1958-60'ta İsveç ile yapılan savaşta Kopenhag iki yıl kuşatma altında kalmıştır.

Ama biz de bilgi çağında halen halk olarak yok sayılan, bizi biz eden kimlik kuşatmasındayız. Kopenhag 1728-1795 tarihlerinde de yangınlardan hasarla çıkmış. O da ne ki! Biz daha dün Sivas yangınında, yazarı kalemiyle, ozanı saziyla ve şairi dizesiyle 40 can verdik.

Kopenhag 1800 yılında da İngilizler tarafından bombalandı.

Ve bizler, daha geçen gün Halepçe'de bombalanmadık mı? Halen gözyaşlarımız hardal akıyor. Kopenhag Üniversitesi'nin hektarlarca yer kaplayan botanik bahçesindeki 20 bine yakın bitkinin içinden, acaba hardal yarasına merhem olacak orkideler, begonyalar çıkar mı? Hep beraber göreceğiz.

Ama siyasi körlerin gerçekleri görmek istemediği kesin. "Kopenhag çok faydalıdır" diyen MHP Afyon milletvekili ve TBMM Dışişleri Komisyonu Üyesi Sayın Müjdat Karayerli, faydaları da şöyle açıklıyor; "Türkiyesiz Avrupa olmaz, Avrupasız Türkiye olmaz. Kopenhag Kriterleri de Türkiye için faydalıdır." Hemen

ardından da Kriterlerin yumuşak karnını; “azınlık hakları, idam cezası, Kıbrıs ve egemenliğin devredilmesi” olarak keşfediyor ve karnından hançerliyor. Azınlık hakları konusunda Lozan Anlaşması’ndaki bilinen kalıp tanımın (yani gayrimüslimlerin hakları) esas alınmasını, idamın kaldırılmasında TCK’nın 125. maddesinin kapsam dışında bırakılmasını, ayrıca Kürtçe eğitim ve yayına izin verilmemesi gerektiğini söylüyor. (23 Temmuz, Radikal Gazetesi)

MHP zaten öteden beri TCK 312. maddesinin değiştirilmesine de karşıdır. Düşünce özgürlüğü ve hukukun üstünlüğünü de bir çırpıda yok sayıyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Ek 6 No’lu Protokolü’nü imzalama zorunluluğunu unutuyor. Ortak hukuku da içselleştirmedeğinden, egemenliğin devri fobisini yaşıyor.

Sayın Karayerli ve onun gibi düşünenlere hemen hatırlatalım; AB tüm uluslararası klasik örgüt ve sözleşmelerden çok ayrıdır.

Onun için şimdiden egemenliğin devri esprisine sindirim sistemimizi hazırlayalım. AB hukuku ulusal iradenin üstünde, üye devletleri bağlayan, entegrasyonu hedefleyen bir ortak hukuktur. Hatta üye devletlerin anayasalarının bile bu hukuka göre yapılması ve değiştirilmesi zorunludur. Çünkü kurucu anlaşmalar, topluluk devletlerinin anayasa hukukunu oluştururlar. Ulusal hukukla ortak hukukun çatıştığı alanlarda, ortak hukuk normları geçerli olur.

Entegrasyonun doğal sonucu olarak Avrupa Birliği’ne üye devletlerin ortak hukuku beraberinde egemenliğin devrini de getirir.

Lozan Anlaşması’ndaki azınlık ve asli unsur haklarının ne olup olmadığı Allah’a çok şükür 77 yıl sonra izaha çalışılıyor. Son resmi açıklamalardan da görüleceği gibi, Lozan Anlaşması’nın 39. maddesinin 4. fıkrasında “Herkes dilediği dilde yayın dahil, anlatım hakkı sağlanacak” deniliyor. Artı, aynı anlaşmanın 40. maddesinde de, “Müslüman olmayan azınlıklara tanınmış olan kendi dilinde eğitim öğrenim hakları herkesi kapsayacak şekilde genişletilebilecektir” biçiminde açılıyor.

Oysaki şimdiye kadar Türkiye vatandaşı 20 milyon asli unsur olan Kürdün “asli unsur hakları” söz konusu olunca, hep Lozan Anlaşması’ndaki içeriğinden boşaltılmış “azınlık hakları” tekerlemesiyle perdelendi, üzeri betonlandı.

Ama gerçekler betondan da süzülür ve beklenmedik bir zamanda ve meknda yeşerir, filiz verir. Asli unsur haklarının ne olduğunu söylemeye bile gerek yoktur.

Gereğinin neden yapılmadığını sorgulamaya ihtiyaç vardır. Bu kaçış, bu gizlenme niye? Tıpkı Lozan’da Kürt Delegeşi Zülfi Tıgrel’in hasta olduğu söylenerek otel odasına kaçırıldığı, gizlendiği gibi...

Şimdilerde Kopenhag Kriterleri için bazı çevrelerce benzer senaryolar denenmeye alışıyor. Aradan geçen 77 yılın deneyimi, uyanışı acaba bu oyunlara el verir mi?

Durun bakalım henüz olup biten bir şey yok. Onun için paniğede gerek yok. AB Komisyonu’nun Genişlemeden Sorumlu Komiseri Gunther Verheugen’in sunduğu dokümanda istenilen, Kürtçe ana dil eğitimi, Kürtçe TV vs. gibi istemler Lozan Anlaşması’nın da kabul ettiği anlaşılan mtevez taleplerdir.

Gerçek “Katılım Ortaklığı Belgesi” ise daha kapsamlı projeler içermekte ve olmazsa olmaz ilkeleri bulunmaktadır.

Kopenhag Kriterleri’ndeki siyasi ilkeler, demokratikleşme, insan hakları, hukukun üstünlüğüdür. Ayrıca Gunther Verheugen’in, AB’nin genişleme stratejisi açısından belirlediği son tarih de 2003 yılıdır. Bu tarih baz alınarak Türkiye’nin de tez elden bir yol haritası yapıp, kendi takvimi ile uyumlaştırması gerekir. Burada 2000 yılındaki iktidar ortağı MHP’ye de büyük görevler düşüyor. Kopenhag Kriterleri’ni içeriğinden boşaltmadan, anlam ve neminini kavramalarını ve kendilerine düşen oranda gereğini yapmalarını umuyor ve diliyoruz. Zira lke ve 65 milyon vatandaşın ıkartı ve de iktidar partisi olmanın sorumluluğu da bunu gerektiriyor.

2000’de Yeni Gündem (01 Ağustos 2000)

DEMOKRATİK ANAYASA ÖZLEMİ

Söze demokrasiden başlamalı. Çünkü bugün ülkenin temel sorunu ve gündemi demokratikleşmedir. Sistemin de Demokratik Cumhuriyet'e dönüşmesi geniş halk yığınlarının istemidir. Çözümün miladı da demokratik bir Anayasa ile başlar. Doğal olarak demokrasiden ne anladığımız da önemlidir.

Demokrasi; Demos (Halk) ve Kratos (iktidar) sözcüklerinden oluşur. Yani halkın özgür iradesi ile eşit koşullarda kendisini yönetecek olanları seçerek iktidarını kurmasıdır.

Tarihsel süreçte iktidarın kaynağı; gökten (ilahi güçten) yere, monarktan (tek kişi) topluma indirilmesi 18. yy'da "Aydınlanma Felsefesi" ile mantıksal bir anlayışa kavuşmuştur.

Halkı iktidarın kaynağı gören ve kabul eden görüşler, eski Yunan medeniyeti ile başlar, Fransa Devrimi ile ivme kazanır.

Çağımızda ise, egemenliğin tek meşru kaynağı ve sahibi millet olarak kabul edilmiştir. Demokrasi de çağcıl dünyanın hâkim siyasal doktrini biçimini almıştır. Ancak özgürlükçü, demokratik bir rejimde temel siyasal karar organlarının, genel oya dayanan serbest seçimlerle oluşması gerekir.

Serbestçe örgütlenen siyasal partiler arasında eşit şartlarla iktidar mücadelesi yapılmalıdır. Parti kapatma davaları ve yöneticilerini siyaset dışı bırakma uygulamaları, partilere hükümetler tarafından keyfi olarak yapılan siyasi ve ekonomik yardımlar eşitliği temelden bozar. Ekonomik yaşama aktif müdahaleyi meşru gören sosyal devlet gerçekliğinde tüm vatandaşların her tür hak ve özgürlükleri tanınmalı, hukuki güvence altına alınmalıdır. İşte hukukun üstünlüğü ve insan halklarına dayalı yöntem bu anlayıştadır.

Demokrasinin kapsam ve içeriği toplumların gelişme düzeylerine bağlı olarak genişleyebilmektedir.

Bu elastiki yapı savaşlarla, darbelerle kısıtlanmakta, olağan dışı yasa ve uygulamalarla daraltılmaktadır. Türkiye gerçeğindeki somut örnek, '80 darbesi ve süresi yeni uzatılan, üniversite gençleri yaşına giren OHAL uygulamasıdır.

Toplum gerçeğinden demokratik yasalara

Demokratik anayasalar demokratik rejimlerin aynasıdır. Çünkü anayasalar hukukun ilk biçimsel kaynağı ve en üst kuralıdır. Bu kurallarla devletin temel yapısı, kuruluşu, iktidarın devri ve devlet iktidarı karşısında bireylerin özgürlükleri düzenlenir. Ancak demokratik Anayasa ile etnik kimlik hakları, inanç ve düşünce özgürlüğü, sosyal, ekonomik, kültürel ve diğer haklar güvence altına alınabilir. Bilgi çağında, küçülen bir dünyada Türkiye kendi sorunları ile büyümüştür. Ülkede Kürt sorunu da o oranda büyümeye devam etmektedir. Türkiye'nin içinde yer aldığı ortak Avrupa hukuku, ortak evrensel değerler de kendisini dayatmaktadır.

Anayasaların hazırlanmasında uluslararası sözleşmeler kaynak özelliği taşır. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra bu sözleşmeler üye devletlerin iç hukuk düzenlerini büyük ölçüde etkilemiştir. Çağımızda bu etki daha da çoğalmaktadır. Zira yönetime uygun yürürlüğe konulan antlaşmalar kanun hükmündedir. Anayasaya aykırılığı iddia edilemeyeceği için, Anayasa Mahkemesi'ne de başvurulamaz.

Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi Anayasaları

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte şimdiye kadar üç anayasa yapılmıştır. Bunlardan 1924 Anayasası, TBMM tarafından hazırlanıp kabul edilmiştir. 1961 ve 1980 Anayasaları, Kurucu Meclisler tarafından hazırlanmış ve halk oylamasına sunulduktan sonra da kabul edilmiştir.

'61 Anayasası'nı hazırlayan 172 kişilik kurucu meclis; değişik

rutbelerden subaydan oluşan MBK ve çeşitli kuruluşlarla (üniversite, baro, yargı, sendika vs.), CHP ve CKMP'den seçilen Temsilciler Meclisi'nden oluşmuştur.

'82 Anayasası'nı hazırlayan komite 160 kişidir. Bunlardan 40 kişi MGK'dan, geriye kalan 120 kişi de bu kurulun denetiminden geçerek seçilmiştir. Siyasi parti temsilcisi yoktur. Çünkü bütün siyasi partiler kapatılmış, Genel Başkan ve çoğu yöneticileri Zincirbozan'da zorunlu ikâmete tabi tutulmuşlardır.

1982 Anayasası ve Meşruiyet

Meşruluk; toplum bilimin, siyaset biliminin en önemli kavramlarından biridir. Meşruluk, toplumdaki barışı, sükûneti sağlayan; bir yargıyı, yasayı, iktidarı ayakta tutan, kalıcılaştıran bir inançtır, moral değerdir. Bu inanç ve değerleri '82 Anayasası'nda bulmak olanaklı değildir. Çünkü '82 Anayasası, halk tarafından yapılmadığı gibi; halkın özgür iradesiyle seçilen bir parlamento tarafından da değil, ama kapatılan parlamentoya atanmış kişilerce yapılmıştır.

Meşru bir anayasanın her tür baskı ve yasaklardan uzak, sonuçlarını sorgulayabilecek iradelerin tartışma süreçlerinden geçmesiyle yapılması gerekir. '82 Anayasası'nda böyle bir irade yoktur.

Ayrıca 1982 Anayasası tüm tartışmalara kapalı tutulmuş, tek yanlı propaganda ile baskın bir oylamaya sunulmuştur. Anayasanın kabul edilmemesi durumunda darbe rejiminin daha ağır biçimi ile uzun süreli devam edeceği mesajı verilmiş ve tehditler yapılmıştır. Gizli oy ilkesi çiğnenerek, hukuk dışı, baskıcı yöntemlerle ve abartılı bir oranla sonuç alınmıştır. Aynı seçimle hem anayasa, hem devlet başkanı oynanmıştır. Birini isteyip diğerini istememe seçme hakkı bırakılmamıştır. Görülüyor ki, 1982 Anayasası meşru, dolayısıyla demokratik değildir.

Anayasalar, devleti değil, bireyi korumayı esas almalıdır. Örgütlenmiş siyasal birim olan devletin gücünü sınırlayan, bireyin hak ve özgürlüklerini koruyan, geliştiren, çiğnenmelerine karşı denetim yollarını belirleyen, iktidarın tek elde toplanmasını önleyerek çoğulculuğu benimseyen, toplumsal dengeleri sağlayan her

türlü hukuk dışılığı engelleyen metinler demokratik anayasalardır. Yaygın deyimle Türkiye “anayasalı devlet”tir. Çünkü anayasası var. Ama bu anayasa demokratik ve meşru olmadığı için Türkiye “anayasa devleti” değildir.

Onun için Anayasanın antidemokratikliğini söyleyerek meşruluğunu tartışmak durumundayız. Bu tartışmaya kamuoyunu da ortaklaştırarak, demokratik cumhuriyet sistemini gerçekleştirme adına toplumsal barış ve emeğin kurtuluşu için köklü bir hukuk reformu çabası ve mücadelesi her vatandaşın, her siyasetçinin, her hukukçunun hem hakkı, hem görevidir. 12 Eylül rejimini halen birçok uygulamasıyla canlı tutan 82 Anayasası kökten değişmelidir. Şimdiye kadar yapılan ve yapılmak istenen anayasa değişiklikleri, belli hadiseye, belli kişiye veya kişilere endeksli, parti ve kişi çıkarları doğrultusunda olmuştur. Bu, devletin uygun gördüğü ve emrettiği değişiklikler olarak algılanmalıdır. Ülke ve halk yararı ikincidir, hatta yoktur. Son değişiklik de bu espri ile yapılmak istenmiş; ancak yapılamamıştır.

Katılımcılık ve hukuka uygunluk

Egemenliğin koşulsuz halka ait olduğunu söylüyoruz. O zaman bu hakkı kullanırken, yöntemini ve koşullarını da kendisi belirlemelidir. İlkelerini tartışmalı, sonuç çıkararak, kuralını yapmalıdır. Bu hakkın teslimi, en azından demokratik bir katılımcılık kadar önemlidir.

“Anayasamı İstiyorum” kampanyası bu anlamda önemsenmelidir. Toplumsal ve sosyal konsensus bunu gerektiriyor. Ancak bunun kadar önemli olan “meşruiyet”liktir. Türkiye’nin demokrasi kültürü karnesi iyi değil. Varolan istikrarsızlığı ve güvensizliği de dikkate almalıyız. Bu anlamda “anayasal meşruiyet”in tanımı, kriterleri, klasik hukukun terminolojisi aşılıp, somut koşullara ve çağa göre yoruma kavuşturmak gerekiyor.

Özet olarak; toplumsal kabul ile birlikte, evrensel hukuk normlarına uygunluğu ile ihtiyaçlarına yanıt olur ve kalıcılışız diye düşünüyoruz.

2000’de Yeni Gündem (04.07.2000)

DEMOKRASİ BLOKU SÜRECİN YANITIDIR

Vatanın her karesinde, eşit koşullarda, özgürce birlikte yaşamak; yaşam biçiminin güzeli ve onurlusudur. Doğal olarak böylesi bir yaşama ulaşmak; bireyin özgürleşmesi, ülkenin, siyasetin demokratikleşmesi ve devletin hukukileşmesiyle olanaklıdır. Bu da ancak “öteki” toplumsal istemlerin de meşru zeminde içselleştirilmesi, tartışılması, uzlaşması ve karar süreçlerine ulaşması ile olur.

Oysa bilindiği gibi, var olan sistem ve anlayış; 70 yıllık çürüme ile birlikte, antidemokratikliğini, hukuksuzluğunu sürdürerek, ortaklaşmaya ve özgür bir yaşama engel oluşturmaktadır. Düşüncelerin siyasallaşması ve örgütlenmesi; halen ülkeyi yönettiği iddiasında bulunan başbakanların dilinde ve buyruklarında yasak. İki binli yıllarda yasaklarla oturup kalkıyoruz. Meşru zeminlerde tüm demokratik haklar kullanılarak çağdışı yasaklara direnmek gerekir. Ülkemizde direngen güçler de vardır. Çünkü sistemin mağduru, ekonomik ve siyasi baskı altında cefa çeken, şiddet ve çatışma karşıtı; barıştan, demokrasiden ve emeğin özgürleşmesinden yana nitel ve nicel birikime sahip dinamik ve zinde bir çoğunluk, ülkeyi demokratikleştirmeye hazırdır. Bu geniş yelpazeyi oluşturan demokrasi güçleridir. İşçi, köylü, emekçi, esnaf, memur vb. dar gelirli bir grubu kapsadığı gibi; sanatçıları, aydınları, demokratları, inanç gruplarını, insan hakları savunucularını ve bunların kurumlarını da kapsamaktadır.

Aynı zamanda sendikaları ve giderek bu anlayışı benimseyen siyasi partileri de içine almaktadır. Hatta, daha fazla yatırım ve sermayenin istikrarını isteyen kimseler de barışı ve demokrasiyi savunuyorlar. Bu güçleri daha da çoğaltabiliriz. Fakat, çok güçlü bir potansiyelin var olması yetmiyor. Tüm bu güçlerin örgütlülüğü,

dayanışması şarttır. Ne yazık ki, ülkemizde demokrasi güçlerinin örgütlülüğünden ve dayanışmasından yeterince söz etmek, pek de olanaklı değildir.

Var olan örgütlülük, parçalı olup kavrayıcı ve kapsayıcı değildir. Aynı zamanda sürecin ihtiyacına da yanıt olmamaktadır. Anılan tüm bu güçlerin varlık nedeni, amaç ve hedefleri oldukça geniş bir ortaklaşmayı gerektirmektedir. Bu nedenle azami müştereklerden bile söz etmek mümkündür. Uzun vadeli hedefler karşısında, ayrılıkların çok tali olduğunu düşünüyorum.

Ancak birlikteliğin zeminini, zamanını, adını, amacını, kapsamını ve bileşenlerini iyi saptamak gerekir. Aynı zamanda bu realite, sadece seçim esprisine ve esprinin temelinde yatan yeni bir partiye kilitlenmemeli ve sınırlanmamalıdır. Çünkü bireyin özgürlüğü, siyasetin ve sistemin demokratikleşmesi, değişik seçeneklerde süreklilik arzeden bir örgütlü mücadele ile kazanılır.

Mücadelenin ince uzun yollarını bir kavşakta buluşturmak ve birleştirmek ideal olanıdır. İşte o da partileşmedir. Bunun sağlam alt yapısını hazırlamak ilkelerde ve işleyişte bir konsensus sağlamak gerekir. Bu da derin bir soluk ve makul bir süre ister. Oysa, bu sonuca varmadan önce de kurulu yapılarda, ortak müştereklerde bir birliktelik, yerine göre güç ve iş birlikleri oluşturulmalıdır. Bunun için demokrasiyi savunan, başta siyasi partiler ve diğer tüm kurum ve kuruluşlar, çizilen hedef çerçevesinde demokratik bir şekilde yapılandığı ve fonksiyonel olduğu ölçüde, bu işleyişlerin üst kurumu olan devlet de, o ölçüde demokratik, hukuki ve meşru olur.

Demokrasi ve barış blokunu bir siyasi parti ile karıştırmamak gerekir. Demokrasi hedeflerine uzanan herkesi ve kesimi kucaklayan, tüm barışseverlerin, demokratların ve yurtseverlerin partisini kurma istemi güzel, ideal, ama pratikte, kısa vadede gerçekçi olmadığı kanısındayım.

Ayrıca Türkiye'nin bugünkü koşullarında sadece demokrasi ve barış ekseninde bir partinin, ülkenin tüm sorunlarına yanıt olamayacağı yaklaşımı da vardır. Böylesi bir eleştiri ve yaklaşımda ger-

çeklik payı olsa bile; demokrasi bloku önünde bir engel olmadığını düşünüyorum. En azından, özgürlükler korunarak asgari müştereklerde buluşma, güç ve işbirliği temelinde bir çatı örgütü kurulabilir ve kurulmalıdır. İtalya, Yunanistan vb. örneklerinde olduğu gibi...

Zaten demokrasi bloku iddia ve isteminden vazgeçilmiş değildir. Aksine her zamankinden daha fazla gereksinim vardır. Bu gereksinimin gerçekleşmesine uygun yöntem ve projelerle duraksamadan mücadele devam etmelidir. Kuşkusuz herkes payına düşeni yerine getirdiği zaman başarı sağlanır.

2000'de Yeni Gündem (06.08.2000)

HADEP’İ ANLATABİLMEK

HADEP’i anlatmak sanıldığı kadar kolay değildir. Çünkü kolay gelmedik bu günlere. Yıllar önce yazılan bir yazı, bir şiir, yıllar sonrakı bir olguyla ne kadar da çok örtüştüğünü görünüz. HADEP’i birkaç; anlamlı dizeye yükleyerek anlatmayı yeğlerken; Ahmed Arif rahmetle anımsadım. “Seni, anlatabilmek seni, / İyi çocuklara, kahramanlara/ Seni anlatabilmek seni,/ Namussuza, halden bilmez/ Kahpe yalana...

“Umudun ve duygunun olmadığı yerde heyecan da yoktur. İşte bu üç kavramı katarak HADEP’i Zap Vadisi’ndeki göz pınarlarında anlatmak istedim. HADEP’i yaratan düşüncenin ana rahmine düştüğü günü, söylemek zor. O bir sır değil. Ama tarihin realitesinde saklı. Yalnız 11 Mayıs 1994, HADEP’in Mayıs gülünde doğduğu tarihtir. Bugün 2000’in Ağustos sıcağında acı ama büyüleyici doğum sancıları halen devam ediyor. HADEP’in yedinci yılına da “Hasretinden prangalar eskittim” de girdik. Yani yedinci “leylim bahar”ına. Doğal olarak her ilkbaharın bitiminde ilkyaz başlar. HADEP’te de öyle oldu. Ne yazık ki ilkyazlar bazen acımasız yazgılarla geçer. HADEP’in daha kırkı çıkmadan, 2 Haziran 1994’te Muhsin MELİK’İ Haziranın kızıl güneşine gömdük. HADEP’in kurucusu ve PM üyesi, Harran’ın ‘filinta’ delikanlısı Muhsin MELİK.

Hele bakın: “Yirmi umutla doğan/ bir sabah güneşi/ kör silahın namlusunda/ Harran üstünde kan kırmızı/ Beni Viranşehir’de vurdular/ yirmi can!/ aşız kaldı çoluk- çocuk/ ana avrat/ babocan!...” (H. Geylani 1976). Kaderin cilvesine bakın, demek ki Viranşehir’de kaçakçı dedikleri 20 sırt hamalının kurşunlanmasından 25 yıl sonra; Harran bilmem kaçınıcı kez daha kan kırmızı.

Ve Hiroşima 55 yılı geride bırakırken, halen can yangınlarının

alevleri dağılmamıştır. Muhsin MELİK'in öldürümü, HADEP'i öldürme isteminin habercisiydi. HADEP, yedi yaşına yani bir çocuğun okul çağına gelene kadar, yitirdiğimiz canlıların hesabı yoktur. Parti Genel Başkanı, Genel Sekreteri, tüm genel merkez ve her kademedeki yöneticilerin; defalarca gözaltı, işkence, siyasi yargılama ve zindan günlerini dünya kamuoyu bilmektedir. Parti hakkında siyasi kapatma davası; seçime bir hafta kala seçim dışı bırakmak için ihtiyati tedbir talebi, partiyi karalama kampanyaları, seçimdeki görülmedik ağır baskı ve tüm siyasi faaliyetlerin engellenmesi çabaları kar eylemedi.

Onurumuzla bugünlere geldik. Ve de iyi ettik de geldik. Aman-sız ağır koşullara karşın, seçimde alınan yüzde 4.75 oy oranı, kazanılan 37 belediye başkanlığı, HADEP'i öldürme istemlerini boşa çıkarmıştır. Ahmed Arif, boşuna dememiş ki; "Vurun ulan vurun/Ben kolay ölmem/Ocakta küllenmiş közüm/ Karnımda sözüm var/ Halden bilene..."

Çünkü giden gitmedi. Hepsi de yüreğimizde yaşıyor. Kalan sağ-larla ve alın akıyla dimdik ayaktayız. Ayaktayız, çünkü; dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş nitelik ve nicelikte bir kitle desteği, muazzam bir kadın ve gençlik dinamizmi ile, 2000'li yılların ilk kongreler sürecine, Ağustos sıcağında "Baltanın kesmediği" buz serinliğinde, demokrasi ve barış esintisiyle girdik.

Bu tarihi esintinin alabora tehlikesi yoktur. Çünkü Fırat'ın, Dicle'nin ters aktığı görülmemiştir. Görülmez de. Murat nehrinden murat alan HADEP, demokratik bir sistem için toplumsal barışın simgesidir. Özlenen bir Türkiye yaratmada itici ve dinamik rolünü oynamaya gene devam etmektedir . Çünkü HADEP her zaman olduğu gibi ülkenin ihtiyacıdır.

Onun için "Sonbahar senaryoları" yanıltıcıdır, kimseyi endişelendirmesin. Bugün dün değil, yarın da bugün olmayacaktır. Daha, daha da ileride olacaktır. Kör-topal aksayarak gitse bile, değişim ve dönüşüm mutlaka rahvan yürüyecektir, insanlık tarihinin başka şansı da yoktur. Maharet ve tarihsel görev onu yürütecek güçlerdedir. İşte bu güçlerin dinanizmi HADEP'tir. HADEP'i yaşatmak, yaşamın ta ken-

disidir. Ülkemiz yıllardır parti kapatma ayıbını ve kamburunu sırtında taşıyor. Sırtın düzelmesi ve ayıbın kalkması kaçınılmazdır. Kısmen de olsa değişim ve dönüşümün ilk sinyalleri verilmiştir.

Siyasi partiler yasasında yapılan son değişiklikle; siyasi partilerin yasa dışı bir örgütün odağı haline gelmesi iddiası; bu doğrultuda kesinleşmiş mahkeme kararıyla kanıtlanmasına bağlanmıştır. HADEP hakkında bu bağlamda kesinleşmiş herhangi bir karar yok. Olması da mümkün değil. Ayrıca kapatma davasının gerekçesinde başka partinin devamı iddiası da bulunmamaktadır. Onun için HADEP'in kapatılmasına neden olabilecek hiçbir hukuki kanıt yoktur. Bu nedenle HADEP'in kapatılamayacağını tüm partilere ve sevenlerine müjdelemek istiyorum.

Senaryonun bir parçası olarak “Büyük kongrede HADEP’e yeni katılacak aydın ve politikacılarla birlikte, HADEP kadrolarının yasaklı duruma düşeceği ve Kürt sorununa duyarlı cenahta büyük bir boşluk meydana geleceği” savı da bir varsayımdır. HADEP'in büyük kongrede çok güçlü ve yetkin kadrolarla çıkacağı korkusunun dışı vurumudur. Senaryonun diğer halkası, CHP ile diyalogumuzdur.

Ülkenin sorunlarını tartışma amaçlı, uygarlığın ve demokratik duruş gereği, toplumsal uzlaşma adına demokrasi isteyen tüm güçlerin birlikteliğini savunuyoruz. CHP ile diyalogumuz da bu espri çerçevesinde olmuştur, olmaya da devam ediyor.

Hadise bu kadar basit olunca; CHP'nin HADEP için “İltihak planladığı” savı da ağır bir ithamdır. Her şeyden önce CHP'nin böyle bir niyeti olamaz. Birilerinin de böyle bir niyeti varsa, hadlerini aşar da taşar. Ayrıca seçim ittifakı da önemli bir olgudur. Gerek duyulduğunda ve koşulları oluştuğunda onu da değerlendiririz. Ama henüz zemini yok. Zamanı da değil. Cölemerg'de (Hakkari) güzel bir özdeyiş vardır. “Got u bejen zozane, caxe zozana, eme zozane bejin” (Yayla haberlerini, yayla zamanında, yaylada vereceğiz)

Hele o zaman gelsin Allah büyüktür. Sayın Altan Tan, Yeni Gündem'deki makalesinde bu ve benzeri duyumlarını aktarmış ve

haklı olarak bazı önlemlerin altını da çizmişti. Biz şimdi işimize bakalım. Büyük kurultaya giderken kongrelerimizi beklenen düzeyde sürece sunmalıyız.

Bir köklü iç reformun alt yapısıyla işe başlamalı diye düşünüyorum. Parti programı, tüzük, iç işleyiş genelgeleri, kadrolar, örgütlenme, eğitim, kadın ve gençlik yapısı vb. yeniden yapılmalı. Sürece denk düşen değişim ve dönüşümün gerçekleşmesi bu mantaliteden geçer.

Eksik ve yanlış yapmada direnme yerine; bilimsel özelestiri ile, yaşanan darlıklarda herkes payına düşeni alarak, eksiklikleri tamamlayıp doğruları yaşama geçirmek gerekir. Güçlü bir birlikle kitleleşerek dolayısıyla halklaşarak yeniyi yaratmalıyız. İçine sığmadığımız kabuğumuzu kırarak, tüm kesimleri kucaklamalıyız. Katılımcılığın, çoğulculuğun ve çok sesliliğin önünü yeterince açmak kaçınılmazdır. Değişik bakış açılarına, farklılıklara hoşgörü ile bakmalı ve bu zenginliği de partiye kazandırmalıyız.

Tüm insanlara çağrımdır. HADEP'e sahip çıkalım ve halk iktidarı yapalım. İşte HADEP'i "anlatabilmek" bu partinin yöneticisi olmak ve onu koruma refleksinden öte bir şeydir.

Belki de yüreği yaralı, sızılı, bir ananın bir babanın çocuklarını sevmesidir. Tıpkı Yekbun ve Azad'ları sevmeye gibi bir şey. Doğal olarak bu duygu halkı sevmedir.

Ülkeyi sevmeye, yani birliği ve özgürlüğü. Gün, sevgi çoğaltma ve herkesle paylaşma günüdür.

Güzel yarınları yaratmaya ve paylaşmaya çağırıyorum. Demokrasi, toplumsal barış ve emeğin kurtuluşu için tüm inananları HADEP'e davet ediyorum. "Bu davet bizim dostlar!"

En iyi dostluklarla...

2000'de Yeni Gündem (18 Ağustos 2000)

MİLLETVEKİLLERİ TATİLİ HAK ETTİ Mİ?

Tatil, dinlencedir. Yani yoğunlaşmış emek sonucunda kazanılmış dinlenme hakkıdır. Milletvekilleri, 21. dönem, 4. yasama yılının normal süresinin bittiğini, dolayısıyla tatile çıkabileceklerini düşünüyorlar. Biz, Türkiye’de acil çözüm bekleyen sorunların ağırlığı karşısında milletvekillerinin bu hakkı kazanmadıklarını düşünüyoruz.

Çünkü, 2002 Türkiye’sinde toplumsal dokular zehirlenmiş, siyasetteki bunalım ve kirlenme ekonomiye yansımış, bir bütün olarak halk yoksulluk duvarına çarpmıştır. Toplumun psikolojik olarak çıldırma noktasına geldiğini söylemek abartı olmayacaktır.

Toplum, üretim ilişkilerinden ve tasarruf kültüründen koparıldı ve tüketim toplumu haline getirildi. 11 milyon işsiz; işini kaybeden 800 bin, yoksulluk sınırında 13 milyon ve açlık sınırında 22 milyon vatandaşın yaşadığı bir ülkede, hiçbir sorunu çözmeden yasama meclisinin uzun dönemli bir tatile girmesi korkunç bir çelişki.

Avrupa’daki ekonomik kriterlere göre bütçe açığının % 3’ü aşmaması gerekirken, Türkiye’de bu açık % 15 civarında.

Kamunun iç ve dış borç stokunun gayri-safi milli hasılanın % 60’ını aşmaması gerekirken, Türkiye’de bu borç, milli gelirin toplamından daha fazla. Enflasyonun en fazla %5’lerde olması gerekirken, Türkiye’de bu oran % 60 seviyesinde. Faiz oranları % 5-6’larda kalması gerekirken, Türkiye’de % 50’nin üzerinde seyrediyor.

İşte Avrupa Birliği’ne tam üye olma yolunda iddialı olduğunu ve Cumhuriyet’in kurulduğundan beri jeostratejik bir önem arz ettiğini söyleyen TBMM, hangi ilerlemeyi kayda düşürerek tatile çıktı?

Meclis'in temsil krizi

Kuşkusuz ekonomik dengeleri alt üst eden siyasetteki belirsizlik, anti-demokratik ve hukuksuzdur. Bu nedenle uzun bir dönemdir Türkiye bir erken seçim atmosferine kilitlenmiş durumda. Koalisyon ortakları Başbakanı dürtsele bile, dil sürçmesiyle olsa dahi kendileri de itiraf ediyorlar.

Bilindiği gibi erken seçimler bir bunalımın ve çıkmazın sonucudur. Çözümler de halkın iradesinde aranıyor. Özünde sözü edilen son kriz '99 seçimlerinden hemen sonra başladı. Zira % 10'luk baraj nedeniyle halkın özgür iradesi TBMM'ye yansımadi.

Halk temsilinden uzak bir yapıdaki mecliste, yapay bir şekilde oluşturulan hükümetteki uyumsuzluk, artık kopma noktasına geldi. Bu yasa yılnda meclisteki partilerin temsil krizi yaşadıkları gün gibi ortaya çıkmıştır. Neredeyse yapılan bütün anketlerde mecliste grubu bulunan partilerin çoğunun oy oranları yüzde 10'un altındadır. Ve Türkiye'de toplumun siyaset kurumuna olan güveni giderek azalıyor. Yine yapılan anketlerin çoğunda siyasetçilere güven oranı ancak yüzde 60 civarında. Hükümet ortakları ataleti uyum ve istikrar diye yansıtmaya çalışıyor. Üç koalisyon ortağı arasında; yöntemde, yönelmede derin görüş ayrılıkları yaşanmaktadır.

DSP ve ANAP, AB'ye girme politikaları yaparak, MHP ise idamın kaldırılmasına, ana dilde yayın, öğrenim ve eğitime karşı olmakla seçim yatırımı yapmak istiyor. DYP aynı şoven direnişle MHP ile yarışmak istiyor. AKP ve SP de eski geleneklerindeki oportunist politikalarını sürdürüyor. İşin ilginç yanı, bir bütün olarak TBMM, AB'ye girmeden yana olduğunu söylüyor. Ama bu sadece söylemde kalıyor.

Oysa ki bugün Türkiye'nin demokratikleşmesi, toplumsal uzlaş, ekonomi ve siyasetin berraklığı, AB'ye katılım müzakerelerinin başlama kararına kaldı.

Yasaklar uygulamada sürüyor

Bu karar sürecini de başlatacak olan, Kopenhag Kriterleri'nde ifadesini bulan idam cezasının kaldırılması, anadilde yayın, öğrenim ve eğitim, düşünce özgürlüğünün eksiksiz ifade edilmesinin ve örgütlenmesinin önündeki tüm engellerin kaldırılmasıdır.

Bu dönem, demokratikleşmenin bir küçük adımı olan kısmi anayasa değişiklikleri arasında, 26/3 maddesi ile dil yasağı ve 28/2. maddesi ile de yayın yasağı kaldırıldı. Ne var ki, TBMM uyum yasalarını çıkarmadığı için, uygulamada bu yasaklar halen devam ediyor.

Anayasal dilekçe hakkını kullanarak anadilde öğretim yapmak istedikleri için öğrencisini okuldan atan ve zindanlara tıkan, yasak dil anlayışını yaşatan tek ülke Türkiye'dir. Düşünce özgürlüğünü ve siyasetin demokratikleşmesini savunan, ama af yasası çıkararak, düşünce ve siyasi suçluları af kapsamı dışında bırakan tek ülke yine Türkiye'dir.

Oysa ki, demokrasi uygulayan ve demokrasiye geçiş iradesi gösteren ülkelerde farklı kültürlere sahip oldukları dillerini özgürce kullanma, anadilde eğitim ve kültürlerini geliştirme hakları sağlanmıştır. Bu duruş, böylesi ülkelerin siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel kazanımlarını ve ülke kalkınmasının, istikrarının ve adaletinin düzeyini gösteriyor.

İdam sehpaalarının ayak diplerinde siyaset yaparak tükenişlerini oya tahvil etmek isteyen meclisteki iktidar ve muhalefet partilerinin demokrasi düzeyinin ne kadar da gerisinde oldukları ortadadır.

Dünyanın her yerinde yapılan hukuk reformları ülkenin daha da demokratikleşmesi ve toplumsal barış adına yapılmaktadır. Temel kural da hukukun eşitlik prensibidir. Aksine hukuksal yenilik ve değişiklikler, belli şahıslar, hadiseler ve kimlikler için yapılmış olur. Özellikle uluslararası hukuk normları tüm değişimlerle birlikte ayrımsızdır, eşitlikçidir. Bir hukuki yenilenmenin, istisnaiyla anayasa değişikliğine bağlanma istemi, dünyanın hiçbir yerinde görülmemiş bir siyasi iki yüzlülüktür. Ayrıca AB'ye aday olan ülkelerin hiçbirinde idam cezası yoktur.

Bugün vatandaşlarımızın % 70'i AB'ye girmek gerektiğini ısrarla söylüyor. Onun için, çürümüş sistemden ve sistemi korumada direnen miadı dolmuş siyasetlerden ve siyasi partilerden kurtulmak istiyor. 65

milyon insanımızın alın teri olan vergilerden milyarlarca lira maaş alan milletvekillerinin o paralarla tatillerde sefa sürmeleri lükstür ve haramdır. Yapacakları tek şey, meclisi olağanüstü toplamaktır. Bir ülkenin anayasası kadar önemli olan Siyasi Partiler ve Seçim Yasasını demokratik, katılımcı, temsili adalete öncelik tanıyacak bir şekilde değiştirerek bir erken seçim kararı aldırmasıdır. Başka seçenek kalmamıştır.

7. Gündem (Temmuz 2002)

KİMSE ATEŞ ETMESİN!

Muhsin Kızılkaya, 24 Haziran 2004 tarihli Birgün gazetesinde “Ateş etmeyin” diye köşesinde başlık atmış. Darısı tüm tarafların başına. Başlık, anlamlı, güzel, doğru ve gerekli. Ama eksik. Doğrusu “Kimse ateş etmesin” olmalıdır.

Evet, yazarın dediği gibi: “Hiçbir gerekçenin arkasına saklanmadan, büyük harflerle altını çizmek gerekir ki, ateşkesin bozulması kimsenin yararına değildir.”

Ne var ki her vicdan, hadiseyi önyargılardan ve resmi reflekslerden uzak ortaya koymalıdır.

Sözü edilen makalenin, tam yarısını alıp götüren duygu yüklü, bir yaşananlar ve yaşanmaması gereken beklentiler dizisi. Diziye düşen, özü unutma ve yok sayma. Belki de başka makaleye bırakmak. Doğrudur. Ateşin yakıcılığını, 30 bin insanımızın yaşamını yitirmesini ve köy yangınlarını unutmamak.

Çünkü dün gibi yüreğimizin yarasında kurumamış gözyaşlarını anımsıyor ve yaşıyoruz.

Kuşkusuz dağ çiçeklerinin kokusuna sinmek yerine barut kokusu zehirdir, cinayettir. Bağ sevdasını ve yanık türkülerini bilenler, barışı ve kır güllerinin kokusunu en iyi bilenlerdir.

Binewş, sosin, alal, asmin ve beybun kokusunu anlıyor musun? Bu kokuları napalm sıcaklığında zehire katan anlayışı biliyor musun? Beybun deyince; bir kez daha ters lale ve beybun diyarı Şemdinli yanıma düştü. Beni köyümüzün “kadim tarihli” ware beybun’a, yani beybun yaylasına götürdü.

Beybun çiçeği, dünyada eşine rastlanmamış güzel kokusuyla birlikte, kanayan yaraları sarmaya birebirdir. Köy yerinde, bir taş üstünde ezilir ve yaraya basılır. Sarar yarayı, şifalı bir nebat edasında.

Kürt dili ve kültürü çok zengindir. Yaylanın karşılığı; war, zozan, kistan, zom, reşmalan (kara kıl çadırlardan kurulu evler anlamında) isimleriyle ifade edilir. Bu da yaşamın tarihsel biçimi, kültürü ve rengidir.

Evet sevgili Kızılkaya, “Uğruna dağa çıkılan” halk, dediğin gibi yaşamak istiyor. Yaylaya çıkmak, ekinini biçmek istiyor. Su, ekmek ve sıraladığın her şeyi istiyor.

Ama bu kadar mı? Hayır, kendi kimliğiyle onurlu ve eşit vatanı olarak; korkusuz, kaygısız ve özgürce yaşamak istiyor.

DEP milletvekilleriyle yaptığımız son Bölge gezisinde de, bu gerçeklikle bir kez daha yüzleştik. Cümle dağ ve kır güllerinin kokusunun Kürt kimliğine sindiğini gördük.

Hadi bir kez daha ortaklaşalım. Sadece bir taraf değil, kimse ateş etmemeli. Eylemsizlik ve operasyonsuzluk hadiseyi çözecek anahtar sözcüklerdir.

Elbette arzu edilen ateş değildir. Ateşi söndüren, yüreklerden ahenkle süzülen serin ve berrak sulardır. Derin sular kulaç atılarak aşılır. Bugün Türkiye’nin sorunlarını aşma yolu da, koşulsuz ve ayrımsız bir genel aftır. Beyaz ve lekesiz bir sayfa böyle açılır. Bunun arkası demokratik katılımdır. Barış ve demokrasi önündeki bariyerler ancak böyle kaldırılır.

Kardeşleşme, diyalog, hoşgörü, özveri, herkesin düşünce ve kimliğine saygı da böyle sağlanır.

Genelde tüm aydınların, özellikle de ret ve inkâr edilen Kürt aydınlarının doğru oturup, doğru söylemeleri, vicdan borçlarıdır.

Muhsin’in de aynı duygu ve kaygıları paylaştığına inanıyorum. Eksik olan, hadiseyi ete kemiğe büründürmemektir. Herkese “aman ateş etmeyin” dememektir.

Şiddeti kökten ve herkes için dışlamak, çözümün ilk adımıdır. Bu işler tek taraflı olmuyor. Ortak irade, sağduyu, ülkeyi ve halkı sevmek ile olur.

“Ne savaş, ne barış” ve “sopa” politikası ile hiç, ama hiç olmuyor.

KİMLİKLERİN ALTÜST OLUŞU VE BOZULAN EZBER

Şemdinli olayları sadece ülke gündemini oluşturmamakla kalmadı, ülke sınırlarını da aştı. En önemlisi de Kürt sorununun demokratik çözümü temelinde kimlik ve vatandaşlık olgularını da yeniden tartışmaya açtı.

Başbakan Tayip Erdoğan'ın Şemdinli'deki konuşması, böylesi bir tartışmayı gündemleştirmesi olumlu olmuştur.

Ama keşke kendisi de söylediklerinin arkasında tutarlı bir duruş sergileyebilseydi.

Bilindiği gibi Sayın Erdoğan önce Diyarbakır'da "Türkiye'de bir Kürt sorunu vardır. Bu sorun başta benim, sonra da hepimizin bir sorunudur. Hadise daha fazla demokrasi ile ve Demokratik Cumhuriyet anlayışı ile çözülür" dedi. Ama o söz hâl Diyarbakır surlarının dibinde, olduğu yerde duruyor.

Sonra Şemdinli'de TC vatandaşlığı üst kimliğinde, alt kimlik olarak tüm etnik yapıların, kültürlerin, dillerin, ırkların, inançların buluşmasını önerdi. Bu sözler karakollarda doğru söyleyen sözlerdir. Ama mahkemeler de Ankara'dadır. Nitekim Sayın Erdoğan da mahkemede şaşmıştır. Hem de tek vatan, tek millet, tek bayrak klasik milliyetçilik söylemiyle. Sanki hep böyle olmadı mı?

İlk kez 1992 yılında dönemin Başbakanı Sayın Demirel "Kürt realitesini tanıyoruz" demişti. Aradan nice yıllar geçmesine rağmen, realite sadece "realite" olarak kaldı. Onu da kimse yiyip, içmiyor.

Aynı yıl Sayın Demirel Budapeşte'de Uluslararası Basın Enstitüsü'nün Genel Kurulu'nda İngilizce bir konuşma yaptı. Bu konuşmada, "...Tasada ve kıvançta ortak olan, anayasal vatandaşlık bağı ile bir devlete bağlı her birey, etnik kökeni, dili, dini, cinsiyeti ne olursa olsun kendi kültürel çeyizini topluma zenginlik kaynağı olarak taşımakta ve hem bireysel, hem toplumsal refaha katkıda

bulunmak ve pay alma hakkını kazanmaktadır” demiştir. O konuşmadan bu güne değin kaç taze gelinin çeyizi sandıklarda çürümeye terk edildi, kim bilir?

Bakınız bu söylemden iki yıl sonra Talim Terbiye Kurulu’nun 27.06.1994 günlü kararıyla 5 yıllık ders kitabı olarak yayınlanan “Vatandaşlık Bilgileri” kitabında “ırk ve din birliği” ulusu oluşturulan unsurlar arasında sayılmıştır.

Yine Milli Eğitim Bakanlığı’nın “İlköğretim Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi” kitabında da, laikliğe göz kırıp “din” sözcüğünü ayıklayarak “ırk birliği” ulusun kurucu unsuru olarak belirlenmiştir. Ayrıca Türk ulusunun Orta Asya’dan başlayan varlığına göndermeler yapılıyor.

İşte görüldüğü gibi, devletin en temel asimilasyonist kurumu olan Milli Eğitim, yurttaşlık tanımını, tek ırk, tek kültür ekseninde sunduğu kriterlerle, “ötekiler” açısından dışlayıcı ve yok sayıcıdır.

Sayın Demirel 1996 yılında, Cumhurbaşkanı sıfatıyla gittiği Almanya’da “ulus devletten insan hakları devletine” geçilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Tansu Çiller’i ve diğerlerini söylemeye gerek yok. Bunların tümü politik oyunlar ve popülist söylemlerdir.

Ancak bugün bu söylemlere dahi korkunç saldırılar var. Meclis’te grubu bulunan iki parti genel başkanı, ırkçılıkta inadına direnen Deniz Baykal ve kültürel mozaik üstüne “şerbet” döken Mumcu’nun telaşını, bilim ve çağdışı kriz nöbetlerini, geldikleri noktalar itibarıyla anlamakta güçlük çekmiyoruz.

Hele hele kendi başına Meclis’te ve devlet içinde bir grup gibi davranan, sorunları barış içinde demokratik yöntemlerle çözme olanağı varken, havayı ve yağmuru yumruklayarak siyasi partilere, dağa çıkma çağrısı yapan Mehmet Ağar’ı anlamak daha da kolaydır.

Asıl önemli olan soruna yanıt alma ve çözüm noktasında yeteri kadar ses çıkarmayan/çıkaramayan, nicel olarak milyonlara varan gerçek bilim insanlarına, aydınlara ve demokrat geçinen medya yazar ve programcılarına büyük görevler düşmektedir.

Tarihi sürece baktığımızda, Burjuva Devrimi’nden sonra, top-

lum içindeki bireyin yerini ve konumunu belirleyen vatandaşlık kavramı, sürekli bir gelişme içine girmiştir. Aydınlanma dönemiyle birlikte, vatandaşlık hakkı, insan haklarına paralel bir seyirle pozitif ivme alır. Vatandaşlık bilincinin evrimsel biçimde nitel bir değişikliğe uğraması, II. Dünya Savaşı'ndan sonra önem kazanmıştır. Çağımızda yükselen değer olan demokrasi olgusu içinde yurttaş haklarını uluslararası normlara bağlama bilinci gelişmektedir.

Bu nedenle kimlik farklılıklarının benimsenmesi ve bunların bir arada özgürce yaşatılması, çağdaş demokrasinin vazgeçilmezi olmuştur. Gerek insan hakları, gerekse temel vatandaşlık hakları arasında yer alan kimlik, dil, kültür haklarının; iç ve everensel hukuk normlarıyla korunması demokratik bir haktır ve demokrasinin kazanımıdır. Ancak Türkiye'nin temel çıkmazlarından biri de, henüz bu erdemliliği ve kaçınılmazlığı kavrayamayışıdır. Çünkü egemen güçler, yurttaşlık ilişkisini, siyasi, ekonomik ve bireysel çıkarları için hoyratça kullanıyorlar. Bu güçler, devlete sadakat adına militan vatandaşlıkla, devlet içinde devlet olmuşlar, hukuku çiğneyerek, devleti de tahrir etmişlerdir. Bu da ulus devlet biçiminin kaçınılmaz sonucudur.

Ulus devlet anlayışı, egemen ulus topluluğunun dili, kültürü ve ulusal değerleri çerçevesinde bütünleşmesi sağlanarak, bir ulus oluşturma biçimidir. Ulusun dili resmi dil, kültürü ulusal kültürdür. Bunun doğal sonucu olarak da eğitim, iletişim, yargı ve diğer tüm alanlarda aynı bağnazlık hâkimdir. Ancak günümüzde 20. yüzyılın çatışmalı ve sancılı ulus-devlet bağnazlığı, dünyanın tüm uygar ülkelerinde, yerini demokrasiye ve evrensel normlara bırakmaktadır. Bugün dünyanın çoğu ülkesinde çokuluslu ve çokkültürlü devletler, demokratik sistemlerle barış içinde yaşıyorlar.

Bunun tipik örneklerinden biri de Kanada'dır. 3 ulusal grup (İngiliz, Fransız, Yerliler) olmak üzere, sayısız etnik grup arasında 130 yıla yakın bir süredir barış içinde, siyasal şiddetin hiç yaşanmadığı, eşitlik temelinde birlikte özgürce yaşanan demokratik bir ülkedir Kanada.

Bugün özgür vatandaşın bilinçlenmesi önündeki bir engel de güvenlik kavramıdır. Oysa bireyin gerçek güvenliği, devletin de saptanmış güvenliğidir. Ancak devletin önleyici güvenliği adına,

yerleşim birimlerinin yıkılması, yakılması ve milyonlarca vatandaşın her tür üretim ilişkilerinden koparılması ve de doğal yaşam biçiminden irade dışı dışlanması ile ülke güvenliği sağlanamaz. Türkiye’de bu yaşandı. Hukuk ve vatandaşlık bilinci olmayan toplumlarda, devletin ve bir takım bireylerin güvenliklerini sağlamak üzere, özel yapılanmalara gidilmesi, başkalarının güvenliğini ortadan kaldırmadır. Aynı zamanda devletin temel yükümlülüğü olan güvenliği, hukuk dışı güçlere devretmektir. Türkiye’de bu sorumluluk ve yetki, Özel Harp, Özel Tim, Köy Korucuları, itiraflılar ve benzeri hukuk dışı güçlere devredilmiştir. Şemdinli’deki hadise de bu yapılanma anlayışının sonucudur. Ne var ki tek bir bireyin dahi güvende olmadığı dünyada, küresel güçlerin bile güvencede olmadığını anlamak ve algılamak gerekir.

Çokkültürlülük, dil, din, etnik köken ve ulusal kültür açısından birbirlerinden farklı toplulukların bir arada yaşadıkları demokratik yurttaşlık bilincidir. Bu bilinçle yönetilen sayısızca demokratik ülke vardır.

Bir sistemi, tüm kurum ve kurallarıyla yapılandıran, şekillendiren, ona uygulamada yaşam veren, o sistemin hukukudur.

Demokratik hukuk, çifte standartları dışlayan, eşitlikçi, özgürlükçü, çoğulcu, katılımcı ve çağcıl değişim ve dönüşümlere açık demokrasiye evrilen hukuktur. Çağcıl hukukun evrensel ilkesi; kişiler, inanç ve etnik kimliklerinden dolayı özel özgürlüklere sahip olamazlar. Ancak eşit vatandaşlık statülerinden dolayı eşit ve genel özgürlüklere birlikte sahip olurlar.

Gerçek vatandaşlık-vatanseverlik ve onun bilinci demokratik hukukla olanaklıdır. Sayın Prof. Bülent Nuri Esen’in dediği gibi, “Vatan kavramından hukuk çıkarılırsa, kupkuru toprak kalır”.

1982 Anayasası bir bütün olarak, özellikle de 66 ve 3. maddeleri ile birlikte, bu Anayasa’dan gıdasını alan tüm antidemokratik yasalar, kupkuru kalan vatani aynı zamanda çoraklaştırmıştır.

Vatani yeniden yeşertecek önemli bir seçenek olan “çokkültürlülük” temelinde çözümler üretme zamanı gelmiş ve hatta geçmiştir diye düşünüyoruz. Bu nedenle 1982 Anayasası’nın bir takım özel amaçlı değişikliklerle, toplumun ihtiyaçlarına yanıt ola-

mayacağı açık. Onun için yepyeni bir anayasa hazırlanmalıdır.

Bu aşamada zamanın ruhuna uygun çözüm biçimi olarak bütün etnik ve kültürel farklılıklar, bir alt kimlik olarak “Türkiye üst kimliğinde” birleştirilmeli ve anayasa güvencesine alınmalıdır.

Yeni Anayasa’da milliyetçi ideoloji değil, demokrasi ve insan hakları değerleri belirleyici olmalı ve bir hukuk devletinin oluşması sağlanmalıdır.

Türkiye’nin içinde bulunduğu olumsuzluklardan kurtulmasının tek yolu da budur. Ayrıca yürürlükteki tüm anti-demokratik yasalar, bunlara göre hazırlanmış tüzük ve yönetmelikler ayıklanarak, yeni anayasaya uyarlanmalıdır.

Böylesi bir Anayasa’da; değişim ve dönüşümü engelleyen katı kuralların bulunmadığı kısa, öz, toplumun ortak paydasına dayanan; din, dil, cinsiyet ve etnik ayırım yapmadan bütün kesimleri ve kültürleri kapsayana ve onlara eşit bir şekilde yaklaşan, haklarını tanımlayan ve bu hakların kullanılmasını güvenceye alan bir üst hukuk normu olmalıdır.

Gündem (15 Aralık 2005)

TEMSİLDE ADALETSİZLİK

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi'nin yıl sonu toplantısında, Siyasi Partiler Yasası'nın değişmesi ve seçim barajının birkaç puan düşürülmesi gerekliliğine de vurgu yapılmıştır. Toplantıya katılan Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer de bu görüşe katılmış bulunmaktadır.

Meclis Başkanı da bu düşüncüyü benimsediğini, Siyasi Partiler ve Seçim Yasası'nın değişmesini sürekli gündeme getirdiğini, ancak destek görmediğinden yakınmıştır.

Erken veya süresinde bir seçimin tartışılıyor olmasından ötürü bir yakınmanın nedeni ve zamanlaması doğrudur. Ne var ki olayın hemen ardından Başbakan Sayın Recep Tayyip Erdoğan; toplantıya onur konuğu olarak çağrılmamanın öfkesiyle, seçim barajının indirilmesinin gündemlerinde olmadığını açıklamıştır.

Açıklamanın temelinde yüzde 30 oyla, TBMM'deki yüzde 70 civarındaki iktidarı kaybetme telaşı yatmaktadır.

Deniz Baykal'ın çıkışı ise her zaman olduğu gibi kendisine yakışır biçimdeydi. Ona göre yüzde 10'luk barajın düşmesi “etnik temelde siyasal yapılanmayı başlatır.” Kuşkusuz onun korkulu rüyası, Kürt sorununun demokratik çözümünün TBMM'de dillendirilecek olmasıdır. Bu da kendisinin hazmetme kapasitesini gösteriyor.

İşte CHP ile AKP'nin tek uzlaştıkları ve kardeşleştikleri konu budur. Türkiye'de bu iki partiden başka tüm siyasi eylemlerin yok sayılması ve yüzde 46 seçmen iradesinin Meclis'e yansımaması “yüce demokrasi anlayışlarının” dışındadır.

Temsilde adaletin olmadığı bir ülkede istikrardan söz etmek olanaklı değildir. Çünkü yönetimde istikrar, ancak siyasette, sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamda istikrarla anlamlıdır.

Şemdinli benzeri yüzlerce hadisenin yaşandığı, mutlu bir azın-

lığın dışında vatandaşların yoksulluk ve açlık sınırında sosyal kirliliğe terk edildiği ÷lkede, halen istikrardan söz ediliyorsa, bu durum kendilerini kandırmaktan başka bir şey değildir. Ancak artık vatandaş kandıramazlar! İşte bu çıkmazın en temel nedeni Siyasi Partiler ve Seçim Yasalarıdır.

Zira siyasal hakları pratikte güvenceye alan bu yasalar, bir ÷lkenin Anayasası kadar önemlidir.

Siyasal Haklar ve Partiler

Siyasal hakları; siyasal iktidarın kullanılmasına ve yönetsel işlevlerin yerine getirilmesine katılmayı sağlayan haklar olarak algılamak gerekir.

Ayrıca bu demokratik rejimlerin vazgeçilmezidir. Çünkü siyasal hakları da içeren temel hak ve özgürlükler, ulusal sınırları aşmış, bir insanlık sorunu haline gelmiş ve uygar toplumların olmazsa olmaz koşulu durumuna gelmiştir. Düşünmek, düşüncüyü ifade etmek, onu örgütlemek ve iktidara taşımak insanın doğasıdır. Bunun önemi ve önceliği ise, bu özgürlüğün başka birçok özgürlüğün kaynağını oluşturmasından ileri gelmektedir.

Düşüncüyü açıklama özgürlüğü, gerçek kişiler için olduğu kadar tüzel kişiler yönünden de temel bir haktır. Siyasi partiler, organları aracılığıyla düşüncelerini ifade ederler.

Her tür araçlarla demokratik, meşru, siyasi etkinlik yapma ve herkesin kendisini her alanda ana dili ile ifade edebilme hakkı da özgür olmalıdır. Ama bilindiği gibi toplumun çoğulcu, etnik, dilsel, dinsel, mezhepsel, kültürel dokusu, baş engel olan 82 Anayasası ile kan uyusmazlığı içindedir.

Siyasi hakların kullanılması, özgürce faaliyet gösteren demokratik siyasi partiler kanalıyla gerçekleşir. Ne yazık ki referansını ve gıdasını 82 darbe Anayasası'ndan alan, baskılar ve kapatmalarla birlikte 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası, tek tipe zorlanan, demokrasinin katılımcı boyutundan yoksun, temsilde adaleti yok sayan oligarşik bir yapı karakterini taşıır.

Karar süreçlerinde söz sahibi olmayan halk, yönetimden koparılmış, lider hakimiyetine teslim edilmiştir. Oysa ki demokratik bir düzende insan hakları ile birlikte tüzel kişilik olan siyasi partilerin de hakları vardır. Yasalar bunları da korumalı ve siyasal haklar tüm vatandaşlara tanınmalıdır.

Siyasi haklar, vatandaşlık haklarının başlangıcı ve özü sayılmaktadır. Genel anlamda siyaset; bireylerin yönetim sistemi hakkındaki kanı ve düşünceleridir. Kùltürler ve kimlikler arasında ayırım yapılmaksızın bu düşüncelerin özgürce ifade edilmesi, örgütlenmesi ve siyasal anlamda ÷lke iktidarını hedeflemesi çoğulculuğun ve katılımcılığın gereğidir. Bu hakkı bireysel ve kolektif kullanma, insan doğasının vazgeçilmezidir.

Bu bağlamda hiç beğenmediğimiz 82 Anayasası'nın 68. maddesinin 2. fıkrası "siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır" der. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesinde de; "siyasi partiler demokrasinin tam olarak işlemesi için temel örgütlenme biçimlerinden en önemlisidir" denilmektedir.

Bu belirlemelerden anlaşılıyor ki, düşünceyi açıklamak özgürlüğü gerçek kişiler için olduğu kadar tüzel kişiler yönünden de temel bir haktır. Bir başka açıdan 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'na baktığımızda 43/3 maddesi, "Türkçe'den başka bir dil ve yazı kullanılamaz," 81/b maddesinde "Türk dilinden ve kültüründen başka bir dil ve kültür korunamaz," 81/c maddesinde de "Tüzük ve programların yazım ve yayımlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı toplantılarında, mitinglerinde, programlarında Türkçe'den başka dillerde yazılmış pankartlar, levhalar, plakalar, ses ve görüntü bantları, broşür ve beyannameler kullanılamaz ve dağıtılamazlar," demekle siyasi hakların kullanımını Türklere ve Türkçe bilenlerin dışındakilere tanımama anlamını taşımaktadır.

Bu ve benzeri antidemokratik maddeler ile pratikteki zorlamalar yetmiyormuş gibi, Türkiye'deki parti kapatmaları da sistemin utancı olarak devam etmektedir. Oysaki şiddet içermedikçe, sadece muhalif düşüncelerinden ve var olan sistemi sorgulamaktan ötürü siyasi partiler kapatılmamalıdır.

Seçim Yasası

Bugüne kadar hazırlanan tüm seçim yasaları, yönetimde istikrar ve temsilde adalet espirisiyle yapılmıştır. Ne var ki istikrarın arkasına gizlenerek devlet otoritesinin önceliğı adına temsilde adalet, geri planda tutulmakla kalmamış, adeta yok sayılmıştır.

Dünyanın hiçbir yerinde görülmeyen yüzde 10'luk barajın dayatılması da bundandır. İstikrarın bununla da sağlanmadığı ülkemiz açısından gelinen nokta itibariyle apaçık ortadadır.

Bize göre gerçek demokratik bir sistemde barajların yeri yoktur. Ancak Türkiye gerçeğine baktığımızda bu süreçte barajın makul seviyesi yüzde 5 veya daha altına çekilmesiyle yönetimde istikrarı ve temsilde adaleti dengeleyecektir.

Bununla birlikte en az 3 seçim çevresinde aldığı oy sayısı bakımından birinci olan parti, ülke barajını geçmese bile, ülke genelinde çıkarabildiğı milletvekillerinin tümünü kazanmış sayılması gerekir. Demokratik ülkelerde bunun örnekleri çoktur.

Ayrıca seçim ittifaklarına konulan tüm yasal engellerin kaldırılması ve düzenlenecek yeni bir yasa ile milletvekili seçimlerinin de 4 yılda bir tercihli sistemle yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Gündem (30 Aralık 2005)

ANA SORUNLARI ÇÖZME ANAYASASI

“Anayasal yurttaşlık” esas alınmalıdır. Demokratik anayasa, aynı zamanda ortak kimlik belgesi niteliği de taşımalı

“Ana” sözcüğünden başlayalım. Ana, insanı bedenindeki tüm salgılarla besleyerek canlandırıp doğuran, sonra kucaklayarak emziren ve onu büyütüp topluma armağan eden kutsal bir her şeydir. Ama onun adını taşıyan yasa, onun dilini ve o dilin eğitimini yasaklıyor. O yasadan kuvvet alan güç, onun doğurduklarını her gün öldürtüyor. İşte bu, ana sütünü haram eden “haramzade” kültürüdür.

Bugün şiddet kültürünün şiddetlenen ortamındayız. Onun için şiddeti, ölmeyi ve öldürmeyi dışlayacak bir öz taşıyan demokratik anayasa yapmak, vicdan borcudur.

Egemen kültür

Tarihsel arka plandan devam edelim. Westfalya Antlaşması’ndan sonra başlayan ulus-devlet süreci, amaç olarak tek tip vatandaş yaratmayı ve buna dayalı bir kültürel yapıyı hedefledi. Bu sistem, egemen kültür dışındaki diğer kültürleri yok etti, inanılmaz bir kültür katliamına yol açtı. Ayrıca bu süre zarfında II. Dünya Savaşı, binlerce bölgesel ve yerel savaşlar yaşandı ve en nihayetinde ulus-devlet zihniyeti Hitler faşizmine yol açtı.

Ancak II. Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa devletleri, ulus-devletçi kültürün ürünü olan bu anlayışı aşmak için çok kimlikli ve çok kültürlü bir yapıyı esas alarak, yasalarını buna göre düzenlemeye başladılar. Onun için Türkiye’nin de dünyada yaşanan benzer değişim ve dönüşümlere ayak uydurması artık kaçınılmaz.

Bugün Türkiye’nin temel sorunu ve gündemi, demokratikleşme.

Kuşkusuz çözüm anahtarı da demokratik bir anayasa. 200 yıllık anayasa serüveninin son 90 yılına baktığımızda, ilk 40 yılın anayasalarının TBMM tarafından yapıldığını görüyoruz. Son 50 yılın anayasaları ise askerî darbe anayasalarıdır. Bu anayasalara kısaca göz atalım: 1921 Anayasası ile vilayet ve nahiye, “tüzel kişiliği” olan “özerk birimler” olarak kabul edildi. İç ve dış siyaset, şer-i, adli, askerî işler ve uluslararası iktisadi ilişkiler dışında kalan vakıf, medrese, eğitim, sağlık, iktisat, tarım, bayındırlık ve sosyal yardım işlerine vilayet şuralarını yetkili kıldı.

Üst kimlik

1921 Anayasasında devlet, “Türkiye Devleti”dir. Türkiye, bir üst kimlik olarak kabul ediliyor. Büyük Millet Meclisi’ne Kürdistan ve Lazistan mebusları etnik kimlikleriyle katılmışlardı.

Aradan geçen asırlık süreye ve dünyadaki değişim ve dönüşüme rağmen, bir statü olarak Türkiye’nin geneli için önerdiğimiz “demokratik özerklik” modeli neden kaygıyla karşılanıyor, anlamakta zorlanıyoruz.

1924 Anayasası toplumsal uzlaşmayı yok sayan, sadece devletin çıkarlarını savunan ve CHP’nin altı okunu ilke edinen bir anayasaydı. Türk kimliği dışında hiçbir kimliği tanımadı. Türklerin kamu haklarından söz eder. 1961 Anayasası da darbe ürünü olup Milli Güvenlik Kurulu’nu siyasetin başına amir eden bir belgedir.

Çatışma belgesi

Günümüze dönelim. 1982 Anayasası, başlangıç ilkelerinden geçici maddelerine kadar, uzlaşma belgesi olmaktan çok, bir çatışma belgesi olma özelliğine sahip. Ayrıca güven yerine korku toplumu inşa etmeye yönelik bir ruh yapısı var. Devleti kutsayarak, yurttışa karşı koruma psikolojisi içinde. Oysa anayasalar tarihsel ve toplumsal evrim süreçlerine göre değişirler, meşru ve hukuki boyutlarıyla toplumu biçimlendirirler. Ne var ki, toplumun demokratik düzeyi de anayasayı biçimlendirebilir. Bu nedenle yeni

hazırlanacak anayasa, başlangıç ilkeleri dahil, hiçbir maddesinde herhangi bir kişi, kurum ya da değere kutsallık atfetme ya da meşruiyet kazandırma iması taşımamalıdır. Hiçbir aidiyetin, inancın, kültürün, düşüncenin, mezhebin, cinsiyetin ve cinsel yönelimin vs. pozitif ya da negatif vurgusu olmamalıdır. Tümünü kucaklamalıdır. Onun için “anayasal yurttaşlık” esas alınmalıdır. Çünkü demokratik anayasa, aynı zamanda ortak kimlik belgesi niteliğini de taşımalıdır. Çok kültürlü toplumlarda bu kaçınılmazdır.

Gelinen aşamada yeni bir başlangıcın arifesindeyiz. Kuşkusuz her toplumsal hadiseye bir yerden başlamak ve neşter atmak gerekir. Çünkü bir anayasanın dibacesi, nasıl ki o anayasanın hukuki iklimini belirliyorsa, yeni bir anayasanın yapım sürecindeki diyalog kültürü de, o anayasanın inandırıcılık kültürünü belirleyecektir. Toplumun özlemi olan, demokratik anayasanın yapım sürecindeki yöntem ve konsensüs, o anayasanın özü kadar önemlidir. Bu önemin yaşam bulması da karşılıklı empati, hoşgörü, müzakere iradesi ve siyasi cesaretle olanaklıdır. Demokratik anayasaların üç temel özelliği vardır. A- Devleti yurttaşla karşı kutsayarak koruma yerine, yurttaş devletle karşı korumalıdır. B- En geniş toplumsal uzlaşma ve oydaşmanın sağlanması kaçınılmazdır. Bu nedenle BDP olarak Kurucu Meclis, Anayasa Meclisi veya benzeri bir yapı ile en geniş katılımın yapım sürecindeki öneminde ısrarcıyız. Çünkü yüzde 10 seçim barajı nedeniyle bugünkü TBMM, halkın gerçek özgür iradesini yansıtmıyor. C- Demokratik bir anayasa aynı zamanda uluslararası hukuk normlarına ve sözleşmelerine tam uyum sağlamalıdır. Çeyrek yüzyılı aşkın bir süredir 16-17 değişiklik ve 100 civarında maddenin değişmesi, 82 Anayasası’nın darbe özünü ortadan kaldırmadı.

Çünkü bu öz, değişmez maddelerle korunmaya çalışılıyor. Oysa evrende değişmeyen tek şey değişimin kendisidir. Tek istisnası dört kutusal kitabın içeriğidir. Ancak çağa göre onların yorum ve algılamaları da değişim kapsamındadır. Bilimi, değişim ve dönüşümü reddederek değişmeyen madde koruma bağnazlığı, bir ideolojinin ve ırkın üstünlüğü ve çıkarlarının korunmasıdır. Aynı zamanda, devletin yurttaşla karşı kut-

sanması, gayrisinin da ret ve inkârıdır. Ülkenin birliği ve bütünlüğü, Cumhuriyet yönetimi, Türkçenin resmi dil oluşu, ülke sembolü bayrak ve Ankara'nın başkent olmasıyla hiç kimsenin sorunu yoktur. Onun için değişmez maddeler korkusunun da ecele faydası yok.

Sorumluluk hepimizin

Sonuç olarak bir gerçeği vurgulamamız lazım: Gelineen süreçte yaşam biçimine dönüştürülen çatışmalı ortamın yeni bir anayasa yapımına uygun olmadığı bir gerçek. Çünkü çatışmalı iklimin anayasası da özünde çatışma ve ayrışma kültürünü besler. Bu nedenle anayasa yapım sürecine eş zamanlı olarak çatışma kültürünün son bulması ve tüm ellerin tetiklerden çekilmesi çabası, insanım diyen herkesin sorumluluğudur.

Bu sorumluluğun gereği ve toplumsal barışa katkı sunması için, anayasa yapım sürecine paralel olarak bir yol temizliğine ihtiyaç var. Yol kiri temizlenmeden temiz bir anayasanın yapılması mümkün değil. Demokrasiye ve barışa giden yolu tıkayarak kirleten TMK, TCK, SPK, Seçim Yasası'nın yanı sıra çokça antidemokratik yasa ve uygulama. Büyük bir iddia ile ortaya çıkan Anayasa Hazırlık Komisyonu'nun yapım yöntemini, demokrasi standartlarına ve çağcıl hukuk normlarına evirmeden, sağlıklı bir hazırlık yapması mümkün değil. Aksi durumda tarihsel bir misyon taşıyan bu komisyon uzlaşma yerine "uzlaşmaz"lık girdabında kalacaktır.

Çünkü her hukuk reformunun bir hukuksal mantığı var. Başta anayasa hukuku olmak üzere, hiçbir hukuki değişim diğer hukuk alanlarından soyut ve bağımsız değildir. Aralarında mutlaka bir 'iliyet bağı' vardır. Bu nedenle anılan bağı güçlü yapmak adına uyum ahengi sağlanmalıdır. Amaç sorunları çözmekse, yılların çözümsüz kalan ezberlerini yıkmak insanlığın bir vicdan borcu olmalı.

Radikal İki (20 Kasım 2011)

KÜRT AÇILIMININ AÇILIŞ KAPISI

Kuşkusuz tüm demokratik açılımların, açık olması gereken kapısı sansürsüz, yansız, bağımsız, objektif ve özgür basın kapısıdır.

Şimdiye kadar sayısını anımsamakta zorlandığımız kapatılan gazetelerin ardından ‘günlük’ gazetesi de kapatıldı.

Gelinen noktada ‘Demokratik Açılım’ gazetesi, bir kez daha ‘Özgür Gündem’ geleneğinin misyonunu giyinen, şimdilik son ardıldı.

Diğer ardılların tümü; beyaz sayfalarla sansürlendi. Bölgedeki birçok ile sokulmadı bile. Toplatıldı. Yasaklandı. Kapatıldı. Mil-yarlarca para cezası kesildi. 12 Eylül faşizmi, nice gazete, dergi ve kitabı yakarak sistemin utanmazlığına savurdu.

Hepsi bu kadar mı? Hayır.

Anılan basın sürecinin yazarları, muhabirleri, sahipleri, çocuk dağıtıcıları, sorumluları, özce emekçileri; gözüaltına alındılar, iş-kence gördüler. Tutuklandılar. Zindan zincirlerini çürüttüler. Ve de faili meçhul (belli) cinayetlerde can verdiler.

Osmanlı saltanatından, İttihat-Terakki çeteleşmesi kültüründen, Kemalist ideolojiye bürünerek günümüze kadar gelen sistem, ‘Günlük’ gazetesini de kapatarak çirkin yüzünü bir kez daha deşifre etmiştir. Onun içindir ki, basın emekçileri, canlara can katarak ve Osmanlı oyunlarını bozarak, tüm anti-demokratik ve hukuk dışı yönelimlere rağmen geleneği bozmadılar, “Demokratik Açılım”ı açtılar.

Osmanlı deyince, akla saray, padişah, saltanat ve cince oyunlar gelir.

Padişahlardan birinin oldukça cin bir veziri vardır. Padişah bunun aşırı zekasından hoşlanmaz, kıskanır ve kellesini almak ister. Kendisince de cin bir yöntem bulur.

Oniki kapılı saraydan bir safari gezintisine çıkma kararı verir. Veziri çağırır.

Av dönüşünde sarayın hangi kapısından gireceğini bilmesini ve tahminin kapalı bir zarfta seçilen kurula vermesini emreder. Bilmemesi durumunda da kellesinin kesileceğini ilan eder.

Bu arada padişah gizlice saraya onüçüncü kapıyı da açtırır ve av dönüşünde bu kapıdan girer. Nasılsa vezirin bu kapıdan haberi yok. Bilmesi de mümkün değil diye düşünür.

Padişah keyifle kurul huzurunda gizli zarfı açtırır. Vezirin yanıtı, “Padişahım yeni kapınız hayırlı olsun” şeklindedir. Osmanlı oyunu boşa çıkar.

Kıssadan hisse, hiçbir Osmanlı oyunu yurtsever basının kellesini alamadı. Kapılarını da kapatamadı. Bu alanda kaçınıcı kapının açıldığını anımsamakta zorlandığımızı yineleyelim.

Hatta bir sohbette, isimler tükendi, yeni çıkacak gazetenin adı “Adsız Gazete” veya “Adı Belli Değil Gazetesi” olsun esprisini yaptığımı anımsıyorum.

Ne var ki, adların tükendiği/tüketildiği ülkede açılan ‘Demokratik Açılım’ gazetesi kapısı halkımıza hayırlı olsun. Kapatılan gazete ve Partilerin yerine yenilerini açma ve kurmada Kürtler süper uzmandırlar. Gereksinim duyan ülkeleri brife edebilirler

Bu kutsal kapıları barışa, demokrasiye ve azad bir ülkeye açan iradeyi selamlıyorum. Emeği, katkısı, cesareti ve kalemi olan herkesi de yürekten kutluyorum.

Unutulmamalıdır ki, toplumsal yaşamda kamuoyunun her konu ve her alanda; objektif, yansız, korkusuz ve özgürce bilgilendirilmesi oldukça önemli bir vazgeçilmezliktir.

Bu nedenle özgür basının toplumdaki yeri onurlu bir ayrıcalıktır. Herkesin de önemsemesi gerekir.

Bu önemden ötürü, Yasama, Yürütme ve Yargı erkinden sonra dördüncü kuvvet olarak tanımlanır.

Oysa ki çoğunlukla basın, diğer üç erki de olabildiğince etkilediğinden ötürü, erkler arasında gördüğü işlev nedeniyle birinci sıraya kaydığını düşünüyorum.

Bu espiri bağlamında, kimi basın patron ve kaleşörleri; toplumsal vicdanla yüzleşmeli. Korkmadan kişisel çıkar ve mevkiller

ötesinde, devlete ve kurumlarına göbekten bağlı olmadan, anti-demokratik ırkçı yasa ve uygulamaları sorguladıkları ölçüde, özgür basın onuruna sahip olurlar.

25 yıldır bu ülkede yaşanan bataklık savaşın devam nedenlerinden biri de, kimi medyanın yanlı, ırkçı ve tahrikçi tutumlarıdır.

Halen devam eden (sözümüne demek istemiyorum) Kürt ve Demokratik Açılım Projesi'nin veya Türkiye Modelinin, med-cezir girdabını da kimi medya grubu pozitif, kimi grup da negatif etkiliyor.

Negatifler; Başbuğları, Bahçelileri ve Baykalları kışkırtıyor. Açılım sahipleri de teslim oluyor. Tarihin cilvesine bakın. Benzeşenler nasıl da uzlaşıyor. 3 B örneğinde olduğu gibi. Hatta teslim olanlar da dahil.

Benzeşenleri ve açılımları burada noktalarken; yaşanan sürecin basın şehitlerinden 90'lık çınar Apê Musa ve taze bir gonca Ferhat Tepe'yi anarak bitirmek istiyorum.

Bunlar iki kuşaktan sadece birer örnek.

'Azad Nisan Yağmuru' adlı şiir kitabımdan, kendileri için yazdığım şiirlerden birkaç dize sunma duygusallığımı hoş göreceğinize inanıyorum.

Ape Musa'(ya)

“... Beni ve doksan yıllık sevdamı

Katar-katar barış trenleri

Alır da uzaklara götürür...

Büyük davanın davacısı

Tanığı ve Sanığı Diyarbekir'in

Bu kent bir kez daha

Sana yasaklı

Ve sen bu kente. ...

... Barışa yazan kalemi

Kamışlı'dan ısmarlama

Kamış kalemi

Asırlık bir alemi

Gece karanlığında
Kararmış gözlerimden çaldılar. ...”

Ve Ferhat Tepe’yi de çaldılar.

“... Hazar Gölü’nden bir martı/ Kanayan kan çiçeklerde
/Aparmış göğnümü /Kara sevdaya. /Ayrılık/Telgrafın tellerinde
acı haber/ Gazete sayfalarında/ Siyah-beyaz melül bir resim /Ci-
ğeri aç kurtlar yesin ... Ferhad!

Sen Fırat’ın ağlayan yakasında /Tomurcuk açmış kızıl lale
/Şirin yardan ayırdılar /Kimler getirdi seni bu hale?/Kılavuzu kan
ve zulüm olan mı?/Yaz Gülümü çalanı mı?...”

Evet, bağı yanık anaların bağrından 25 yıldır nice yazgülleri
çalınmıştır. Ama her çalınan gülün ardından nice tomurcuk fişek
gibi doruklarda patlamıştır.

Günlük (Eylül 2009)

DEMOKRATİK ÖZERKLİK BİR BARIŞ PROJESİDİR

Kapitalist Modernite; çağımızda belirlenen yeni ihtiyaçlar karşısında özüne değil, biçimine dönük bazı değişimlere gittiye de çözüm olamadı. Bu çerçevede AB 1980'lerin ikinci yarısında yerel yönetimlere dönük düzenlemeler gerçekleştirdi. Üye ülkelere yönelik olarak "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı" olarak benimsenen düzenlemeyi gerçekleştirdi. Yerel özerklik, yerel topluluğun yerel nite-likteki işleri kendi başına ve kendi organlarıyla görebilmesidir. Halkın refah düzeyini artırabilmek için yerel kaynaklara sahip olması ve bu kaynakları öz yönetim organlarıyla kullanabilmesidir. Bugün ülkemizde, merkezi yönetimin ekonomik baskısı ve aşırı siyasi vesayet denetimi yapıyı felç etmiş ve çalışamaz duruma getirmiştir. Çünkü bu sistemde halk yoktur. Özünde bu alan, sosyal halk çıkarları temeline, katılımcı demokrasinin uygulama alanlarıdır. Geline süreçte, Türkiye'nin idari yapısı ile ilgili kutsallaştırılmış tabu ve dogmaların arkasına sığınarak sürdürülen politikalar çağımızda iflas etmiştir. Onun için çağa yanıt alma noktasında; Demokratik Özerkliğin çözüm olacağına inanıyoruz.

Demokratik Özerklik ve benzeri düşüncelerin tarihsel arka planları:

Toplular, tarihleri ile yüzleşmeli ve korkmamalıdır. Türkiye siyasetinde merkezi bir yönetim yerine yerel yönetimlerin ağırlık kazandığı, "Eyaletler Düzeni", ilk kez Osmanlı döneminde Prens Sabahaddin tarafından savunulmuştur. Bu ve benzeri görüşlerinden ötürü, öz dayısı olan II. Abdulhamit'e karşı Jöntürk hareketine katılmıştır. Prens Sabahaddin'e göre, Devlet, merkezi

bir yapılanmayla bireyi ezmiş ve her türlü olumlu değişim ve gelişim eğilimini yok etmiştir. Merkezi yönetimler; yetkilerin, bir zor-balar grubu elinde toplanmasına yol açıyordu. Yerel yönetimlerin ağırlıklı olduğu “Adem-i Merkeziyetçi” düzende ise, esas ve temel; “bireyin özgürlüğü ve gücüdür.” Merkezi yönetimlerde memurlarla askerleri siyaset dışında tutma olanağı yoktur. Ordunun siyaset dışı tutulması ancak yerel yönetimlerin ve bireylerin ağırlık kazanmasıyla sağlanabilir, demektedir.

Prens Sabahaddin, yaşam tarzı ve diğer görüşleri, tarihsel eleştirisi alanıdır. Ancak onun merkezi vesayete bakış açısı 21. yüzyıl Türkiye’si’nin korkulu rüyasıdır. Onlar sadece Osmanlı’nın diğer oyunları ile teşnedirler.

Cumhuriyet’e doğru gelişmeler

Biraz da yakın ortak tarihe döndüğümüz zaman; savaş koşullarında çıkarılan ilk anayasa 1 Şubat 1921 tarihli-dir. (Teşkilatı Esasiye Kanunu) Şimdi “idare” başlıklı 10. maddesine bakın: “Türkiye’nin idari yapısı vilayetlere, vilayetler ilçelere, ilçeler nahiyelere ayrılır. Yereldeki hizmetler de özerktirler.” Buna göre, iç ve dış siyaset, şer’i, adli, askeri işler ve uluslararası iktisadi ilişkiler dışında kalan vakıf, medrese, eğitim, sağlık, iktisat, tarım, bayındırlık ve sosyal yardım işlerine Vilayet Şuraları’nı yetkili kılmıştır.

Bu anayasada adem-i merkeziyetçi sistem yaklaşımı vardır. Belki de bundan esinlenerek, aradan geçen asırlık süreye ve dünyadaki değişim ve dönüşümlere rağmen; bir proje olarak, Türkiye’nin geneli için önerdiğimiz “Demokratik Özerklik” tezi bazılarının uykularını kaçırmaktadır. Bunu anlamakta zorlanıyoruz. 1921 Anayasası’nda devlet, “Türkiye Devleti”dir. “Türkiye” bir üst kimlik olarak kabul ediliyor. Büyük Millet Meclisi’ne “Kürdistan” ve “Lazistan” mebusları etnik kimlikleriyle katılmışlardır. Halen de var olması gereken bu ve benzeri doğrular kimsenin uykusunu haram etmesin. Çünkü bize göre bunlar helal tespitlerdir. Bundan çeyrek cesaret alan AKP hükümeti 2004 yılında ve biraz da 21 Anayasası’nın tak-

lidi olan “Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı’nı” meclisten geçirmiştir. Ama her yasada olduğu gibi, dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Ahmet Necdet Sezer tarafından bu da veto edilmiştir. Bu kez AKP de veto gerekçelerine aynen uyarak ve tasarıyı kuşa çevirerek “İl Özel İdaresi ve Belediyeler Kanunu” olarak yasalaştırdı. Yasanın; hukukilik ve demokratik perişanlığı da ortadır.

İngiliz Gizli Belgeleri ve Özerk Kürdistan

Texas Üniversitesi Ortadoğu uzmanlarından Robert Olson’un İngiliz Gizli Belgeleri’nden derlediğine göre BMM, 10 Şubat 1922 tarihli gizli oturumunda, Kürdistan’ın Özerkliği Yasası’nı 64’e karşı 373 oyla kabul etmiştir. İngiliz Yüksek Komiseri Horace Rumbold, Dışişleri Bakanı Lord Curzon’a yazdığı yazıda, meclisçe onaylanan bu 18 maddelik yasaı rapor eder. Bu yasa maddelerinden dikkat çekici olanları şöyle sıralanabilir:

Madde 1: BMM (Büyük Millet Meclisi), Türk milletinin medeniyetin gerekleri doğrultusunda ilerlemesini sağlamak amacıyla, Kürt milleti için kendi milli gelenekleriyle uyum içinde bir Özerk yönetim kurmayı taahhüt eder.

Madde 3: BMM, tüm Kürt milleti tarafından benimsenen ve onurlu bir geçmişe sahip deneyimli bir yöneticiyi Genel Vali olarak seçecektir.

Madde 4: Genel Vali üç yıl içinde atanacaktır. Bu dönemin bitiminde eğer Kürt milletinin çoğunluğu önceki Genel Valinin görevine devam etmesini istemiyorsa yeni bir Genel Vali Kürt Milli Meclisi tarafından seçilecektir.

Madde 6: Kürt Milli Meclisi, Doğu vilayetlerinde genel oya dayalı seçimle oluşturulacak ve her meclis üç yıl için seçilmiş olacaktır. Meclis oturumları 1 Mart’ta başlayacak ve 4 ay süreyle görev yapacaktır. Eğer meclis bu süre içerisinde işlerini tamamlayamazsa süre, üyelerinin çoğunluğunun isteğı ve Genel Valinin onayıyla uzatılabilir.

Madde 9: Özerk Bölge sınırları karma bir komisyon tarafından belirleninceye kadar Kürdistan İdari Bölgesi Van, Bitlis, Diyarbakır

Vilayetleri, Dersim Sancağı ve kimi kaza ve nahiyeleri içerecektir.

Madde 10: Kürdistan'ın yönetimine ilişkin olarak, bazı yerlerde yerel duruma göre uygun olarak bir yargı örgütü oluşturulacaktır. Bu örgüt şu an için yarısı Türk, yarısı Kürt olmak üzere yetkin elemanlardan oluşturulacaktır. Emeklilikleri durumunda Türk görevliler Kürt görevlilerce değiştirilecektir.

Madde 12: Doğu vilayetlerinde düzeni korumak amacıyla bir Jandarma Kolordusu oluşturulacaktır. Kürt Meclisi bu kolordunun oluşturulmasına ilişkin yasayı inceleyecek. Ancak jandarmanın üst komutası hizmetleri gerekli görüldüğü sürece yüksek rütbeli Türk görevlilerin elinde olacaktır.

Madde 15: Türk dili sadece Kürt Milli Meclisi'nde idari işlerde ve hükümet idaresinde kullanılacaktır. Bununla birlikte Kürt dili okullarda öğretilabilir ve yönetim, Kürt dilinin gelecekte hükümetin resmi dili olma talebine temel teşkil etmeyecek şekilde, bu dilin kullanılmasını teşvik edebilir.

Madde 16: Hukuk ve tıp fakültelerini içeren bir üniversite kurulması, Kürt Milli Meclisi'nin öncelikli görevi olacaktır.

Madde 17: Genel Valinin onayı alınmadan ve BMM bilgilendirilmeden Kürt Milli Meclisi hiçbir vergi uygulamasına girişemez.

Madde 18: İlke olarak BMM ile görüşülmedikçe ve BMM bilgilendirilmeden Kürt Milli Meclisi hiçbir vergi uygulamasına girişemez ve onayı alınmadan Kürt Milli Meclisi'ne hiçbir imtiyaz tanınmaz. (Ahmet Mesut, İngiliz Gizli Belgelerinde Kürdistan 1918-1958, Doz Yayınları) Ancak; çok ilginç bir tespit olarak, Türkiye BMM'nin 9 Şubat ve 11 Şubat 1922 tutanakları olduğu halde 10 Şubat 1922 tutanakları yoktur. Bu da yukarıdaki yasanın doğruluğunu ve sonra imha edildiğinin kanıtıdır.

Günümüz dünyasının pratiği

Çağımızda İdari Yönetimde, Merkez-Yerel ilişki ve çelişkisinin demokratikleşmesi esastır. Bu da egemenliğin belli alanlarda devrini beraberinde getirmektedir. Türkiye'nin klasik üniter yapısı

içinde bugüne kadar egemenliğin iç paylaşım hakkı, hep korkulara ve ırkçılığa çarpmıştır. Almanya, Belçika, İspanya ve çoğu uygar dünyada bu kompleksler çoktan aşılmıştır.

Yerel özerklik modelleri

Birden çok ili kapsayan yerinden yönetim örgütlenmesinde halk kendi meclislerini kurarak, kendi yöneticilerini seçerek kendisini yönetir. Demokratik Özerklik, idari yapının demokratikleşmesinin başlangıcı, demokratik bir cumhuriyetin ve demokratik ulus inşasının kalıcı adımıdır. Onun için bu tür tartışma ve gelişmelerden korkmak yerine özendirmek gerekir. Bakınız; İtalya Anayasası, “Bir bölünmez olan Cumhuriyet, Yerel Özerklikleri tanıır ve özendirir” der (madde 5).

Yine; “Anayasanın belirlediği kurallara göre, kendilerine özgü statüleri, yetkileri ve işlevleri bulunan, komünler, provensler, metropoller ve bölgeler özerk topluluklardır.” (madde 114

Ve; “Bölgelerin yasama yetkileri, Anayasaca devletin yasama yetkisine açıkça saklı tutulmamıştır.” (madde 117).

İtalya 20 özerk bölgeye ayrılır

Başta Sicilya ve Sardunya olmak üzere 5 bölgeye, diğerlerine göre ayrıcalıklı bir statü tanınmıştır. HADEP sürecinde Sardunya Adası’nda 3 günlük bir programa katılmıştık. Coğrafyası, dili, kültürü ve yaşam biçimi, ananeleriyle İtalyan halkından farklılıklar taşımaktadır. Sardinler adada kendilerini özgürce yönetmekte, yöneticilerini seçmekte, İtalyan resmi dili ile birlikte Sardince adadillerini de kamusal alan dahil yaşamın her damarında kullanmaktadırlar. Ama İtalya’nın birliği içinde ve İtalyan sistemi ile hiçbir sorun yaşamamaktadırlar. Doğal sorunları da demokratik anlayış içinde çözmektedirler. İspanya 17 özerk yönetimden oluşan bir devlet. (anayasa madde 3) Bask, Katalonya ve Galiçya da birer özerk bölge. Özerk bölgelerin kendi meclisleri, kendi yargı sistemleri, kendi polis güçleri, kendi bayrakları ve

çift resmi dilleri var. Özerk bölgeler anadillerinde eğitim haklarını da kullanıyorlar. Anayasaları ile de tüm bu hakları güvenceye alıyorlar.

Demokratik Özerklikte anadil ve anadilde eğitim sorunu

Her ülke kendi toplumsal dokusu, siyasi rejimi ve uygar dünyadaki konumu gereği, belirlediği yöntemlerle dil farklılığı ve buna yönelik eğitim sorununu çözmelidir. Özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra batı demokrasilerinde vazgeçilmeyen yöntem, çokkültürlülüğün eşit haklar temelinde çözülmesidir.

Dünya pratiğine baktığımızda:

a) Üniter devlet yapısı içinde; dil ve kültür uygulayan ülkeler; Fransa, İtalya, Avusturya, Amerika, Finlandiya ve Yunanistan'dır.

b) Çokkültürlülük içinde toprağa bağlı ya da Eyalet Sistemi uygulayan ülkeler: İspanya ve İngiltere'dir.

c) Çokkültürlülük içinde Federasyon Sistemi uygulayan ülkeler: İsviçre, Belçika, İsrail ve Kanada'dır.

d) Birden fazla resmi dilli ülkeler: Afrika Cumhuriyeti, Çin, Hindistan, Lüksemburg dahil 30 ülke bulunmaktadır.

e) Çokkültürlülük sorununu Ulusal Bağımsızlık Yöntemiyle çözen ülkeler: Çek Cumhuriyeti, Slovak Cumhuriyeti, Çeçenistan ve Kosova gibi ülkelerdir.

f) Çokkültürlülük sorununu reddeden, ırkçılık ve asimilasyon uygulayan ülkeler: Fas, Cezayir, Tunus, Suriye ve ne yazık ki Türkiye'dir.

Türkiye'nin de imzalamış ve uymak zorunda olduğu çok sayıda çokkültürlülük ve anadil sorununu çözüme kavuşturan temel belgeler vardır. Ama buna rağmen konulan çekincelerle özgürlükler ve demokratik yaşam hakkı yok sayılmıştır. Bizim hedefimiz hukuk devleti olmalıdır. Onun için insan doğasına, demokrasiye, evrensel hukuk normlarına aykırı olan tüm engel, anti-demokratik yasaları, hukukileştirmek ve barışçıl demokrasinin hizmetine sunmak hepimizin görevidir.

Çözüm projesi olarak Demokratik Özerklik

Kimsenin korkmasına gerek yok, bizim savunduğumuz çözüm projesi bir devlet biçimi değildir. Devletçilik hiç değildir. Ayrıca devleti parçalamak ve paylaşmak da değildir. Onun için tüm korkuları da toprağa gömmek gerekir. Bu proje, sadece Kürt coğrafyası için öngörülmüş bir detay değildir. Türkiye'nin geneli için öngörülmüştür. Bu proje ile Türkiye'nin bir bütün olarak demokratikleşmesini amaçlıyoruz.

Tabular ve ezberler

Türkiye sisteminde tartışma, empati, diyalog ve ortaklaşma kültürü yoktur. Çünkü özgürlükler, başkalarının özgürlüklerinin sınırı ve toplumsal çıkarlarla sınırlandırılmıştır. Çelik barikatlı tek sınır; kutsanmış devletin yüceliği, güvenliği ve bekasıdır. Ama Kürtlerin son çeyrek yüzyıllık özgürlük direnişi, tabuları bir bir yıkmaktadır. Direniş, sistemin ezberini alt üst etmiştir. Demokratik Özerklik projesinin temel referansı olan “cinsiyet özgürlükçü, demokratik paradigma” öğretisi, sistemin ve onun temsilcilerinin zihinlerini allak bullak ediyor. Çünkü zihniyet, hâlâ karanlık çağ cahiliye zihniyetidir.

Oysa ki, bu derin öğretinin projesi; ekolojik kültürü, kadın özgürlüğünü ve toplumdaki dinamizmini, ahlaki ve eşit halklar siyasetini ve onurlu yaşamın halkçı kurallarını dizayn eden demokratik bir idari yönetimi, Türkiye'nin geneli için açığa çıkarmaktadır. Kuşkusuz, her hal-kın bir kültürü, bir kimliği ve anadilde eğitim hakkı vardır. Düşünce ve örgütlenme hakkı temelinde, tabandan örgütlenme hakkı vardır. Kendi irade ve taleplerini merkeze yansıtmak için yerel meclisler kurma talepleri, meşru, demokratik ve hukukidir. İşte Demokratik Özerklik en yalın haliyle budur. Demokratik Özerklik: il, eyalet, bölge veya federasyon yapılanması veya benzer idari yapılanmaların varlığı veya yokluğu koşulu değildir. Ayrıca yerel meclisler alternatif meclisler olmadığı gibi, merkezi meclislerin işlerini kolaylaştırır.

Demokratik Özerklikte anayasal güvence

Demokratik Özerkliğin demokratik anayasa ile güvence altına alınması kaçınılmazdır. Çünkü demokratik bir anayasada, “idarenin yapısı yönetim biçimi” faslında, Demokratik Özerkliğin yer almaması; en azından kısa vadede benzer bir yapılanmada toplumsal mutabakatın sağlanmaması durumunda, yapılacak bir anayasanın demokratik, özgürlükçü, toplumsal, uzlaşmacı ve evrensel hukuku içselleştiren ve çağcıl olamayacağını herkesin bilmesi gerekir. Bu bağlamda; demokratik anayasaların iki temel özelliği; sınırlama ve uzlaşmadır. Sınırlama devletten başlar. Devleti, iktidar gücünü ve kurumlarını birey yararına sınırlamak suretiyle kişilerin, toplulukların ve aidiyetlerin hak ve özgürlüklerinin güvencesinin sağlanmasıdır. Onun için bütün toplum ve kesimlerinin katıldığı genel bir uzlaşma kabulüne dayanırlar. İşte merkezi otoritenin sınırlanmasının en önemli boyutu, yerel demokrasinin özgürlükçü ve özerk yapıya sahip olmasıyla olanaklıdır.

Özgür Gündem (04.09.2011)

DEMOKRATİK DEVLET VE YARGI

Türkiye’deki siyasal kültür, demokrasiden kopuş yaşadığı için hukuk skandallarıyla gündemleşmeye devam ediyor. Son günlerde yargıda yaşanan dram, Prof. Yücel Aşkın, Orhan Pamuk ve Şemdinli davalarıyla son bulmadı. Mehmet Ali Ağca’nın tahliyesi ve hafızalara “2. Susurluk” olarak kazınan Şemdinli olayından sonra, “Beyoğlu 3. Susurluk” davası olarak da anılan; Cumhuriyet Savcısı Emniyet Müdür Yardımcısı -Çete Üçlüsü’nün bir düğün fotoğrafında karelenerek, deşifre olan skandalı ve de Abdullah Öcalan’a uygulanan “Tecrit İçinde Tecrit” cezası ile Türkiye’nin hukuk yarısı, hiç durmadan kanamaya devam etmektedir.

Son gelişmelere baktığımızda, tahliye yetkisini çıkar amaçlı kullanan Beyoğlu Cumhuriyet Başsavcısı Ünal Canpolat, Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu (HSYK) tarafından görevinden uzaklaştırılırken, bu satırların yazıldığı ana kadar skandalın diğer bir aktörü olan İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı Hasan Adak hakkında herhangi bir yasal işlem yapılmadı.

Ağca’nın bırakılmasıyla ilgili bilinçli ve bir o kadar da vebali ağır hukuk hatası, kamuoyu ve medyanın zorlamasıyla son anda Yargıtay’dan döndü. Ancak bu bariz hataları yapanlar hakkında ne Adalet Bakanlığı, ne de başka bir kurum, yasal işlem başlatma girişiminde bulundu.

Orhan Pamuk davası ise, iç ve dış kamuoyunun yoğun baskısı sonucunda aradan aylar geçtikten sonra Adalet Bakanlığı’nın bir cümlelik yazısıyla ortadan kalktı. Pamuk’un davası kendisine Nobel Ödülü yolunu açarken, başka da birçok ödülü almasına vesile oldu. Ama her açıdan devletin imajı dibe vurdu. Profesör Yücel Aşkın da tepkiler sonucu ve Van Cezaevi’nde

davanın sanıklarından birinin intiharından sonra tahliye edildi.

Bu gelişmelere biz de sevindik. Ama sevinmediğimiz gelişmeler de oldu. Şemdinli olayı, yargı süreciyle birlikte derin devletin derinliklerine gömülmeye başladı. Provokasyonun aktörlerinden Uzman Çavuş Tanju Çavuş, olay mahallindeki keşfi sabote etti. Amacı suç unsurlarını ortadan kaldırmaktı. Bu nedenle de kalabalık kitle üzerine rasgele ateş ederek, çok sayıda kişiyi öldürme ve yaralamayı hedeflemiştir.

Olay, bir kişinin ölümü, beş kişinin de yaralanmasıyla sonuçlandı. Ne yazık ki, Hakkari Ağır Ceza Mahkemesi, ölümle sonuçlanan taksirli bir trafik kazasının hassasiyetini bile göstermeden, bu katili tahliye ederek, adeta ödüllendirmiştir.

Kamuoyu ve medya bu duruşmaya yeteri kadar duyarlılık göstermediği için bu olumsuz sonuca ulaşıldığı görüşündeyiz.

Sanığın kanlı eylemini meşru savunma olarak görmek, hukukun körlüğü anlamına gelmektedir. Şemdinli halkı, suçüstü yakaladığı Ali Kaya ve arkadaşlarına dokunmadan güvenlik güçlerine teslim etmiştir. Bu soğukkanlı ve erdemli tutum, Tanju Çavuş ve eşinin kendilerine saldırı olduğuna ilişkin anlatımlarını yalanlamaya yeterlidir. Kaldı ki, onlarca görgü tanığı da bunları yalanlamakta ve mahkeme kararının haksızlığını bir kez daha kanıtlamaktadır. Zaten bir ölüm ve beş yaralı olan olayda Tanju Çavuş'un silahından çıkan onlarca mermiden sadece bir tanesinin Adli Tıp'a gönderilmesi, olayın nasıl sonuçlandırılmak istendiğinin açığa çıkmasıdır.

Son günlerin çarpıcı bir hukuk skandalı ise, Abdullah Öcalan'a uygulanan "Tecrit İçinde Tecrit" cezasıdır. Tutuklu ya da hükümlünün, işlediği iddia edilen suçun türü ne olursa, hukuk karşısında herkes eşit ve aynı haklara sahiptir. Yedi yıldır süren tecrit ve izolasyon, aralıksız ve giderek ağırlaşan koşullar altında devam etmektedir. Bu süre içerisindeki ilk yılı ve sonraki bazı istisnaları saymazsak, Öcalan ailesi ve avukatlarıyla keyfi olarak görüştürülmemektedir.

Gerekçe hep aynı; kosterin arızalı olması. Bir kara taşıtının değerinde olan ve sürekli arızalanan kosterin onarılması veya yerine yenisinin alınmaması, bilinçli ve kastı bir uygulamadır. Son gerekçe ise, "Tecrit İçinde Tecrit" gösterilmektedir. Bu gerekçeler

inandırıcı olmadığı gibi, dünya kamuoyuna da gülünç gelmektedir.

Bakınız; Ağca'nın tahliye skandalı Yargıtay'dan döndüğü gün, Milliyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Sedat Ergin, bir televizyon kanalında konuya ilişkin değerlendirmesini, şu vurguyla sonlandırdı: “Ciddi devletler ve gayrı ciddi devletler vardır. Ağca olayında devlet gayrı ciddi bir davranış sergilemiştir.” Ergin’e katılmamak mümkün değildir.

Ancak yukarıda özetlediğimiz ve benzerlerine sık sık tanık olduğumuz hadiselerde devletin ciddiyetinden söz etmek olanaklı mıdır?

Demokrasi ve Ciddiyet

İşte bu ciddiyeti; “Demokratik Devlet” ve “Demokratik Olmayan Devlet” esprisiyle özet olarak açıklama gereği duyuyorum.

Bilindiği üzere, toplumlar tarihi demokrasi savaşlarıyla geçmiştir. Demokrasi, Yunanca iki sözcükten oluşur; “Demos” ve “Kritos” yani, “Halk”, “İktidar”. Özcesi; halkın özgür iradesiyle eşit koşullarda kendilerini yönetecek olanları seçmesidir. Gelinen çağda daha çok katılımı sağlama adına temsili demokrasi giderek yerini doğrudan demokrasiye bırakmaktadır. İktidarın gökten (ilahi güçten) yere, monarktan (tek kişi egemenliğinden) topluma indirilmesi, 18. yüzyılda “Aydınlanma Felsefesi” mantıksal bir anlayışa kavuşmuştur.

Halkı iktidarın temel dinamiği sayan anlayış, eski Yunan uygarlığı ile başlar, Fransa Devrimi ile ivme kazanır. Demokrasinin siyasi şekillenmesi ve olgunlaşması ise toplumların çağcıl gelişmesine bağlıdır.

Dönemsel olarak var olan demokrasi; savaşlar, darbeler, şovenist kabarmalar ve olağandışı yasa ve yönetimlerle daraltılmakta, hatta çoğu zaman ortadan kaldırılmaktadır.

Türkiye’de bunun tipik örneklerini hepimiz gördük. Var olan kısmi demokrasi, askeri darbelerle birçok kez ortadan kaldırılmıştır. Ardından OHAL yönetimleri, Köy Koruculuğu sistemi, DGM’ler, Özel Tim, Özel Harp Dairesi ve benzeri hukuk dışı yapılanmalara gidildi. Binlerce köy yakmalar ve boşaltmalar, milyonlarca insanı yerinden, yurdundan ve üretim ilişkilerinden kopararak göçe zorlanması; kitlesel

tutuklanmalar, binlerce faili meçhul cinayetler, yıllarca süren kanlı ve kirli savaş; kimliklerin ret ve inkâr edildiği, tümünden insan haklarının ayaklar altına alındığı günleri toplum olarak yaşadık. Bir bakıma hâlâ yaşamaya devam ediyoruz.

Çözümler Onurlu Olmalıdır

Toplumsal barış, hak, hukuk ve eşitlik temelinde gerçekleşirse onurlu, kalıcı ve adil olur. Çünkü hukuksuzluğun, aşağılanmanın ve zorun karşısında meşru savunma ve direnme, modern demokrasinin onurlu duruşudur. Böylesi bir duruşun yere düşmesi insan doğasının ölümüdür.

İşte bu özet belirlemelerden sonra, hiçbir ölümün yaşanmaması için ülkemizin bir an önce çağcıl demokrasiye geçmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu da tüm kurum ve kuralların demokratik-leşmesiyle olur.

Bunun yolu ise, köklü bir hukuk reformundan geçer. Herkesin sözbirliği ettiği gibi, Türkiye'nin temel sorunu demokratikleşmedir.

Ama sözbirliğinin eksik olduğu can alıcı bir gerçek daha vardır ki, o da, demokratikleşmenin de temel sorunu, Kürt sorununun demokratik çözümüdür.

Aksi halde demokrasi havariliği ile dış dinamiklerin zorlamasıyla yapılan kısmi değişimler havada kalır.

Bugün ülkemizde halen bir şiddet ve çatışma kültürü hüküm sürmektedir. Oysa şiddet ve demokrasinin aynı iklimde yaşaması düşünülemez.

Bu nedenle kalıcı ve çözümleyici demokrasi ve demokratik bir sistem adına, muhatap iç dinamiklerle, toplumsal barışın masası kurulmalıdır.

Bu masanın bir mağlubu ve galibi olmayacaktır. Sadece galipleri olacaktır. Bu galipler de ülkemiz, 75 milyon halkımız, toplumsal barış, demokrasi, eşit yurttaşlık temelinde birlikte özgürce yaşam ve Demokratik Cumhuriyet olacaktır.

Gündem (2 Şubat 2006)

KUTSANMIŞ DEVLETİN KORUYUCU GÜCÜ: CEZA YASASI

Demokratik bir anayasanın yapılmasıyla birlikte doğal olarak, tüm antidemokratik yasalar köklü bir değişim yaşmalıdır. Anayasa kadar önemli olan Siyasi Partiler ve Seçim yasalarından sonra, kanımca üçüncü sırayı Ceza Yasası almaktadır.

TCK söz konusu olunca bu sıralama biraz daha önem kazanmaktadır. Bilindiği gibi TCK kaynağını, faşist Mussolini'nin ceza anlayışından almaktadır. Yasanın adında bile ırkçılık kokusu vardır. Şimdiye kadar siyasi iktidarların çıkar kaygılarıyla yapılan göstermelik birkaç değişiklik dışında, 1926 tarihinden beri uygulanmaktadır. Bu yasa, dünyadaki değişim ve dönüşümler yok sayılarak çağdaşlık adına hiçbir yenilik yapılmamış, ama vurgun yemiş bir yasa.

Çağın gereksinimlerine yanıt olmayan ve baştan sona köklü bir değişime muhtaç olan Ceza Yasası, sadece devleti korumaya ve devletin birey üstünde baskı kurmasına yönelik bir araçtır.

Onun için ağırlıklı olarak devlet aleyhine işlenen suçlar önemsenmiş, çoğu idam olmak üzere, büyük yaptırımlar düzenlemiştir.

İkinci öncelik de mal ve mülkün korunmasına verilmiştir. Özel bölümlerdeki maddelerin çoğu malı candan fazla önemsemiş, yaptırımlar mala karşı işlenen suçlarda cana işlenen suçlara göre oldukça ağırdır. Çarpıcı örnek; gözlük gaspetmenin cezası, göz çıkarma cezasının birkaç katıdır.

Devleti vatandaş üstünde baskı aracı yapan maddelere baktığımızda, TCK'nın Devlet Şahsiyetine Karşı Cürümler 125'den 173'e kadar; Devlet İdaresi Aleyhine Cürümler 202'den 282'ye kadar; Adliye Aleyhine İşlenen Cürümler 282'den 310'a kadar; 311'den 357'ye kadar da Kamu Nizamı Aleyhine Cürümleri kapsamaktadır. Görüldüğü gibi

Ceza Yasası maddelerinin yarısı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak devleti korumaktadır. 40. maddesinde ölüm kokan mevzuatta idam cezalarını içeren maddelerin çoğu da bu bölümdedir.

TCK'nın 25, 126, 129, 132, 133, 136, 137, 138, 146, 147, 149, 152, 456. maddelerinde idam cezası içeren fıkralar bulunmaktadır. Özel bölümlerdeki idam içerikli maddeler bunun dışındadır.

Bu korkunç tablodan da görüleceği gibi bu ülkede idam cezasıyla yatıp kalkıyoruz. Devlet; kurtuluşunu, kendi sistemine karşı olanları idam etmekte buluyor.

Çağımızda idamın bir cinayet suçu olduğu gerçeği ortadadır. Birkaç istisna hariç modern devletlerin tümü, idam cezasını yasa ve uygulamalarından kaldırmışlardır. Zira bu cezaların toplumsal caydırıcılığı olmadığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalayan Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin hiçbirinde idam cezası yoktur. Çünkü var olma hakkı kut-saldır. Her koşulda bu hak sağlanmalı ve korunmalıdır. “İdam cezası kaldırılсын, ama bazı suçlar ve suçluları bunun dışında tutulsun” görüşü; intikam ve kısas anlayışını kamçılayan bir korkunçluktur. Eğer başta dışlanmak istenen, ükedeki 15 yıllık şiddet ve çatışma ortamına izin veren PKK Lideri Abdullah Öcalan ise, hadisenin toplumsal boyutu ve yaratacağı tahribat daha da önem arz etmektedir.

Bu bağlamda dışlama anlayışı gerçekçi olmayıp toplumsal uzlaşma ve barışı istememidir. Hukukun varlık nedeni olan eşitlik prensibine göz kapama, bazı odaklara ve seçmen kitlesine göz kırpmadır.

Onun için Türkiye AİHS'ni imzalamış, ayrıca Avrupa Birliği'ne aday üye konumundadır. Adaylığın üç önemli vecibesi vardır.

1-Avrupa hukuk normlarına uymak,

2-Roma İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi'nin ölüm cezalarının kaldırılmasına ilişkin 6 No'lu Protokolüne koymuş olduğu çekinceyi TBMM tarafından kaldırtmak,

3-Mevzuatta yürürlükte olan ölüm cezaları, fiilen uygulanmıyor olmakla birlikte hukuken de son vermek,

Siyasi içerikli diğer maddeler de öteki yaptırımlara göre oldukça ağırdır. 168/2 maddesine göre, silahlı eylem ve şiddet olmadığı halde

bir yazı yazma veya afiş asma gibi eyleminden ötürü sanığa verilen taban ceza 15 yıldır.

TCY 146 ve 149.maddelerinden de olay oluş biçimi hukuk mantığı süzgecinden geçirilmeden, iddia olunan suçun işlenmesi için elverişli araçların olup olmadıklarına bakılmaksızın sıkça uygulanmış.

Çok sayıda insan aşılmış, aşılmayı bekleyen veya bu tehdit altında yargılanan insanlar vardır. Devleti koruma refleksi, aynı zamanda özel bölümlerde de boy göstermektedir. TCY 450. maddesinde TBMM üyeleri özel maddede belirtilen görevli devlet memurları aleyhine öldürme olaylarının yaptırımını da idamdır.

Ayrıca halen güncelliğini koruyan TCY 312. maddesi artık demokrasinin ayıbı ve ülkenin utancıdır. Düşünceyi ifade etme ve o düşünce doğrultusunda örgütlenme yasağı nerede ise ilkel toplumlarda bile kalkmıştır.

TMY de aynı karakterdedir. Çünkü kaynağı ve gıdasını TCK'den almaktadır. Hukuk ve yasa tekniğine aykırı bir biçimde ceza maddeleri, cezaları arttıran maddeler, ceza infaz hükümleri, devlet memurlarının bir kısmına ayrıcalık tanıyan hükümleri vs. yanlarıyla bir zulüm ve işkence yasasıdır.

Yasayla, uluslararası sözleşmeler, temel insan hakları, demokratik kurallar, düşünce özgürlüğü ve düşüncenin örgütlenme özgürlüğü, pek çok hak gasp edilmektedir. Ama gasp edenlere, ceza hukukundaki gasp cezası verilmemektedir.

Yukarıda kısaca izah ettiğimiz ve örneklediğimiz gibi, TCY'nin karakteri faşizan, baskıcı, düşünce ifadesini kabullenmeyen, devleti kutsayan ve dokunulmaz sayan bir yapıdadır. Devleti toplum üstünde baskı aracı yapan; hukuku da, kendisini korumak için bir araç olarak görmektedir.

Oysa ki devlet; adil, herkesi ve hakları koruyarak güvence altına alan, görevi ve sorumluluğu olması gereken bir aygıt ve yapı olmalıdır.

Köklü ve radikal değişiklikler zorunludur. Onun için yasa; ırkçı, devletçi, baskıcı, çifte standartlı ve malı koruyucu yapısından kurtulmalıdır. Çağın koşulları ve gereksinimlerine yanıt olmalı, insanı ve hakları gerçek anlamda korumalı, adalet sağlayıcı demokratik

bir içeriğe kavuşmalıdır. Bu anlamda öncelikle toplumsal yaraların sarılması gerekir. Bunun için de şimdiye kadar anılan antidemokratik yasayla yaratılan haksızlıkların tümünün, tüm suçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması kaçınılmazdır.

Her zaman söylediğimiz gibi bireylere ve işledikleri suç türlerine bakılmaksızın, ayrımsız ve koşulsuz bir Genel Af’la idam dahil, tüm cezalar sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.

Ancak bundan sonra Ceza Yasası baştan aşağı günün ve çağın gereksinimlerine uygun bir biçimde değiştirilebilir.

Adalet Bakanı Sayın Sami Türk, “idam cezası TCK değişikliği ile birlikte ele alınmalı” diyor. Bu doğru. 2001 yılının ortalarını bulur demesi ise geç bir zamanlama. Bu süre toplumsal beklenti psikolojisini oldukça olumsuz etkileyecektir. Vetolu Af hadisesindeki tıkanma ve gecikmenin yarattığı tahribatları lütfen anımsayınız sayın Bakan.

Gündem (12 Temmuz 2000)

BİR TOPLUMSAL YARADIR CEZAEVLERİ

Son günlerde Adalet Bakanı sayın Sami Türk, F Tipi cezaevlerini şirin göstermek için tanıtım programlarını sürdürüyor. Görücüye çıkma Ankara Sincan'da başladı. İzmit ve Kandıra'nın Çal köyünde devam etti. Sanırım gerisi de gelecek.

Bu sisteme karşı demokratik tepkilerini Haydarpaşa Garı'ndan Ankara'ya yürüyerek göstermek isteyen aydınlar, sanatçılar gözüktü alınarak bir demokrasi ayıbı daha yaşanmıştır. Aslında engellenmek istenen insanlığın onurlu yaşam hakkıdır. Cezaevleri sorunu, “suç” ve “ceza” kavramları ile başlar, günümüze kadar unutulmaz keder ve dramlarla süzülür gelir. Yakın tarihe dönüp baktığımızda 12 Eylül rejimi ile cezaevleri, toplama kampları, insan onurunun ve fiziki varlığının yok edildiği, nice acılarla dolu mekânlar olmuştur. Bu yaranın canlı tanığı Diyarbakır, Metris, Mamak ve diğer cezaevleridir. Ölü tanıkları ise annelerin yüreğindeki genç bedenlerdir. Daha da yakın tarihlere gelirsek, 1996'da Diyarbakır Cezaevi'nde beyinleri parçalanarak katledilen 10 tutuklunun faillerinin de yaptıkları yanlarına kâr kalmıştır.

Benzer facialar Ümraniye, Buca ve son olarak da Ulucanlar'da yaşandı. Bu son olayda tutukluların işkence ile öldürüldükleri, Meclis Araştırma Komisyonu Raporu ile de kanıtlanmıştır. Ama yapanlar bir kez daha yasal takibata tabi tutulmayan kahramanlar olmuştur. Bilindiği gibi cezaevlerinde yapılan açlık grevleri, asgari insani yaşam koşullarının sağlanması için en masum demokratik hak ve taleplerdir. Ne yazık ki, açlık grevlerinde ve ölüm oruçlarında ölenlerin sayısı bilinmez çokluktadır.

Ayrıca itirafçılık ve ajanlık dayatması, ruhları köleleştirip teslim alma senaryoları öldürümlerin en ağıridir. Erzurum, Siirt, Elazığ, Batman

ve diğer bölge cezaevleri, halen aynı baskılar altındadır. Ülkenin gerçeklerine uygun çözüm yöntemleri bulunması gerekirken; şimdi de koğuş tipinden F Tipi denilen hücre uygulamasına geçişin tanıtımı ve tören hazırlıkları yapılmaktadır. Oysa ki, bu uygulama insanı insanlıktan soyutlama ve doğal toplumsal ilişkilerden tecrit etme planıdır.

Türkiye'deki bu yaşamsal sorunlar birbirlerinden soyut değildir, ülkedeki demokratikleşmenin temel sorunlarıdır. Ne yazık ki halen hapsedilen bireye aynı hukuksuzluk reva görülmektedir. Toplumu potansiyel suçlu, terörist, düşman gören anlayış hâkimdir. Bu bakış, aileleri de kapsamakla yeni toplumsal yaralara teşnedir.

Cezaevlerinin yığınla çözüm bekleyen sorunları olmasına rağmen, tüm sorunların çözümü F Tipi cezaevlerinin açılmasında görülmektedir. Bu mantığa göre koğuş sistemi tek sorundur. Hücre tipi ise tüm sorunların “çözümüdür.” Oysa ki, Kartal F Tipi Cezaevi'nde yaşanan sorunlar ve kimilerine tanınan özel, sıradışı ayrıcalıklar cezaevleri kirliliğinin tipik örneğidir. Özünde, projeden tek amaç; siyasi tutuklu ve hükümlülerin hücre ve tecrit planlamasıyla birbirlerinden izole edilmesidir. Bu da insanların canlı olarak tabutluklara gönderilmesi projesidir. İşte bu anlayışla, insanların kitlesel olarak cezaevlerinde öldürüldüğü ve diri diri gömülme planlarının yapıldığı tek ülke sanırım Türkiye'dir.

Ülkenin bir an önce bu ayıptan kurtulması gerekir. AB yolcusu Türkiye'nin yol haritasının önemli bir kavşağında cezaevleri sorunu açılmış pankartlarla duruyor. Demek ki, bu sorun ülkenin demokratikleşme gerçekliğinin ayrılmaz parçasıdır. Toplumsal uzlaşmada alınacak sonuçlar, cezaevleri hadisesinde de olumlu yansımalarını bulacaktır.

İnsanları doğal insanlık ilişkilerinden kopararak, sosyal ve psikolojik trajediler yaratma, gerçekçi bir yaklaşım olmadığı için ülkeye ve demokrasiye yarar sağlamayacaktır. Her gün daha fazla kanayan yarayı sarmanın kalıcı çözümü; idam cezalarının da tüm yasa ve uygulamalardan çıkarılacağı, köklü bir hukuk reformu çerçevesinde ayrımsız ve koşulsuz bir genel aftır. Yani, toplumsal uzlaşa ve demokratik bir cumhuriyetin sarsılmaz temeli olması açısından; temiz bir toplum ve yeni bir başlangıç için bembeyaz bir

sayfa açılmalıdır. Tutuklu ve hükümlünün kimliğine, işlediği suç türüne bakılmaksızın tüm cezaevleri boşaltılmalıdır. Daha sonra da “suç” ve “ceza” kavramlarının 2000’li yılların görüş ve bakışı ile yeniden çağcıl bir hukuk yorumuna kavuşturulması gerekir diyoruz.

Çünkü toplumsal bir vaka olarak “suç”un kazındığı yerde altından insan ve insanlık olgusu çıkar. Bu olgunun olduğu her yerde insanlık önemsenmelidir. Çağcıl olmanın gereği de budur.

2000’de Yeni Gündem (28.06.2000)

ADALET BAKANININ ZİNDAN KABUSU

Sayın Adalet Bakanı'na; Hukuksuzluğun dibe vurduğu ve toplumsal barışı hançerlediği yer 'İmralı hukuksuzluğudur'. Bir yıla yakın bir süredir Sayın Öcalan, ailesi ve avukatları ile görüştürülmemektedir. Kendisine avukatlık yapanların tümü tutuklanmıştır. İletişim, beslenme, sağlık... vs. tüm yaşam haklarıyla ağır bir tecrit altındadır. Bu uygulama, dünya hukuk algısını altüst ederek Türkiye'yi insan hakları alanından soyutlamıştır...

Hadisenin köklerinden başlarsak, çözümsüzlüğün nedenleri açığa çıkar. Türkiye'de devleti yönetme biçimleri değişken, flu ve gariptir. Ama benzeştikleri, uzlaştıkları nokta baskıcı ve anti-demokratik oluşlarıdır.

Dönemsel olarak; polis devleti, bürokrasi ve aristokrasi devleti, asker vesayetli devlet, yargıç ve savcılar karması devlet, Mit-Polis-Asker-Yargı koalisyon devleti... vs. biçimindedir.

Ancak dış destekli, iç odaklı ve ceberut özelliklerinden ötürü, tümünün sonuçlar bakiyesinden nur topu gibi bir "Derin Devlet" peyda olmuştur. Bu karmadan demokratik halk devletine uzanan damarlar da kesilmiştir.

Dayatılan cehennemi yaşam da bu karma kaosun ürünü ve sonucudur. Onun içindir ki gelinen noktada, yığınla cezaevleri sorunlarının yeni halkası, Urfa Cezaevi Katliamı, devletsiz bir devletin yaşattığı en büyük utançtır.

Utancın göbeğinde şişen birkaç soruna özce bakalım: Gittikçe büyüyen ve kronikleşen sorunlar, barınma, beslenme, sağlık, sosyal yaşam, kötü muamele, idarenin onur kırıcı yaklaşımı, tecrit, iletişimsizlik, çocukların cezaevleri dramı, savunmanın gaspı, üç-dört kat ranzalar, yemekhanelerde bile vardiyalı çiftler çiftler yatışlar, kanser hastalarının dahi bu tabutluklarda can verdiği devasa sorunlar.

Ayrıca bu sorunların arka planına da bakmak gerekir. On bini aşan siyasi Kürt tutuklusu ve ona yakın hükümlü. Uzun tutukluluk süreleri, ansiklopedik, geç ısmarlanan teferruat iddianameler. Davaların geç açılması, duruşmalar arası geniş makas, astronomik siyasi cezalar, yargıda yığılma ve tıkanma. Yargının siyasallaşması, dönemsel el değiştirmesi ve yandaşlaşması, iktidarla şikeleşmesi, savunmanın anadilde kilitlenmesi... vs. gibi sorunlar Türkiye'nin adalet tablosudur. Bu da Adalet Bakanı'nın rüyalarını bölerek uykusunu kaçırmaktadır. Anlaşılan sorunların çözümü de bir uyku sendromuna kilitlenmiştir. Ama Adalet Bakanı ve Bakanlığı uyku tulumu ve ağlama, sızlama duvarı değildir.

Ayrıca yandaş atamalar, yargı ve idarenin karşılıklı vesayet ilişkisi ve çelişkisi, yeni cezaevlerinin inşası, buradan ihale vurgunları, bu sorunları çözemeyeceği gibi daha da derinleştirmektedir.

Köklü çözüm; baştan sona bir Hukuk Reformu, toplumsal barış iradesi, cesaretinde anlamlı ve inandırıcıdır. Kuşkusuz bir yerden başlamak ve ırınli sorunlara neşter vurmak gerekir. Bunun miladı da, anadil ve ifadeye pranga vurulmayan özgür savunmadır.

Savunma, en doğal insan hakkıdır ve kutsaldır. Hukuken sınırlanması ise hiçbir ulusal ve ulusalüstü çağcıl hukuk normlarıyla olanaklı değildir. Savunma, aynı zamanda bir kamu görevidir. Bu boyutuyla avukat da bir kamu görevlisidir. Görevini de yerine getirmekle yükümlüdür.

Kamusal görevi yapmaktan ötürü bir avukatın sesinin kısıtılması, gözaltına alınması ve giderek tutuklanması Türkiye sisteminin baskıcı, ırkçı, özürlü ve ayıplı karakteridir.

Kamusal yaşam alanında; hak-hukuk, özgür düşünce ve onun ifadesi, bağımsız ve yandaşsız, irade sahibi vicdanlı yargı ile anlam kazandırır. Böylesi bir yargı sistemi adaleti terazide eşit dengeleyen üç saç ayağı olarak algılanan İddia-Savunma-Yargılama makam ve süjeleri ile olur.

Bu makamlar arasında hukuki bağ anlamında silahların eşitliği kuralı esastır. Ne var ki, uygulamada iddia ve yargılama makamları danışıklı dövüş ve şikeli uzlaşma içindedir. Ve savunma makamını marangoz rendesi ile aşağı çekerek ve ötekileştirerek, savunmayı adeta savunmasız bırakmışlardır.

İmralı hukuksuzluğu

Bu yazımın orta yerinde, Sayın Adalet Bakanı'na, Türkiye'nin demokratik hukukunun da ötesinde, toplumsal barışı ve yaşam hakkını yakından ilgilendiren ve etkileyen soruyu sormak ve cevap almak istiyorum.

Hukuksuzluğun dibe vurduğu ve toplumsal barışı hançerlediği, en çarpıcı ve sistemi çarpan "İmralı hukuksuzluğudur". Çünkü sonuçları itibari ile barışa uzanan müzakere sürecini kapatarak savaş kanallarını açmaktır.

Bir yıla yakın bir süredir Sayın Öcalan, ailesi ve avukatları ile görüştürülmemektedir. Şimdiye kadar kendisine avukatlık yapanların tümü de tutuklanmıştır. İletişim, beslenme, sağlık... vs. tüm yaşam haklarıyla ağır bir tecrit altındadır. Bir yılı bulan bu son uygulama, dünya hukuk algısını altüst ederek Türkiye'yi insan hakları alanından soyutlamıştır. En can alıcı yanı da, ülkemizdeki şiddet ortamının şiddetlenmesine çanak tutmuştur...

Ayrıca bu yaptırımlar, halen Türkiye'de yürürlükte olan anti-demokratik kanunlarda bile yoktur.

Sistemin ve siyasallaşan yargının gerekçesi ise bu ağır cezadan daha vahimdir. Vahamet; koster, gemi, deniz, meteoroloji yalan ve dolanına dolanmaktadır. Bu sistemi ve onun düzenbaz yöneticilerini çıplak bir şekilde ele veren yalan ve dolan kültürüdür. O yalana yargının bir boyutu da bulaşırsa, siyaset kokan kiri hiçbir kanun aklayamaz. O yalanın açıklanmasının Cumhuriyet savcılığına bırakılması ise o makama en büyük darbedir.

Bilindiği gibi on yılı aşkın bir süredir ve son bir yılın tamamında, Sayın Öcalan'ın avukat ve aile görüşlerine konulan yasakların iki yalan gerekçesi vardır. Birincisi, "koster bozuk", bir diğeri de "hava bozuk" yalanıdır. Özünde bozuk olan, hukuken ve siyaseten sistemin özü, onun yalancı yöneticileri ve yandaş yargısıdır. Bu bağlamda Sayın Başbakan'a, Adalet Bakanı'na ve Bursa Cumhuriyet Baş Savcısı'na birkaç sorumuz olacaktır:

1-On iki yıl boyunca, günaşırı meteorolojinin sefere uygun ol-

madığı yönünde alınan hava raporlarının mağdurlara ve kamuya açıklanması gerekmez mi? Bu, nemenem ab-u havadır?

2-Kosterin yüzlerce kez bozuk olduğu mazeretini de açıklığa kavuşturmak gerekmektedir.

a-Bu koster kaç kez, hangi tarihlerde bozulmuştur?

b-Kırılma, dökülme vs. arızalar hangi aksamalardır?

c-Ne zaman ve nerede tamir edilmiştir ve tamir giderleri ne kadardır?

3-Bu kadar giderle yeni bir koster temin edilemiyor mu?

4-Veya deniz seyr-ü seferi ile övünen “koskoca” devlet, katrilyon vurguları arasında yeni, mütevazı sayılacak bir deniz aracı alınamaz mı?

Bu aşamada başka soru sormuyoruz.

Abdullah Öcalan’ın kendisi için ev hapsinin tartışıldığı günümüzde, bu soruların cevaplarını üç yetkiliden, özellikle de Adalet Bakanı’nın sesinden veya kaleminden öğrenmek istiyoruz.

Bir bütün olarak adalet, özel olarak da yargı ve onun savunmasının perişanlığını iki örnekle satırbaşına düşersek çok şey anlaşılır.

Siyasi soykırıma dönüşen KCK davasının anadile kilitlenen savunması ve yeni başlayan İstanbul KCK davasının senaryo dizisi hukukun altüst oluşudur. Bundan daha vahimi ise; Sayın Öcalan’ın avukatlarının tutuklanması, aile ve avukat görüşünün yasaklanması, hukuka saplanan zehirli bir kılıç, yargının siyasallaşması, yandaşlaşması, şikeleşmesi ve çürümesidir. O da tuzun çürüyerek kokuşması ile eşdeğerdedir. Çaresi de enderdir.

‘Savunma hakkına saplanan kılıç’ deyince ironiler akla gelir.

Cumhuriyetin ilk Anadolu Hukuk Fakültesi olan Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nin rozetinde, bir elinde kılıç, diğerinde terazi tutan bir kadın figürü vardır. Asıl ironi figürün açıklanmasındadır; “Adalet bir kadın kadar zarif, bir terazi kadar hassas ve bir kılıç kadar keskindir” deniliyor.

Şimdi tırnak içini bir sökelim ve sistem adaletinin aynadaki figürüne bakalım. Bir kadının zarafetini N.Ç ve benzeri davalarda nasıl zarafetsizleştirdiklerini görürüz. Terazinin hassasiyetini; eline bir parça

taş alıp atan, bir taş parçası kadar küçük Kürt çocuklarını “terörist” damgasıyla yıllarca hapis cezalarına çarpan hukukçuları görürüz.

Kılıç keskinliğine gelince; bu, doğrudur! İşte birkaç kılıç darbesi, Dersim’de, Zilan’da, Maraş’ta, Sivas Madımak’ta, Amed Zindanı’nda, Roboski’de (Uludere’de), Urfa’da... vs. Ağulu kılıcın keskinliğinde, kılıç artığı tarihi görürüz. Görüldüğü gibi anlayış ve bakış aynıdır. AKP kanunları adalet, hukuk ve savunma, özel yetkili savcılık ve mahkemeler eliyle, Terörle Mücadele Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Ceza Muhakemesi Kanunu, İnfaz Sistemi, Askeri Yargı, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun insafındaki kodlara kodlanmıştır. TBMM’den geçen üçüncü yargı paketi de kandırmacıları, anti-demokratik yargı sistemini ve işleyişini değiştirmeyecektir.

Çünkü Türkiye sistemindeki temel algı; Güvenlik karşısında, özgürlük ve onun hukukunun teferruatta kalmasıdır.

Bundandır ki, hak-hukuk, basiret ve cesareten arınmış sistem, ırkçı mülahazalar ve güvenlik fobisiyle yoğun bakımda kâbuslu rüyalar içindedir.

Sayın Adalet Bakanı, lütfen o derin uykudan uyanın; ki size “günaydın”

Özgür Gündem (03.07.2012)

ASKERİ, SİYASİ VE DOĞAL DEPREMLER ÜLKESİ

Son 30 yılın en anlamsız ve en anlaşılma  şiddet sarmalındayız. Nagazaki batırılması...

Malatya morgundaki o vah et... Parçalanmış, kimya zehriyle tanınmaz hale getirilmiş cesetler. Ucu bilim insanlarına, profesör-
lere kadar uzanan dizi dizi gözaltılar ve sayısız, aynı zamanda fi-
resiz tutuklamalar.

Açılan zindanların paslı demir kapıları...

Anlayaca ınız yargının siyasalla masıyla topluca derdest olduk,
k r olası ‘e kıya dünyaya’... Ve de ne i ren tir ki; Türkiye dünya-
sına hükmeden, timsahın g zya larıyla Kürtlerin her tür imhası
ve katli “vaciptir” anlamında direktif veren Pennyslvania’nın fet-
vası, AKP sistemi tarafından yerine getirilmiştir.

Cemaatin G len’i deprem üzerine deprem koyarak gerçek ce-
maati a latıyor.Bir yanımızda zindan kapılarını da söküp savuran
ve yüzlerce cana kıyan Van depremi... En yanık yanımız ise; dep-
remin yuva yıkan sarsıntısı devam ederken havadan ve karadan
kendi ülkesinin doğasını bombalayan, kendi yurtta ını topluca
imha eden sistemin pervasızlı ı.

Depremler birer doğa olaylarıdır. Ne var ki olmaması gereken
ağır sonuçları kader olmamalıdır.

Japonya’da da depremler oluyor. En yüksek gökdelenler sa a
sola savruluyor, ama yıkılmıyor ve kimse de ölmüyor.

Vietnam, Hiroşima ve Nagazaki napalmını uygulama zevki alma
yerine, depremlere karşı alınan önlemler esin kaynağı olmalıdır.

Deprem hadisesi bilinmez bir olay değildir. Uzmanların bilim-
sel çalışma verileri deprem ku aklarını ve tüm fay hatlarını gün

gibi ortaya çıkarmaktadır. Ülkemizin bu ölüm fişkırان yerleri de bellidir. Belli olmayan önlemlerdir. Bilimsel ve teknik nedenlerin yanı sıra toplumsal hadiseler de depremin sonuçlarını tetikliyor.

Öncelikle 30 yıldır süren savaşın sonuçlarıyla, depremin sonuçlarını etkileyen faktörleri algılamamız, anlamamız ve gereğini yapmamız gerekiyor. Dünyaya ayandır. Kürt coğrafyasındaki dört bin köyün talan edilerek boşaltılması ve deprem bölgesi kentlerin varoşlarına zorla göç ettirilmesi. İşte bu kentlerin dokusunu tahrip etmektedir.

Bu tahribat, hem altyapıda hem de üst yapıda çarpık bir kentleşme kültürünü yaratmıştır. Onun için Van gibi kentlerin, var olan böylesi göçleri taşıma ve besleme kapasitesiyle, kitlesel akınlara ev sahipliği yapmaları düşünülemez. Sistemin şehir mimarisi kültürü, ranta dayalı ihale yasası, yandaş müteahhit ve taşeron koruması; depremin ölümcül sonuçlarına yardım ve yataklık ediyor. Merkezin yereldeki ağır vesayeti, siyasi baskısı ve ekonomik ablukası buna tuz biber ekıyor.

Başbakan'ın, yaşanan acıların kan akıntısında "taş atanlar" kinini kusması samimiyetsizliğin, istismarın ve toplumsal gerilimin ifadesidir. Aynı ifadenin bir başka biçimi de; AKP yetkililerinin ve AKP il başkanı gibi davranan Van Valisi'nin; Van Belediye Başkanı'na, BDP milletvekillerine, BDP yöneticilerine ve Van halkına yaklaşımlarıdır. Yalana ve ırkçılığa dolanan ayırımçı tutumlarını da halkın vicdanına havale ediyoruz.

TV ekranlarına düşen görüntüler, sistemin aldığı önlemler, çözümler ve yaşananlar karşısında sergilediği çaresizlik, sistemin gerçek yüzünü deşifre ediyor.

Kuşkusuz dünya alemin, deprem dolayısıyla Türkiye yönetimine acılarını ve üzüntülerini ifade etmiş olması olumludur.

Çünkü teneffüs edilen insanlık kokusuna kimse bigâne kalmaz. Ancak bu yaklaşım devletin sorumluluğunu ve çaresizliğini ortadan kaldırmıyor. O sorumluluğun bir uzantısı olarak da; insani kokudan beyinleri zehirlenen faşist ırkçı spikerlerin hezeyanı ve o hezeyanı kucaklayan azınlık zihniyeti de sistemin DNA'sındaki kafatasçılığın dışı vurumudur. Yarım asırdır sistemin doğal dep-

remlere bakış açısı, önlem almama konusundaki ısrarı ve yurttaşla yaklaşımı değişmemiştir. Çünkü dünyadaki değişim ve dönüşümlere inanmıyor.

82 Darbe Anayasası'nın değişmez dedikleri maddelere sarılmalarının nedeni de bağnaz, ırkçı, ezberci ve inatçı yanıdır.

1976'da, yani 35 yıl önce birkaç acemi dizeye dökmüştüm, Lice depreminin yürek acısını... Aradan geçen bunca zamana, küreselleşen dünyanın baş döndüren teknolojisine rağmen, sistemin başarısızlığı, acemiliği hâlâ can kıyımında. İşte Lice depreminin acısını haykıran birkaç dize...

Lice'de Deprem

Meşru saydıkları / Bir katliamdır / Enkaz altında balkım / Hınıs, Varto, Bartın / Bingöl, Lice'de / Talandadır yer altı / Yer üstü madenlerim / Üretim tüketmeden / Yıkılır can evim / Lice'de her gün deprem / Yıkıklar arasında / saçları darmadağın / Giysileri öylesine, / dünyalarını yitirmiş / Umutları dip diri / Sayısız genç kız / Elllerinde bir salkım yaşam / Bellerinde su testisi / Ve su yolunda / Lice'ye öfkeden kar yağıyordu / Gözyaşlarında vurgun kızlarım / Anlatmak zor şey / Kan renginde / Kurşun ağırlığında / Taa içperlere kadar / Berrak sevdaların / Fakat gözleri sınımsıktı / Üşümüyorlardı, korkmuyorlardı / Ve direniyorlardı yiğitler / Ölen ölür, / Yeni bir dünya yaratacak / kalandadır...

Kimsenin ölmemesi ve özgür bir dünyada hiçbir çeşit depremin olmaması dileğiyle...

Özgür Gündem (07.11.2011)

VEDAT'I UNUTMADIK, VURANLARI DA!

Vedat Aydın(ların) öldürölmelerine, sadece fiziki olarak yok edilmelerine neden olan, devlet içine yuvalanmış ve devleti yönetme noktasına kadar gelmiş olan çetelerin Susurluk kazası ile suçüstü olmaları, devletin sabıkasını bir kez daha gün ışığına çıkarmıştır.

Bu sabıka büyük ve ağırdır. Tecil edilemez, ertelenemez, affa uğrasa bile sonuçları itibariyle ortadan yok olamaz. Tarihin sürekli yargısına tabi olacak bir sabıkadır.

Çünkü kazanın enkazından polis, mafya ve siyaset ilişkisinin kırı akıyordu. Parçalanmış cesetlerden vahim miktarda susturucu silahlar, cinayetleri saklamak için devletin en üst makamlarını işgal eden zatlara imzaladıkları resmi belgeler, yeşil pasaportlar ve nice karanlık ilişkiler kokuyordu kazanın enkazında. Özcesi, ilginç mesajlarla doluydu, takdiri ilahi yol kazası!..

Kaynağını Anayasa'dan almayan, ama kendini ulusun kurtarıcı iradesi olarak algılayan ve algılatan bir oluşumun bölgede karanlıkta kalan öldürömlerin arkasında bulunduğu gerçeği ortadadır.

Devletin bile saklayamadığı bir gerçek var. Bu hukuk dışı yapı; bizzat Özel Harp Dairesi ya da Özel Kuvvetler Komutanlığı olarak bilinir ve kontrgerilla teşkilatına bağlı olarak çalışır.

Kontrgerilla; NATO'nun Gayrınizami Harp Konseptinin parçası olarak örgütlenmiş bulunan, "Süper NATO"nun bir kolu şeklinde kurulduğu bilinmektedir. İtalya'daki adıyla GLADIO olan bu örgütün Türkiye'de 1969 yılından beri sıkça tartışılmasına rağmen üstüne gidilmeyişi ilginç, ilginç olduğu kadar da bilinçlidir.

Kontrgerilla geleneğinin kökleri, 1908'deki Enver Paşa'nın İttihat ve Terakki dönemine uzanır. Teşkilat-ı Mahsusa bunun en kanlı tipik örneğidir. Türk Gücü, Osmanlı Güç Dernekleri gibi paramili-

ter gençlik örgütleri de kurulmuştur.

Teşkilat-ı Mahsusa'nın cinayetleri de belleklerdedir. Dönemin çoğu siyasetçisi, bakanı, bürokrati teşkilatın üyesidir.

Rumların batı Anadolu'dan zorunlu sürgünleri ve katledilmeleri, Ermeni soykırımı, Kürt tehcir ve katliamları birkaç örnektir.

Fazla tarihi derinliklere gitmeden son dönemlerde yaşananlara kısaca bakalım.

5 Şubat 1997 günü ATV'ye itiraflarda bulunan, JİTEM bünyesinde çalışmış Murat Demir, birçok olayın canlı tanıklığını yaparak nice tespiti ve cinayeti doğrulamaktadır.

1989 yılında itirafçı olan Murat Demir, JİTEM yetkililerinden aldığı emirler gereği adam öldürme, fidye isteme, gerilla kıyafeti ile köy baskını gibi çokça eylemlere katılmıştır.

Emirleri önce Binbaşı Ahmet Cem Ersever'den, daha sonra da Yeşil denilen ölüm makinasından aldığı söyleniyor.

Yeşil, Bingöl Solhan'lı Mahmut Yıldırım'ın kod adıdır. Zaman zaman Ahmet Demir takma adıyla da dolaşmıştır. Yeşil'in Diyarbakır E Tipi Cezaevinin İtirafçılar Koğuşunu üs olarak kullandığını da biliyoruz.

Yine Murat Demir'in anlatımlarını ve bu anlatımları doğrulayan çokça kanıtla göre; Vedat Aydın, Mehmet Sincar, Musa Anter, Cemal Akar, Orhan Karaağaç, Adnan Işık gibi yüzlerce "faili meçhul" cinayet, Yeşil'in başında bulunduğu tetikçiler tarafından işlendiği kanıtlanmıştır.

Demir itiraflarını sürdürüyor:

Savaş Buldan, Hacı Karay ve Adnan Yıldırım cinayetlerinin de baş sorumlusu, hatta önemli bilgilere göre tetikçisi olan ülkücü mafyanın başı Susurluk kahramanı Abdullah Çatlı ile de 1994 yılında Elazığ JİTEM Merkezinde tanıştıklarını söylüyor.

Ayrıca Kürt coğrafyasında Hizbullah adıyla bir örgütün olmadığı, bu adla bir devlet örgütünün olduğunu söyleyerek itirafta bulunmuştur.

Yine 4 Şubat 1997 günü TBMM Susurluk Araştırma Komisyonu'na ifade veren Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire

Başkan Yardımcısı Hanefi Avcı da ilginç ve tüyler ürpertici açıklamalarda bulunuyor.

Önemi nedeniyle Avcı'nın anlatımlarından birkaç alıntı yapalım:

“Terörle mücadelede hukuk içinde kalınarak bir yerlere gidilmediği görüldü...”

Hukuk dışı bir istihbari yapılanmaya gidildi. Terörü, teröristlerin yöntemleriyle yok etme kuralı seçildi. Buna da devletin üst kademeleri karar verdi.

Bu yöntemi ilk olarak; JİTEM kullanmaya başladı. JİTEM’li Binbaşı Ahmet Cem Ersever bu gerçeği açıkça itiraf etti. Bu yöntemleri sonra MİT, ardından da Emniyet Genel Müdürlüğü kullanmaya başladı. Emniyet Genel Müdürü Mehmet AĞAR kendisine bir ekip kurdu, başına da Emekli Yarbay Korkut Eken’i ve Özel Tim Daire Başkan Vekili İbrahim Şahin’i getirdi. MİT ise örgütlenmesini Mehmet Eymür, Yüzbaşı Kaşif ve Duran Fırat ile gerçekleştirdi. Ordu uzantısı ise Tuğgeneral Veli Küçük tarafından organize edildi.”

Bin bir operasyonun mucidi ve savunucusu Mehmet AĞAR bugün bile örtülü operasyonların devam etmesi gerektiğini savunuyor. Ve hâlâ bölgede yaşanan barışı sabote etmeye yönelik operasyonları tetiklemeye çalışıyor.

Peki şimdi soruyoruz; cinayet şebekesinin ortasında yer olan bu şahıslar hakkında AVCI’nın anlatımları doğrultusunda ne gibi yasal işlemler yapılmıştır?

Şayet AVCI’nın anlatımları doğru değilse, bu nedenle bugüne kadar Avcı hakkında yasal kovuşturma yapılmış mıdır? Hayır.

Cumhuriyet tarihine de bakıyoruz, Kürtlere ve meşru direngen güçlere hep yargısız infazlar reva görülmüştür. Legal partilere en büyük saldırı, yönelim ve yargısız infazın Vedat AYDIN ile başladığını söyleyebiliriz.

Halkın Emek Partisi’ne (HEP) yönelik bilinçli bir mesaj içeren en önemli kontgerilla eyleminden biri HEP İİ Bakanı Vedat AYDIN’ın kaçırılıp katledilmesi olayıdır.

Vedat’ın HEP geleneğinden önceki devrimci mücadelesi, insan

hakları savunuculuğu, başarı ve güzelliklerle doludur. Bunu anlatmanın böylesi bir yazının kapsamına sığamayacağını düşünüyoruz.

1991 Haziran ayı ortalarında, önce HEP'in Diyarbakır Eski İl Başkanı Av. Mustafa Özer'in arabası vuruldu. Soner Yalçın; Cem Ersever'in itiraflarını kaleme aldığı kitabında o eylemi JİTEM'in yaptığını kanıtlarıyla ortaya koyuyor. O olaydan birkaç gün sonra Hatip Dicle'nin başkanı olduğu İHD Diyarbakır Şubesi ve aynı binada bulunan Özgür Halk Dergisi binaları aynı güçler tarafından, aynı yöntemlerle ve aynı derecede ölüm kusan güçlü bombalarla tahrip edildi. O günlerde Diyarbakır'da birkaç gazete bayii de bombalandı.

Batman'da İHD yöneticilerinden ve HEP üyesi olan, daha sonra şehit edilen Sıddık Tan'ın arabasına da patlayıcı madde konuldu. Ve de şu an tümünü yazma olanağını bulamadığımız kontrgerillanın Kürt yurtseverlerine yönelik eylemlerini başlattığının ilanı idi.

Nihayet 5 Temmuz 1991 günü, saat: 24:00 sıraları karanlık gölgeler Vedat Aydın'ın kapısında belirir ve kanlı eller zile basar. Vedat gelenleri tanır, polis olduklarını çok iyi bilir. Bir ifade için kendisini alacaklarını ve sabah eve dönebileceğini söylerler.

Orhan Miroğlu, "Dijwar-Onlara Dair Her Şey" kitabında anlatıcı Vedat Aydın'dan şu sözcükleri aktarır:

"Haşim espri olsun diye belki soruyor. Sıra sizde mi Başkan?" Vedat cevap veriyor:

"Ama bu işin şakası yok, evet Haşim, sıra bende. Ölümüm de böyle bomba ile falan olmayacak. Bende yeni bir yöntem deneyecekler."

Ve Vedat evden ayrılırken eşi Şükran'a;

"...Eve sağ dönmeyeceğim herhalde Şükran... Annem mezarımın başında iki kez tilili-zılgıt çeksin, iki kez, tamam mı Şükran?"

Evet Vedat polislerle evden çıkıp gitti. Ama dönmedi, dönmedi. Ve 8 Temmuz 1991 günü bu kez Şükran Aydın'ın kapısını kara haber çaldı. Vedat'ın işkence ile parçalanmış ve kurşunlanmış bedeni Elazığ'ın Maden ilçesi yakınlarında bulunmuştur.

Vedat alçakça, yalanla evden alınmıştı. Yine alçakça, onursuzca bir yöntemle, güzel tenine işkence yapılarak, o üretken ve aydınlık beynine kurşun sıkılarak katledilmişti.

Ben o dönem Hakkari’de il başkanıydım. Cilo Dağına çakan şimşekten aldım acı haberi. Koştum Amed’e, koştum Sevgili Vedat’ın kan gölü olmuş tenine.

Görmeliydiniz, Kürt halkının Vedat’ı nasıl sahiplendiğini. Yüz binlerin mahşeriydi cenaze konvoyu. Diyarbakır surları üzgündü, Fırat, Dicle durgun. Ama Amed yüz binlerle dimdik ayakta idi, gene direngendi tarihten aldığı şaniyla, onuruyla.

10 Temmuz 1991’in önemi ve anlamı, Kürt tarihinde unutulması olanaksızdır. O tarihte Vedat’ı yüreğimize gömdük. Yüreğimizde nice Vedatlar halen canlı, dipdiridirler. Çünkü o yaralı yürekler hep onların onurlu mücadelesi ile çarpıyor.

Gündem (07.07.2004)

KIZILTEPE DAVASI

Kızıltepe’de 21 Kasım 2004 günü, Ahmet Kaymaz ve 12 ya-
sındaki oğlu Uğur’un, altı metrekairelik bir alanda ve yarım metre
mesafeden güvenlik güçleri tarafından taammüden ve faili belli ol-
mayacak bir şekilde taranarak, infaz edildikleri dünya kamuoyu ta-
rafından bilinmekte ve sorgulanmaktadır.

Bunun yasal müeyyidesi de Türk Ceza Kanunu’nun (TCK)
450/5-5 maddesidir. Faillerin, fiili doğrudan doğruya birlikte işle-
miş olmalarından dolayı, TCK’nın 463. maddesinin uygulanması-
nın bile tartışmalı olacağını düşünüyoruz.

Ayağında terlik, evinin kapısında bağıri açık ve yanık, ilkokul
tomurcuğu Uğur, dokuzu sırta olmak üzere on üç kurşunla delik
deşik edilmiş; babası Ahmet de benzer şekilde infaz edilmiştir.

Bu yetmiyormuş gibi; bir avuç çocuğun elinde bir silahın bu-
lunduğu, o mahşeri çatışmada, adeta güvenlik güçleriyle muharebe
eden bir terörist olduğu ilan edilmiştir.

Ama bu insanlık ve mantık dışı yakıştırmayı, kamuoyu vicdanı,
kesin hatlarla reddederek mahkûm etmiştir. Uğur’a “terörist” it-
hamında bulunanlar, iç mevzuata ve uluslararası sözleşmelerden
kaynaklı, insan ve özellikle çocuk haklarına aykırı davranarak suç
işlemişlerdir. Aslında bu kişiler hakkında, bu ithamlarından dolayı
da yasal takibatın yapılması gerekmektedir.

Ama böylesi bir hukuki girişim olmadığı gibi, cinayeti işleyen-
ler bile tutuklanmamıştır. Tutuklanma talepleri de reddedilmiştir.
AKP iktidarı da olaya tuz biber katarak, cinayet işleyenleri İstan-
bul ve Bursa gibi illerinde görevlerine iade ederek, ödüllendir-
miştir. Kuşkusuz izahı güç bu partizan karar, yargısız infaz
yapanları cesaretlendirerek benzer eylem ve cinayetlerin yolunu

açmıştır. Nitekim son olarak Mersin’de gerçekleşen Ümit’in öldürülmesi olayı ve kamuoyunca Kızıltepe davası olarak bilinen duruşmanın yapıldığı saatlerde Hakkari’de duruşmaya ilişkin demokratik tepki ve taleplerini dillendiren kitleye yapılan saldırı sonucu dördü ağır on altı kişinin yaralanması ve üç kişinin tutuklanması sadece somut örnekler olup, savımızı kanıtlamaktadır.

Peki AKP iktidarını böyle pervasızca cesaretlendiren anlayış nedir? Duruşmada altını çizerek belirttiğimiz gibi; eğer yargı, baba-oğulu öldürdükleri artık kesin olarak kanıtlanmış kişileri tutuklamıyor veya tutuklayamıyor ve suçsuz olduklarının imajını çiziyorsa, partizan anlayış da kuşkusuz hukuk tanımaz olacak ve benzeri cinayetleri işleyenleri ödüllendirmeye devam edecektir.

Duruşmanın devamında belirttiğimiz gibi bir olayda demokrasi, insan hakları ve özellikle çocuk hakları dinamitlenmiş, hukuk büyük bir yara almıştır. Ancak orada da vurguladığımız gibi, henüz her şey bitmemiştir. Eğer mahkeme haklı ve adil bir ara kararla, hukukun bağımsızlığını, vatandaşın hukukunu, can güvenliğini ve mağdurların hukuka olan güvenlerini gerçekleştirme adına, suç işleyenler hakkında gereken yasal işlemleri yapar ve yaptırımlar uygularsa, hukuk tarihine unutulmaz bir sayfa ekleyecektir.

Ne yazık ki hiçbir hukuki ve haklı talebin yerine getirilmediği trajik bir duruşma yaşadık. Hem de saatlerce. Her şeyden önce on iki yaşındaki körpe ilkokul öğrencisini öldürenler duruşmaya gelmediler; getirilmediler.

Yürekten yaralı gelin kaynana, yani Uğur’un annesi ve babaannesi duruşmada yığılmış külçe halindeki yarımşar bedendiler. Faillerden hesap sormak şöyle dursun, onlara “neden yavrularımızı öldürdünüz, neden yüreğimizi parçaladınız?” diye bile sormadılar.

Ne acıdır ki, devletin müdahalesi nedeniyle de hiç soramayacaklar. Sormak isterken, doyasıya gözyaşı da dökemeyecekler.

Sevgili Vecdi Erbay da duruşma sonrası makalesinde, “Çocukların gözlerinde Uğur’un gözlerini görüyorum... Henüz uçmayı deneyen bütün kuşların kanatlarında annesinin ağıtlarını duyuyorum” diyordu. Duruşmaya da bu duygulu görüş ve duyumların sesi sinmişti.

Nihayet ilk duruşmada, avukatların sanıklara soru sorma, dolayısıyla Anayasa'nın 90. maddesi gereğince yasalarımıza girmesi gereken çapraz sorgulama hakkı da ortadan kaldırılmıştır.

Savunma kuşkusuz herkes için kutsaldır. Ne var ki, her kutsiyetin etik sınırları vardır. Sözüm ona, savunma adına ilkokul öğrencisi Uğur'un fevkalade terörist olabileceği, bilime cahilce göndermeler yapan sanık avukatının hukuk anlayışına ve çocuk haklarına duyduğu saygı mantığına şaşarım.

Ve de meslektaş demekte zorlandığım aynı şahıs, Uğur'un on iki yaşından daha büyük olabileceğini, çocuğun koltuk altı ve başka yerlerindeki "haram kılları" kanıt göstererek, dolayısıyla mesleğin ve savunmanın etik kurallarını mayınlayarak, duruşmayı da bu anlamda "murdar" etmiştir.

Kendi sayısız yargılanma ve tutuklanmalarım da dahil, yirmi iki yıllık meslek yaşamımda bu kadar inciten, yaralayan ve kanatan yargılama yaşamadım.

Bakınız duruşmanın son sözü yargıda. Bu sözü kendimce yorumlayarak özetlemek istiyorum. Ve Kızıltepe Davası'nda gereği düşünüldü:

1- Hiçbir şey olmamış ve yaşanmamış gibi, tüm anlatımların yok sayılmasına,

2- Mağdur iki ananın, yaralarının sarılmasına gerek olmadığına,

3- Cinayeti işleyenleri ödüllendiren idari makamların inisiyatiflerinin hoş görülmesine,

4- Duruşmada elleri sürekli havaya kalkıp-inen, müstahaklara beddua okuyan maktul Ahmet Kaymaz'ın annesi ve Uğur'un babaannesinin dualarının REDDİNE,

5- Suçları sabit faillerin tutuklanmalarını gerektiren maddelerin Ceza Usul Yasası'ndan silinmesine ve diğer maddeler...

(Oldukça anlam yüklediğim son ara karar maddesi)

6- Aradaki günlerin netameli olması nedeniyle, duruşmanın Mayıs ortasının gül yaprakları arasına ertelenmesine, Cumhuriyet Savcısı'nın ve failer vekilinin taleplerine uygun olarak oybirliğiyle ve keyifle karar verilmiştir.

Kimse kuşku duymasın, Mayıs'ta mutlaka kır gülleri açacak. Uğur'un sırtında dokuz, sinesinde dört merminin kanla suladığı bedenlerde on üç gül tomurcuk patlatacak. Demokrasi, barış, hukuk ve çocuk kazanacak.

Ama keşke çoğulcu kültür ve medeniyetler kenti Mardin'de su çürümeseydi, tuz kokmasaydı. Geriye zoru aşmak kalmıştır. İmkânsız da değildir. İnançlı ve örgütlenmiş hukuk savaşımı tek seçenek ve çözüm yoludur. Referansı ve tesellisi de Eğitim-Sen dava kararıdır.

Evet; doğru ve haklı kararlarda, hukukta direnmek ve müdahale eden siyasi makamlara rağmen direnmek, adalet kahramanlığıdır. Demek ki, Ankara'nın İş Mahkemeleri'nde yargıçlar da vardır. Hukukun üstülüğünü içselleştiren nice yürekli yargıçların çoğalması dileğiyle.

Ülkede Özgür Gündem (28 Şubat 2005)

KAYMAZ DAVASI'NDA TUZUN KOKUŞMASI

Çocuk Hakları Sözleşmesi 20 Kasım 1989 yılında BM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Türkiye de 14 Eylül 1990 yılında bu sözleşmenin 17, 29 ve 30. Maddelerine çekince koyarak imzalamış, sözleşmeye ve hükümlerine uyacağını taahhüt etmiştir.

Sözleşme'nin 2. Maddesi şöyledir: “Taraflar Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları; kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları ırk, renk, cinsiyet, dil, siyasi ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanırlar ve taahhüt ederler.”

6. Maddesi ise, “Taraflar Devletler, her çocuğun temel yaşama hakkına sahip olduğunu kabul ederler. Taraflar Devletler, çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün olan azami çabayı gösterirler” diyor.

Taraflar devlet olan Türkiye'nin 73 milyonluk nüfusunun üçte birini 18 yaşından küçükler oluşturmaktadır. Türkiye Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi (ÇHS) 1990 yılında imzalamasına ve 1995 yılında onaylamasına karşın, çocuk hakları konusundaki duyarlılığı; Uğur Kaymaz ve binlerce benzer hadisede yaşanan dramlarla oldukça negatif bir imaj çizmiştir.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların anadilde eğitim hakkını bir zorunluluk olarak görüyor. Türkiye, sözleşmenin 17, 29 ve 30. maddelerine çekince koydu.

Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilgili maddeleri, devletlerin anadile saygı ve gelişimine ilişkin katkılarını öngörüyor. Özellikle 30. madde, çocukların anadilini kullanma hakkından yoksun bırakılmayacağını karar altına alıyor.

Çocuklara polis işkencesi

Türkiye’de yıllardır Kürt çocukları güvenlik güçlerinin kurşunlarıyla öldürülmekte ve işkence görmektedirler. Bunun sayısız örnekleri vardır.

Birkaç tanesini aktarmak gerekirse; Diyarbakır’da 28 Mart-1 Nisan 2006’da çıkan olaylarda Başbakan R.Tayyip Erdoğan’ın, “Kadın da olsa çocuk da olsa gereken yapılacaktır” demesi üzerine ve bundan cesaret alarak bu olaylar sırasında 5’i çocuk olmak üzere 10 kişi polis kurşunlarıyla katledildi. Böylece gereği yapıldı.

Bu olaylarda Enes Ata (8), İsmail Erkek (8), Abdullah Duran (9), Mahsun Mızrak (17), Emrah Fidan (17) yaşlarındaki çocuklar da öldürüldüler.

Aynı cesaret sonucu güvenlik güçleri 15 Şubat 2008’de Cizre’de Yahya Menekşe’yi panzerle ezerek katlettiler.

2008 Newroz’unda güvenlik kuvvetleri tarafından gerçekleştirilen ölümlerle birlikte, Hakkari’de 15 yaşındaki Cüneyt Ertuş’un da polisler tarafından kolu bükülerek kırıldı, işkence edildi.

Ertuş’un yaşadığı fiziksel ve psikolojik travma sonucunda Türkiye’nin çocuklara ve çocuk haklarına verdiği önem tüm dünya basınına yansdı.

Yine Hakkari’de 23 Nisan Çocuk Bayramı’nda bir özel hareket polisinin 12 yaşındaki Seyfi Turan isimli çocuğun kafasına silah dipçigiyle defalarca vurarak komaya sokması, kendisine “insanım” diyen herkesin kanını dondurdu.

Bölgede yaşanan ve adeta Filistin’i anımsatan bu görüntüler, hükümetin ve güvenlik güçlerinin çocuklara tahammülsüzlüğünü ortaya koymaktadır

Son dönemlerde ise, salt polise taş attıkları ve gösterilere katıldıkları gerekçesiyle yüzlerce çocuk ağır ceza mahkemelerinde yargılanmış, tutuklanmış ve haklarında 20 yıla yakın hapis cezası istenmiştir.

Çocuk ve insan haklarının bu kadar çiğnendiği ve hukuksuzluğun bu kadarının yaşandığı başka bir ülke var mıdır acaba?

12'isinde 13 kurşunla katledildi

Uğur Kaymaz ve babası Ahmet Kaymaz'ın güvenlik güçleri tarafından öldürülmelerinin üzerinden beş yıl geçti. Kızıltepe'de 21 Kasım 2004 günü, Ahmet Kaymaz ve 12 yaşındaki oğlu Uğur, altı metrekairelik bir alanda ve yarım metre mesafeden güvenlik güçleri tarafından taammüden ve faili belli olmayacak bir şekilde taranarak, infaz edildiler.

12 yaşında bir çocuğun, yaralarında yakın atış ve barut izleriyle birlikte, sağ ve sol eline 4 adet, vücudunun sırt bölgesine 9 adet olmak üzere toplam 13 adet kurşun ile vurularak öldürülmesi tüm kamuoyunu dehşete düşürmüştür.

Öğretmeni tarafından “Az önce sokakta arkadaşlarıyla oynuyordu; 5-C sınıfından öğrencim” diyerek teşhis ettiği Uğur ve babası; evlerinin önünde, ayaklarında terliklerle, ikisi toplam 21 kurşunla öldürülmüşlerdi.

Evinin kapısında ayağında terlik, bağı açık ve yanık, ilkokul tomurcuğu Uğur'un minik bedeni kurşunlarla delik deşik edilmişti.

Bu yetmiyormuş gibi; bir avuç çocuğun elinde demir yığını bir silahın bulunduğu, o mahşeri çatışmada, adeta güvenlik güçleriyle muharebe eden bir “terörist” olduğu ilan edilmiştir.

Ama bu insanlık ve mantık dışı yakıştırmayı, kamuoyu vicdanı, kesin hatlarla reddederek mahkûm etmiştir. Uğur'a “terörist” yakıştırmasını yapanlar, iç mevzuata ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı, insan ve özellikle çocuk haklarına aykırı davranarak suç işlemişlerdir.

12 yaşındaki bir ilköğretim öğrencisinin terörist olamayacağı her vicdan sahibinin kabulleneceği bir gerçekliktir. Bu masum çocuğu böyle nitelendiren kim olursa olsun, ulusal mevzuattan ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı çocuk haklarını ihlal ederek suç işlemiştir. Aslında bunlar hakkında yasal takibat gerekmektedir.

Ayrıca 13 kurşunla öldürülen 12 yaşındaki bir çocuğun kendi yarı ağırlığına yakın bir silahı taşıması ve o mahşeri çatışmada muharebe etmesi hem insanın hem de yaş doğasının akışıyla çeliştiğini ve bu suçlamanın gülünçlüğünü bile ifade etmekte güçlük çekiyoruz.

Bu çirkin siyasi yakıştırma hukuksuzluğu meşru görerek, adam öldürenleri cesaretlendirmiştir. Bundan sonra da benzer cinayetlerin yolunu daha da genişletmiştir.

Eğer yargı da kasten veya en azından ağır bir kusur sonucu adam öldürenleri belli ve kanıtlanmış olmasına rağmen, tutuklamıyor veya tutuklayamıyorsa, suçsuz olduklarının imajını çiziyorsa; yargısız infaz anlayışı elbette bu ve benzeri cinayetleri işleyenleri ödüllendirecektir.

Bu hadisede demokrasi, insan hakları ve özellikle çocuk hakları tahrir edilmiş, hukuk bir yara almıştır.

Uğur Kaymaz ve babasını öldüren sanık dört polis, olaydan hemen sonra açığa alındılar. Ancak daha davaları görülmeye başlanmadan görevlerine iade edildiler. Üstelik başka illere atanarak adeta ödüllendirildiler.

Ve yargıda gereği düşünöldü

Sanıklar Mardin Ağır Ceza Mahkemesi'nde yapılan ilk duruşmaya da katılmadılar. Delilleri karartmaları ihtimal dahilinde olduğu için tutuklanmaları talep edildiyse de mahkeme reddetti.

Ahmet Kaymaz'ın kardeşinin davaya müdahillik talebi de reddedildi. Mardin'deki mahkemeye, polisler katılmamalarına rağmen, davanın güvenlik nedeniyle Eskişehir'e taşınmasına karar verildi. Bu da ayrı bir kanun garabeti.

Eskişehir'de ırkçı saldırganların korku gölgesinde 18 Nisan 2007 tarihinde yargılanan sanık dört polis hakkında Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi "MEŞRU MÜDAFA" gerekçesiyle beraat kararı verdi. Böylelikle Türkiye'deki hukuk skandallarına bir yenisi daha eklendi.

Yargıtay 1. Ceza Dairesi de katillerin eylemini MEŞRU MÜDAFA sınırları içinde görerek, kararı ONAYLAMISTIR. Böylelikle Yargıtay, skandalın hacmini enine boyuna büyüterek adalete olan duygu ve inancı sıfırlamıştır.

Ey Yüksek Yargı Kurulu! İnsaf-ı Merhamet, hak-hukuk ve adalet bu kararın neresinde?

Silah bile taşıyamayan 12 yaşındaki çocuk ayağında terlikle, yediği 13 kurşunla kimin canına kıymaya kalkıştı?

Olayda hangi güvenlik elemanı öldü ya da yaralandı? Kaçma ihtimali olmayan küçük bir çemberin içinde, bu ağır infaz neden? “Yüce mahkeme” meşru müdafaanın olup olmadığını, nedenlerini ve sınırlarını neyle ölçmüştür? Meşru ölüm terazisinin diğer kefesine neyi koymuştur? Kamu vicdanı bunun gibi onlarca soruyu size soruyor. Lütfen yanıtlayın!

Çürümeye yüz tutan besinler, tuzlanarak kotarılmaya çalışılır. Ya tuzun çürümesinin çaresi ne olacak? Yargının kanayan yarasına bir kayatuzu çeşidi bulunması dileğiyle.

Taraf (25.06.2009)

HER YANIMIZ ŞEMDİNLİ

Şemdinli'ye dair yazılar çok yazıldı ve daha çok yazılacaktır. Ne yazık ki son olaylarda yarım asırlık ömrümün tükendiği, tükendikçe yeni umutlarla filizlendiği; öldürmelerin, ağır yaralanmaların ve direngenliğin bulunduğu Şemdinli'ye yakın zamanda gidemedim. Amcazadem Abdulhaluk Geylani ve O'nun kadar bana yakın Şemdinli ve Yüksekova'da yaşamlarını yitiren diğer yoldaşlarımın cenaze merasimlerine katılamadım.

Hani her şey tesadüflere sığmır ya! Benimki de öyle bir şey. Şakağımda bulunan kiste adenoit kistik karsinoma tanısı konmasının, ardından ameliyat masasına yatmanın zamanıydı sanki! Doktorların tercümanıyım; fazlaca bir yaşamsal tehlikesinin olmadığını söylüyorlar. Kaldı ki kanserle savaş benim için kolay. Önemli olan bireysel, grupsal, siyasi ve her tür çıkarı dışlayarak, kolektif bir anlayışla, toplumsal kanser belasıyla mücadele etmektir. Halen radyoterapi tedavisi görüyorum. Gerçek dostlar üzülmessin, barış mücadelesinde onlarla, eskisi gibi direnecek kadar çok iyiyim.

Şemdinli

Halk dilinde adı Navşar'dır; yani şehir merkezi. Merkezin tarihsel mekânı Nehri (şimdiki Bağlar köyü)'dir. 1880'de Şeyh Ubeydullah Nehri hareketi burada kıvılcım alır. Meclis-i Ayan üyesi, Şura-ı Devlet (Danıştay) Reisi ve Kürdistan Teali Cemiyeti Başkanı, Şeyh Ubeydullah Nehri'nin oğlu Seyyid Abdulkadir de 1851'de Şemdinli'nin eski ilçe merkezi Nehri'de doğar.

Bilindiği gibi bu zat da, 20 yaşındaki oğlu Seyyid Muhammed

ile birlikte, 1925'te Şeyh Sait ile idam edilirler. Fazla tarihsel derinliklere girmeye gerek yok. Bilen bilir Şemdinli tarihini.

Şemdinli denilen yer, yirmi yılı aşkın devam eden bir iç çatışmanın yaşandığı ülkemizde, 1984 yılında ilk kurşunların atıldığı ilçedir. Ama aynı zamanda 1999'da ülkenin demokratikleşmesi ve toplumsal barış adına silahları ile birlikte ilk Barış Grubu'nun da giriş yaptığı yerdir. Ve Şemdinli coğrafi konumu itibariyle şeytan üçgeninde yer alır. Kürtlerin yaşadığı Türkiye, İran ve Irak'ın keşiştiği bölgededir.

Şemdinli'den "mezar gediği"ni aşınca, Kurmanci renklerin egemen olduğu Mirgever ve Tırgever bölgelerinden geçerek Sorani kültürünün beşiği Mahabad, Sablağ, Serdest ve Piranşehir'e ulaşırsınız. Yine Şemdinli'den, Hacı Beg Çayı akıntısı ve Govend Dağları esintisiyle, Duhok, Erbil ve Süleymaniye'ye varırsınız. Ülkeye döner, Gever ovasından ay çiçekleriyle süslü Trakya ovalarına kadar uzanırsınız. Suriye'yi de sayarsak, Kürt aileleri bu dört ülkeye bölünmüştür.

İşte devletin derinindeki karanlık güçler, tarihi ve stratejik bir coğrafyanın doğasını ve insan dokusunu bozarak provoke etmek istiyor.

Şemdinli'deki hadisede sınır ötesi heveslere kapı aralama histerisi yattıyor. Kendi iç sorunlarını demokrasi ile çözemeyen bir sistemin ve anlayışın, başka ülkelerin iç işlerine karışma çılgınlığı gözlemleniyor.

Bu ve benzer nedenlerle özellikle 1 Eylül 2005 Dünya Barış Günü'nden başlayarak, Şemdinli, Yüksekova ve Hakkari'de onlarca provokasyon serisi devreye konulmuştur. Kuşkusuz zorun ve zulmün süresiz devam etmesi mümkün değildir; çünkü artık derin devlet Jitem aygıtı ile suçüstü yakalanmıştır.

Failler, halk tarafından derdest edilerek, güvenmek ve inanmak istedikleri devletin yasal güvenlik güçlerine teslim edilmiştir.

Benzer olayların Silopi gibi, değişik yerlerde de yaşandığı bilinmektedir. Ve bilinmektedir ki, itirafçılar ve korucular bu tür kirli olaylarda birer kurbandırlar. Kirli işlerde kullanılır ve sonra çöpe atılırlar.

Kutsal simgeler

Bu oyunları oynayan ve oynatanların sığındıkları son liman ise, kutsal simgelerdir. Vatan, millet, bayrak, vs... Ne var ki asıl kutsal değerleri tahrip edenler de bunlardır.

Ölüm ile sonuçlanan bombalamayı yapan, bekleyen ve görev emri verenler, konseptin derinine kadar deşifre olmuşlardır. Hem de Şemdinli halkı tarafından. Bu halk cenazelerinin başında ve can çekişen ağır yaralılarına rağmen, suçüstü yakaladıkları üç şahsın güvenliklerini sağlayarak ve onlara dokunmadan polislerle teslim etmişlerdir.

Trabzon, Bozüyük, Eskişehir ve diğer yerlerde sadece düşüncelerini ifade etmek isteyen insanların linç edilmelerini kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

Şemdinli olayında kullanılan suç aracı meydan muharebesi silahlarla, halkın arasına yığılivermiş aracın bagajında, silahla birlikte derin cinayetler ve şifreleri, dosyalar dolusu ortalığa perişan bir şekilde saçılmıştır.

O an bombalanan Umut Kitabevi'nin krokideki yeri, sahibi Seferi Yılmaz'ın isminin kırmızı işaretli ölüm fermanı, aracın, araç sürücüsünün ve komutanın olaydaki dahlini hiçbir kuşkuyla ve rastlantıyla yer bırakmayacak şekilde kesin bir kanıt olarak gün yüzüne çıkarmıştır.

Paşa Fermanı

Paşanın fermanı, hakkın hukukun önünü kesmiştir. Kara Kuvvetleri Komutanı Yaşar Büyükanıt'ın olaydan hemen sonra, sıcağı sıcağına durumdan vazife çıkararak, "Ali astsubayı tanırım, iyi çocuktur" demiş ve daha sonra Yüksekova'da cenaze konvoyu üzerinde alçak uçuş yapan F-16 uçakları için de tesadüf açıklaması yapmıştır.

"İyi çocuklar" eylemden hemen sonra, eski şefleri Mehmet Ağar'dan imdat istemişlerdir. Ağar da tüm yetkili makamlar vasıtasıyla imdatlarına yetişmiştir. Hukuk devletinin temeline dinamit koyan bu şahıslara, hukuki yardımda gecikilmemiş; emekli bir subay olan bir avukat hemen Van'a hareket ettirilmiştir. Bu "iyi

avukat”, Van Havaalanı’nda bir emir subayı tarafından karşılanmış ve askeri bir helikopterle Şemdinli’ye gönderilmiştir. Artık mızrak çuvalın neresine sığacak! Sığmadığı için de 28 Kasım 2005 tarihinde Ali Kaya ve Özcan İldeniz Van 1. Ağır Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hakimliğince tutuklanmışlardır. Ama bu da yetmez. Çünkü olayın ucu Ali-Veli’de de bitmiyor; daha üst makamlara ulaşıyor. Hani siyasi ve askeri erkân her söyleminde “ucu nereye kadar ulaşıyorsa, adalet oraya kadar uzanmalı” diyor ya.

Yargının Görevi

Şimdi görev yargı erkinde. Umarız ve dileriz son uca kadar ulaşmış, bu kanserli uru temizleyecektir. Eylemin arkasındaki tüm kişi, kuruluş ve anlayışların deşifre edilip, yargılama süreçlerine katılarak, Türkiye’nin demokratikleşmesine büyük bir hizmet sağlayacağına inanmak istiyoruz.

Şemdinli halen kanayan yaramız. Şimdiye değin çok yazıldı; bundan sonra da yazılacaktır. Yaşamlarını yitiren yoldaşların anısı önünde saygıyla eğiliyor ve tüm dostlara işte ben diyorum;

İşte ben/ Parça parça dağılmış/ Sonbaharın dört rengi/ Dokuz yüz kırk yedi Şemdinli doğumlu/ Ortadoğu’nun Napalm sıcağında/ Kök salmış hurma ağacı/ Alev alev yanan/ Bir katre petrol/ Yani ben/ Hiroşima yangını.

Gündem (1 Aralık 2005)

ŞEMDİNLI DAVASINDA GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ

Van 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülmekte olan Şemdinli Davası, 19 Haziran 2006'da yargılamanın ilk aşamasında mahkûmiyetle sonuçlandı. Henüz karar kesinleşmediği için hukuki yanını fazlasıyla tartışmaya açmayı uygun görmüyoruz.

Bilindiği gibi Şemdinli Davası, ülkemizin sınırlarını aşan ve kamuoyunun ilgi odağını oluşturan, tarihi bir davadır. Çünkü bu dava ile Türkiye'deki hukuksuzluğu, yargının bağımlılığı, devlet içindeki hukuk dışı yapılanmaları açığa çıkarmaya ve sistemin DNA'sı çözülmeye çalışılmıştır.

Ayrıca bu davayla mızrağın çuvala sığmadığı görülmüştür. Şimdiye kadar Türkiye'de çok ağır, haksız siyasi davalara tanık olduk. Böylesi davalarla var olan sisteme muhalif düşüncelerinden ötürü, siyasi partiler, sendikalar ve dernekler kapatıldı. Çokça aydın, yazar, kanaat önderi salt düşüncelerini ifade etmekten dolayı ağır hapis cezalarına çarptırıldı.

Şemdinli Dava İddianamesi olarak anılan iddianame, Türkiye hukuk tarihinde ilklerden biridir. Suç işleyen kim olursa olsun, ucu nereye kadar giderse gitsin, mantığı ve titizliği ile ülkeye bir hukuk cesareti penceresi açılmaya çalışıldı. Büyük ölçüde de izlerin yetiştigi yerler deşifre edildi.

Ne var ki şokun başladığı bu noktada fırtına koparıldı. Çünkü Türkiye'deki siyaset sisteminde ve kültür anlayışı temelinde hukuk dışı "Dokunma" ve "Dokunmama" problemi vardır. Şimdiye değin hep gariban vatandaşa ve sistem tarafından beğenilmeyen siyasi görüşlere, örgütlenmelere dokunulmuştur. Devletin sözde yüce menfaatleri için hukuku ve meşruiyeti ayaklar altına alna suç odaklarına pek kimse dokunmamıştır, dokunamamıştır. Birkaç do-

kunan olduysa da sistem haklarında gereğini yapmıştır. Davamızın iddianamesini hazırlayan sayın Cumhuriyet Savcısı ne ilk ne de son kurbandır.

Olayın sıcaklığına, siyasi nutuklardaki mesajlar belleklerde-
dir. Cumhurbaşkanı, Başbakan, Genel Kurmay Başkanı, ana mu-
halefet başkanı ve diğerleri: “Olay nereye kadar giderse gitsin
üstüne üstüne gidilecektir. Hadise Yargıya intikal etmiş ve gereği
yapılacaktır” dediler. Gereği yapılmaya başlayınca da, gereğini ya-
panlara gereğini yaptılar.

Van Cumhuriyet Savcısı Sayın Sarıkaya, hadiseye ilişkin tüm id-
diaları, anlatımları, bilgi ve belgeleri araştırarak; doğruların kanıt-
lanması durumunda, Yargı’nın gereğini yapması için büyük çaba ve
emek sonucu bir iddianame hazırladı ve Türkiye’nin gündemini
olaya kilitledi. Ama gerçek gündemi ilk tersyüz eden de Sayın
Deniz Baykal oldu. İddianameyi, orduya karşı bir darbe teşebbüsü
olarak nitelendirdi. Genel Kurmay da muhtıra gibi bir bildiri ya-
yınladı. Sayın Baykal’ın bu yaklaşımı gerçek bir darbe ile yıllardır
iktidar rüyasını gören zihniyetin dışı vurumudur. Parti içi sürekli
darbe yapma alışkanlığının bir tekrarıdır. En önemlisi de yargıya
müdahale etmenin, bazı güçlere ettirmenin ve iddianameyi hazır-
layan Sayın Savcıyı jurnalleyerek, hedef göstermenin açık ifadesi-
dir.

Ülkede Özgür Gündem (23 Haziran 2006)

67 YIL ÖNCE SEFO DERESİNDE 33 KURŞUN

Doğubeyazıt Ehmedê Xanî Kültür ve Sanat Festivali'ne giderken Özalp' tan geçtim. Geçmeye de gerek yok, Özalp denilince, Sefo Deresi ve 33 kan pınarı yâdına düşer.

Sonra düşle gerçeğin buluştuğu yerde, Muğlalı ve benzer generaller öfkemi Ağrı Dağı'nın tepesine tırmandırır. Festivalin kapanış konuşmasını yaparken, arkamda heybetle asumana yükselen küçük Agirî beni hep tarihin derinliklerine aparır. Çünkü Agirî, dağlar dünyasının üryan göbek adıdır. Volkanik çağları delerek geldi. Hep özgür bir geleceği haykırır. Nuh Tufanı'ndan kurtulan ne varsa, koynunda saklar ve yükselir arşa.

İşte arşın çatladığı bir tarih; 30 Temmuz 1943'te, yani 67 yıl önce 33 kan pınarı aktı. Van'ın Özalp ilçesi, Yukarı Koçkiran köyü, Sefo Deresi'nde 33 Kürt köylüsü, elleri arkadan bağlanarak ve yere diz çöktürülerek, sorgusuz sualsiz, yargısız kurşuna dizilerek infaz edildiler.

Öldürme emrini veren Mustafa Muğlalı, 13 Ağustos 1943 tarihinde Genelkurmay Başkanlığı'na gönderdiği raporda; 'Sınırı geçmek isteyen Rus topçu yüzbaşısı ve 4 Rus eriyle çıkan çatışma sırasında, İran tarafından gelmekte olduğu görülen bu şahıslar şaki zannedilip, bizim kıtalarımız tarafından açılan ateş sonucu, kâmiilen imha edildiler. Durumu arz ederim' diyordu.

Oysa bu 'arız-ı endam'ın aksine Saray ilçesinde çalınan sığırlar için düzenlenen kompo senaryoda, 100 kadar kişi gözaltına alınır. Bunlardan 60 kadarı serbest bırakılır, 33 kişi de bir ahırda alıkonulur.

Yazar Günay Aslan'ın "33 Kurşun" kitabında aktardığına göre, tanıklardan 226. Alay 2. Sınır Taburu'ndan piyade er Abdurrahman Keskin beyanında; "... Köylülerin gözaltında tutuldukları ahıra gidiyorduk. Süvari birliklerinin eyerlerini bu köylülerin sırtına

vuruyor ve ağızlarına da gemleri takıp biniyorduk” diyordu. (Alçak sistem; son yıllarda da Yeşilyurt’ta insanlara pislik yedirdiler, Diyarbakır Cezaevi’nde de lağım suyu içirdiler.) 33 kişinin gözaltı süresi bir aya yaklaşırken, yakınların tüm başvuruları sonuçsuz kalır.

Bunların akıbetlerine ilişkin ilçe kaymakamı ve tabur komutanı, infazın 3. Ordu Komutanı tarafından verildiğini söylerler.

Oysa 3. Ordu Komutanı Muğlalı, Genelkurmay Askeri Mahkemesi’nin tüm oturumlarında öldürme emrini kendisinin vermediğini söylüyor. Ancak, 7. Kolordu Komutanı Korgeneral Kemal Yaşinkılıç, mahkemenin bir numaralı tanığı sıfatıyla anlatımında; “Muğlalı daha Çaldıran’da iken, öldürme emrini ilk bana verdi. ... Diyarbakır Umum Müfettişi Avni Doğan’la birlikte karşı çıktık. Paşa daha sonra ‘emri yüksek yerden aldım’ dedi. Ve bizi devreden çıkardı” diyor.

İşte o yüksek yer şimdiki derin yerdir. Olay nedeniyle tutuklu Yüzbaşı Vehbi Uçar da ifadesinde; Muğlalı ile aynı koşu da tutukluluğuna itiraz ediyor. “Muğlalı, olayı inkâr etmem için baskı yapıyor. Oysaki öldürme emrini bana Muğlalı verdi. Ancak tüm baskı ve hakaretlere rağmen ben kendim emri uygulamadım” diyor.

Saray Tabur Komutanı Binbaşı Şükrü Tüter ise anlatımında, “Olayın infazından sonra, Muğlalı Paşa, Bilal Bali ve Necdet Bilgez’i izinle ödüllendirdi” diyor.

Evet, malum emirle infaz yapılmıştı. Yani Ahmed Arif’in şiir anlatımıyla;

“... Ölüm buyruğunu uyguladılar / Mavi dağ dumanını / Ve uyur uyanık seher yelini / Kanlara boyadılar / ... / Gel haberi nereden verek / Turna sürüsü değil bu / Gökte yıldız burcu değil / Otuzüç kurşunlu yürek / Otuzüç kan pınarı / Akmaz / Göl olmuş bu dağda...”

Ve artık mızrak kanlı ve utanç sivrilği ile çuvaldan çıkmıştı. CHP’nin o dönem despot rejimine ve zulmüne karşı, DP içinde örgütlenen kimi Kürtlerin yanı sıra; Dicle dergisi etrafında bir araya gelen Musa Anter ve arkadaşları, Sefo Deresi’ndeki 33 Kurşun Katliamı’nı her ortamda ve her fırsatta gündemleştirmekte ve

sorumluların işlediği cinayetler için kamuoyu oluşturmakta idiler.

Bu çabaların sonucunda, nihayet 07/02/1948 tarih ve 743 Sayılı önerge ile DP Milletvekili Adnan Menderes, Fikri Apaydın ve İsmail Hakkı Çevik, olayı Meclis gündemine taşıdılar. Dönemin içtüzüğünün 177. maddesi gereğince soruşturma komisyonunun kurulmasını talep ettiler.

Antep Milletvekili Ömer Asım Aksoy'un aleyhteki konuşması, "Olayda kanuni mesaj görülmemiştir" cevabıyla önerge reddedilmiştir.

Dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak da, "Vazifesinin icabını yerine getiren bir komutanı sorguya çekemem, böyle şey olmaz" demiştir.

Şemdinli olayının faillerinden Astsubay Ali Kaya, Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın iyi çocuğuydu, Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak'ın iyi çocuğu da Orgeneral Mustafa Muğlalı'dır.

Hadiseye ilişkin 7 Ağustos 1951'de Mareşal Fevzi Çakmak, Orgeneral Kazım Orbay, İçişleri Bakanı Hilmi Uran ile Milli Savunma Bakanı Ali Rıza Artunkal hakkında tahkikatı önledikleri ve görevlerini kötüye kullandıkları nedeniyle açılan Meclis Araştırması da sonuçsuz kalmıştır. Ayrıca 15 Ağustos 1955'te, DP'lilerin olayda ihmali olanlar arasında yer alan dönemin Cumhurbaşkanı İsmet İnönü için verdikleri soruşturma önergesi de içtüzüğün 169. maddesi gereğince işlevsiz kalıyor.

Ama soruşturmayı, kamuoyu vicdanı tamamladı. Sistem de katliamı saklamaktan bitap düştü.

Sonunda 9 Eylül 1949'da Askeri Savcı Şerif Çıtak, Genelkurmay Askeri Mahkeme'de dava açtı.

Yüzbaşı Vahit Süzgeç, Bilal Bali, Şükrü Tüter, Necdet Bilgez ve Mustafa Muğlalı tutuklanırlar.

Muğlalı, mahkemenin son oturumunda suçunu itiraf eder ve gerekçesini şöyle açıklar: "O yıllarda İran, Amerika ve İngiltere'nin desteği ile Ruslar tarafından işgal edilmişti. Ruslar Mahabad'da Şeyh Gazi Muhammed başkanlığında bir Kürt Cumhuriyeti, Pi-

şaveri başkanlığında da Azerbaycan Cumhuriyeti kurmuşlardı. Kürtler Ruslara gönüllü casusluk ediyorlardı. Bu nedenle Kürtlere ilişkin olaylarda normal ölçüleri kullanmak ve devlet anlayışını yürütmek mümkün değildi...”

Aşamalardaki onlarca yalan ve çelişkili ifadelere ek olarak, tarihleri değiştirmek şaşkınlığı mahkemeyi bile inandıramadı. Mahabad Kürt Cumhuriyeti 1946’da kuruldu. Oysa 33 Kurşun Katliamı 1943’te oldu. Rus casusluğu iddiası ise 33 kan pınarını tersine çevirmekten başka bir şey değil.

Gereği de bu ‘namümkün’ kapsam ve hoşgörüsü içinde düşünüldü. Ve mahkeme heyeti 2/3/1950 gün ve 950/8 sayılı kararla Mustafa Muğlalı’yı “öldür” emrini verdiği için önce idama, ardından yaşlılığı nedeniyle 28 yıla, ordudaki hizmetleri nedeniyle de 20 yıla mahkum etti.

Her nedense ordudaki kutsal hizmet, 33 kişinin katili olmak imiş. Şimdilerde ise darbe planı ve ıslak imzadır.

Karardan bir ay sonra rahatsızlanan Muğlalı, Ankara Devlet Hastanesi’ne kaldırılır ve orada ölür. Takdiri ilahi, ama ölümü bile 33 canın karşılığı olamaz.

Ne hazindir, derin devletin o dönem anlayışı da toplu katliam, kökünü kazıma ve yok etmedir. Tıpkı bugünkü gibi...

Generaller o zaman daha da buyruk ve zırh korumalıydılar. Halen de korunuyorlar.

Bakınız talihin cilvesine, kan lekeleriyle sızan bu vahşetin baş katili, olaydan 65 yıl sonra, adının katliam emrinin çıktığı kışlaya verilmesi, heykellerinin dikilmesiyle ödüllendiriliyor. Bu da Kürt halkını arkadan hançerlemekten başka bir şey değildir.

Bunun anlamı şudur: Ey derin devlet, Sefo Deresi’ndeki 33 Kurşun Katliamı benzerlerini işleyebilirsiniz. Çünkü “iyi çocuk” olur ve her tür ödül alabilirsiniz.

İşte size son bir ödüllendirme. 29 Temmuz 2010 Bulanık Davası’nda, devletin silahıyla hedef gözeterek kitleyi tarayan ve ölümle sonuçlandıran katiller de Ankara 9. Ağır Ceza Mahkemesi’nce tahliye ile ödüllendirildiler.

İnegöl ve Dört Yol provokatörlerinin Kürtlerin malını ve canını yangın külüne çevirme karşılığında, ödülleri hazır-
lanması da kimseyi şaşırtmayacaktır. İşte Erdoğan'ın, Kılıçdaroğ-
lu'nun CHP'si 'Hudut Birlikleri' konusunda anlaştı. Bu birliklerin,
'Sefo Deresi' gibi derelerde kan akıtmaya aday potansiyel güç ola-
caklarının zilleri kulakların zarlarını patlatıyor.

Tüm endişemiz bu. Çünkü kimse ölmesin ve öldürmesin di-
yoruz. Sefo Deresi öncesi hep vurdular, öldürdüler. Ama 40 mil-
yon Kürt vurmakla, öldürmekle bitmez ve onurundan,
demokratik ve barışçıl mücadelesinden de vazgeçmez.

Yine Ahmed Arif'i rahmetle analım ve Arifçe bitirelim.

'... Kirvem, hallarımı aynı böyle yaz / Rivayet sanılır belki /
Gül memeler değil / Domdom kurşunu / Paramparça ağızındaki
/.../'

'... Vurun ulan / Vurun / Ben kolay ölmem / Ocakta küllen-
miş közüm / Karnımda sözüm var / Haldan bilene / ... /'

Günlük (30 Temmuz 2010)

ULUDERE'DE FAŞİZMİN ULUMASI

Faşizm; bilimsel literatürde, burjuvazinin, sınıf egemenliğinin son aşaması ve diktatörlüğün hâkimiyet sistemidir. Faşizm; aynı zamanda ırkçılığın, barbarlığın, vahşetin, öldürümlerin son aşamasının en edepsiz perdesidir desek, acaba bilim insanları ne der? Ne derlerse desinler. Uludere'de faşizm böyle hortlamıştır. Bunun içindir ki büyük üstat Onat Kutlar diyor ki: “Ne kadar çok öldük yaşamak için”...

Gerçekten de çok öldük, kimliğimizle onurluca yaşamak için. İşte Roboski'de de yaşamak için öldük. Uludere Katliamı üzerine bir şeyler söylendi ve yazıldı. Ama kifayet etmiyor. Çünkü Roboski'yi anlatabilmek zor iş ve çarpar insanı. Sözcükler boğazda düğümleniyor. Kaleminden dökülen her harf, kanlı tarih üzerinden ummanlara akıp gidiyor.

Tarihte benzer hadiselerin “kaçakçılık” kaçağına bağlanmasından muzdaribim. O bir kaçak görüntüsü üzerinden gerçeği kaçırmadır. Özünde yatan gerçek ise; değişik biçim ve yöntemlerle Kürtlerin toplu imhasıdır. Tarihin arka planına baktığımızda gördüğümüz; “33 Kurşun”dan 34 uçak bombasına kanlı akan bir geçmiş ve barbar bir devlet.

Sadece birini hissettiğim ve ikisini de yaşadığım 3 kaçakçılık katliamı Uludere Katliamı'nın somut kanıtlarıdır. Dünyanın her yerinde bu katliamlar şiirli ve ağıtlı şivan doludur. İdris Naim Şahin'e bir çift sözümdür. Evet, bu, tuvale ve şiir dizelerine dökülen bir hasrettir.

Sen kim, bir yaşam tablosu ve şiir mısrası kim?

1936 Özalp “kaçakçılık” katliamını, Ahmed Arif'in 33 Kurşun şiiriyle iliklerimde hissettim. O his beni iki imhanın daha tanıklığına savurdu.

33 Kurşun havarı için Erdoğan diyor ki; Uludere olayı ile Özalp olayının benzer bir tarafı yoktur. Ama eksik söylüyor. Çünkü benzer tarafları hem vardır, hem de yoktur. Benzer taraflarına bakalım. İkisinde de devletin toplu askeri katliamı vardır. İkisine de kaçakçı ve eşkiya yaf-tasını yapıştırdılar. İkisinde de topluca katledilenler Kürt idiler ve Kürt-lere bir bakıştır. Özalp'ın askeri kışlasına Muğlalı'nın isim tabelasını astılar. Uludere Katliamı'nda ise komuta kademesine aferin ve teşekkür sırmalarını taktılar. Ayrı yanları ise; 33 kurşun olayında; savaşın tek-niği bu kadar vahşi değildi. Sistemin elinde İsrail Heronları ve en ağır ölüm kusan bombardıman uçakları yoktu. Onun için Özalp olayında 33 Kürdü sıraya dizdiler, piyade tüfekleriyle üzerlerine kurşun yağdır-dılar. Sonra tüfekleri çatarak yağmaya başladılar. Uludere Katliamı'nda ise, canavarlaşan savaş filosu ile havadan 34 cana ölüm kustular.

İşte benzer ve ayrı yanlar budur. Ahmed Arif'in 33 Kurşun şiirin-deki birkaç dizeyle olayın oluş yolculuğuna çıkalım.

*Otuз üç Kurşun..
Ölüm buyruğunu uyguladılar
Mavi dağ dumanını
Ve uyur-uyanık seher yelini
Kanlara buladılar
Sonra oracıkta tüfek çattılar
Koyunumuzu usul usul yoklayıp
Aradılar
Didik didik ettiler
Kırmanşab dokuması al kuşağını
Tespihimi, tabakamı alıp gittiler
Hepsi de armağandı Acem elinden...
Vurun ulan
Vurun
Ben kolay ölmem
Ocakta küllenmiş közüm
Karnımda sözüm var
Haldan bilene*

1936'dan 1974 ve 76'lara dönersek yine kaçakçı imhası ile Kürtlerin katliamını görürüz. Tanığı olduğum ve (İ. Naim Şahin'in inadına) şiire döktüğüm, 1974 yılında, Viranşehir'de yine kaçakçı dedikleri 20 kişinin katliamı yürek parçalıyor.

Şu an Meclis Kütüphanesi'nde bulunan 'Yirmi Kurşunlu Yürek' kitabımın adı bu katliam üzerine konulmuştur.

Şiirden birkaç dizeyle 1974'e dönelim.

*Yirmi Kurşunlu Yürek
Yirmi umutla doğan
Bir sabah güneşi
Kör silabın namlusunda
Harran üstünde kan kırmızı
Beni Viranşehirde vurdular
Yirmi can
Aşsız kaldı çoluk-çocuk
Ana avrat
Babo can! Seni;
Sen olduğun için vurdular Şaban
Ve savrulur harmanlar
Harran ovasında kan duman
Tek solar çok yeşerirsin Kejan
Gör harman yerinde
Filiz vermiş milyonlarca
Taptaze can!...
Yepyeni bir öykü
Yepyeni bir dünya gerek
Çetin kavgalar uğruna çarpar
Bu yirmi kurşunlu yürek...
Yürek kanamaya devam ediyor.*

Yaşadığım diğer olay ise 1976 yılında İdil'in Bozatl köyünde, yine kaçakçı yalanı ile katledilen 18 Kürt köylüsü.

Bunlar sadece kaçakçı dedikleri üç kanayan sızı. Tarihin nice

kırımlarından sonra ve işte 2011'in sonu bomba belasında; kendisini Uludere Katliamı'nda tekrarlayan; tarih, sistem, anlayış, siyaset, hükümet ve devlet.

“Roboski şiiirini de yazacak çokça vicdan sahibi olacaktır. Bu kan ve can vahşetinden henüz yazma havarına giremedim ne yazık ki! Hele bir bakın! “Muhammed-İsa aşkına”, zindandaki beş bin BDP'linin ‘ranza aşkına’! Ve de her gün tutuklamalar devam ederken; Roboski Katliamı'nın ardından özür, üzüntü ve acıyı paylaşma yerine hakaret ve giderek küfürlere varan bir çılgınlıkla Kürt halkına uzanacak şekilde BDP yöneticilerine bilenen sivri diller insanlık onuruna batmıştır. Kem sözlerin sahipleri bu ülkenin Başbakanı ve onun İçişleri Bakanı'dır. O Bakanın numunesi de dünyanın hiçbir yerinde görülmemiştir. Ağır hakaret hafif küfürden daha ağırdır. O hezeyan da ırkçılık hazinesine giydirilmiş küfür ve kinden başka bir şey değildir.

Başbakan'ın ve İçişleri Bakanı'nın yaptıkları açıklamalarla, o çıldırmış, gülünç ve çirkin halleri; genel olarak Kürt halkı, özel olarak da BDP siyasetçileri üzerine hakaret ve küçümseme halleridir. Katliamcıların sorumlularını komuta kademesi ile kutlayan dünyanın ilk başbakanıdır Recep Tayyip Erdoğan. Hani ilkleri çok sever ya. İşte bundadır; o aferinli ve kutlamalı durumdan vazife çıkaran, Milli Savunma Bakanlığı'nın emrinde olması gereken asker bürokrat bir şahıs, yeni anayasayı, anayasal vatandaşlığı ve anadil eğitimini rütbeli dizayn eden ve onun mesajını aferinin sahibine postalayan asker Türkiye'si. Tam da ‘Türk işi’ dedikleri budur. Onun için katliamı lanetlemek, halkın o demokratik tepkisine sahip çıkmak suç olmuştur. O suçu işleyenler de siyaseten ve kanunen cezalandırılmaktadırlar. Suç da çok büyük; öldürülenlerin Kürt olduğunu söylemekmiş suç. Onlara göre katledilen 34 kişi Kürt değildir demek gerekiyor. Daha önce Kızıltepe'de 12 yaşındaki Uğur Kaymaz Kürt olduğu için 13 kurşunla katledildi. Roboski Katliamı'nda da 12-22 yaş arasındaki 34 can da Kürt oldukları için savaş uçaklarıyla bombalanarak katledildiler.

Bakınız tanık anlatımlarına: Asker karadan ‘kaçakçıların’ dönüş

yolunu kesmiş. 70 katırlı kervan ‘kuşkulu’ arazide alıkonularak hedef durumuna getirilmiş. Onun için savaş uçakları da sivil avlarını kolayca avlamışlardır. Hani ‘kervan yolda dizilir’ derler ya. İşte 70 katırlı kervan bir satır fermanla bombalandı ve 34 can kana bulandı. Sayın Başbakan, öfkelenerek, hiddetlenerek ve bağırarak “Devlet vatandaşını bombalamaz” diyor. Sevsinler seni. Sanki 34 vatandaşı bombalayan Uludere’nin Goviyan aşiretiymiş. Veya Hakkari’deki Pinyanişi ve Ertuşi aşiretleriymiş. İnsanın gülmesi de gelmiyor ki bu yalan dolana gülsün. Bizim talebimiz benzer katliamlar yaşanmasın. Sivil ve askeri istihbarat birbirlerini yalanlama kapışması yerine olayı aydınlatsınlar. 4 saatlik Heron görüntülerinin inceleme ve açıklamasını yapsınlar. Kürt halkından da özür dilesinler. Son talebimiz sorumlular da gerçek adalet önünde hesap versinler. Hepsi bu.

Kaçakçı dedikleri bu belengazlar (garibanlar) hangi şileplerle okyanuslardan altın ve uranyum taşıdılar? Hangi kargo uçaklarıyla savaş helikopterlerini ve istihbarat heronlarını satışa arz ettiler? Hangi kervanlarla Çin-i-Maçin yollarında ipek ve ibrişim sandıklarını taşıdılar? Hangi Deniz Fenerleriyle kaçırdıkları milyonlarca dolar dolu kasalarını aydınlattılar?

Hayır, bunlardan hiçbirini yapmadılar. Be hey egemenler! Siz Kürt coğrafyasını ateşe verdiniz. Köyleri talan ettiniz. Yaşamı tarumar eylediniz. Suları zehirleyerek yaylaları boşalttınız, hayvancılığın, arıcılığın ve her tür üretimin canına kibrit çaktınız.

Devlet kapısında Kürde iş yok dediniz. Fabrika yok, istihdam alanı yok ve yoksulluktan başka hiçbir şey yok dediniz.

İşte tüm bu yoksulluklar arasında ‘kaçakçılık’ dedikleri; gencecik ömürlere bedel, bir yudum mazot ve bir çekim cıgara! Ne garip değil mi? Tüm bunlar için, olanlar olsun muydu?

Roboski’nin şiirini de yazacağım günlerde buluşmak dileğiyle.

Özgür Gündem (31 Ocak 2012)

BENİ DE VURACAKLARDI

Önce “2000’e Doğru” dergisinde, sonra “artı-Gündem” gazetesinde yayınlanan Kahraman Bilgiç’in (Yüksekova çetesinin PKK’lı itirafçısı) 1996 yılında Diyarbakır DGM’de verdiği ifade aynen şöyle: “Cengiz Ersever (Akın Birdal’a suikast düzenleyen JİTEM’ci) 1995’te Hakkari Dağ Komando Tugayı’na geldi. Dönemin tugay komutanının bilgisi dahilinde HADEP İl Başkanı ve Milletvekili adayı Geylani’ye suikast planlıyordu. Ersever, Geylani’yi öldürmek için bir ay uğraştı, ancak başaramadı. Bunun üzerine bir gün oda hapsi cezasına çarptırıldı.”

Mevzubahis kendim olunca yorum ve değerlendirmeyi okuyuculara bırakıyorum. Ancak şunu söyleyebilirim: Ben de, Ersever de ucuz kurtulmuşuz. Ben ölümden o da sadece bir günlük oda hapsinden. Benzerleri ve daha vahim, çokça yaşananlardan görüldüğü gibi dipten tepeye sicili bozuk kanlı bir sistemde yaşamsız yaşıyoruz. 17 bin “faili belli” cinayetin sorumlusu devletti. “İyi çocukları” koruyan devletin rütbelisidir.

JİTEM’e, itirafçıya, uğursuza cinayet işleten devletin başbakanı, emniyet genel müdürü, kontr-terör daire başkanı ve diğerleridir. “Öldürülecek iş adamlarının listesi cebimdedir” diyen bir başbakanıdır.

Devlette devamlılık ve sorumluluk esastır. Onun için şimdiki başbakan da bu olayları aydınlatmadığından ötürü sorumludur. Bunları söylediğimiz için devletin bekasını berhava ettiğimiz, ülkenin bölünmez bütünlüğünü parçaladığımız vs. gerekçelerle hain ilan edildik, tutuklandık, vurulduk, öldürüldük. Şimdi de sistem her gün kendisini tekrar ediyor.

Çiller'in liste zulası

Peki o yaptıranların emirlerini uygulayanlar; Ayhan Çarkınlar, Hanefi Avcılar, Mehmet Eymürler, Ağarlar ve diğerleri. Çarşaf çarşaf bizim söylediklerimizin yüzlerce katını itiraf ederek açığa çıkaranlara ne demeli ve ne yapmalı? Bavul dolusu Ergenekon planlarını, generallerin tutuklanmasını ve bu ülkenin topraklarından fışkıran ölüm makinesi suikast silahlarına ve binlerce darbe ve cinayet planlarına ne demeli? 'İşte devlet' demekten başka söylenecek söz yoktur.

Bunlar, devlet şaibesinin ve devlet şikesinin sadece birkaç karesidir. Şaibe ve şikeler halen de devam ediyor. Hem de daha vahim. Şimdi-lerde kan kokusundan zehirli gazlar ve kimyasal zehrine geçildi. Önceleri teker teker, enselerinden kalleşçe vurularak veya kaçırılıp kafalarına sıkılarak çukurlara, derelere, ormanlara atılarak katlediliyordu Kürt işadamları. Çünkü işadamlarının listesi dönemin başbakanı Çiller'in cebindeydi. Peki işadamı olmayan bu ülkenin aydınları Musa Anter, Vedat Aydın, Mehmet Can, Mehmet Sincar, Namık Erdoğan, Mecit Baskın, Faik Candan, Medet Serhat, Yusuf Ekinci ve diğerleri... Acaba bunların listesi Çiller'in hangi zulasındaydı?

Öcalan üzerindeki tecrit kinin ifadesidir

Artık 21. yüzyıla girdik, sistem yöntem değiştirdi. Topluca, hatta kitlesel siyasi soykırımlarla, savunmanın prangaya, ellerin kelepçeye vurulduğu ve sualsiz savunmasız yıllarca paslı zindan kapılarına mahkum edilen 'avukatsız' bir halk, imha nişangahındadır. Ama o da 'bumerang' silahıdır, döner sahibini vurur. Biz kimse-nin vurulmasını istemiyoruz. Kendisini vuran, çürüyerek dökülen ve kokuşan sistem, Susurluk ve benzeri belalı ve kirli hadiseler sonrası temizlenmedi. Onun için o mikroplu virüs sistemin mikroplu bünyesinde beslenerek Ergenekon ve türevlerini türetti.

Bu arada; "Azad Nisan Yağmuru" şiir kitabımda, Susurluk belasına ilişkin, "Zelal'a vurgun şiir"den sadece birkaç dizeyi okuyucularla paylaşmak istiyorum. "...Aman Allahım / Bedduaların

tılısında / Yol kazasıyla / Sebi sübyanların / Maya tutmuş ahı tuttu. / Gladyatörlerin naralı sesi / Susurluk'ta / Susturucuların yatağında sustu..." Ama hiç susmayan devletin çete yapılanması ve darbe histerisidir.

Konuya dönersek, Kürt coğrafyasında Ergenekon'a dokunulmadığı için yeni mikropolu oluşum ve anlayışlar başka biçimlerde gizli ve aşikar anlayışlar gelişti. "KCK" adı altına pervasızlaşan siyasal ve kitlesel soykırım eski ve yeni milletvekillerine, belediye başkanlarına, il genel meclis başkan ve encümenlerine, BDP il ve ilçe başkan ve üyelerine, kadın-gençlik meclislerine, giderek seçmenlerine ulaştı. Bir topluca derdest etme ve zindanlara hapsedme sistemin günlük icraatı oldu. Ve son halkaya Sayın Öcalan'ın 37 avukatını da eklediler. Avukatları tutuklayarak utanç perdesini yırttılar.

Onun içindir ki kral çıplak. Beş aya tırmanan Sayın Öcalan üzerindeki ağırlaştırılmış tecridi hangi anayasanın hangi maddesi, hangi yasa, genelge, yönerge ve belgeyle izah edebilirler. İzah edebilecekleri tek şey, sistemin hukuksuzluğu, ırkçılığı, kini, öfkesi ve korkusudur. Çünkü var olan uyduruk yasal mevzuatta bile böylesi bir garabet yoktur.

KCK operasyonlarını yürütenler Çiller gibi açığa çıkacak

Tüm anti demokratik gayri meşru haksız ve hukuksuz yönelimler bu sistemin DNA'sında vardır ve sistemi kemiriyor. Ayrıca yıldan yıla sistem bu çürük mirası devralıyor. Bakınız, 11 Aralık'ta Mahmut Övür Sabah'ta yazdı. Susurluk kazasından sadece 12 gün önce Çatlı'yla konuşmuş. Çatlı aranan adam. Cebinde devletin verdiği sahte kimlikler. Belinde devletin verdiği silah, kendisi devlet görevlisi. Ve benzeri rakiplerinden biri de Yeşil denilen devlet içinde bir devlet. O da devlet görevlisi. Görevi de devlet adına cinayet işlemek. Ve de bu cinayetlerle saldırdığı korkuyu adamlarıyla birlikte haraca tahvil ediyor. Elde ettiği geliri de onunla işbirliği yapan diğer devlet görevlileriyle paylaşıyor. Bazı devlet görevlileriyle de "pay" nedeniyle dövüşüyor. O görevliler de "iki Mehmet'ten biri", o Mehmetleri de kamuoyu

bilir. Biri Emniyet genel müdürü, diğeri de MİT Kontr-Terör Daire Başkanı. Görüldüğü gibi önce devlet mafyayı, çeteleri kontrole almış, sonra da devlet onların kontrolüne girmiş.

13 Aralık 2011’de Ahmet Altan da Taraf’ta bu alıntıya ekliyor. Altan, “Ben o dönem aranan bir mafya reisinin televizyonda bir canlı yayına bağlanıp dönemin başbakanı Mesut Yılmaz’a epeyce bir söylendikten sonra ‘bu adam beni yakalatmak istiyor’ dediğini kulaklarımla duydum” diyor.

Devletin perişanlığına bakın, yöneticilerinin zavallılığına bakın, doğrudur tüm bunlar. Bunu doğrulayan bir hadiseyi de ben yaşadım. Sayın Ahmet Turan Demir HADEP Genel Başkanı iken ben de genel başkan yardımcısıydım. Partimiz adına o dönemin başbakan yardımcısı olan Sayın Mesut Yılmaz’la görüşmüştük. Yılmaz, o görüşmede şunları söyledi bize: “Söyledikleriniz çok doğru, olması gereken şeyler, ben de katılıyorum. Ama o kadar da kolay değil. Sizin üzerinizdeki baskının katmerlisi bizim üzerimizdedir. Bunların ne olduğunu söylemek durumunda değilim, ama çoğunu sizin de tahmin edeceğinizi biliyorum.”

Demek ki o zaman oldukça ağır ve belirgin askeri vesayet ve baskıya ek olarak mafyanın, çetenin, itirafçı şebekenin maddi ve zorba baskısı da devletin her yanını sarmalamış ve teslim almıştır. İşte devletin bölünme ve parçalanması asıl budur. Nasıl ki, dönemin eli kanlı katilleri, yaptıkları vahşetleri tek tek anlatıyorlarsa ve bunu kimin emir ve komutasıyla gerçekleştirdiklerini itiraf ediyorlarsa, gün gelecek “KCK” adı altında yürütülen siyasi soykırım operasyonlarının nasıl düzenlendiğini ve kimin talimatıyla yapıldığını anlatacak savcı, ve hakimler de ortaya çıkacaktır. Hiçbir gerçek saklı kalmaz. Bütün haksızlıklar bir gün mutlaka ortaya çıkacaktır.

Türkiye için tarih tekerrür ediyor yine. Senaryo ve amaç aynı, kurban edilmek ve yok edilmek istenilenler aynı, sadece aktörler ve yöntemleri farklı bu kez...

ECEVİT'İ ECEVİT'E ŞİKAYETİMDİR

Doğal olarak şikayetimiz; demokrasi kültürümüz, ülke sevgimiz ve siyasi etiğimiz adabında olacaktır. Çünkü iki binli yılların temel argümanı demokrasi ve bu kavramın içerdiği hoşgörü, diyalog, çokseslilik, katılımcılık, insan haklarına saygı, düşünce özgürlüğü, hukukun üstünlüğü ve benzeri söylemlerdir.

Tüm bu olguların ifade edildiği, yaşam bulduğu en anlamlı ve sonuç alıcı örgütlenmeler ise, bir ülkenin anayasası kadar önemli olan siyasi partilerdir. Siyasi partiler, demokrasinin vazgeçilmez sesi, soluğudur.

Bir ülkenin her alandaki esenliği, istikrarı; özgürce politika üretme olanak ve güvenceye sahip olan partilerce sağlanır. İstikrarın kalıcılığı da partiler arasındaki diyalogla olur.

Bu nedenle bir başbakandan beklenen duruş; toplumsal uzlaşmayı sağlayacak siyasi partiler arasındaki diyalog zeminini geliştirmek; ülkeyi yönetirken siyasi partilerin görüşme talebini kabul ederek görüş ve önerilerini almaktır.

İnsanlar, sayın Başbakan'ın başta kendisiyle, eski partisi CHP ile ve diğer partilerle barışık bir halkçı Ecevit çiziyordu hayal dünyasında. Ama hayaller her zaman romantik ve uçucudur.

Beklentilerin aksine sayın Başbakan görev ve sorumluluklarını yerine getirmeyip üstelik yetkilerini kötüye kullanarak, uzun zamandır HADEP sendromuna girmiştir.

Bölge sorunlarının çözümü için 11 Haziran 2000 tarihinde Diyarbakır'a giden Başbakan çözümü HADEP'i haksız ve hukuk dışı baskılara hedef göstermekte buldu. Yaptığı talihsiz açıklamalarla HADEP'i ırkçılıkla itham etti. HADEP için legal siyaset yapma-

nın dahi yasak olduğunu ima ederek bölgede HADEP'e meydanı bırakmayacağını söyledi.

Son olarak da HADEP ile CHP arasında, en azından bir diyalog kurulduğunu istihbari bilgilerden tespit ettiğini beyan ediyor. İşte tam bu noktada bilmem ne demeli Sayın Ecevit'e? Allah betterinden saklasın.

Siyasallaşmanın tersi, illegalleşmedir. Acaba Sayın Ecevit'in tercihi bu mudur? Irk esasına dayalı siyasi parti olmaz demiş. Doğru, ama eksik. Evet ırk, din, mezhep ve cinsiyet esasına göre parti olmaz.

Kendisinin hangi partilerle koalisyon kurduğu, hangi cemaatlerle ilişkiye girdiği yine kendisinin bileceği bir iş, kendi sorunu ve takdiridir. İki parti arasındaki diyalogun devlet sırrı olarak istihbari raporlara dökülmesi, bir kara gülmedir. Devlet ciddiyeti ve hukuk adına kocaman bir ayıptır.

Asıl kaygı duyulacak hadise; devlet birimlerinin bu tür hukuk ve mantık dışı raporlar düzenleyerek abesle iştiğal etmeleridir. En büyük ayıp da bir başbakanın buna itibar ederek bir siyasi parti için malzeme olarak kullanmasıdır.

HADEP'in DSP dahil Meclis'teki ve Meclis dışındaki tüm siyasi partilere diyalog ve görüşme çağrısı olmuştur. Çoğuyla da ülke sorunlarını tartışma olanağını bulmuştur. Ayrıca bu çağrılar devam edecektir. Çünkü diyalog, HADEP'in siyasi kültürü ve vazgeçilmez toplumsal uzlaşma seçeneğidir.

Meydanı HADEP'e bırakmayacağıma sözlerine gelince:

Meydan savaşları ve kavgaları eskimiş, tarihin karanlıklarında kaldı. Aydınlanma çağından bilgi çağına geçtik. Artık genler savaşıyor ve insanlığı daha ileri çağlar bekliyor.

Onun için hoşgörü esas alınmalıdır. Diyalog ve ülke sevgisi. Bugün meydan toplumsal uzlaşma, emeğin özgürleşmesi, barış ve demokrasi meydanıdır. İşte böylesi bir meydanda, ama eşit koşullarda Türkiye genelinde Sayın Ecevit'e hodri meydan. Yalnız bu çağrıdan önce bir şikayet hakkımı kullanmak istiyorum; önce sayın Bülent Ecevit'i, Başbakan sayın Ecevit'e şikayet ediyorum. Hukuka,

demokrasiye ve siyasi etik duruşa çağırıyorum. Başta HADEP, CHP ve tüm siyasi partilerle diyalog kurmaya davet ediyorum.

Sayın Başbakan da görevinin gereğini yapmazsa, bu haklı ve meşru şikayetimi halka yapacağım. Çünkü halk gereğini çok iyi yapar. Fabrikada, tarlada, üniversitelerde yapar. Miting meydanlarında ve seçim sandığı da yapar.

2000’de Yeni Gündem (15.07.2000)

HİCRİ İZGÖREN'DEN SÖZEDEBİLMEK

Damar Dergisi Mayıs 2007 sayısında, A. Hicri İzgören'in doludizgin ve sabır dünyasına damardan gireceği için yönetici ve emekçilerini kutluyorum.

Ancak ben çok derinliklere inemeyeceğime yınarım. Bunun nedeni İzgören'in kendisi.

Sevgili İzgören, Ülkede Özgür Gündem gazetesindeki bir makalesinde, "insan emeğinin ürünleri arasında şiir kadar anlatılması, tanımlanması güç başka bir şey düşünülemez" diyor. İyi ki diyor, bu söylem, bu söyleşi için beni de rahatlatıyor. Açıklaması çıplak. Bu ürünün güçlü bir ustası olan Hicri İzgören'i anlatabilmek, şiiri anlatmaktan da güç.

O zaman tarihe, edebiyata, şiire vesaireye fazla takılmadan, değerli dost için dostça birkaç söz edeyim.

Konumlarımız itibarıyla, birbirimizi gıyaben önceleri de tanır-dık. Ancak 2004 yılının ortalarında bir araya gelme olanağı bulduk. Ne güzel bir rastlantı ki, sevgili Vecdi Erbay ve saygıyla andığım ölümcül kıraç resmi halen yüreğimde takılı olan sevgili Adnan Satıcı ile de birlikteliğimiz bu süreçle çakışır.

Bu üç değerli şair-yazarın ayrı bir yeri var bende. Aralık 2004 yılında yayınlanan "Azad Nisan Yağmuru" şiir kitabımın redaksiyonunu ve isim ağabeyliğini Adnan Satıcı yapmıştır. Vecdi Erbay da özenli bir emekle editörlüğünü yaparak yayına hazırladı.

Hocaların hocası sevgili İzgören'e gelince; O Adnan Satıcı'nın Diyarbakır Ticaret Lisesi'nden hocasıdır. Adnan hoca gibi nice hocanın sanat ve edebiyat alanındaki hocasıdır da aynı zamanda.

Yaşça benden küçük ama bana da hocalık yaptı, ne güzel! Benim gibi siyasetin veya başka alanların bir köşesinden kaçamak

yapıp “sözüm ona” şiir yazarlar, tanıdıkları büyük şiir ustalarına dosya sunarlar. Görüş, cesaret ve moral alırlar. Kuşkusuz herkese dosya verilmez.

1976 yılında yayınlanan ilk şiir kitabım olan “Yirmi Kurşunlu Yürek” yayınlanmadan önce Ahmed Arif’e sundum. Aynı zamanda nikâh şahidim de olan o şairlerin şairini saygıyla anıyorum. Kendisinden o dönemin koşullarına göre aldığım cesaret, moral ve beğenilerinden sonra yayınına karar verdim.

“Azad Nisan Yağmuru” şiir kitabımı da yayınlamadan önce, dosyasını sevgili İzgören’e sundum. Nazik kabulünden bir süre sonra yaptığımız bir telefon konuşması ve görüşlerini içerir bir faksla ustalığını bir kez daha kanıtladı.

Öncelikle dostça eleştirileriyle birlikte, kitabı yeniden gözden geçirmeme katkı sundu. Daha sonra belki hak etmediğim övgü dolu, cesaret ve moral verici referanslarıyla sevindim.

Ayrıca bir siyasetçinin edebiyata dair ilgisi nedeniyle sevince bürünmüş sözcüklerini de unutmak olanaklı değildir. Kim bilir sanırım kendisi de o an, “Bedeli Ödenmiştir” kitabının girişindeki iki dizeye takılmıştır;

“Bir istisnayım artık
Kuralı bozuyorum”

Kural bozulunca da yine sevgili İzgören’in, bir iki dizede daha özetlediği bir gerçek ortaya çıkıyor.

Şiir bu ya;

“Herkesin uyuduğu saatlerde
Kapı kapı dolaşır şiir” diyor İzgören.

Evet, gerçekten de tuvalet kapısı da dâhil. Ahmed Arif de bir sohbetimizde; “Kırve, tuvalette de sürekli kalem kâğıt bulundururum. Çünkü güzel bir şiir mısrası ne zaman adamın aklına gelir bilinmez. Yazmazsan kâğıda, kazmazsan duvara uçar gider” diyordu, hem de kahkahayla.

Bilmem şimdi nerelerinde gezineyim İzgören’in şiirlerinin?

En iyisi, çok sevdiğim bir şiiri ile bitireyim yazımı. “Sessizliğin

Sağnağı” kitabındaki “Çingene” şiirini bilir misiniz; kavruk bir Hakkâri ikindi demi tadındadır.

Varto Belediyesi’nin 3. Koğ Tepesi Şenlikleri etkinliklerinde sunduğum şiir dinletisi ve söyleşimde, şair Ahmet Telli ve Hicri İzgören de dinleyiciler arasında idiler. İkisine olan sevgi ve saygının bir ifadesi olarak, Ahmet Telli’den kısa bir şiir ve Hicri’nin “Çingene” adlı şiirini okudum. O hazı halen “Koğ Tepesi” serinliğiyle duyumsamaktayım. “Çingene” şiirine merak sardığınızdan kuşkum yok. O zaman alın size;

“Çingene
Bir orman içmiş gözleri
Ellerinde koşumlar
Etekleri zil çalıyor, burnu hızlı
Küfürlerine yedirmiş esmerliğini
Tepeden tırnağa şiir, kıvrak, uçarı”

Sanki biraz da kendisini anlatıyor Hicri. O gizemli dervişan hali, bolca içtiği tütün, sanki duman sarısı hüznün hüzmesi saklı sakalında. O haliyle benziyor güzel bir Roman’a.

Ve Dicle-Fırat arası toprağın esmer tadını imanına kadar koklamış da kararmış. Onun için “Tepeden tırnağa şiir, kıvrak, uçarı” olmuş. Gerçekten de “kıvrak” ve “uçarı”dır geçmişe dönük anılar.

En büyük anılarımdan biri de Hakkâri sevdasıdır. Ortaokul günlerimden bu yana benliğime kazınmıştır ve silinmez ol sevda. Unutur muyum hiç Hakkâri’de ilk gördüğüm Roman’ları.

“Hakkâri Sevdası” şiirimde sevdalıdır o güzel hızlı esmerler. Yine sevgili Hicri’nin kitaplarına şok vurgularındaki gibi; her hal “Kod Adı Aşk” ve “Aşkın Potansiyel Suçlusuna” armağandır bazı dizeler. İşte o esmer yanımdan size birkaç dize;

Çalar zurnayı Roman karam
“zurnanın son deliği” demişler
Çünkü seni yok saymışlar

Karabenli Roman karam.

İnsanlığın ve insanların yok sayılması kara toprağa gömülsün. Hicri gibi “esmer” canlar sonsuza dek var olsun.

Sevgili Hicri’yle en son Ankara Ekin Sanat Kültür Merkezi’nde Adnan Satıcı’nın ölümü nedeniyle düzenlenen anmada beraberdik.

Öğrencisini ve şair-yazar dostunu birkaç sözcükle anlatmaya çıktı kürsüye. Ama anlatmadı, anlatamadı! Çünkü bildiği tüm sözcükler boğazında düğümlendi ve teker teker boğuldular. Sonra tütün sarısına karışmış kıraç sakallarına süzülen gözyaşlarıyla kürsüden indi. Hicri’nin o anını unutmadım. Sevgili Adnan Satıcı’yı da hiç unutmayacağım.

Değerli dost, bir daha gözyaşı dökme. Yoksa Amed’de yediverenler de ağlar. Artık çiçekler ve analar ağlamasın. Sana yaşam boyu başarı, sağlık ve mutluluk dileklerimle sevgiler, sevgiler, gene sevgiler...

Damar Dergisi, Mayıs 2007

WAY LİMİN!

MEHMED UZUN’U KAYBEDELİ TAM BİR YIL OLMUŞ

Her serüvenin bir miladı vardır. Mehmed’ininki 1972’de başlar. Daha fidan çağında iken Diyarbakır Askeri Cezaevi’nde gözlerini aidiyetine açar. İşte orda yasaklı bir dilin okuma yazmasını, tarihsel bilincini ve bugünlere varmanın feyzini büyük bilge Apê Musa’nın voltada çaldığı Kürtçe ıslıktan alır.

1976’nın bir ilkyaz günüydü, onun ikinci, benim ilk hapisliğim. Ankara Ulucanlar Cezaevi’nde, ayrı koğuşlarda sabır tüketiyorduk. Siyasetlerimiz ayrıldı, ama dostlukta gizliden bir candık.

Devrimci inancın kararlı duruşunda ve tavizsiz ilkelerde siyasi gruplarımız, birbirlerine biraz yan ve cakalı bakardı. Severim o cakaları.

Taner Akçam ve arkadaşları, geceleri çaktırmadan kaçış tüneli kazarlardı. Gündüzleri Mehmed’le voltada biz de çaktırmadan bakışırırdık. Gözlerimizin içi gülerdi. Zaten Mehmed’in her yanı gülüştü. Hiçbir tebessümü yere düşüp ziyan olmazdı.

1977’de Mehmed, uzak ülkelerin sürgün yollarına düştü. Benim sürgünüm ise iç ülkede ve daha hafifti. Ankara’dan Samsun’a.

Diaspora nedir bilir misiniz?

Diyar-diyar bir sürüngendir. Sonra Mehmed için İsveç ormanlarında bir kulübedeki umuttur gökyüzüne çizilen. Ve ardından Diyarbakır toprağına avdettir hasret, ve de “hasretin nazlıdır” Amed.

Vay be! 2007’nin son baharında hazan gözlerin dünyasına hüznün düşeceğini düşünmemiştim.

Sanki bir düştü acı haber. Kara bahtı delince kara haber, dilim lal oldu... Sözcükler boğuldu boğazımda. Boğazlanan bir dilin halk sesi idi Mehmed!

İlk hapisliğimizden tam yirmi yıl sonra, 1996’da yine bir ilkyaz günü,

Elmadağ Cezaevi'nde ilk kez Kürtçe yazılan bir roman okudum. Mehmed Uzun'un "Sîya Evînê" (Yitik Bir Aşkın Gölgesinde).

Romanda nice roman vardı. Memduh Selim Bey'in dramı beni Ağrı Dağı'ndan Musa Dağı'na savurdu. Okudum ve kendimce ilham aldım. "Yitik Bir Aşkın Gölgesinde" Agirî şiirini yazdım. Biraz da acemice.

Çünkü Agirî, yani Ararat dağı, dağlar dünyasında Ağrı Dağı'nın üryan göbek adıdır. Volkanik çağları delerek gelir. Hep özgür bir geleceği haykırır. Ve Nuh Tufanı'ndan kurtulan ne varsa koynunda saklar ve yükselir arşa.

Ece Temelkuran'ın "Ağrı'nın Derinliği" kitabında Ararat bir başkadır. Tarihse köklerini kökünden söküyor. Çokça medeniyetin gözü yükseklerde, yani ARARAT'ta. Ama Ağrı Dağı'nı kimse yerinden söküp götüremiyor. O tüm haşmetiyle yine yerinde kalacak ve tüm insanlığın ortak değeri olacaktır.

Hrant Dink'in bir paneldeki çılgılığı kulağımdan eksilmiyor. "Evet, bu ülkenin toprağında gözümüz var. Ama alıp götürmek için değil, ta dibinde ölmek için!" diyordu Hrant.

İşte toprağın hasretinde iki can canlardan koptu. Hrant Dink ve Mehmed Uzun. Tıpkı Kayseri'de ölen bir Ermeni'nin, orada gömülmesi için söylenen söz gibi; "Su çatlağını öyle bulur." Bu sözün derinliğinde de çokça derin anlam saklıdır. Yakında tüm insanların gerçeğini bulması dileğiyle.

Yitik aşklara dönersek; "Yitik Bir Aşkın Gölgesinde" Agirî; Ay şafağını yırtarak sarılır Halep'ten kayan gelavêj yıldızına. İşte o yıldız Memduh Selim Bey'dir. Aşkından uzak dağ başında. Telgrafın tellerine kurşun konmuş. Her zaman kuşlar konmaz ya! Namelelerin yolu uzak. Çemê Aras'tan Asi Nehri'ne kadar dolu tuzak.

Memduh Selim Bey'in buğu sarmış düşlerinin yarıtı Akdeniz maviliğince eser. Ağrı semalarında savrulur diğer yarıtı. Koynunda saklı aşk ve özgürlük çılgınlıkları tay kişnemesi vadilere bakar.

Ne yazık ki, sevgili Mehmed'in gülen gözlerdeki gülüşleri de kara toprağa bakar.

Mehmed'in ölümsüz eserlerini, Kürt diline, kültürüne, edebiyatına

ve siyasetine katkılarını böylesi bir yazıda özetlemek tabi ki olanaksızdır.

O aynı zamanda büyük bir düşünür ve öngörü sahibiydi. Çünkü O sözün eriydi. Ona göre “Sözün onuru, insanın onurudur”

21 Mart 2005 tarihinde, Uluslararası Pen Kulübü, UNESCO ve Türk ile Kürt Pen Kulüplerinin katılımıyla Diyarbakır’da, “Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültürel Diyalog Konferansları”nın sonuç bölümünde yaptığı derinlikli konuşmayı anımsıyorum.

Diyarbakır’ın dününü, bugününü resmederken, insanı “tövbe” getiriyordu. Diyarbakır’ın görkemli tarihi için; “Dünyanın en eski şehirlerinden olan ve Tevrat’ın kadim nehirlerinden Dicle’nin kıyısında kurulan, sayılmayacak kadar çok uygarlığa, dile, dine, kimliğe, kültüre ev sahipliği yapmış. Diyarbakır, ne yazık ki, son yüz yıllık tarihinde neredeyse hep bir sıkıyönetim rejiminin zor ve baskısı altında yaşadı. Ölüm, cinayet, kırım, zorbalık, göç bu şehrin kaderi oldu...” diyordu.

Bugün de Mehmed’in saydıkları; Dicle ve Fırat’ın doğusunda kalanlar Ergenekon davasının da kapsamı dışında tutuldu. Kürtlerin her yaşamsal konuda kapsam dışı tutulduğu gibi.

Aynı coğrafyadaki kentlerin kaderini Diyarbakır örneği ile betimliyor. Diyarbakır’ın bağrından kopan Dicle Nehri; Cizre, Musul-Ninova, Samara, Urmiye ve Bağdat’ı selamlayarak geçtiğini ve Fırat Nehri de Babil’e ulaştıktan sonra Dicle ile aynı kaderi paylaştığının altını çiziyor Mehmed Uzun.

Mehmed, olup bitenlere özeleştirel gözle bakardı. Aynı konferansta şöyle diyordu: “... Biz kendi kötülüklerimizi dillere, dinlere, uygarlıklara yükleyemeyiz. Dinler, diller ve uygarlıklar dünyanın en şefkatli, hoşgörülü, ötekini kucaklamaya hazır olgulardır. Onları kin ve nefretin aracı haline getiren biziz. Bizim çılgın hayallerimiz, ütopyalarımız, ideolojilerimiz ve siyasetimizdir...”

Bunları derken, medeniyetlerin ve inançların nasıl birbirlerini beslediklerini de diyalektik bir yöntemle şöyle özetliyordu:

“... Mezopotamya’daki sözlü anlatı olmasaydı Gılgamış Destanı yazılmayacaktı. Gılgamış’taki Tufan öyküsü olmasaydı Nuh’un

Tufanı Tevrat'a geçmeyecekti. Tevrat yaratılmasıydı İncil ve Kuran da olmayacaktı..."

Bu derin diyalektik tahlilin bir başka biçimiyle günümüze uyarlanması bakın hele!

Kuşkusuz İttihat-Terakki ve ardılları olmasaydı, Susurluk'un ilahi kazası ve belası olmayacaktı. Susurluk'un suskunluğu olmasaydı, Şemdinli'nin "iyi çocukları" olmayacaktı. Şemdinli davasına ordu müdahil olmasaydı ve yargının tepesi de siyasallaşmasaydı Ergenekon'un ihtilalci "delikanlıları" olmayacaktı.

Tanrı gelecek belalardan ve özellikle de Genel Kurmay'ın "Toplumu Biçimlendirme Planı"ndan korusun.

Sevgili Mehmed, hadiseyi bugüne de şöyle taşıyordu: "... Ancak acı bir gerçek de var; bugün hâlâ yanı başımızda süren bu çatışmalar; dilleri, dinleri, kültürleri ve uygarlıkları birbirinden uzaklaştırıyor. Dünyanın bu bölümünü tek başına yalnızlığa itiyor..."

Ne yazık ki tüm acılar sel olup bizi Mehmed'in cenazesine sürükledi.

Yaşar Kemal de, Mehmed'in cenaze töreninde konuşmasının sonunda; Mehmed'in bu düşüncesine adeta yanıt vererek onurlu dileklerde bulunuyordu.

"Kültürler birbirlerini öldürmez, birbirlerini beslerler ve çoğaltırlar. Bunu bilmeyenler kendi kültürlerini ve yasakladıkları kültürleri de yok ediyorlar... Yakında bu savaş barışla bitecek ve Mehmed mezarında rahat yaşayacak."

Büyük çınar; "Mehmed Kürt dilinin dikenli tarlasını gül bahçesine çevirmiştir" diyerek alkışlarla bitiriyordu konuşmasını.

Ama ne yazık ki Mehmed'in deşifre ettiği sistem; halen Yaşar Kemal'in öngörüsü ve temennisiyle inatlaşıyor. Her gün kirli savaşta yitirdiğimiz onlarca cana rağmen; sınır ötesine asker gönderme yetkisi veren tezkere TBMM'de bir kez daha taze olacak kanlar için yenilendi.

Birbirlerinin yolsuzluk ve hukuksuzluklarını en çirkin söylemlerle açığa döken iktidarsız hükümet ile muhalefet anti Kürt ittifakı

kında yine birlik oldular. Tezkere oylamasında bir kez daha el ele vererek, ellerini ölüme ve öldürmeye kaldırarak kan kardeşi oldular.

Hem de Meclis'in açılışını boykot eden, onun iradesini tanımayan generallerin ve yargıçların buyruklarıncı.

Her zaman olduğu gibi bu kervana katılan Erdoğan'ın 75 Kürt prensi de her iki elini kaldırarak, kanlarının bu ölme ve öldürme işine kaynadığını kanıtladılar.

Ama endişeye mahal yok. Çünkü insanlık tarihi Mehmedleri ve Yaşar Kemalleri haklı çıkaracak ve bu coğrafyada er geç barış gülü Mehmed gibi gülümseyerek açacaktır.

Mehmed aramızdan ayrılalı bir yıl oldu. Ne yazık ki derin devletin daralan derinini görmeden; sistemin dökülen kurumlarının yetkili ve etkili aktörlerini, suçüstü çuvallar dolusu kanıtlarla ortalığa saçıldıklarını keyifle seyretmeden ve bu konuda söyleyebileceklerini söyleyemeden aramızdan ayrıldı.

Her aylık aynı zamanda acısıyla, anısıyla güzeldir. Hipokrat yemininin ahdı ile gittim Mehmed'in Veni Vidi Hastanesi'ndeki tahtına. Bir umut adına sığındım, emekleri öpülesi hekimlerin bah-tına. Aynı umutla, "Mehmedim nazar çarptı seni üzülme, o da gelir geçer" demiştim.

O an sevgili eşi Zozan, bir bana bir de Mehmed'e bakıverdi sevinçle. Onun da gözlerinin içi gülmüştü, hem de içerden.

Sanki üçümüz de inanmıştık nazara. Sahiden varsa "nazar" bilinmezi, geldi çarptı Mehmed'i ve ayırdı aramızdan.

Anısına hasretle, sevgiyle.

Ne olur bir kez daha gül.

Mekanın gül bahçesi olsun Sevgili Mehmed!

Taraf (11.10.2007)

HAMİT GEYLANİ İLE RÖPORTAJ

Gazetemizin Geylani ile 28 Mayıs 2006'da yapmış olduğu röportaj. Emin Sarı sordu Av. Hamit Geylani cevapladı... İşte o röportaj...

Hepiniz onu yakından tanıyorsunuz, ama sizlere onun hayatından bazen gülümseten bazen düşündüren bazen de “aşk olsun” dedirten anları derlemeye çalıştım.

Onun içten cevaplarında siyasal analizler, öz eleştiriler ve hepimizin kafasında dönüp dolaşan sorulara cevaplar bulacağınızı umuyorum. O her zaman kısa konuşacağım diye başladığı konuşmalarında bize uzun ve etkili konuşmalar yapardı. Bu kez ben ondan bu söyleşi için yarım saat vakit istedim ama iki saatini aldım. Birmasa bulamadığımız için yer minderlerinde kaçak çay içip hoş bir sohbet yaptık.

Beğenimize...

Yüksekovahaber

E.S: Öncelikle hepimizi üzen ağır bir hastalık süreci geçirdiniz geçmiş olsun.Bu süreci biraz anlatabilir misiniz? Nasıl ortaya çıktı? Atlatabildiniz mi? Şu an nasılsınız?

H.G: Evet dostlar, arkadaşlar, yurtseverler beni böyle (kafasını göstererek) saçsız görünce merak ediyorlar. Acaba imaj mı değiştirdi diye içlerinden geçiyor olabilir. Ama maalesef belirttiğiniz gibi bir hastalık süreci geçirdim. Tükürük bezin- den ameliyat oldum ardından da ışın tedavisi gördüm ama şu an çok iyiyim. Doktorlar tümüyle iyileştiğimi söylüyorlar. Bu söyleşi nedeniyle de tüm dostlara, arkadaşlara bu haberi de vermiş olayım. Ben çok iyiyim eskisinden daha güçlü ,moralli, halkımın yanımdayım.

E.S: İyi olmanız bizi mutlu ediyor. Sizinle zaman zaman bulunduğumuz aynı ortamlarda öğrencilik yıllarınızla ilgili ilginç anılarınıza kulak misafiri oluyorum , hem okul yıllarınızı hem de bu anılarınızı okuyucularımıza da aktaralım istiyorum. Bunu istememin bir nedeni de o zamanki şartlarla şimdiki şartlar arasındaki farkı ortaya koymak.

H.G: Tabi uzun ve ilginç bir süreç, kısaca özetlersem; ben ilkökula başladığımda köyümüzde (Déman-Çatalca- Şemdinli) okul yoktu. Üç yıl toprak evimizin bir odasını öğretmene ve okula ayırıyorduk, yere kazıklar çakıp üzerini tahta parçaları ile çivileyip sıraları oluşturarak okumaya çalışıyorduk.

Dördüncü yıl aynı imkanları sunmamıza rağmen köyümüze öğretmen gelmedi. Bu yüzden dördüncü sınıfı Şapatan (Altın su) köyünde, Mehmet Sait dayının evinde okudum. Beşinci sınıfı da köyümüze tekrar öğretmen verdikleri için orada eski koşullarda okumaya devam ettim. O zamanlar Şemdinli ve Yüksekova'da ortaokul yoktu bu yüzden orta okul içinde Hakkari'ye gittim. Orada da çok zor şartlarda okudum. Hatta Şubat tatilinde köye döndüğümüzde, köyden Hakkari'ye yürüyerek ve ancak dört günde ulaşabiliyorduk. Birinci gün Miçiç (Uzunsırt) köyüne, ikinci gün Yüksekova'ya, üçüncü gün Bağışlı'ya (Şivelan), dördüncü gün de Hakkari'ye ulaşabiliyorduk.

O zaman Hakkari'de tek bir ortaokul ve tek bir lise vardı. Onlar da il merkezi ile beraber diğer ilçelere de hizmet veriyordu. İşte o liseden (Hakkari Lisesi) 1967 yılında mezun oldum. Daha sonra üniversite yılları başlar. 2 yıl İnşaat Mühendisliği okudum. Yalnız idealim Siyasal Bilgiler Fakültesi idi. Üçüncü yıl ancak girebildim. Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde de bir yıl okuduktan sonra hukuk fakültesine yatay geçiş yaptım. Ve nihayet gözaltılar, işkenceler hapis yatmalar derken okulu bitirdik.

E.S: Bu anlattıklarınızın bir bölümünü ben de duymamıştım. Doğrusu çok zor bir ilk öğretim süreci ile çok hareketli bir yüksek okul süreci geçirmişsiniz. Okuyucularımız hem ders çıkarıp hem keyif alacaklardır bu anlatımlardan yalnız benim bunlara eklemenizi istediğim, köyden Hakkari'ye gidiş sırasında yaşadığınız uyum problemleri ile ilgili anılarınız vardır eğer hatırlarsanız hoş olur inancındayım.

H.G: Kuşkusuz anılar çoktur. Aklıma şu an bir spor anısı geldi. Futbol takımı ve futbol topu nedir bilmiyoruz. Biz köyde

çerçilerin İran'dan getirdiği rengarenk lastik top falan görmüşüz ama futbol topu nedir Fenerbahçe, Galatasaray nedir bilmiyoruz. Hakkari'ye gittiğimizin sanırım ilk günlerinde bana ve bizim Naim'e (Geylani) oradaki şehirli dediğimiz memur çocukları "hangi takımı tutuyorsunuz?" diye sordular. Biz onların bize kötü sözler söylediğini sanıyorduk. Gittik Salih Sıtkı'ya durumunu aktardık.(Av. Salih Sıtkı'yı 1986 yılında bir trafik kazasında yitirdik. Anısı hala yüreğimde tazedir). Meğer o da Galatasaraylıymış bize "“Galatasaraylıyız’ deyin sizden vazgeçerler” dedi. İşte o günden beri ben de Galatasaraylıyım. Ne yazık ki sabah yürüyüşleri ve çok sevdiğim yüzme dışında sporla fazla ilgim yok. Bir de başlamışken size bir üniversite anımı da anlatayım. Tabi biz küçük yerde büyüdüğümüz için ben hep Kaymakam olacağım derdim ve ilk Mühendisliğe başladığım yıl da kendi kendime söz verdim SBF'yi kazanıncaya kadar her yıl üniversite sınavlarına gireceğim diye. Nihayet dördüncü yıla girerken SBF'yi kazandım. Siyasala başladık ikinci haftamız, botları çektik; parkaları giydik, tam eylem adamı olduk. Birinci sınıfı okuduktan sonra baktım beni değil kaymakam, kaymakam kâatibi bile yapmazlar, en iyisi hukuk okumak dedim. O zaman Siyasalı bitirenler fark dersleri verip, hukuk mezunu da olabiliyorlardı. Fakat benim şansına o yıl bu uygulamaya son verildiğinden, ben yatay geçiş yaparak hukuk fakültesine geçtim. İki fark dersi verme zorunluluğum vardı. Biri Roma Hukuku, diğeri de Medeni Hukuktu ve ikisi de sözlü sınavlardı. İlk olarak Roma Hukukuna girdim. Latince kelimeler ağırlıktaydı. Kürtçe ile yakınlığından mıdır ne, o dersi verdim. Sıra Medeni Hukuka geldi. O dersin hocası da Prof. Ali Naim İnan idi. Şimdi Ufuk Üniversitesi'nde Hukuk Fakültesi dekanıdır. (O değerli hocama hala saygı ve sevgi beslerim). Normalde herkese üç soru soruluyordu; duruma göre ek bir iki soru daha sorulabiliyordu. Benim sorularım sanırım 10'u buldu. Hoca bana dedi ki, Oğlum biliyor musun sen neye benziyorsun? Ben de "Bilmem hocam" dedim. "Sen parazit yapan bir radyoya benziyorsun; çalıştığın

belli ama ibre tam üstüne geliyor parazit yapıyorsun, ifade edemiyorsun,” dedi. Tabi ben biraz bozuldum. Hoca iyi niyetini korumuş olacak ki bir iki soru daha sordu. Herhalde ben gene parazit yapmışım ki bu sefer bana dedi ki Oğlum sen o büyük şair Abdulkadir Geylani’nin nesisin?. O sıra derin bir oh çektim, içim rahat- ladı. (Çünkü bizim orada dara düşen hep Ya Şeyh Abdulkadir Geylani der). Hocam O benim on altıncı dedemdir dedim. Hoca soğukkanlı bir eda ile Oğlum, “O bile gelse seni benim elimden kurtaramaz! Kaldın,” dedi. O yıl tek dersten kaldım, bekledim ve bir yılım uzadı.

E.S: Aslında herkes sizi hatipliğinizle tanıyor bu yönünüzün güçlü olmasında belki bu olayında etkisi vardır.

H.G: Bilmem böyle bir yeteneğim varsa etkisi olmuş olabilir.

E.S: Hukuk fakültesine okudunuz. Niye hakim savcı değil de avukatlığı seçtiniz bu bilinçli bir tercih miydi yoksa bir zorunluluk muydu?

H.G: Hukuk fakültesine girince devlet memuru olamayacağımı, zaten yapmayacaklarını biliyordum. Serbest meslek olarak da avukatlık, hem halkla ilişkiler, hem de sosyal açıdan da halkımızın sorunlarına en iyi cevap olabilecek meslekti. Her bakımdan savunmasız olan halkımızın büyük ölçüde bu meslek mensuplarına ihtiyacı olduğuna inanıyordum ve bu nedenle bu mesleği seçtim. Ayrıca o zamanlar bölgemizde avukat yok denecek kadar azdı. Türkiye’de sadece İstanbul ve Ankara Hukuk fakülteleri vardı. Zaten ben fakülteye başladığımda da Hakkari’de tek bir avukat vardı. O da rahmetli eski Senatörümüz Naci Cidal idi. (Okumama, okurken işe girmeme büyük katkıları olmuştur, rahmetle anıyorum). Ve ben 1982’de avukatlığa başladığımda Hakkari’de 6-7 avukat idik. 14 yıl avukatlık yaptım. Bu sürede baro kurmak için gerekli olan 15 sayısına asla ulaşamadık. Şu an gerekli sayı sanırım 36 olmuş. Sevgili meslektaşlarım da, Hakkari Barosu’nu yeni kurdular, kendilerini kutluyor, başarılar diliyorum.

E.S: Halkımız sizi avukat, politikacı ve şair-yazar yani üç ayrı kimliğinizle tanıyor. Bunlar arasında bir seçim yaparsanız hangisini daha çok severek yapıyorsunuz.

H.G: Bu halkımızın bana biçtiği çok onurlu değerler zinciridir. Bunu ne kadar hak ettiğimi de yine onların takdirine bırakıyorum. Bunlar arasındaki öncelik biraz öğrenci-öğretmen, baba-çocuk ilişkisine benziyor. Seçim yapmak çok zor. Her üç mesleğin de hem güzel ve onurlu, hem de (özellikle politika ve avukatlığın) netameli yanları var. Aslında mizaç itibarıyla benim için siyaset yapmak çok zor; ama sevmesem de ondan uzak durmayı inançtan kopma gibi görüyorum. Bu nedenle de en son vazgeçeceğim hadise, siyasettir. Hemen hemen üç yıldır siyaset yasaklı olmama rağmen, maddi manevi ve sağlık durumum elverdiği ölçüde en aktif biçimde halkımın yanında olmaya çalışıyorum. Tabi halkımız her alanda olduğu gibi hak ve hukuk alanında da zoru aşma adına savunmaya muhtaçtır. Bu anlamda avukatlığın da ayrı bir güzel yanı vardır. Tabi bir de hukukun siyasallaştığı ülkemizde avukatlık yapmak, (özellikle siyasi davalarda) beraberinde büyük güçlükler de getiriyor. Ve güçlüklerin odağında da örgütlenme önündeki engeller ve siyasi parti kapatmaları var. Ayrıca özellikle 92-95 yılları arası kitlesel siyasi tutuklamalar. O dönemler bazen 100'e yakın kişi birden tutuklanıyordu. Hepsi de Diyarbakır DGM'ye götürülüyordu. 1986'dan 95'e kadar adeta Diyarbakır'a taşındım. Faili meçhullerin kol gezdiği ve çok az sayıda avukatın kendisini bu gibi davalara kattığı bir süreçti. Ayın 15 günü Hakkari'de, 15 günü de Diyarbakır'da kalma durumuyla karşı karşıya kalmıştım. Kuşkusuz tıpkı toplu tutuklamalar gibi toplu tahliyeler de oluyordu. Hepsini bir araya getirdiğimizde karmaşık bir duygu. Bir de deyim yerindeyse paragöz olmayıp, sadece halkı gündeminize alırsanız insan çok mutlu oluyor.

Şiire gelince! Ortaokuldan başlayarak lise yıllarına kadar herkeste aşk ve doğa şiirleri ile başlayan bir süreç vardır. Ben de öyle denemeye başladım. Başarısız bir deneyimmiş ki, o çalışmalarından geriye sadece odun sobalarına attığım kül zerrecikleri kalmıştır. Asıl toplumsal şiirle işe başladım üniversite yıllarında.

Yüksekova'daki şiir dinletimde okuduğum Zozan şiiri 1968'de yazdığım ve ilk yayınlanan şiirimdir; halen de çok severim. Aradan 38-40 yıl geçmiş; o zaman yaşadıklarımızla bu gün yaşadıklarımız nasıl da benzeşiyor, çakışıyor. Bunu görünce diyorum ki, demek insan duyguları gerilere dayanıyor. O zamanlar yazdığım şiirler birikti ve nihayet 1976'da yayımlanan "Yirmi Kurşunlu Yürek" isimli kitabımda toplandı. Ben o zamanlar Ankara DDKD'nin kurucu üyesi ve yöneticisiydim. Aynı zamanda Hakkari Kültür Derneği'nin de başkanıydım. 1976'da Ankara Atatürk Spor Salonu'nda düzenlediğimiz Hakkari Gecesi ile aynı gün çıktı kitabım. O zamanlar en büyük iller bile küçük düğün salonlarında mahalli geceler düzenliyorlardı. Biz Atatürk Spor Salonunda Şıvan'ın ve Rahmi Saltuk'un sahne aldığı, Ahmet Arif'in şiir okuduğu ve on beş bin kişinin katıldığı müthiş bir "Hakkari Gecesi" düzenlemiştik. Daha sonra bu gecedен ötürü tutuklandım. Çıktıktan kısa bir süre sonra da, DDKD yöneticiliğinden tutuklandım. Avukatlık yaptığım sürede de pek yazmadım. Profesyonel olarak parti genel merkezinde çalışmaya başladıktan sonra, zaman zaman karaldım. En iyi yoğunlaşmam 1996-97-98 yıllarındaki cezaevi döneminde oldu. Tabi o arada kitabımın ikinci baskısını da yapmak istiyordum ancak aradan onca zaman geçmiş olduğundan içimde bir burukluk vardı. Bunu da ikinci kitabım olan, "Azad Nisan Yağmuru" ile aştım. İkisini beraber 2005 sonlarında Aram Yayınları'ndan çıkarttık. Kitabım şimdiye kadar üçüncü baskısını yaptı. Tabi öyle kolay değil bir yıl içinde şiir alanında üçüncü baskıyı yapmak. Çünkü bilindiği gibi, şiir en az okunan edebiyat dalıdır. Ben iyi bir şairim demiyorum ama, bunca yılın yaşanmışlıkları da var elbette. Tabi halkla beraber yaşadıklarımız, yaşamayıp da hissettiklerimiz var.

Şunu da belirteyim, benim şiirlerimde sadece Kürtler yok; ilk şiirlerimde dünyadaki ulusal kurtuluş savaşimleri ve devrim pratikleri kokusu da vardır. O dönemin şiirleri biraz da slogan şiirlerdi. Bu da aslında dönemin doğasıydı. O duruş beni halen heyecanlandırır. İkinci kitabım ise biraz daha duygu yüklü, derin şiirlerden oluşuyor. Gerçi ikinci kitapta üç beş yılın şiirleri değil, çok önceleri yazdığım şiirler de yer alıyor. Mesela "Leyla Qasım" şiiri, çok eskiden

yazdığım bir şiirdir. İkinci kitabımda yayınlandı. Kürtçe şiir kitabım da yolda, onu söyleyeyim. Güzel bir kitap olacak diye düşünüyorum. Şimdi şiir dinletilerimi de Türkçe ve Kürtçe olarak yapıyorum. Şiir fazla aceleye gelmiyor, oturup şiir yazacağım dersiniz yazamazsınız. Bu yüzden iki ay sonra kitabımı yayınlayacağım diyemiyorum. Bu nedenle Kürtçe kitabım 2007'ye sarkabilir.

E.S: Bu kitabınız Türkçe kitabınızın çevirisi mi olacak yoksa yeni ve Kürtçe yazılmış şiirlerden mi oluşacak?

H.G: Yok yok. Hepsi orijinal Kürtçe şiirler. Sadece “Leyla Qasım” adlı şiiri Kürtçe’ye çevirdim. İnsanın kendi şiirini çevirmesi de ayrı bir garabet olur herhalde. Ancak insan bazen başkasının çevirisini de beğenmiyor. Lal Laleş (yazar) kitaplarımı Kürtçe’ye çevirmek istediğini söylemişti, ama “düşüneyim” demiştim; öyle kaldı.

E.S: Siz mitinglerde Türkçe konuşuyorsunuz ama parti içi çalışmalarda ve günlük hayatta daha çok Kürtçe konuştuğunuzu gözlemledim. Böyle iki dili de kullanıyorsunuz ve söylemlerinizde de dillerin kardeşliğine vurgu yapıyorsunuz böyle olunca kitapların Kürtçe ve Türkçe yayınlanmasının da ayrı bir anlamı oluyor sanıyorum öyle değil mi?

H.G: Güzel bir anlam tabi. Anlayış olarak olumlu. Biz halkların ve dillerin kardeşliğini savunuyoruz. Bu yüzden keşke başka diller de bilsek ve başka dillerde de eserler verebilsek. Ama şunun altını da kalın çizgilerle çizmek isterim; insan kendi ana dilinde yazmalı, okumalı ve okutmalı. İnsanın kendi ana dilinde yazdığı eserlerin daha güzel ve daha anlamlı olacağı kuşkusuzdur. Ama biz hala kendi evimizde bile ana dilimizle konuşmuyor, çocuklarımıza ana dillerini öğretmiyoruz. Bakın gitmişseniz görmüşsünüzdür, İran ve Iraktaki Kürtler, bırakın kendi evlerinde, dışarıda bile Kürtçe\’den başka bir dil konuşmazlar. Ben parti çalışmaları sırasında hemen hemen tüm bölgeyi gezdim. Bir çok yerde Kürtçe soru sordum, Türkçe cevap aldım. Bu konuda hepimiz kendimizle yüzleşmeli ve özeleştiri yapmalıyız. Çünkü bu hepimizden kaynaklı bir sorun.

E.S: Tabi halkımız sizi daha çok siyasetçi ve hukukçu kimliğinizle tanıdığı için edebiyatçı kimliğinizle bu kadar ilgileniyorum. Okuyucularımız bu yanınızı da merak edeceklerdir mutlaka. Siyasetçi kimliğinize geçmeden önce son zamanlarda sizi çeşitli etkinliklerde şiir okurken görmeye başladık bu projeye başlamanızda siyasi yasaklı olmanızın bir etkisi var mı?

H.G: Hayır hayır. Bu projeyi daha siyasi yasaklı olmadan önce düşünmüştüm. Zaten bu dönem hariç, bundan önce siyasi yasaklı olmama rağmen, Genel Başkan Yardımcılığı ve Hukuk Danışmanlığı görevlerinde yer aldım. Siyasi yasaklılık, hukuken kararın resmi gazetede yayınlandığı tarihten itibaren başlar. Benim siyasi yasaklılığım HADEP'in kapatılması kararından dolayıdır. Kararın yazılıp, yayınlanması yaklaşık bir yıl sürdü. Ben bu arada arkadaşlara, görev almamım etik olmayacağını belirtiysem de, arkadaşlar bu anti demokratik karara sonuna kadar direneceklerini söylediler. Böylece Parti Meclisine, MYK'ya ve tekrar Genel Başkan Yardımcılığı'na seçildim. Ben ikinci kitabımı bu süre içinde hazırladım. Tabi siyasi yasaklı olmamın hiç etkisi olmadı da diyemem. Hangi alanda olursa olsun, yasaklı olmanın insan üzerinde olumsuz etkisi vardır. Bu bir baskıdır ve ben de baskıya gelen birisi değilim. Öz güvenle çalışmaya başladım. Herkesin bir kapasitesi, bir birikimi vardır. Ben de kendi kapasitemi ve birikimimi güvenle sunmaya çalışıyorum. Özellikle siyasi davalarda, kamu hukuku ve ceza alanında avukatlık yapıyorum, şiir yazıyorum, gazetelere yazılar yazıyorum. Barışa, demokrasiye katkı sunmanın ve koşullar ne olursa olsun üretime katılmanın mesajını vermek istiyorum.

E.S: Bu şu anlama mı geliyor: Eğer bir şeyler üretip topluma yaralı olmak istiyorsan bunun başka yolları da vardır siyaset tek yol değildir?

H.G: Aslında ben özelde şiirin, genelde edebiyatın siyasetten soyut olmadığını düşünüyorum. Çünkü her eser, bir yaşam biçimidir. Her biçim de, toplumsal bir hadisedir. Toplumsal sorunlara ve çözümüne seslenmeyen şiir, şiir değildir; roman, roman

değildir bana göre. Onun için her dönemin kendisine has öncelikleri vardır. Bu önceliklere çağrı yapmayan edebi yapıtın, fazla kıymet-i harbiyesi yoktur diye düşünüyorum. Tabi bu şu anlama gelmemeli; şiir yazdığın zaman kazan kaldıracaksın, slogan atacaksın. Ama yeri geldiğinde bir şiirde slogan da olmalıdır. Ben 68\'de yazdığım zaman, 68 kuşağının etkisi, ulusal kurtuluş mücadelelerinin etkisi, öğrenci hareketlerinin kalın izleri vardı; etkilennemek benim için olanaksızdı.

Bu bağlamda şiirle ilgili bir anımı da anlatmak istiyorum; 1976\'da ilk kitabıma son şeklini verdikten sonra, büyük şair Ahmet Arif\'e verdim. Ahmet Arif çok iyi bir dostumdu ve aynı zamanda nikah şahidimizdir. İki gün sonra gittim “Ahmet abi bana ne dersin?” dedim. O da “Babam vallahi ma ben ne söyleyeyim. Sen bu şiirleri götürüp Vietnamlı bir lağım işçisine de versen, diyecek bunu yazan ezilen bir Kürt’tür, bence bu kadarı yeter,” dedi.

E.S: Bir kez daha anladım ki edebiyat konuşulunca sonu gelmiyor en iyisi biz siyasal hayatınıza kısa bir soru ile geçiş yaptım. Politikaya ilk hangi siyasi partide ve ne zaman başladınız?

H.G: Aktif olmamakla beraber SODEP’te başladım. 1982’de Hakkari’de avukatlığa başladığımda, tüm siyasi partiler kapatılmıştı. Sonradan Anavatan ve Halk Partisi kuruldu. Halk Partisinin alternatifi olarak da İnönülerin kurduğu SODEP vardı. İlk olarak SODEP’in il yönetiminde işe başladım, fakat pek ısınamadım. Ama o dönemin şartlarında mükemmeli yakalamak güçtü, hatta şu an bile mükemmeli yakalamak çok güç. Bu yüzden o dönemin şartlarında o yapıda yer aldım. HEP (Halkın Emek Partisi)’in kurulduğu tarihe kadar, SODEP’te ve SODEP ile Halk Partisi’nin birleşiminden oluşan SHP’de idim. Deyim yerindeyse, siyasete kıyısından başladım. HEP’in kurulmasıyla da aktif olarak orada çalıştım. Hatta onun öncesinde kurulan bir oluşum vardı, onda da yer aldım. HEP’in Kurucular Kurulu’nda Hakkari’den Av. Hüseyin Ümit ile birlikte yer aldık. O günden sonra da, HEP ve devamı diye anılan tüm partilerde 1995’e kadar Hakkari’deki

değişmez tek il başkanıydım. O dönemde aynı zamanda HADEP'in PM üyeliğini de yaptım. 1995'te ilk seçime girdik. Hakkari'de oy patlaması yapıp, Türkiye rekoru kırdık. Yüksekova gibi ilçe teşkilatımızın dahi olmadığı bir yerde, %55 oy aldık. Bu seçimden sonra Hakkari Kız Meslek Lisesi Müdürü olan eşim, Azade'yi yargı yolunun kapalı olduğu olağanüstü hal çıkışlı kararname ile, Hakkari'den Konya'ya, oradan da Ankara Beypazarı'na sürdüler. Daha önce de iki kez müdürlükten almışlardı. Ancak Van İdare Mahkemesi kararları ile işlemleri iptal ettirmiştik. Yani bizim Hakkari'den çıkışımız, yargı yolunun kapalı olduğu bir sürgündü. Şimdi size ilginç bir gelişmeyi aktarayım:

Kurulan HEP-DEP-HADEP'in de Hakkari'deki değişmez il başkanıyım, seçimde Türkiye rekoru kırmışım, yörenin siyasi avukatı olarak kendimi görüyorum, ayın 15 günü Hakkari'de, 15 günü Diyarbakır'dayım. Bazen yolda üç araç değiştiriyorum, bazen uçakla Van'dan Ankara'ya, oradan Diyarbakır'a gidiyorum. Yani kendime biraz kahramanlık vehmetmişim.

Kendi kendime: "Herhalde Ankara'ya gitsem Parti bana madda verecek" diyorum. Ancak düşündüğüm olmadı. Arkadaşlar benden daha fazla çalışma beklediklerini söylediler. Bunun için de avukatlığı bırakıp, Genel Merkez'de profesyonelce kendimi katmamı önerdiler. Evet, eli bütünüyle taşın altına koymak vardı. Böylece profesyonel olarak 95'ten itibaren tüm zamanımı siyasete ayırdım. HADEP'in 1996 Kurultayı'na kadar, 95 seçiminde kazanıp da barajdan dolayı meclise giremeyen halk temsilcilerinin de sözcülüğünü yaptım. Bu alanda da değişik çalışmalarım oldu.

Nihayet HADEP'in namılı 96 Kongresine gittik. Biliyorsunuz o Kongre'de "Bayrak provokasyonu" yaşandı. Sadece PM üyesi olduğumuz için, tüm PM üyelerini gözaltına aldılar. Gerçi çok yaman bir sonuç bildirgesi hazırlamıştık ve ben hazırlayıp, okumuştum. Zaten siyasi yasağıma neden olan da bu sonuç bildirgesi idi. Gittik on ay yattık, çıktık. Daha sonra tekrar kongre oldu. Bu sefer Genel Sekreterliğe seçildim. Genel Sekreterliğim 6-7 ay sürdü. O süreçte de bölge toplantıları, il toplantıları der-

ken, yine tutuklandık. 8 ay daha tutuklu kaldık, çıkınca bir kez daha Kongreye gittik.

Bu sefer İzmir İl Başkanımız Ahmet Turan Demir, Genel Sekreter seçildi. Ben de MYK üyesi olarak kaldım. Yapılan görev bölümünde de, beni daha önce İzmir yöneticisi olan ve son Kongre’de Genel Sekreter Yardımcısı seçilen Mehmet Tekin’in başkanlığında Serhat Bölgesi’nde görevlendirdiler. Daha önce ben Genel Sekreterdim, O il yöneticisiydi. Bu defa beni onun görev bölgesine verdiler. Bunu özellikle söylüyorum, çünkü genel başkanlık, sekreterlik, belediye başkanlığı ve diğer makamlar kimse-nin tapulu malı değildir. Seni oraya getiren halk iradesi, yarın bir başkasını da getirebilir.

Beni nasıl oradan alırlar dememeli. İnsanın kendine güveni olmalı. Ben de öyle yaptım ve hemen göreve başladık. Hatta ilk toplantımızı Erdiş’te yapmıştık. Mehmet Tekin mikrofonu alıp kısa bir açılış konuşması yaptıktan sonra şöyle dedi; “Biliyorsunuz aramızda çok değerli ağabeyimiz, değerli avukatımız ve eski Genel Sekreterimiz Hamit Geylani var. Şimdi sözü ona veriyorum” dedi ve bütün toplantılarımız da bu şekilde geçti. Ondan sonraki süreçlerde ben, Genel Başkan Yardımcılığı ve Hukuk Komisyonu Başkanlığı da yaptım. Bu böyledir; kimse o mevkileri kendisine kalıcı görmemeli, kimse de kendine bir şeyler vehmetmemelidir. Birileri bir yerlere seçilmeyince, dünyanın sonu gelmemelidir. İnanç ve emek devamlı ise, insanlar her kademedede seçilebilirler.

E.S: Konu açılmışken şunu sormak istiyorum. Halk tabanınız baraja takıldığıınız her üç seçiminde etkisiyle niye bağımsız adaylarla seçime gidilmediğini soruyor hatta bu konuda sorudan öte eleştiriyor. Bu sorunun cevabını hem en üst düzeyde parti yönetiminde bulunan ve üç dönem milletvekili seçilmiş olmasına rağmen baraja takıldığı için meclise giremeyen biri olarak sizin ağzınızdan okuyuculara aktarmak istiyorum.

H.G: Bu soruyu, soruyu da aşan eleştiriyi farklı yerlerde de sık

sık alıyoruz. Kısmen haklı bir eleştiridir de. Çünkü siyaset sonuç alma sanatıdır. Özellikle de siyasi partiler iktidara gelmek ve örgütlendikleri ülkenin sorunlarını çözmek için kurulurlar. Bu nedenle bunu engelleyen baraj sistemi gibi, çok anti-demokratik engeller varsa, alternatif üretmek ve farklı bir projeye sonuca ulaşmak gerekir. Bağımsız aday gösterme noktasında seçim arifesinde bu konu çok tartışıldı, hatta kabul gördü. Neredeyse kesinleşme aşamasına geliyordu ki, daha sonra değişik nedenlerle hayata geçemedi. Çünkü en önemli neden, doğal koşullarda siyaset yapma olanağına sahip olmayışımızdı. Hala da bu olanak yok! Bilindiği gibi bizim siyasi yapılanmamız, örgüt kararlarımız ve seçime nasıl gireceğimiz, hep çatışma koşullarında belli olmuştur.

Çatışma koşulları da ağır koşullardır. Zira çatışmanın olduğu bir yerdedemokrasiden bahsetmek mümkün değildir. Her iki olgu, her iki hadise, yani demokrasi ile çatışma birbiri ile barışık değildir. Aksine çelişki, hatta çatışma halindedirler. Bu nedenle yapılan eksikliklerin ve yanlışlıkların, örgütlerden ve yöneticilerden kaynaklı yanları da vardır. Ama en önemli neden çatışma ve savaş mantığıdır. Savaş mantığı, kör bir mantıktır. Belirleyici nedene gelince, Kürt halkı bir yerde de kendisini ispatlamak iradesini göstermek zorundaydı. Bunun yolu da siyasi örgütlülüktü ve siyasi örgütlülüğün en üst örgütü de siyasi partilerdi. Bizim amacımız sadece meclise girmek değildir. Evet bu da bir araçtır ama asıl amaç, halkımızın örgütlendiği siyasi partide kendini ne kadar ortaya çıkardığını göstermekti. En önemli yanı bu. İkincisi ise biz demokrasiyi, barışı savunuyoruz. Barış ve demokrasi Türkiye’de sadece Kürtler’in sorunu değil, Türkiye’de yaşayan herkesin; Türkler’in, Kürtler’in, Lazlar’ın işçinin, memurun, işsizin, hatta patronların sorunudur. Bu sorunu çözmeye noktasında demokrasi ve barış yanlılarının birliğini sağlamak gerekirdi.

Bu birliği sağlamak adına Türkiye’de demokrasi güçleriyle bir seçim ittifakını gündeme getirdik. Şimdi Türkiye’de demokrasi güçleri nitel olarak vardırlar, yani düşünce olarak, duruş olarak güçlüdürler ama bu yetmiyor. Nicel olarak çok zayıf ve parçalı, marjinal

konumdadırlar. İşte bu parçalı duruşu ne kadar bir araya getirebilirsek, ne kadar toparlarsak, bu bir mesaj ve kazanımdır. Kuşkusuz biz demokrasiyi sadece Kürt sorununun çözümü için istemiyoruz. Herkes için ve bütün sorunların çözümü için istiyoruz. Eğer barajı aşarsak, tüm demokrasi güçleriyle Türkiye'nin sorunlarını ve Kürt sorununu, demokrasi ve barış çıkışıyla aşalım istedik.

Şimdi geriye baktığımızda pişmanlıklar da gündeme geliyor. Bu istek hala da hafızalardan silinmemiştir; “Keşke bağımsız girseydik, 30-40 milletvekili çıkarır, grup kurar, dünyaya ve kamuoyuna sesimizi daha güçlü duyururduk” diye hayıflandığımız oluyor. Ama tabi ki nedenler ve gerekçeler vardı. O nedenlerin hepsi doğrudu veya hepsi yanlıştı da diyemiyoruz. Çatışma koşullarında siyaset yapmanın dayanılmaz ağırlığı, çok başlılık, bilgi ve ortaklaşma akışındaki dezenformasyon ve de çokça savaş kültüründen kaynaklı nedenler, istenen sonucu vermiyor.

E.S: HEP sürecinden başlayarak günümüze kadar Kürt sorunu merkezli partilerin doğru örgütlenip Kürt sorunun çözümüne gerekli katkıyı sunabildiler mi. Büyük özveri göstererek partilerini destekleyen kitlenin taleplerine cevap olabildiler mi?

H.G: Hayır, yeterince olmadılar. Ancak her şeyi çatışma koşullarına bağlamak da eleştiriden kaçmak olur. Onun için bu süreçler ete kemiğe bürünmemiştir. Halkımızın demokrasi ve barış taleplerine cevap olunamamışsa, bunu sadece sistemin anti-demokratik uygulamalarına bağlamak doğru olmaz. Hiç kuşkusuz bu önemli bir neden ama, kendi eksiklerimizi de görmek, özelleştirimimizi yapmak gerekir.

Bu konuda ben en fazla kendimle yüzleşirim. “Ben ağlama duvarı değilim” derim. Çünkü söz konusu partilerin hemen hepsinde en üst kademede görev almış, söz sahibi olmuşumdur. Acaba ben ne kadar ses getirdim? Benim eksiklerim var mı? Çünkü benim eksikliğim olduğu zaman, içinde bulunduğum siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel vs. yürütmenin eksikliğinde payım vardır demektir. Maalesef biz, özellikle son altı yıllık çatışmasız sürecin gereğini yapamadık. Örgütlenme anlamında yapamadık. Örgütlenme an-

lamında yapabilmek için, zihniyette yapmak gerekir. Bu zihniyet değişiminin somut ifadesi, partilerde parti tüzüğüdür, parti örgütlenmesi, parti şekillenmesidir. Eğer çok sağlıklı bir parti programı, tüzüğü ve örgütlenmesi varsa, o parti tüzüğünde her konuda, her sorun hakkında, birçok politika ve çözüm önerileri ortaya konulmalıdır. Özellikle Kürt vatandaşlarımızın yaşadığı bölgelerin dışındaki bölgelere biz kendimizi çok iyi anlatabilmeliydik. Barış, demokrasi, emek, çok güzel ve kutsal değerlerdir, önemli söylemlerdir. Ama sadece bunlara sarılıp, bunların içini, arkasını dolduramadık. HEP'ten bugüne kadar yeterli çabayı gösteremediğimize inanıyorum ve bu konuda çok üzgünüm. Ben kendi adıma bu özeleştiriyi veriyorum, vermişimdir. Parti olarak da son süreçlerde yaptığımız toplantılarda özeleştirimizi verdik. Özeleştirii vermek bir erdemdir, ama eğer aynı hataları işlemeye devam edersek, bunu anlamı kalmaz. Çünkü hatalarda ısrar eden politikacıların da son sığındıkları liman, özeleştirimdir. Bu erdemin içini boşaltmamak gerekir.

E.S: Türkiye’de son siyasal gündeme ve hızlı gelişen olaylara baktığımızda bir erken genel seçimin AKP hükümetine dayatıldığını görüyoruz. Böylesi bir erken genel seçimde Kürtlerin ve demokrasi güçlerinin en zinde en aktif gücü olarak görünen DTP’nin tavrı ne olacak? Sizce ne olmalıdır?

H.G: Türkiye siyasal, ekonomik ve sosyal açıdan çok istikrarlı bir ülke değil. Bu yüzden iktidar, her ne kadar çoğunluğu elinde bulunduruyor ve erken genel seçime gitmeyeceğini söylüyorsa da, dediğiniz gibi bir erken seçim olasıdır. Böylesi bir durumda DTP’nin ne yapacağını yetkili kurulları belirler. Ama bence bu sefer yetkili kurullar ne yapacaklarını halka sorsunlar ve çıkan iradeye saygı gösterip, uysunlar. Görülen tüm sonuçlara ve verilere bakıldığında, bu dönem de seçim barajının düşmeyeceği ortadadır. O nedenle bağımsız mı girsinler, yoksa parti adına geniş bir demokrasi ittifakıyla mı girsinler bu aşamada kesin bir şey söyleme noktasında değilim. Ama halkın önerisi mutlaka dikkate alınmalıdır.

E.S: Sizin hastalıkla mücadele ettiğiniz süreçte 9 kasım 2005'te Şemdinli'de bir bomba patladı. Bu bomba sadece Şemdinli'yi değil tüm Türkiye'yi deyim yerindeyse salladı ve halada sallamaya devam ediyor. Hem bir hukukçu hem de bir siyasetçi olarak Şemdinli olaylarına bir de sizin değerlendirmeniz ışığında bakalım istiyorum.

H.G: Şemdinli olayları 80 yıllık Cumhuriyet tarihinde yaşanan en önemli olaydır. Türkiye'nin, Türkiye siyasetinin DNA'sını ortaya çıkaran bir olaydır. Bu tür olayları çok gördük. Susurluk'ta, şurada burada. Ama Şemdinli olayı bunlardan farklıdır. Farkı da şu; Şemdinli halkı gösterdiği refleksle üç-beş gün sonra değil, anında devletin içindeki yasadışı yapıları, onların işlediği cinayetleri, provokasyonları ve halkın vergileri ile maaş alan paralı çeteleri, eylem yaparken suçüstü yakalamıştır. Bu yapılar sıralı amirliklere bağlıdır ve bunlardan emir almadan ya da bunların haberi olmadan böyle şeylerin olması pek mümkün değildir. Aksini varsaysak bile, bu gene de o sıralı amirlerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Hukuk dilinde kusursuz sorumluluk diye bir tanım vardır. Kişi, kusuru olmadığı bir olaydan bile sorumlu tutulabilir. Bu durumdan kontrolden çıkmış, denetimsiz, hukuk tanımayan, kendini devletin üstünde gören bu yapıların devletin içinde yer bulmasından, bu sıralı amirler sorumludurlar. Olay ilk meydana geldiğinde Cumhurbaşkanı, Başbakanı herkes, hatta en şoven tutumlu Baykal bile, mızrak çuvala sığmadığı için "nereye kadar giderse gitsin, yargı gereğini yapacaktır" dediler. Ama yargı biraz gereğini yaptığında, yapan hakkında gerekeni yaptılar.

Aslında birçok noktada eksiklikler olmasına rağmen, iddianameyi hazırlayan Cumhuriyet Savcısı, iddianamesinde yukarıda sözünü ettiğim devletin DNA'sına dokunduğu ve bazı yüksek yerlerin de sorumlu olabileceği vurgusunu yaptığı için, görevinden ihraç edildi. Sadece o da değil, "Hırsız evin içindeyse, kilidin anlamı yoktur," diyen yüksek bir bürokrati ve başkalarını da görevden aldılar.

Yani devlet bir yerde kendini budadı. Devlet o gelenekçi, o anti

demokratik, baskıcı ve şoven kültürünü devam ettirmek için, kendi bacağından da bazı damarları kesmek zorunda kaldı. Çünkü geleneğini devam ettirmek için, bu bedeli verdiler. Bununla da kalmadılar, Terörle Mücadele Yasasında değişikliğe gidiyorlar. Bu yasa zaten eski haliyle çekilmez bir yasaydı. Dünyanın hiçbir yerinde olmayan anti-demokratik, baskıcı maddeler içermesine rağmen, bunu da yeterli görmediler ve getirilen yeni bir maddeyle, suç işleyen güvenlik kuvveti mensuplarına tutuksuz yargılanma hakkını getirmek istiyorlar. Ben bu maddeye “Ali Kaya maddesi” diyorum. Daha kesinleşmedi ama, bu yasanın 6. maddesi ile ilgili bir tartışmadan dolayı bekletiyorlar. O madde de söylendiği gibi, Öcalan’a af filan getirmiyor. Kaldı ki biz hukukçular siyasi af istediğimizde, insanın onurunu, haysiyetini rencide etmeyecek, topluma kazandıracak, toplumun gelişmesine fayda sağlayacak bir yasadan bahsederiz. Yoksa “ben pişmanım, ben şuyum” demek zorunda bıraktıran af yasaları çok çıkartıldı. Ne var ki olumsuz sonuçları da oldu. Bu yaklaşımlarla Şemdinli olayını bitirdiler diyebiliriz.

Ben Ali Kaya’ya, Özcan İlideniz ve Veysel Ateş’e ceza vereceklerini düşünüyorum. Ama bu yetmiyor; bundan önemlisi onları besleyen onları büyüten anlayışın sorgulanmasıdır. Tabi ki Ali Kayalar da suçludur ama asıl suçlu bu sistemdir, bu kültürdür. İşte Şemdinli hadisesinin bu kültürü deşifre edip, değiştirme potansiyeline sahip olduğuna inanıyorum. Demokrasi güçleri, görünen ve de görünmeyen devletin bu yüzünü deşifre edip, tasfiyesi için ele geçirilen önemli bir fırsattır. Fakat bu fırsat, yeteri kadar değerlendirilmediği için, bir hukukçu, bir siyasetçi, bir insan olarak çok üzgünüm. Bunların üzerine gidilmediği için, yarın başka yerlerde benzer olaylar olacaktır ve oluyor da.

Röportaj: Emin Sarı
Yüksekovahaber (27.07.2007)

ŞİİRLER

SÖZÜMÜN ARDINDAYIM

31 Ocak 2012 tarihinde Özgür Gündem Gazetesi'nde **“Uludere’de Faşizmin Uluması”** başlığıyla bir yazım yayınlanmıştı.

Söz konusu yazımın bir yerinde, sistemin Kürd’e reva gördüğü katliamlardan söz etmiştim. 1974’de Viranşehir’de 20 canın; 1976’da İdil’in Bozatl köyünde 18 canın kaçakçı diye katledildiklerini yazmıştım.

Bu iki olay üzerine o tarihlerde yazdığım şiirlerden birkaç alıntı mısra ile sistemin kan damarına ve sinir uçlarına dokunmuştum.

Devamla, bu olayların, Roboski’de yine “kaçakçı” diye Otuz Dört Kürd’ün katledilmesine nasıl benzediğinin altını çizmiştim.

“Roboski şiirini de yazacak çokça vicdan sahibi olacaktır. Bu kan ve can vahşetinden henüz yazma havarına giremedim ne yazık ki!” özrümle birlikte; “İşte tüm bu yoksulluklar arasında kaçakçılık dedikleri; gencecik ömürlere bedel bir yudum mazot ve bir çekim cıgara! Ne garip değil mi? Tüm bunlar için, olanlar olsun muydu? Roboski’nin şiirlerini de yazacağım günlerde buluşmak dileğiyle” diyerek yazımı noktalamıştım.

Uludere havarı Viranşehir ile Bozatlı havarıyla aynı havar. Aşığıdaki şiirde de bunu göreceksiniz. Sevgili okurlarla Uludere’ye akan şiirde buluşma hasretiyle sözümün arkasına düştüm.

ULU(DERE) NEREYE AKAR?

(Roboskî Katliamı'nın 1. Yıldönümü ACISINA)

Roboski karartımında
Bir kez daha tarihler düşer,
Dersim, Zilan
Qamişlo, Halepçe.
Mahabad bir efsane
Çarçıra yanıyor
Dört parça yaralı ülke.
Yıldızlar akar Mezopotamya
Mavzerin maviliğinden süzülen
Masmavi bir hasret
Zümrüdüanka Kürdistan.
Nicedir doğal ırmaklar
Bir tas reyhan kokusuyla
Gözyaşı deryalarına akar.
Gökte ağulu bomba patlaması
Kara toprakta puşt ihaneti.
Mazot pazarı alev almış
Kanlı şafakta otuzdört can
Predatör denilen modern yamyam
Gökyüzüne ipotek koymuş
Ve kapitalist modernitede akan kan.

Hani gökyüzü masmaviydi?
Yani barış veya güvercin.
Neden tan vakti yaşama karanlık ve hacizli?
Kara üzüm salkımlarından kararmış
Roboski'nin şafak havarında
Güne hançer gibi saplanan bir ağıt!
“Serê çîya bi dûmane mala min
Birîn kûre bê dermane berxa min

Gelo ew çi zewale, megrî dayê megrî!”
Ağıtlar ağlatır dağları
Vurgun yemiş derelere
Tavşan kanı kaçak çay akar.
Peki bilen var mı Ulu(dere) nereye akar?
Uludere;
Okul çağında anadilin dilsizliğine kilitlenen
Havai fişek olmuş çocukların,
Kaşları özgürlüğe kemankara gençlerin
Kurtuluş isyanına akar...

Özgür Gündem (28 Aralık 2012)

Şiir kitaplarımda yer almayan, ancak değişik gazete ve dergilerde yayınlanan üç şiirimi de bu kitapta siz değerli okuyucuyla paylaşmak istedim...

ESMER

*Her rengin özü rengarenktir
Sevdanın teni
Her dem bembeyaz
Veya kapkara olamaz ki
Esmer benli Romankaram.*

*Felek koynumdan araklamış
İhanete direnen ak esmerliğimi
Kaderin Afrikasına.*

*Gel gör ki vahalarda
Doğa hiç solmayan bahar
Leylak salkımına makas atmış
Aşk taneleri
Ve gamzelere serpilmiş
Bir esmer gülüş.*

*Çöl güzeline zülüfleri
Siyah değil, sarı
Perçemdeki inciler nardane
Ela gözler çarpar
Seni beni
Palmiyelerin yaprak yeşiline.*

*Bütün renklerin renginde saklı
Kan kırmızı serüvenimiz
Damarı mayınlanmış
Esmer petrolde payı yoktur
Ne Raman'ın ne de Batman'ın.*

*Petrol savaşı histeride
Mavilikler bekaretini yitirmiş
Yakamoş gecesi deniz sularında.
Zıpkın artığıyam kıl payı
Esmere benzer bir limanda.*

*Aslında esmerin aslı
Özgürlüğe dair dağ gülümüz
Bir esmerdi ilk aşkım(ız)
Sakın ola çırpmayın gülümü
Her renk, rengarenk kabulümüz.*

*Esmer Dergisi (Eylül 2005)
Esmer bir hazine mekân*

SEBEBİMİN YARASI DİYARBEKİR

*Sen, yüreğin fışeng sekmesi çılgınlığım.
Onurun ve de nalân bulutların
Asmin sesi gibi ıslandım.
Göçmen kuşların civıltısı ardınca
Kefiyelere dolanmış şafakla
Fırat Dicle arası geçmişin buluşmasında
Sevdalıyım susuz temaşaların.*

*Mezopotamya'nın ana rahminde
Oniki Martların talan ilkyazı
Oniki Eylüllerin kıran sonyazı
Newroz pankartlarına mühürlenmiş
Nice direnişlerin havar izi
Eyyvanlarda fesleğen kokusu
Kucaklar dünyamızı*

*Sevdanın bir ucu Ben ú Sen'de
Nabız Hevsel Bahçelerine uzanmış
Yaslanır kara dut ağacına.
Paslı satorları toprağa gömen
Xançepekliker aşına semada
Ak güvercin kümesi.*

*Sebebimin yarası Diyarbekir
Her Lokman Hekim
Her derde deva olamaz (ki)
Sensin derine düşmüş şakağımdaki
Kanser çibanın dermanı*

*Ecel yollara düşmüş mekânım sorar
Bu, biz olmanın yediveren karababtı
Sen alaz aşkımın ilk Paytahtı.*

*Koçeri yazgımın kervanı girdap
Seferiyim renkler yumağına
Bekle beni gelmesem de!*

*Güneş kızlara bûse sunarak
Göz kırptı sırlı Surlara
Gene lâl tilsiminde gamlı akşam
Bir daha sarar Ben û Sen'i...*

Evrensel Kültür Dergisi (Şubat 2006)

YAŞAMIN HÜZÜNLÜ RENKLERİ

Adnan Satıcı'nın anısına

*Sürgün bulutuna süslenmiş
Sana teşne bir nakıs teşebbüstür
Mavileşen kızıl gülüşüm.
Postal kokusu yüklü
Bacası siyanür çalını
Cebennem rayında kara katar
Apar-topar eder gibi eder,
Gecenin ağzı karnında iken
Malum nedende, aparır beni
İnfazların sözlü kuyusuna.
Celladın kurtlanmış dişlerine
Sevdanın öfkelenen yumruğuyla
Ağzı tadına takılan son kabkabam.
Sanki kalmalık dönmemem vardı
Yârin buzlanmış sıcak koynuna.
Okunmamış bir şiir kitabından
Ayrı düşmüş
Çalınmış veya küsmüş
Kırık dökük mısraları devşirdim.
Dağıttım kederin pembe acısına
Veya acının keder rengine.
Bir nice sükkûtu halin
Sesli figanıdır,
Köy büyümesi saf cin çocukluğum.*

*Sonra tütüin tarlasında kaybolan
Gümüüş ağızlıkta duman anılar
Ana arının ağlaması
Ceviz ağacı kovuğunda
Şemdinli'de petek bal.*

*Çobanların kaval yankısı
İnce ve yanık hüznün sarısı
Artık zamansız bir zamandır
Tenimi saran mor menekşe kokusu.
Yakalarda kıraç tadında resim
Gidenleri, kalanlar sevsin
Ardından birkaç kandil sönerse de
Binlercesi o bildik dağlarda yanar.*

*Damar Sanat Kültür-Edebiyat Dergisi
(Nisan 2007)*

